

GLĂȘUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ
A SFINTEI MITROPOLII A UNGROVLAHIEI

ANUL XLV Nr. 6
NOIEMBRIE—DECEMBRIE
1986

Redacția și Administrația : Sectorul Cultural-Social al Arhiepiscopiei Bucureștilor
Str. Patriarhiei nr. 21 — Sectorul IV

COMITETUL DE REDACȚIE

PREȘEDINTE :

Prea Fericitul Părinte
TEOCTIST
Patriarhul Bisericii Ortodoxe
Române

VICEPREȘEDINȚI :

I. P. S. Dr. ANTIM
Arhiepiscopul Tomisului
și Dunării de Jos

P. S. EPIFANIE
Episcopul Buzăului

MEMBRI :

P. S. ROMAN IALOMIȚEANUL
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Bucureștilor

P. C. Pr. OCTAVIAN POPESCU
Vicar mitropolitan

REDACTOR RESPONSABIL :

P. C. Pr. ILIE GEORGESCU
Consilier cultural mitropolitan

REDACTOR :

Drd. MIHAI HAU

PREA FERICITUL PĂRINTE
TEOCTIST
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

CUPRINS

	<u>Pag.</u>
Editorial: ÎN SLUJBA PĂCII, A VIETII DE PĂMÎNT, O nouă inițiativă de pace a României, a președintelui ei Domnul Nicolae Ceaușescu — Referendumul din 23 nov. 1986	5

PASTORALE CHIRIARHALE

Prea Fericitul Părinte Patriarh TEOCTIST — <i>Pastorală la Nașterea Domnului</i>	13
Înalt Prea Sfințitul Părinte Arhiepiscop ANTIM — <i>Pastorală la Nașterea Domnului</i>	20
Prea Sfințitul Părinte Episcop EPIFANIE — <i>Pastorală la Nașterea Domnului</i>	25

«ÎNTRU MULȚI ANI STĂPÎNE!»

Reportajul alegerii și întronizării noului patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Prea Fericitul Părinte Patriarh TEOCTIST	31
--	----

FILE DE AUR DIN ISTORIA NEAMULUI

2500 de ani de la prima mențiune documentară a strămoșilor noștri geto-daci, de Prof. Gheorghe Vasilescu . . .	152
Marele Voievod și Domn Mircea cel Mare ctitor de țară, de Pr. Prof. Ion Ionescu	165
«Unirea cea Mare» de la 1 decembrie 1918 — rodul luptei întregului popor, de Pr. David Popescu	181

ȘTIRI DIN CUPRINSUL MITROPOLIEI UNGROVLAHIEI

Arhiepiscopia Bucureștilor, Redacția	184
Episcopia Buzăului, de Pr. Gr. Dionisie	195

IN SLUJBA VIEȚII, A PĂCII PE PĂMÎNT, O nouă inițiativă de pace a României, a președintelui ei, Domnul Nicolae Ceaușescu

Referendumul Păcii

În acest an, care, pentru întreaga umanitate, este Anul Internațional al Păcii, România s-a afirmat din nou ca o țară puternic angajată în lupta pentru făurirea unei lumi noi, fără arme și fără războaie, a păcii și colaborării. Într-o perioadă de acută confruntare, marcată de amplificarea pericolelor la adresa civilizației, țara noastră a acționat cu toată fermitatea ca anul 1986 să reprezinte, cu adevărat, începutul unei coticuri radicale în viața internațională, care să ducă la oprirea cursei aberante a înarmărilor, la dezarmare nucleară și convențională, la asigurarea liniștii și progresului neîntrerupt al tuturor popoarelor, al întregii omeniri. În acest spirit, făcînd din nou dovada deplinei concordanțe între vorbă și faptă, la Congresul al III-lea al oamenilor muncii, România a anunțat, așa cum se știe, hotărîrea de a trece, pînă la sfîrșitul acestui an, la reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare. Salutînd și aprobînd cu deplină satisfacție vibranta chemare la pace a celui mai larg și reprezentativ forum al democrației noastre muncitorești, Marea Adunare Națională a ratificat această importantă decizie, ce a căpătat putere de lege, hotărînd, în același timp, organizarea unui referendum, pentru ziua de 23 noiembrie, în cadrul căruia întregul popor român să se pronunțe în mod democratic pentru reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare.

Dintre propunerile și demersurile României, în anul 1986, pentru edificarea unei lumi cu orizonturi înseninate, ferită pentru totdeauna de spectrul distrugerii nucleare, măsura de reducere unilaterală, încă din acest an, cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare ale țării, legiferarea ei de către organul suprem al puterii de stat și unanimitatea cu care cetățenii patriei au aprobat această hotărîre istorică, în cadrul referendumului de la 23 noiembrie, se înscrie, prin multiplele sale semnificații, drept cea mai importantă contribuție adusă de poporul român, în Anul Internațional al Păcii, la rezolvarea marilor probleme ale contemporaneității, la lupta pentru promovarea dreptului fundamental al oamenilor, al popoarelor la pace, la viață.

Referendumul național de la 23 noiembrie, care a aprobat în unanimitate reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare ale țării, reprezintă o nouă și strălucită ilustrare a concep-

ției novatoare a președintelui Nicolae Ceaușescu privind rolul și răspunderea popoarelor în determinarea propriului lor destin de independență, securitate și pace. Patriot înflăcărat, personalitate proeminentă a lumii contemporane, care și-a consacrat întreaga energie și putere de muncă intereselor supreme ale poporului, apărării independenței și suveranității patriei, progresului ei multilateral, cauzei păcii, colaborării și înțelegerii între toate popoarele lumii, conducătorul statului nostru a inițiat nu numai noua măsură de dezarmare și pace a țării, ci și decizia ca, în legătură cu aceasta, să fie consultat întregul popor, în baza atributelor sale de independență și suveranitate națională, a prerogativelor sale inalienabile de a-și decide propria soartă. Într-o lume în care fiecare nouă explozie nucleară zguduie conștiința umanității, unde arsenalele militare umbresc orizonturile luminoase spre care aspiră toate națiunile, președintele României, mereu preocupat de destinele țării și ale omênirii, și-a asumat înalta responsabilitate politică, dând un semnificativ exemplu de trecere de la declarații de bune intenții la fapte concrete și măsuri efective de dezarmare, de care are vitală nevoie omenirea.

Referendumul s-a desfășurat în atmosfera de puternică efervescență politică determinată de ideile fundamentale ale cuvîntării rostite la marea Adunare populară din Capitală de președintele Nicolae Ceaușescu. Prin analiza profundă a situației internaționale, prin tezele și orientările formulate, prin fundamentarea riguroasă a necesității trecerii la dezarmare, a reducerii armamentelor și cheltuielilor militare ale României, prin îndemnul ca toate statele și popoarele să procedeze la reduceri asemănătoare, cuvîntarea se înscrie ca un îndreptar programatic de cea mai mare însemnătate, ca o contribuție din cele mai prețioase la tezaurul gândirii și al acțiunii practice contemporane.

Prin rezultatele sale, referendumul a constituit o vibrantă expresie a stimei, recunoștinței și deosebitei prețuiri pe care întreaga noastră națiune le nutrește față de prodigioasa activitate desfășurată de președintele Nicolae Ceaușescu pe arena mondială pentru promovarea cauzei păcii și dezarmării.

Forța și vitalitatea acestei inițiative, unanimitatea cu care a fost ratificată de întregul nostru popor, constau tocmai în faptul că ea răspunde dorințelor sale celor mai arzătoare, dă glas voinței ce-i însuflețește și hotărîrii ce-i animă pe toți cetățenii patriei. Dintotdeauna poporul român a fost un popor iubitor de pace, care nu a luat niciodată în mină armele decît pentru a se apăra, un popor care nu a dorit decît să trăiască în bună înțelegere cu celelalte popoare. Rezultatul referendumului de la 23 noiembrie reprezintă o puternică și strălucită confirmare a acestei vocații pașnice, adînc înrădăcinate în firea și modul de viață al poporului nostru.

Expresie a profundului democratism ce caracterizează societatea noastră socialistă, a realității că poporul însuși decide în problemele care privesc prezentul și viitorul său, referendumul s-a constituit, fără îndoială, într-o nouă și puternică manifestare a deplinei aprobări, de către întreaga națiune, a politicii interne și externe a statului nostru, a conducătorului său, a voinței de pace a tuturor cetățenilor patriei, a

hotărîrii lor unanime de a se angaja cu forțe sporite în lupta pentru dezarmare, pentru o lume a păcii, mai bună și mai dreaptă, în care toate națiunile să colaboreze pașnic pentru asigurarea unui viitor luminos.

Se poate afirma că inițiativa de reducere unilaterală cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, concentrează, ca într-un focar, toate marile direcții ale politicii externe românești, în această inițiativă găsindu-și materializarea, în ultimă instanță, toate opțiunile fundamentale pe plan internațional ale țării noastre.

Astfel, la referendumul de la 23 noiembrie, cetățenii patriei noastre au votat, în același timp, și pentru *promovarea unor relații noi de înțelegere și stimă între state și popoare*, pentru o largă conlucrare între toate țările lumii, în spiritul egalității depline, asigurării independenței și suveranității, respectării dreptului fiecărei națiuni de a-și hotărî soarta așa cum crede de cuviință.

Spunînd DA la referendum, poporul nostru a optat pentru *dezvoltarea încrederii și întărirea securității în Europa*, zona unde s-au acumulat cele mai mari și mai distrugătoare arsenale, eliminarea rachetelor cu rază medie de acțiune și a tuturor armelor nucleare de pe continentul nostru, trecerea la o reducere radicală, cu cel puțin 25 la sută pînă în anul 1990 și cu 50 la sută pînă în anul 2000, a armamentelor convenționale — măsura întreprinsă de România fiind, desigur, un prim pas în această direcție. Votul de la 23 noiembrie este un vot în sprijinul imperativului ca toate statele continentului european să-și asume răspunderea în fața propriilor popoare și să acționeze cu toată fermitatea pentru dezarmare și pace, pentru o Europă unită, a securității și colaborării, cu respectarea orînduirii sociale din fiecare țară.

Rezultatul referendumului este, totodată, o opțiune pentru *stingerea grabnică a tuturor focarelor de încordare, de criză și conflict de pe glob*, pornind de la realitatea că în măsura în care se împuținează numărul armelor, în aceeași măsură cresc șansele lichidării conflictelor, devine mai ușoară reglementarea lor. În același timp, fiecare vot dat la referendum este un DA spus *tratativelor, negocierilor*, ca unica modalitate a unor soluții pașnice, pentru că nu sub amenințarea tunurilor rachetelor, ci numai într-o atmosferă lipsită de amenințarea armelor, tratativele se pot desfășura în bune condițiuni.

Este cunoscut că România s-a pronunțat și se pronunță ferm și consecvent pentru reducerea cheltuielilor militare mondiale, care au atins proporții astronomice, pentru canalizarea fondurilor astfel economisite în scopul dezvoltării, al lichidării rămîinerilor în urmă ale unui mare număr de țări și popoare, al progresului economic și social. De aceea, spunînd un DA hotărît la referendum, poporul român și-a exprimat sprijinul deplin față de această orientare neabătută a țării noastre, pentru *lichidarea decalajelor economice, pentru accesul larg al tuturor națiunilor la binefacerile civilizației, pentru făurirea noii ordini economice internaționale*, spre care aspiră popoarele.

Se poate, așadar, spune că în urma referendumului nu numai noua inițiativă de pace, ci întreaga politică internațională a României a fost întărită și validată.

Actul de la 23 noiembrie, reflectînd inițiativa istorică a României de a demonstra că prin fapte se manifestă voința de pace a unui stat,

că dezarmarea nu se realizează prin declarații, fiind imperios necesar a se trece la acțiuni reale, concrete, este prima consultare de acest gen organizată în lume, în care poporul s-a pronunțat direct asupra unei măsuri efective de dezarmare. O acțiune unică în felul ei în lume, referendumul a oferit pentru prima oară în istorie, tinerilor între 14 și 18 ani, care au încă dreptul de vot dar sînt vital interesați în asigurarea unui viitor pașnic și prosper, posibilitatea de a-și spune cuvîntul într-o problemă hotărîtoare pentru destinul propriei națiuni, al întregii omeniri.

Experiența demonstrează, într-adevăr, că declarațiile de principiu, neînsoțite de măsuri concrete, nu pot asigura liniștea, încrederea, stabilitatea de care omenirea are atîta nevoie. Pacea impune măsuri practice care să-i confere o existență reală. În zilele noastre, dată fiind gravitatea și complexitatea situației în Europa și din întreaga lume, primordială devine trecerea la înfăptuirea unor măsuri concrete de reducere a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare.

Hotărîrea României de a reduce, încă din acest an, cu 5 la sută armamentele, efectivele și cheltuielile militare reliefează preocuparea țării noastre de a valorifica toate posibilitățile existente, de a adopta măsuri neîncercate pînă acum, deschizătoare a unui teren fertil pentru acțiuni practice, pentru măsuri concrete de înlăturare a apăsătoarei amenințări la adresa vieții și libertății popoarelor, a însăși existenței planetei noastre.

Noua și pilduitoarea inițiativă românească este, în fapt, expresia unei nedezmințite continuități de acțiune, de înaltă responsabilitate pentru asigurarea dreptului fundamental al oamenilor, al popoarelor la existență liberă și demnă.

Pas concret și elocvent înfăptuit pe calea anevoioasă, dar necesară, a dezarmării, noul demers de pace al României, al președintelui Nicolae Ceaușescu reprezintă, în același timp, un nou apel al țării noastre la acțiuni hotărîte și unite pentru edificarea unei lumi fără arme, fără războaie, un exemplu de opțiune realistă, ce subliniază înalta responsabilitate politică față de propriul popor și față de soarta întregii omeniri, ce se impune a fi urmat și de alte state.

Este demnă de subliniat, în acest context, importanța politică, caracterul mobilizator al chemării pe care președintele Nicolae Ceaușescu a adresat-o tuturor țărilor și popoarelor lumii, șefilor de state și guverne, parlamentelor, oamenilor politici de pretutindeni, la marea Adu-nare populară din Capitală, care a precedat referendumul, de a-și uni eforturile și de a acționa, pînă nu este prea tîrziu, prin măsuri concrete, pentru oprirea cursei irrationale a înarmărilor și trecerea la înțelegeri de dezarmare nucleară și convențională, pentru eliminarea pericolului nuclear, pentru apărarea dreptului suprem la viață și la pace al tuturor oamenilor și națiunilor. Adoptarea unor asemenea măsuri nu va afecta cu nimic securitatea și suveranitatea vreunui stat, ci, dimpotrivă, se va repercuta pozitiv asupra securității internaționale, va stimula încrederea și va demonstra voința fiecărei națiuni de a acționa în direcția dezarmării și păcii, spre binele și prosperitatea tuturor popoarelor.

Totodată, hotărîrea României, care duce la sporirea încrederii între state și constituie un prim pas concret, ce poate stimula negocierile pentru dezarmare și încheierea unor acorduri de substanță în acest domeniu, se înscrie ca o acțiune menită să contribuie la progresul și bunăstarea poporului român, mijloacele materiale, astfel economisite, fiind folosite pentru dezvoltarea economică a țării. Urmarea exemplului românesc și de către alte state ar permite economisirea unor uriașe fonduri financiare și materiale, a unor importante resurse tehnico-științifice, eliberarea unui număr important de cadre științifice și tehnice care ar putea fi valorificate în interesul progresului umanității.

Votul unanim pentru viață și pace cu care a răspuns, într-un singur glas, întreaga națiune vibrantei chemări adresate de președintele Nicolae Ceaușescu atestă vocația constructivă a poporului nostru, convingerea sa — dobîndită printr-o experiență milenară — că civilizația umană nu poate progresa decît într-un climat de încredere, înțelegere și colaborare internațională. După cum se știe, în prezent întregul nostru popor este angajat cu toate forțele sale în înfăptuirea neabătută a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a țării. Este convingerea fermă a poporului român că ridicarea continuă a bunăstării sale materiale și spirituale nu poate fi realizată cu succes decît în condiții de pace, de cooperare activă între toate statele. Viața pune în lumină justetea concluziei, subliniată cu putere de România, potrivit căreia dezvoltarea economico-socială nu este posibilă fără a se reduce radical cheltuielile militare, fără a se pune capăt cursei înarmărilor. Iată de ce, punînd în centrul activității sale înfăptuirea planurilor de construcție socialistă, România acordă o atenție de prim ordin problemelor mondiale, participă activ la soluționarea acestora prin dialog și negocieri, la lupta pentru dezarmare și pace, pentru o largă colaborare între toate națiunile lumii. La baza relațiilor sale cu celelalte state, țara noastră a așezat și așează în mod consecvent principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Tocmai de aceea, România, care a adus și aduce o contribuție importantă, larg recunoscută pe plan internațional, la afirmarea acestor principii, este ferm hotărîtă să acționeze și de acum înainte pentru deplina lor întronare în relațiile dintre state, pentru renunțarea la politica de forță și de amenințare cu forța, pentru respectarea dreptului fiecărei națiuni de a-și alege calea dezvoltării economico-sociale în mod liber, fără nici un amestec din afară.

În același timp, rezultatele referendumului atestă, cu deosebită forță, înțelegerea realității stringente că pacea nu este un simplu dezi-derat, ci însăși condiția supremă de supraviețuire a omenirii, de menținere a vieții pe planeta noastră. Nu o dată România, președintele ei au arătat că actuala situație internațională este deosebit de gravă. Conflictele militare din diferite zone ale lumii persistă sau apar altele noi. Arsenalurile militare — nucleare și convenționale — sporesc, cantitativ și calitativ, punînd în primejdie munca pașnică a omenirii, periclitînd însăși existența civilizației umane. Lumea de astăzi este suprasaturată de arme. În numele așa-zisei securității, statele continuă să se înar-

meze, ceea ce face ca un nou război mondial să fie cu mult mai nimeritor decât cele cunoscute în istorie. În aceste împrejurări fără precedent, România a susținut, de-a lungul anilor, în diferite foruri internaționale, inclusiv la Națiunile Unite, necesitatea unor măsuri efective de dezarmare, în primul rând de dezarmare nucleară. În concepția României, a președintelui ei, o pace reală, durabilă se poate asigura numai prin dezarmare, prin excluderea forței și amenințării cu forța, prin stabilirea de relații de bună înțelegere și colaborare între toate țările și popoarele lumii. România a propus să se înceapă cu măsuri parțiale, acceptate de toate statele, care să contribuie la eliminarea încordării, a suspiciunii, la instaurarea unui climat de încredere reciprocă. Mai mult, propunerilor cu caracter general ale României i-au urmat măsurile cu caracter unilateral. După ce, în ultimii ani, țara noastră a procedat la două reduceri consecutive ale cheltuielilor militare, folosind sumele eliberate astfel pentru nevoile social-economice, acum sintem martorii unui pas și mai important în această direcție. Hotărîrea Congresului oamenilor muncii, devenită lege prin voința Marii Adunări Naționale, de a reduce unilateral cu 5 la sută armamentele, efectivele și cheltuielile militare, a primit, în cadrul referendumului de la 23 noiembrie, girul întregului nostru popor. Devotat spiritului de conviețuire pașnică și colaborare fructuoasă cu celelalte națiuni ale lumii, poporul român a certificat, prin votul său, hotărîrea de a depune toate eforturile în vederea preîntîmpinării și eliminării războiului, asigurării păcii pe planeta noastră.

Inițiativa românească, venită într-un moment ce ar putea fi decisiv pentru soarta omenirii, îmbracă semnificații multiple. Fără intenția de a încerca o ierarhizare a acestor semnificații — ele, toate la un loc, reflectînd dorința arzătoare a poporului român de înlăturare a pericolului unui război nuclear, vom sublinia că noua și strălucita inițiativă a președintelui Nicolae Ceaușescu reliefează spiritul de *înantă responsabilitate politică* în care România înțelege să contribuie la soluționarea celor mai importante probleme ale lumii contemporane. Apelul la sporirea răspunderii pentru soarta omenirii, pentru apărarea marilor cuceriri ale civilizației, a însăși existenței vieții pe planeta noastră, este, desigur, presența pregnantă a permanenței preocupării pentru fericirea și bunăstarea propriului popor, pentru reducerea și eliminarea spectrului războiului din viața tuturor popoarelor.

Vibrantă manifestare a voinței de pace a întregii noastre națiuni, chemarea președintelui țării reprezintă o mărturie grăitoare a *legăturii organice între declarații și fapte*, o elocventă expresie a *consecvenței României în promovarea politicii de dezarmare*, căci hotărîrea țării noastre de a proceda unilateral la reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare se înscrie într-o suită de inițiative și propuneri românești pentru soluționarea problemelor complexe ale vieții mondiale.

Măsura adoptată de România poate și trebuie să constituie *un mobilizator exemplu pentru toate statele* de trecere de la vorbe la fapte, deschizînd astfel calea dezarmării, ceea ce va duce, fără îndoială, la diminuarea încordării internaționale, la sporirea încrederii între națiuni.

După ce decenii de-a rîndul tratativele de dezarmare s-au desfășurat fără nici un rezultat, au bătut pasul pe loc, în tot acest răstimp escalada armamentelor continuînd nestingherit, poporul român are satisfacția și mîndria de a da lumii, prin rezultatele referendumului, un exemplu viu, palpabil că o asemenea tendință poate fi oprită și inversată. Reducerea personalului forțelor armate, scoaterea din dotarea lor a unei cantități de tehnică de luptă, diminuarea cheltuielilor militare, după cum s-a arătat în cuvîntarea șefului statului român, reprezintă o contribuție reală la cauza dezarmării. Desigur — președintele țării a arătat clar — măsurile luate de România nu pot schimba cursul politicii de înarmări, dar ele pot avea o *forță indiscutabilă de înrîurire*, demonstrînd că se poate trece la dezarmare, că se poate trece de la declarații la fapte. Asemenea măsuri reprezintă dovada de neocolit că reducerea armamentelor este posibilă atunci cînd există voința necesară, că se pot efectua diminuări în acest domeniu fără a se afecta cu nimic securitatea, tocmai pentru că adevărata securitate nu rezidă în sporirea arsenalelor, ci, dimpotrivă, în stabilirea unor plafoane la niveluri tot mai reduse. Realizarea unui echilibru militar la un nivel cît mai scăzut al forțelor armate nu va pune, în nici un fel, în pericol, după cum arată președintele Nicolae Ceaușescu, securitatea statelor, ci va contribui la întărirea ei. În schimb s-ar deschide un nou și larg cîmp de acțiune, fertil pentru o serie de alte inițiative de dezarmare, fie ele unilaterale, convenite între grupuri de state sau rod al unor negocieri bi- și multilaterale.

Poporul nostru nutrește convingerea că exemplul României are o *mare valoare stimulatorie*, va genera un larg ecou, atît în rîndul popoarelor, cît și al conducătorilor lor, pentru adoptarea unor măsuri similare, care să ducă la eliminarea primejdiei unui război nuclear, la diminuarea poverii cursei înarmărilor asupra dezvoltării și progresului economico-social al tuturor națiunilor.

Exprimînd vocația constructivă a poporului român, grija pentru apărarea intereselor sale fundamentale, precum și ale întregii omeniri, noua și importanta inițiativă de pace a țării noastre a avut un puternic răsunet internațional, bucurîndu-se de o amplă audiență și înaltă apreciere pe toate meridianele. În articole, relatări, emisiuni radio sau de televiziune a fost evidențiată semnificația majoră a noului demers românesc de pace, apreciat drept un pas concret, efectiv în direcția diminuării armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, făcîndu-se, totodată, ample și elogioase comentarii pe marginea opțiunilor și punctelor de vedere ale politicii externe românești. Presa de peste hotare a reliefat puterea de exemplu a acestei hotărîri, faptul că referendumul organizat în țara noastră se constituie într-un veritabil apel pe care poporul român îl adresează tuturor statelor lumii de a trece, cît mai curînd posibil, la măsuri similare, pentru salvagardarea păcii, civilizației, a viitorului planetei.

Este o realitate ce confirmă, încă o dată, marele prestigiu de care se bucură astăzi în lume poporul nostru, președintele Nicolae Ceaușescu, căruia îi sînt scumpe idealurile păcii, libertății și progresului, nutrînd în permanență dorința fierbinte de a trăi liber și independent, de a-și făuri în liniște și pace viitorul așa cum și-l dorește. Cu mîndria de a

fi îndeplinit un act istoric, cu încrederea nestrămutată în capacitatea popoarelor de a impune, prin acțiunea lor unită și convergentă, pacea și dezarmarea, poporul român, așa cum arăta președintele Nicolae Ceaușescu, este hotărît să militeze și în viitor cu aceeași dîrzenie, tenacitate și abnegație pentru o lume definitiv eliberată de spectrul distrugerii, o lume fără arme și fără războaie, a înțelegerii și colaborării, a progresului general.

Pacea a fost și rămîne vocația definitorie a poporului român, trăsătura sa existențială, pentru că el și-a rostuit vatra strămoșească, și-a clădit țara, civilizația materială și spirituală prin propria sa muncă pașnică.

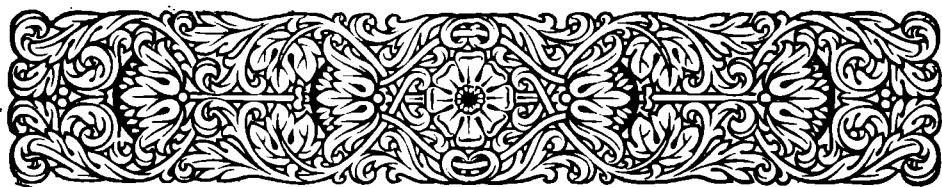
*

Pretutindeni, în toate localitățile țării, într-o atmosferă entuziastă, de puternică angajare patriotică, clerul și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române, participanți la realizările de prestigiu din acești ani glorioși, au răspuns unanim, împreună cu întregul popor, strălucitei inițiative a președintelui României de a oferi lumii întregi, în acest An Internațional al Păcii, o pildă memorabilă a puternicei lor voințe de pace.

Susținînd cu tărie elocventa demonstrație de pace a țării noastre, ce reflectă în mod autentic aspirațiile dintotdeauna ale poporului român, de încredere, de înțelegere și colaborare internațională, întreaga Biserică Ortodoxă Română își exprimă, totodată, speranța că noua inițiativă a României — de reducere cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare — va fi urmată de toate statele și popoarele lumii.

Acest DA hotărît, rostit într-un glas cu întreaga națiune la referendumul de la 23 noiembrie, este un mesaj al dragostei și frățietății, al activității constructive, al dorinței de conlucrare pașnică a fiilor Bisericii noastre strămoșești adresat tuturor popoarelor lumii, ce se înscrie în planul istoriei contemporane a omenirii ca un veritabil Crez al Păcii, al lucidității, al rațiunii triumfătoare.

Redacția

PASTORALE CHIRIARHALE

† TEOCTIST

DIN MILA LUI DUMNEZEU
ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTILOR
MITROPOLIT AL UNGROVLAHIEI ȘI
PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE,

IUBITULUI NOSTRU CLER, CINULUI MONAHAL
ȘI DREPTCREDINCIOȘILOR CREȘTINI, HAR ȘI PACE
DE LA DUMNEZEU-TATĂL, IAR DE LA NOI PĂRINTEASCA
BINECUVÎNTARE

«Întru aceasta s-a arătat dragostea lui Dumnezeu către noi, că pe Fiul Său cel Unul-Născut L-a trimis Dumnezeu în lume, ca prin El viață să avem» (I Ioan 4, 9).

Iubiți fii duhovnicești,

În acest ceas de sfântă și unică trăire, când *«Prunc ni se arată nouă Fiul și s-a dat nouă»* (Is. 9, 5), luînd chipul nostru în ieslea de la Betleem, cel dintîi cuvînt pastoral cu care vă întîmpin, cu părintească dragoste, în noua Noastră slujire ca Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, este *«Cuvîntul vieții»* (I Ioan 1, 1), care *«s-a intrupat și s-a sălășluit între noi»* (Ioan 1, 14), este viața însăși în cuprinderea ei cea mai deplină. Căci ce poate înaripa cugetul către înțelesul adînc și tainic al vieții; ce poate învăpăia inima către valoarea și apărarea vieții, a respectului cuvenit acestui dar dumnezeiesc, decît imaginea Pruncului, a acestei noi și curate făpturi firave, menite să dea strălucire chemărilor nobile ale ființei umane? Nașterea Domnului face ca zăgazarile de taină ale vieții să fie înfrînte, ca lumina cunoștinței lui Dumnezeu să lumineze sufletul și ca depărtarea dintre Dumnezeu și om, ca urmare a păcatului, să fie desființată prin

arătarea dragostei lui Dumnezeu în faptul Întrupării Domnului nostru Iisus Hristos.

De aceea «Luminosul Praznic» înmănușează în străvechea sa rînduială liturgică tot ceea ce văzul profetic al dreptilor Vechiului Testament a descifrat, tot ceea ce Sfinții Apostoli au vestit ca martorii cei mai apropiați ai lucrării de pe pămînt a Fiului lui Dumnezeu, iar Părinții Bisericii au teologhisit în cuvînt, poezie și melodii, intonate din neam și pînă în neam. Din această comoară pururea strălucitoare a Nașterii Domnului nu lipsesc bătrînele și străvechile noastre colinde de Crăciun, ofranda cea nemuritoare a sufletului strămoșilor noștri din toate ținuturile românești, mărturii grăitoare ale credinței lor curate, ale unității de grai și de simțire și ale statorniciei lor, fără întrerupere, pe vatra lor părintească din adîncul vremurilor. Toate ne adună în jurul sfintelor altare străbune, în jurul acestor Betleeme ale neamului nostru, ale nădejzii, bucuriei, vieții și păcii. Și toate tălmăcesc în graiul melodiilor tradiționale, de o neasemuită frumusețe imnologică, dumnezeiescul adevăr al sărbătorii, cum îl zugrăvește Sf. Apostol și Evanghelist Ioan : *«Întru această s-a arătat dragostea lui Dumnezeu către noi, că pe Fiul Său cel Unul-Născut L-a trimis Dumnezeu în lume, ca prin El viață să avem»*.

Dreptcredincioși creștini,

Cu adevărat, dobîndirea darului dumnezeiesc al vieții a fost și a rămas de-a pururi dorința cea mai vie, setea cea mai arzătoare și scopul suprem al tuturor oamenilor de pe pămînt. Venirea în lume a Domnului nostru Iisus Hristos în trup și cu înfățișare asemenea nouă, la *«plinirea vremii»* (Gal. 4, 4), ne-a arătat nu numai cît de mult ne iubește Părintele ceresc, ci și cît de mare este prețul vieții omenești înaintea lui Dumnezeu. Acest lucru îl adeverește neîncetat același ucenic și Apostol al iubirii evanghelice Ioan, zicînd : *«Dumnezeu așa a iubit lumea, încît pe Fiul Său cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică»* (Ioan 3, 16), întărit și identificat de Însuși Domnul și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, care zice : *«Eu sînt calea, adevărul și viața»* (Ioan 14, 6). Cu acest înțeles și cu o putere uimitoare de pătrundere, îl vestește același dumnezeiesc Apostol iubit de Domnul, cînd spune : *«Ce era de la început, ce am auzit, ce am văzut cu ochii noștri, ce*

am privit și mâinile noastre au pipăit despre Cuvîntul vieții aceea vă vestim" (I Ioan 1, 1).

Sărbătoarea Nașterii Domnului este, astfel, sărbătoarea vieții, tălmăcită pentru înțelegerea noastră prin reprezentarea istorisirii scripturistice în icoana Pruncului Iisus, vegheat de Prea Curata Sa Maică. Întreaga învățătură creștină pe care Fiul lui Dumnezeu ne-a descoperit-o prin întruparea Sa este îndreptată spre valoarea și frumusețile vieții. Viața, cu tot șirul de bunuri legate de împlinirile ei, constituie un drept sfînt, un drept personal al omului, însuși sensul creșterii și dezvoltării ființei sale, al propășirii, desăvîșirii și mîntuirii lui. Domnul nostru Iisus Hristos a venit în lume pentru a da un sens nou vieții omenești, arătînd cît de înaltă este demnitatea omului și cît de necuprins este prețul vieții lui.

De aceea, an de an, prăznuirea Nașterii Domnului sădește în inimi nu o bucurie trecătoare pentru viață, ci o bucurie care nu se ia de la noi, și pune stăpînire pe întreaga ființă în tot ce aceasta are mai bun și mai nobil. E părășia comuniunii noastre la bucuria cea sfîntă și fără de sfîrșit a vieții dumnezeiești, pe care o zugrăvește Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan, cînd afirmă : *«Viața s-a arătat și am văzut-o și vă mărturisim și vă vestim Viața de veci, care era la Tatăl și s-a arătat nouă»* (I Ioan 1, 2—3). Această mărturie exprimă nu numai o învățătură, ci și o lucrare vie, deoarece, prin întruparea și nașterea Sa, Mîntuitorul Iisus Hristos ne-a adus-o și ne-a împărtășit-o ca viață dumnezeiască, nemuritoare. Descoperindu-se oamenilor ca *«pîinea vieții»* (Ioan 6, 48) și lămurind că această pîine este Trupul Său pe care îl va da pentru *«viața lumii»* (Ioan 6, 51), Mîntuitorul Iisus Hristos a ridicat viața omenească la plinătatea vieții dumnezeiești și a arătat, peste veacuri, că viața este bunul și darul suprem de care trebuie să se bucure nu numai omul, ci și întreaga făptură.

Drept aceea, în apărarea vieții nici un efort nu poate fi considerat prea mare, după cum nici o atitudine de rezervă nu poate fi justificată. «Orice cuvînt poate fi contrazis de altul, dar care cuvînt ar putea contrazice viața ?», se întreba Sfîntul Grigorie Palama. Niciodată nu se va găsi un astfel de cuvînt care să tăgăduiască sau să nege valoarea vieții. Niciînd nu se va întîmpla aceasta, deoarece principiul și izvorul acestui neprețuit dar al vieții este însuși Dumnezeu, despre care psalmistul mărturisește cîntînd : *«Că la Tine este izvorul vieții, întru*

lumina Ta vom vedea lumină» (Ps. 35, 9). Legat de aceasta, trebuie să subliniem că pentru noi creștinii viața veșnică nu este o simplă prelungire a existenței pămîntești într-o altă ordine de existență, nici sfîrșitul vieții, ci scopul ultim al acesteia. Viața pămîntească este pentru credincioși nu numai arvună și timp de pregătire pentru viața veșnică, ci și condiția de realizare a propriei personalități, de conlucrare cu ceilalți semeni și de doxologie adusă lui Dumnezeu. Pămîntul pe care trăim este locul decisiv care dă sens vieții, în vederea împlinirii vocației fiecăruia din noi. De aici izvorăște și respectul pe care îl datorăm pămîntului și, în general, întregii firi, care ne înconjoară, pentru că prin Hristos, cel «mai întîi născut decît toată făptura... au fost făcute toate, cele din ceruri și cele de pe pămînt... Căci în El a binevoit Dumnezeu să sălăsluiască toată plinirea și printr-Însul toate cu Sine să le împace, fie cele de pe pămînt, fie cele din ceruri» (Col. 1, 15—16, 19—20).

Cugetînd la asemenea învățături, se cuvine să înțelegem ca pe o înaltă chemare datorită de a păstra marele dar al vieții, de a-l apăra și de a-l face să strălucească în toată măreția lui pe întreaga față a pămîntului. Fără preget și pururea trează să ne fie strădania de a contribui la înfrumusețarea vieții noastre și a semenilor, la luminarea și îmbogățirea ei, de a priveghea ca ea să nu fie primejduită de lăcomie, nedreptăți, boli și suferințe și nici să cadă pradă armelor ucigașe.

Iubiți credincioși,

Pentru noi, cei ce iubim viața și dorim să trăim în pace și bună înțelegere frățească cu toți ceilalți semeni, este de neînțeles și de-a dreptul înspăimîntător întunericul sufletesc al celor ce amenință lumea cu dezlănțuirea urgiei nucleare, care ar putea duce la nimicirea vieții și la distrugerea chiar a planetei noastre. Este nespus de dureros să constatăm cît de amenințat este orizontul lumii contemporane de norii negri și apăsători ai neliniștii, încordării și spaimei provocate de cursa mereu crescîndă a înarmărilor. Este nespus de trist să vedem cum omul, pentru mîntuirea căruia s-a întrupat Fiul lui Dumnezeu, tinde să părăsească luminile rațiunii și să devină în mod paradoxal propriul său dușman, proiectînd și construind tot mai «perfecționate» arme pentru propria sa distrugere.

În fața unei asemenea situații alarmante, e firesc să se ivească întrebarea : Oare avem dreptul să rămînem nepăsători

În aceste momente de descumpănire prin care trece omenirea zilelor noastre ? Oare îngrozitoarea primejdie nucleară care ne amenință nu poate fi stăvilită ? Oare oamenii doritori de bine, mulți și uniți, să nu-și poată afirma voința de apărare a dreptului sfânt la viață ? Oare nu se va putea reuși ca cei cu mințile întunecate să înțeleagă că aberanta competiție a înarmărilor nu este altceva decît o tristă și inexplicabilă competiție spre moarte, distrugere și haos ? Din fericire, faptele vin să arate că orbirea celor care prihănesc pămîntul, închizînd în sînul lui arme aducătoare de moarte, iar nu semințe roditoare de pîine pentru viață, nu poate întuneca cerul speranțelor omenirii dornice de pace. Din toate colțurile lumii se ridică, tot mai hotărîte, forțele de nebiruit ale celor ce iubesc viața și viitorul lor fericit pe acest pămînt.

Sîntem nespūs de bucuroși că în cele dintîi rînduri ale acestor luminoși stegari ai vieții și ai păcii se află fiii întregului nostru popor român. Vocația de pace a poporului nostru este cunoscută în întreaga lume. Sîntem cunoscuți în lume ca un popor pașnic. Se știe bine astăzi pretutindeni că poporul român n-a purtat niciodată războaie de cucerire, n-a rîvnit la cucerirea altor popoare, iar atunci cînd a trebuit totuși să se lupte, a făcut-o pentru apărarea gliei străbune, a moșiei pe care o numim cu drag România, țară în care ne aflăm dintotdeauna, apărată de moșii și strămoșii noștri cu vitejie legendară, pentru înflorirea, independența și suveranitatea căreia, noi, cei de astăzi, sîntem gata să urmăm exemplul eroic al înaintașilor.

În consens cu întreaga noastră istorie națională, Înalta Ocîrmuire de astăzi a țării noastre se străduiește să asigure poporului român condiții de bună înțelegere, de conviețuire pașnică că toate popoarele lumii, să se consacre operei de zidire a unei vieți noi în această țară, fără nici un amestec din afară, păstrîndu-ne propria identitate și făurîndu-ne prin noi înșine propriul destin. Mărețele înfăptuiri din zilele noastre, îndeosebi din ultimele două decenii și mai bine, sînt mărturii grăitoare ale modului pilduitor în care poporul nostru slujește și înalță viața fiilor săi și apără pacea lumii. Străbatem cea mai luminoasă epocă din zbuciumata și slăvita istorie a țării noastre, care se dezvoltă neîncetat spre piscuri tot mai înalte sub călăuza înțelepciunii creatoare a Domnului Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România, neobosit militant pentru pacea lumii. Noua și strălucita sa inițiativă, ca țara

noastră să reducă armamentele, efectivele și cheltuielile militare, cu cinci la sută, aprobată în unanimitate de toți fiii patriei prin Referendumul național din 23 noiembrie, constituie un eveniment istoric de cea mai mare importanță și un exemplu luminos pentru toate popoarele lumii. Într-un singur glas cu întregul popor, ierarhii, clerul și credincioșii și-au exprimat voința lor hotărâtă pentru viață și pentru pace. Sîntem astfel nespuse de bucuroși și mîndri că România este singura țară din lume care a înțeles că Anul Internațional al Păcii trebuie să fie un an al faptelor puse în făurirea păcii.

Uniți în cuget și simțiri cu toți fiii patriei noastre dragi, să ne sporim eforturile pentru sprijinirea mărețelor planuri de dezvoltare ale țării noastre libere, independente și suverane. Întrezărind primejdia unui nou război mondial, care, de va izbucni, se va purta negreșit cu arme nucleare, să fim încredințați că strădaniile pentru pace vor schimba cursul evenimentelor, vor determina pe toți cei care dețin puterea în lume să treacă fără întârziere la măsuri de pace și dezarmare, să renunțe la construirea de noi arsenale militare și să distrugă pe cele existente, să înceteze experiențele nucleare de orice fel, să reducă cheltuielile militare la nevoile minime de apărare și să îndrepte toate fondurile, devenite astfel disponibile, în scopuri pașnice, pentru satisfacerea nevoilor materiale și spirituale ale oamenilor de pretutindeni, pentru înfrumusețarea vieții, pentru îmbunătățirea condițiilor de trai.

Iubiți fii duhovnicești,

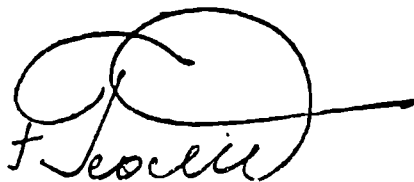
Pe sub ferestrele luminate ale caselor de pe întreg cuprinsul plaiurilor românești răsună și în acest an străvechile noastre colinde, purtînd pe aripile glăsurii lor ecourile nostalgice ale anilor copilăriei și mărturiile scumpe ale evlaviei slăviților noștri înaintași. La fereastra tainică a sufletului nostru, îngerii ne vestesc și cîntă din nou : *«Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoire»* (Luca 2, 14). Este imnul sfînt și binecuvîntat care ne cheamă să preamărim cu smerită recunoștință pe Dătătorul darurilor noastre sufletești și trupești și să-I închinăm viața noastră ca pe un prinos curat de dăruire pentru mai binele semenilor și al lumii.

Marea sărbătoare a Nașterii Domnului să fie pentru noi toți praznicul bucuriei sfinte și al nădejzii neclintite că vestea cea bună și mesajul adus lumii de cetele îngerești, viața și pacea,

vor birui, iar omenirea se va izbăvi de urgia războaielor nimicitoare, a învrăjbirii și a urii și își va împlini menirea ei de a trăi în pace, bună înțelegere și dragoste frățescă. Nimic nu poate egala în frumusețe morală și în responsabilitate universal-umană imnul îngeresc din noaptea sfântă a Nașterii Domnului : *«pe pământ pace, între oameni bunăvoire»*. Dar, în același timp, nimic nu poate întrista mai mult o inimă omenească decât faptul, cu totul inexplicabil, că pe pământ nu este încă pace, o pace universală, iar între oameni nu este încă deplină bunăvoire. Imnul îngeresc al păcii este repetat în sfintele biserici ortodoxe în fiecare zi, cu deosebire în duminici și sărbători, la momentul liturgic numit «Doxologie». Îndemnul său la pace și bunăvoire ne sună în urechi și în inimi zi de zi, sărbătoare de sărbătoare. La sărbătoarea Nașterii Domnului, glasul credincioșilor se unește cu acela al îngerilor și în această înfrățire de slavă și de pietate ne încredințăm cu totul lui Iisus Mîntuitorul și îl rugăm să aducă pace pe pământ, să reverse valurile de bunăvoire între oameni.

Purtînd în inimă și în cuget bucuria acestui slăvit mesaj, vă doresc tuturor să petreceți sărbătorile Nașterii Domnului, Anului Nou și Bobotezei cu pace, sănătate și alese bucurii, potrivit datinilor străbune. Împărtășindu-vă părintească binecuvîntare, rog pe Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, Domnul vieții și al păcii, să vă dăruiască toate cele ce vă sînt de folos, bucurîndu-vă de aceste sărbători întru mulți ani.

Al vostru părinte duhovnicesc, de tot binele voitor și pururea către Domnul fierbinte rugător,

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Teoclit", with a large, stylized flourish above the name.

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

† A N T I M

DIN MILA LUI DUMNEZEU, ARHIEPISCOP AL EPARHIEI
TOMISULUI ȘI DUNĂRII DE JOS

INTREGULUI NOSTRU CLER ȘI TUTUROR DREPTCREDINCIOȘILOR
CREȘTINI DIN ACEASTĂ ARHIEPISCOPIE : HAR, MILĂ ȘI PACE
DE LA DUMNEZEU-TATAL

ȘI DE LA DOMNUL NOSTRU IISUS HRISTOS,
IAR DE LA SMERENIA NOASTRĂ ARHIEREȘTI BINECUVÎNTĂRI

«Eu am venit ca lumea viață să aibă, și
să aibă din belșug» (Ioan 10, 10).

Iubiții mei fii sufletești,

Ca în fiecare an, luminatul praznic al Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos ne umple sufletul de o negrăită bucurie duhovnicească, pentru că această zi reprezintă împlinirea făgăduințelor și nădejdlor pe care Dumnezeu le-a dat oamenilor de la început, ca îndemn de trezvie și călăuză pe drumul ce duce spre mântuire.

Ascultînd istorisirile minunate din Sfînta Evanghelie despre cele petrecute în noaptea sfîntă a Nașterii, simțim o tainică chemare în inimile noastre de a porni și noi cu cugetul pe urmele magilor de la răsărit, cu ochii ațintiți spre steaua cea cu dumnezeiască mergere la Betleem, unde s-a născut Hristos. Acolo, în peșteră, în ieslea cea săracă, să ne închinăm Pruncului nou născut, Fiul lui Dumnezeu, care a venit pe pămînt să sfințească pe om și să-l facă sălaş dumnezeiesc. Totodată să fericim pe Născătoarea de Dumnezeu, Maria, Preacurata Sa Maică, și pe dreptul Iosif, care a luat asupra sa grija și ocrotirea Familiei sfinte pe acel drum anevoios de iarnă. Cu păstorie să auzim și să trăim și noi frumusețea fermecătoare a cîntării îngerești : «Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoire !».

Iubiți fii duhovnicești,

Aceste sfinte întâmplări petrecute odinioară la Betleem trezesc în sufletele noastre în primul rînd recunoștință pentru nemăsurata dragoste a Tatălui Ceresc față de noi oamenii și pentru marea jertfă pe care a făcut-o prin Fiul Său ca să ne mîntuiască.

Omul — bărbat și femeie — această ființă minunată, a fost creat numai cu puțin mai prejos decît îngerii, cu slavă și cu cinste încununat, după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. El s-a bucurat de o stare fericită atîta vreme cît a rămas în ascultare, păzind poruncile divine. Călcînd însă voia și intenția Ziditorului, el s-a lipsit de bogatele daruri cu care a fost înzestrat.

Dar Dumnezeu, Părintele nostru al tuturor, în marea Sa milostivire, n-a lăsat pradă pierzării pe om ci, chiar de la început, a făgăduit strămoșilor noștri un Mîntuitor, care să zdrobească puterea răului și să ne slobozească din robia păcatului. Pentru aceasta, la plinirea vremii, a trimis în lume pe Mesia-Hristos, Fiul Său, Cel Unul-Născut. Despre nașterea Fiului lui Dumnezeu din Preacurata Maică, grăise mai demult proorocul Isaia: *«Iată Fecioara în pîntece va avea și va naște Fiu și vor chema numele lui Emanoil ce se tâlcuiește : «Cu noi este Dumnezeu» (Isaia 7,14.)*

Iar un alt prooroc a spus : *«Acesta este Dumnezeul nostru. Pe pămînt s-a arătat și cu oamenii împreună a locuit» (Băruih 3, 36—38).*

Minunată este taina Nașterii Domnului ! Minunate sînt rodurile ei ! Sfinții Părinți care, ca și proorocii, au avut har de la Duhul Sfînt, au stăruit mult în cugetările lor asupra întrupării și a binefacerilor care au urmat pentru noi. *«El (Hristos) s-a făcut asemenea nouă — zice Sf. Chiril al Alexandriei — pentru ca noi să ne facem asemenea lui, pe cît este cu putință firii noastre și pe cît o îngăduie iconomia reînnoirii noastre cea după har».*

Aceeași transformare duhovnicească petrecută în firea omească o arată și Sf. Ioan Gură de Aur cînd spune : *«Toți prăznuiesc, văzînd pe Dumnezeu pe pămînt și pe om în ceruri, pe Cel-de-Sus, jos, din pricina întrupării și pe cel de jos, sus, din pricina iubirii de oameni, pentru că Dumnezeu se face om, iar omul se face fiu al lui Dumnezeu».* Astfel, Fiul lui Dumnezeu, prin taina întrupării, s-a înfrățit cu noi și ne-a împărtășit haruri dumnezeiești, prin care cum spune și Sf. Ap. Petru : *«ne-a*

hărăzit foarte mari și prețioase făgăduințe, ca prin ele să ne facem părtași dumnezeieștii firi» (II Petru 1, 4).

După înălțarea Sa la cer, Mîntuitorul a încredințat Bisericii pe care El a întemeiat-o aceste daruri spirituale ca să continue lucrarea sfîntă pentru mîntuirea lumii, sub călăuzirea Duhului Sfînt.

Dreptmăritori creștini,

Biserica noastră este moștenitoare și continuatoare a învățăturilor Domnului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, care a spus : *«Eu am venit ca lumea viață să aibă și să aibă din belșug»* (Ioan 10, 10). Ea propovăduiește pacea și bunăînțelegerea în lume, considerate ca valori universale, la care au dreptul toate popoarele și fiecare om în parte. *«Căutați pacea cu toată lumea și sfințenia, fără de care nimeni nu va vedea pe Domnul»,* spune Sf. Ap. Pavel (Evr. 12, 14). Iar Sf. Apostol Petru zice : *«Cine voiește să iubească viața și să vadă zile bune să caute pacea și să o urmeze»* (I Petru, 3, 10—11).

Popoarele lumii, în cursul veacurilor, au fost neîncetat tulburate de stări de neliniște și de războaie. Dar mai mult ca oricînd, în vremea noastră în fața nesăbuitei curse a înarmărilor și a pericolului declanșării unui război nuclear, nimicitor al realizărilor civilizației mondiale și chiar a înseși vieții pe pămînt, omenirea este profund îngrijorată și preocupată de găsirea căilor și mijloacelor care să o ducă la înfăptuirea unui climat favorabil pentru o pace trainică. În această situație a luat naștere o impunătoare mișcare pentru destindere și pace care în prezent tot mai mult cucerește azeziunea maselor în toate colțurile lumii. Mișcarea pentru pace face să se audă o limbă nouă, graiul păcii și al fraternității peste orice fel de granițe și deosebiri de neam, de rasă și de credință. Acest grai sfînt îl înțeleg toți oamenii cinstiți, care își dau seama că fiecăruia i-a fost dat să trăiască liber și demn, ca să se bucure de rodul muncii sale și să nu se mai teamă de războaie nedrepte și cotropiri din partea altora.

Poporul român, care a fost întotdeauna și este iubitor de pace, aduce în vremea noastră o însemnată contribuție în dezbaterea forurilor internaționale și în relațiile cu țările lumii, pentru soluționarea problemelor în legătură cu apărarea și consolidarea păcii mondiale. La apelurile repetate ale Președintelui

țării noastre, Domnul Nicolae Ceaușescu, adresate popoarelor pentru a trece la dezarmare și destindere internațională, se adaugă recenta hotărîre de a efectua o reducere cu 5% a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare. Este o înțeleaptă măsură la care cu prilejul Referendumului din 23 noiembrie 1986 a subscris cu entuziasm întregul nostru popor, și care a avut un larg ecou pe plan mondial, constituind un exemplu grăitor de trecere de la vorbe la fapte.

Biserica Ortodoxă Română care propovăduiește fără de încetare pacea și buna înțelegere între oameni și popoare, sprijină cu tărie inițiativele și acțiunile țării noastre pentru biruința cauzei păcii. De asemenea, ea își aduce aportul specific la tot ce ține de întărirea patriei și bunăstarea națiunii noastre, împlinind porunca Domnului, care zice: «*Sîrguiți-vă pentru propășirea țării, fiindcă de bunăstarea ei atîrnă și bunăstarea noastră*» (Ier. 29, 7). De aceea, cu toți fiii noștri sufletești, se cuvine să stăruim mai departe în hotărîrea de a apăra pacea și a lucra cu toată dragostea pentru prosperitatea poporului și a patriei noastre ca tot ce avem mai scump pentru viața și fericirea noastră.

Iubiților,

Odată cu cele arătate mai sus la praznicul de astăzi, dorim să vă împărtășim vestea că, în urma trecerii la cele veșnice a vrednicului de pomenire, Patriarhul Iustin, a fost ales de curînd ca Întîistătător al Bisericii Ortodoxe Române, potrivit prevederilor canonice și legiurilor bisericești, Prea Fericitul Patriarh Teoctist, fost mitropolit al Moldovei și Sucevei. Instalarea după datină a Prea Fericirii Sale a avut loc la 16 noiembrie a.c., în catedrala patriarhală din București, în cadrul unor largi festivități, la care au luat parte membrii Sfintului Sinod, reprezentanți ai conducerii de Stat, delegați ai cultelor religioase din țară, oaspeți de peste hotare din partea Bisericilor Ortodoxe surori, ai organizațiilor creștine internaționale, preoți, credincioși și alți invitați. Prea Fericirea Sa este al cincilea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, bine cunoscut pentru activitatea sa strălucită ca arhipăstor în mai multe centre bisericești, înzestrat cu deosebită evlavie, pregătire aleasă și experiență bogată în slujba Bisericii, a Patriei și a păcii în lume. De aceea, alegerea sa în această înaltă demnitate, a fost primită cu multă căldură sufletească de clerul și credincioșii Bisericii noastre, precum și

de Bisericile Ortodoxe surori și alte Biserici și organizații creștine de peste hotare.

În numele preoțimii și credincioșilor eparhiei noastre aducem Prea Fericii Sale urările noastre fierbinți de îndelungată și rodnică păstorire ca Întâistătător al Bisericii strămoșești.

Dând mulțumire lui Dumnezeu că ne-am împărtășit din nou cu bogate învățături din izvorul pururea viu al praznicului de astăzi și cu simțăminte alese de trăire duhovnicească, încheiem cuvântul nostru și rugăm pe Tatăl Ceresc să ne ajute a petrece aceste sfinte sărbători cu sănătate și cu mulțumire sufletească. Iar Anul Nou, 1987, care se apropie, să fie an cu îmbelșugate roade și cu pace pentru toți.

Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu-Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți. Amin.

LA MULȚI ANI !

Al vostru de tot binele voitor și pururea către Domnul fierbinte rugător,

† A N T I M

ARHIEPISCOPUL TOMISULUI ȘI DUNĂRII DE JOS

† EPIFANIE

DIN MILA LUI DUMNEZEU,
EPISCOP AL BUZĂULUI

INTREGULUI CLER, CINULUI MONAHAL ȘI
TUTUROR DREPTCREDINCIOȘILOR CREȘTINI DIN
ACEASTĂ EPARHIE, HAR, PACE ȘI AJUTOR DE LA DUMNEZEU
IAR DE LA NOI ARHIEREȘTI BINECUVÎNTĂRI

Iubiții mei fii duhovnicești,

Potrivit rînduieiilor bisericești și după datina străbună, sărbătorim cu mare bucurie, și în acest an, mult așteptata și dorita zi a Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos.

O frumoasă cîntare bisericească răsună, în aceste zile, în urechile și în inimile noastre :

*«Hristos se naște, măriți-L !
Hristos din ceruri, întîmpinați-L !
Hristos pe pămînt, înălțați-vă !»*

Cuvintele acestui imn ne arată că Dumnezeu, prin Fiul Său cel Preaiubit, vine în mijlocul oamenilor pe pămînt. Acestea sînt vestea și adevărul Crăciunului !

Nașterea Domnului Hristos este «Taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută», dar descoperită nouă în clipa istorică și unică în lume, cînd Stăpînul cerului și al pămîntului Se face om, din iubire față de neamul omenesc.

Alte religii și-L închipuiau pe Dumnezeu separat de lume, sălășluind departe, undeva deasupra norilor, într-o mărire înfricoșătoare. Într-adevăr, Dumnezeu era departe, fiindcă omeniirea, prin ispita celui rău, s-a înstrăinat de El, s-a împietrit în neascultare și răutate.

Dar, Dumnezeu, în iubirea Sa nemărginită, nu l-a părăsit pe cel creat după chipul și asemănarea Sa, ci S-a apropiat de el și l-a căutat ca un părinte bun.

Întruparea Domnului este suprema mărturie a iubirii Celui Preaînalt față de zidirea Sa. «*O minunată amestecare, zice Sfîntul Grigorie Teologul, Cel nezidit se zidește, Cel neîncăput se în-*

cape, Cel ce îmbogățește se face sărac... Sărăcește cu trupul meu, ca să mă îmbogățesc cu dumnezeirea Lui. Se deșartă de slavă, ca eu să mă preamăresc... și să mă întorc la vrednicia cea dintâi».

Așadar, întruparea Fiului Cel veșnic al Tatălui Ceresc înseamnă restaurarea legăturii de iubire a oamenilor cu Dumnezeu.

Lucrarea de mîntuire săvîrșită pentru noi de Părintele Ceresc prin Fiul Său cel Preaiubit, s-a făcut din dragostea Sa cea mare pentru neamul omenesc, așa cum a grăit Dumnezeu prin proorocul Isaia : *«Sălășluiesc într-un loc înalt și sfînt, dar sînt cu cei smeriți și înfrînți...»* (57, 15). De același adevăr ne încredințează și Sfîntul Pavel, apostolul neamurilor, cînd zice : *«Iar cînd bunătatea și iubirea de oameni a Mîntuitorului nostru Dumnezeu s-au arătat, El ne-a mîntuit nu din faptele cele întru îndreptare săvîrșite de noi, ci după a Lui îndurare prin baia nașterii celei de a doua și prin înnoirea Duhului Sfînt, pe care L-a vărsat peste noi, din belșug, prin Iisus Hristos, Mîntuitorul nostru»* (Tit 3, 4—6).

Dacă ne întoarcem la cîntarea de la început, observăm că imnul ne îndeamnă să ne înălțăm :

«Hristos pe pămînt înălțați-vă !»

Oare despre ce «înălțare» ne amintește Sfînta Biserică ? Socotim că e vorba de o nouă ridicare a ființei umane, de o înălțare la o treaptă neajunsă pînă în ziua cînd Dumnezeu S-a arătat în trup și a început a trăi potrivit legilor firii omenești.

Nașterea Domnului dovedește nespusa prețuire pe care Bunul Dumnezeu o arată făpturii Sale — omul. Prin Iisus Hristos noi am redescoperit valoarea omului, adică am dobîndit cea mai înaltă demnitate, aceea de a ne numi fii ai lui Dumnezeu. *«Vedeți ce fel de iubire ne-a dăruit Tatăl, ca să ne numim fii ai lui Dumnezeu»* (I Ioan 3, 1).

Conștiința acestei demnități ne impune mari și grele îndatoriri, acelea de a ne păstra neștirbită cinstea cu care am fost dărușiți și s-o păzim, neîntinată, cu ajutorul lui Dumnezeu și darurilor Sfîntului Duh.

Un alt adevăr pe care ni-l descoperă Crăciunul este că Fiul Fecioarei a fost numit «Emanuel», ceea ce se tălmăcește *«cu noi este Dumnezeu»*. Iisus Domnul este cu noi în chip permanent, prin providența Sa atotmilostivă și prin nesfîrșitul număr de ființe care alcătuiesc omenirea.

Un gânditor creștin a spus : «Întruparea lui Hristos nu s-a sfârșit, ci e permanentă. A-l vedea pe fratele tău, înseamnă a-L vedea pe Hristos. El S-a născut o dată pentru a se naște în veci».

Această cugetare s-a inspirat din învățătura Mântuitorului care la judecata de pe urmă va prețui milostenia săvârșită pentru acoperirea nevoilor aproapelui, ca o faptă făcută pentru El însuși. «*Adevărat zic vouă, întrucît ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut*» (Matei 15, 40).

Așadar, nu ne este îngăduit să despărțim pe Hristos de semenii noștri, întrucît, mai ales, în Biserică toți credincioșii alcătuiesc același trup al lui Hristos. Astfel, nu putem face deosebire între iubirea de Dumnezeu și iubirea de semenii, deoarece, prima nu se poate împlini fără dragoste de aproapele. «*Dacă zice cineva că iubește pe Dumnezeu, iar pe fratele său îl urăște, mincinos este ! Pentru că cel care nu iubește pe fratele său pe care l-a văzut, pe Dumnezeu pe care nu l-a văzut nu poate să-L iubească*» (I Ioan 4, 20).

Se cuvine deci ca pe lângă imnele de preamărire a Celui născut astăzi în peștera din Betleem, să ne străduim a trăi după pilda Lui, cum învață același sfînt apostol : «*Cine zice că pe-trece întru El, dator este să umble precum Acela a umblat*» (I Ioan 2, 6).

Iubiți credincioși,

Bucuria sfîntă de care au fost stăpîniți păstorii cînd au aflat vestea îngerească despre Nașterea Domnului, să ne cuprindă și pe noi astăzi, în acest praznic luminos, avînd nădejdea nestrămutată în mijlocirea Sa către Dumnezeu (I Timotei 2, 5) de la care vine «*tot dărul desăvîrșit și toată darea cea bună*» pentru binecuvîntarea vieții noastre, pentru ajutorul întru înălțarea cugetelor spre Creatorul ceresc, pentru mîntuirea noastră și slujirea semenilor, prin săvîrșirea binelui obștesc.

Să avem mereu, în inimile și în sufletele noastre, fiorul sfînt trăit de magii care au mers să se închine Mîntuitorului, aducînd daruri Celui ce S-a făcut om, pentru ca noi să ne îndumnezeim prin credința și faptele noastre.

Domnul Hristos a coborît din ceruri, pentru ca noi să-I ieșim întru întîmpinare prin trăirea virtuților care duc la desăvîrșire. Neîncetat să avem grijă ca în fiecare dintre noi să se

arate făptura cea nouă a lui Hristos și prin harul Său să creștem și să ajungem desăvârșiți, precum El desăvârșit este. Aceasta înseamnă să păstrăm cu sfințenie credința noastră și hotărârea neclintită de a urma poruncile dumnezeiești. Creșterea noastră spre desăvârșire se poate împlini numai stînd în sînul Bisericii noastre strămoșești, în Biserica neamului nostru românesc. Unitatea nezdruncinată dintre Biserică și fiii ei duhovnicești va asigura tăria și unitatea spirituală a poporului nostru.

Iubiții mei fii sufletești,

Cunoașteți bine că Evanghelia propovăduită de Biserică și în care credem toți cei ce am primit același botez și mărturisim aceeași credință, de aproape două mii de ani, este, așa cum spune Sfîntul Apostol Pavel, «*Evanghelia păcii*» (Efeseni 6, 15). De aceea, datori sîntem să ne străduim pentru trăirea acestui principiu evanghelic, pentru bunăînțelegere și vremuri cu pace, sprijinind toate inițiativele și acțiunile ce se depun în acest scop.

«*Ziua de naștere a Domnului este ziua de naștere a păcii*», spune un sfînt părinte al Bisericii, întrucît Fiul lui Dumnezeu a venit pe pămînt ca să împace pe om cu Dumnezeu și pe oameni între ei.

Totul este bine cînd trăim în liniște, iar bucuria noastră este deplină cînd avem și siguranța zilei de mîine.

Din nefericire viața noastră și chiar supraviețuirea întregii lumi este încă amenințată de ambiția pentru supradominare prin înarmarea și fabricarea de noi mijloace de distrugere, și astfel, însăși planeta pe care trăim poate fi în pragul dispariției.

De aceea, oamenii doritori de bine din toate părțile lumii și-au ridicat glasurile împotriva acelor care amenință viața noastră a tuturor și au cerut să se pună capăt înarmărilor și amenințării cu forța. În această atmosferă în care se cere statornicirea unui climat de pace între oameni și popoare, toți fiii națiunii noastre, dînd urmare noii inițiative pentru pace a Conducerii țării noastre, în frunte cu președintele ei, au participat la Referendumul de la 23 noiembrie a.c., cînd s-au pronunțat hotărît pentru reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, țara noastră fiind, astfel, exemplu și pentru celelalte țări care încă n-au făcut acest lucru.

Bincredincioși creștini,

Cu profundă mîhnire am aflat cu toții despre trecerea la cele veșnice, la sfîrșitul lunii iulie, anul acesta, a vrednicului de pomenire, patriarhul *Iustin Moiescu*.

Potrivit rînduielilor noastre bisericești și canonice, la 9 noiembrie a fost ales, și la 16 noiembrie a fost întronizat ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte *Teoctist Arapașu*, născut pe frumoasele meleaguri ale Botoșanilor. Prea Fericirea Sa a urcat în scaunul patriarhal cu o vastă experiență în toate domeniile vieții noastre bisericești, dobîndită pe parcursul a 50 de ani, în slujirea Bisericii străbune și a Patriei. Astfel, remarcabile realizări a înregistrat ca episcop-vicar patriarhal și rector al Institutului Teologic de grad Universitar din București. În această calitate a fost și apropiat colaborator al patriarhului Justinian Marina. Apoi a fost ales episcop al Aradului, unde a păstorit vreme de 10 ani, după care a fost înălțat la rangul de arhiepiscop al Craiovei și mitropolit al Olteniei, și, în sfîrșit, arhiepiscop al Iașilor și mitropolit al Moldovei și Sucevei, unde s-a înscris în cronica de aur a Bisericii moldovene, cu excepționale împliniri arhipastorale, gospodărești și culturale.

Cu această bogată experiență și aleasă zestre spirituală, sîntem încredințați că Prea Fericirea Sa va ocîrmi cu vrednicie și înțelepciune viața Bisericii Ortodoxe Române, continuînd astfel, nobila misiune de propovăduire a credinței noastre, de îndrumare a clerului și credincioșilor noștri pe calea adevărului și de slujire devotată a Bisericii străbune și a neamului.

La început de slujire patriarhală, Noi, împreună cu slujitorii și toți credincioșii din această de Dumnezeu păzită eparhie a Buzăului, cu dragoste fiască, prezentăm Prea Fericirii Sale, cele mai bune urări de rodnică arhipăstorie în fruntea Bisericii noastre, cu sănătate deplină și mărețe înfăptuiri.

Iubiții mei fii duhovnicești,

«Cu adevărat, mare este taina dreptei credințe ; Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, S-a propovăduit între neamuri, a fost crezut în lume, S-a înălțat întru slavă» (I Timotei 3, 16). Fiul lui Dumnezeu a coborît din ceruri la noi și ni S-a arătat în trup, pentru ca noi să ne ridicăm la El prin viața noastră curată. Astfel, să ne facem vrednici de

a purta în noi pe Mîntuitorul Cel ce S-a născut astăzi în peștera din Betleem. În loc de iesle să facem din inimile noastre locaș de odihnă pentru Mîntuitorul, împodobindu-ne întreaga ființă cu iubirea de Dumnezeu și de aproapele. Să nu uităm că o datorie sfîntă a tuturor este dragostea de patrie; să împletim rîvna de a munci pentru ea cu cea pentru propășirea ei. La acestea ne îndeamnă și Sfîntul Pavel cînd zice: «*Să nu caute nimeni numai ale sale, ci fiecare și ale altuia*» (Filipeni 2, 4).

Apropiindu-ne de pruncul Iisus, asemenea îngerilor, păstorilor și magilor, nu numai să ne bucurăm, dar să ne și închinăm Lui, cu credință și nădejde, care este Dumnezeu adevărat-și a cărui lucrare și purtare de grijă o simțim întotdeauna.

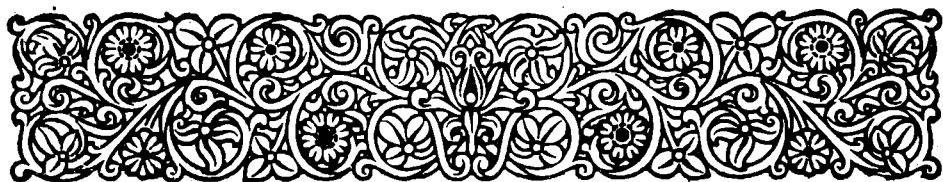
Să rugăm pe Tatăl ceresc ca pentru Noul An 1987, să binecuvînteze lumea întreagă cu «*dreptate, pace și bucurie în Duhul Sfînt*» (Romani 14, 17), iar pe noi și țara noastră, cu bunăstare și liniște.

Odată cu acest cuvînt de îndrumare și sărbătorească întîmpinare, în ziua luminatului praznic al Nașterii Domnului, vă îmbrățișez pe toți cu creștinească și părintească dragoste, rugînd pe Domnul și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos să vă ocrotească de tot răul și să vă binecuvînteze familiile și casele frățiilor voastre cu alese bucurii și belșug din darurile Sale cele bogate.

La mulți ani !

Al vostru de tot binele voitor și pururea către Domnul fierbinte rugător,

† **EPIFANIE**
EPISCOPUL BUZAULUI

PREA FERICITUL PĂRINTE TEOCTIST NOUL PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Biserica Ortodoxă Română, prin clerul și credincioșii săi, a trăit, în toamna acestui an, clipe de înălțătoare bucurie duhovnicească, prilejuite de alegerea și întronizarea noului ei Întâistător, PREA FERICITUL PĂRINTE PATRIARH TEOCTIST ARAPAȘU, care deschide o nouă etapă în existența și activitatea strămoșescului nostru Așezământ, consacrată slujirii lui Dumnezeu și a oamenilor.

Unanimitatea cu care Colegiul Electoral Bisericesc, reprezentând întreaga Biserică Ortodoxă Română, prin cei mai distinși membri ai ei, clerici și mireni, s-a pronunțat pentru alegerea Înalt Prea Sfințitului TEOCTIST, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, ca Întâistător al Bisericii strămoșești, precum și entuziasmul impresionant cu care mulțimea credincioșilor l-au întâmpinat la ieșirea din Catedrală, în ziua întronizării și l-au condus la Palatul patriarhal, pot fi socotite drept cea mai elocventă expresie a prețuirii de care Prea Fericirea Sa se bucura, de multă vreme, în cadrul obștei ortodoxe românești.

Prezentăm, în cele ce urmează, câteva date biografice și înfăptuiri mai de seamă din viața și activitatea Prea Fericitului Părinte TEOCTIST, puse în slujba Bisericii strămoșești, a muncii pașnice și a binelui obștesc, care l-au impus ca o mare personalitate a lumii creștine contemporane și au îndreptățit alegerea sa ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Prea Fericitul Părinte Patriarh TEOCTIST s-a născut la 7 februarie 1915 în satul Tocileni, de pe frumoasele plaiuri botoșenene, fiind al nouălea din cei zece copii ai evlavioșilor părinți Dumitru și Marghioala, plugari harnici și blânzi, strâns legați de glie, care și-au petrecut viața unind dragostea și grija pentru binecuvântata lor familie cu truda istovitoare a câmpului. De la ei a moștenit credința cea adevărată, puterea dragostei de țară și iubirea pentru semeni și s-a deprins, din casa părintească, să prețuiască cinstea, omenia și munca pusă în slujba binelui obștesc.

Purtînd în suflet, ca pe o candelă aprinsă, aceste călăuze trainice și fiorul luminii și al îndemnurilor evanghelice, tînărul Teodor, după ce a urmat clasele primare în satul natal, distingîndu-se la învățătură și comportare, a ieșit din vatra părintească și a pășit pe calea vieții mo-

nahale, la vârsta de numai 14 ani, cu dorința arzătoare de a se desăvîrși și a sta neconținut în slujba lui Dumnezeu și a oamenilor.

Insetat de slovele cărții și dornic să agonisească hrană duhovnicească, a făcut primele ascultări monahale la vestitele mănăstiri moldovene Vorona și Neamț, unde și-a aflat cei dintâi îndrumători pe noua sa cale și a cunoscut vechile hrisoave ale bătrînelor ctitorii, ca și comorile bibliotecilor, atrăgînd, datorită însușirilor sale alese, luarea aminte a superiorilor și, în egală măsură, prețuirea și dragostea frățească a împreună-ostenitorilor.

Pentru deosebitele daruri cu care l-a înzestrat Dumnezeu, în toamna anului 1932 a fost trimis la Seminarul monahal întemeiat de patriarhul Miron Cristea la mănăstirea Cernica, în apropiere de București, unde, în atmosfera de litanie sfîntă și smerenie duhovnicească, a învățat cu osîrdie și răbdare, situîndu-se, în toți cei opt ani de studii, printre premianții acestei școli.

Îmbogățindu-și cunoștințele de teologie și de cultură generală și sporind deprinderile de viațuire duhovnicească, la 6 august 1935, cînd Biserica Ortodoxă prăznuiește «Schimbarea la Față», fratele Teodor a urcat prima treaptă a slujirii bisericești, devenind monah la mănăstirea Bistrița, de lângă Piatra Neamț, unde a primit, după rînduială, numele de Teoctist. La 4 ianuarie 1936, chiar în ziua cuviosului Teoctist, a fost hirotonit ierodiacon pe seama aceleiași mănăstiri, în Catedrala Precista din Roman.

După absolvirea Seminarului, dorind să pătrundă cît mai lămurit sensurile adînci ale adevărului ortodox, pentru a-și însuși o temeinică pregătire teologică, s-a înscris la Facultatea de Teologie a Universității din București, vădînd și aici, printr-o muncă stăruitoare și continuă, calitățile intelectuale și silinț la învățatură, care l-au impus aprecierii profesorilor și stimei colegilor. Paralel cu studiile universitare, a îndeplinit și unele funcții în cadrul Centrului eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor, fiind numit și diacon la Catedrala patriarhală. La sfîrșitul studiilor teologice, în anul 1945, ierodiaconul Teoctist a fost proclamat licențiat în teologie cu calificativul «magna cum laude», susținînd lucrarea la P.C. Pr. Prof. dr. Petre Vintilescu, titularul catedrei de Liturgică.

Cu zestrea spirituală pe care și-a agonisit-o în școlile de teologie, la 1 martie 1945, s-a întors acasă, în Moldova, fiind transferat, la cerea sa, în postul de preot la Catedrala mitropolitană din Iași, unde a fost hirotonit ieromonah la 25 martie, același an. Ajuns în acest mare centru universitar și fiind atras, în continuare, de studiul sistematic al valorilor tradiționale ale culturii românești și universale, în completarea celor teologice, ieromonahul Teoctist s-a înscris la Facultatea de Litere și Filozofie, ale cărei cursuri le-a frecventat timp de doi ani.

În zorile pline de nădejdi nezdruncinate și în elanul patriotic din primii ani de după Eliberare, proaspătul licențiat în teologie și-a început, de fapt, ucenicia pe drumul lucrării eclesiastice, simțînd ca o datorie ce izvora din însăși tulpina obîrșiei sale de a împlăti, de la început, activitatea bisericească cu cea obștească, închinată slujirii poporului din care a odrăslit. Acum a putut descifra adevărul că Bise-

rica, cu o învățătură atât de bogată și cu orizonturi neasemuit de întinse, cu frumuseți de trăire și cu întocmiri atât de înțelepte, trebuie, prin clerul și credincioșii ei, nu numai să înțeleagă viața, cu atâtea uriașe transformări, dar ea poate și trebuie să ajute și să promoveze tot ceea ce duce către viață, către lumină, către pace, înțelegere și apropiere între oameni, fiind chemată să slujească întreaga umanitate, însetată de idealurile nobile ale unei existențe drepte și fericite, libere și prospere.

Oferind certitudinea unei conștiințe armonios încheigate, de aleasă și profundă formație cărturărească, Prea Cuvioșia Sa a fost rînduit, de către mitropolitul Irineu Mihălcescu, în funcția de Mare Eclesiarh al Catedralei mitropolitane, apoi, de Exarh al mînăstirilor și, în 1948, numit, de mitropolitul Justinian Marina, ca Vicar administrativ al Mitropoliei Moldovei și Sucevei, calitate în care a condus efectiv, pînă în 1950, lucrările Cancelariei eparhiale și ale celorlalte sectoare, acordîndu-i-se, totodată, și rangul de arhimandrit. În toate aceste slujiri bisericesti de tot mai înaltă răspundere, arhimandritul Teoctist a desfășurat o bogată și pilduitoare activitate pastoral-misionară și social-patriotică, îmbinînd strădaniile de înnoire a vieții monahale și de cultivare a adevăratei evlavii a clerului și credincioșilor cu truda de a participa la marea operă națională de tămăduire a rănilor adînci pe care le lăsase în țară războiul. De-a lungul acestor rodnici și frumoși ani, pârtaș și martor al atîtor lucrări importante din viața Bisericii și a patriei, și-a îmbogățit experiența, străduindu-se, clipă de clipă, să-și îndeplinească cu energie și devotament toate însărcinările pe care le-a primit. Răbdarea, încrederea răspîndită celor din jur, cuvîntul cald, spiritul de colaborare cu clerul și credincioșii pe linia asistenței sociale, l-au făcut cunoscut și respectat unanim.

Scurtă vreme după aceea, pentru rîvna și înțelepciunea arătate în lucrarea bisericească și patriotică, Prea Cuvioșia Sa a fost ales în postul de Episcop-vicar patriarhal și ridicat de Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la treapta arhieriei, primind titlul de «Botoșeneanul». Hirotonia s-a săvîrșit în ziua de 5 martie 1950, în biserica Sf. Spiridon Nou din București, de către fericiii întru pomenire patriarhul Justinian, mitropolitul Firmilian al Olteniei și episcopul Chesarie al Dunării de Jos.

Chemat pentru a sprijini, ca Episcop-vicar patriarhal, opera de înnoire spirituală și organizatorică a Bisericii Ortodoxe Române, de înscriere mai vie a ei în viața de zi cu zi a patriei, cîmpul de activitate al celui mai tînăr dintre ierarhii țării — Prea Sfințitul Teoctist avea atunci doar 35 de ani — a sporit simțitor, pe măsură cu importanța sarcinilor încredințate. Numai energia și perseverența, cultura și priceperea, puterea de muncă și încrederea deplină în valorile tradiționale ale Bisericii strămoșești, l-au ajutat pe tînărul Episcop-vicar să îndeplinească în chip strălucit și conducerea Institutului Teologic Universitar din București, în calitate de rector, aducînd contribuții de seamă la organizarea acestui așezămînt de cultură și spiritualitate ortodoxă, tocmai în vremea cînd învățămîntul nostru teologic trecuse sub oblăduirea directă a Bisericii; acțiunea de reorientare, inițiată de Sfîntul Sinod, a clerului din țară prin cursurile de îndrumare misionară și pastorală, precum și rezolvarea, din

încredințarea patriarhală, a multiplelor probleme de la Cancelaria Sfîntului Sinod și, apoi, de la Centrul eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor. Remarcîndu-se, încă din Moldova, prin zelul depus în lucrarea de bună gospodărire și împodobire a sfintelor locașuri de închinare, ca Episcop-vicar s-a distins prin osîrdia neprecupețită cu care a contribuit la restaurarea și redarea în folosință a atîtor monumente de artă și arhitectură bisericească din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor, între care s-au numărat mînăstirile Dealu, Viforita, Sinaia, Căldărușani, Ciorogirla, Ghighiu etc. Rivna neîncetatei perfecționări a tînărului Episcop-vicar, situat, cu răspunderile zilnice, în imediata apropiere a patriarhului Justinian, spre a fi, într-adevăr, «tuturor toațe», potrivit cu vredniciile încredințate, l-a călît și l-a format pe deplin ca ierarh chivernisitor, conducător bisericesc, om de cultură și de acțiune complet atașat de valorile spiritualității românești și puternic ancorat în realitățile vremii noastre.

Cu experiența bogată dobîndită, timp de doisprezece ani, ca Episcop-vicar patriarhal, Prea Sfințitul Teoctist a putut răspunde, la 28 iulie 1962, cu încredere și vrednicie, chemării de a fi episcop în istoricul scaun al Aradului, Ienopolei și Hălmagiului, situat într-o ambianță specifică la granița de vest a țării. În noua calliate, dăruindu-se cu pasiune lucrării de adevărată trăire religioasă a credincioșilor și de îndrumare pastorală a preoților, a înfăptuit o operă de mare valoare pentru păstrarea și întărirea unității noastre de credință, pentru unificarea cultului și pentru promovarea tradițiilor ortodoxe românești. Pe lîngă aceasta, a inițiat o amplă acțiune de restaurare și împodobire, în stil autentic ortodox, a sfintelor locașuri bisericești și mînăstirești: Hodoș-Bodrog, Prislop și Sf. Simeon. Realizări de seamă a înscris și la Centrul eparhial din Arad, pe care l-a înzestrat cu un nou paraclis, amenajat în stil ortodox, cu sală de festivități și cu alte construcții necesare, iar parcul reședinței episcopale l-a împodobit cu o frumoasă bisericuță de lemn, monument istoric, veche de peste un sfert de mileniu, dovedindu-și, astfel, grija pentru păstrarea creațiilor de valoare ale geniului poporului nostru. Împrejurările îl cheamă, apoi să cîrmuiască un an și episcopia megieșă a Oradiei, înțeleptul ierarh reușind să îndeplinească, astfel, o consecventă operă de unificare în spirite, de sprijinire și valorificare a veritabilelor tradiții ale Ortodoxiei de pe aceste meleaguri.

După mai bine de un deceniu de strădănie la Episcopia Aradului, încununat cu belșug de roade, Prea Sfințitul Teoctist a urcat, la 28 ianuarie 1973, treptele jilțului arhieresc din Cetatea băniei, ca Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei, legîndu-se sufletește de alte realități și tradiții istorice, de asemenea, și de noi înfăptuiri trainice, necesare unui Centru mitropolitan cu proaspete temelii de întiințare. Păstorirea Înalt Prea Sfinției Sale în Arhiepiscopia Craiovei a fost scurtă, dar realizările înfăptuite în acest timp și, îndeosebi, direcțiile stabilite pentru activitatea eparhiei au rămas ca amintiri de neșters, invocate, cu multă dragoste, de către foștii colaboratori, ori de cîte ori se ivește ocazia. Alături de grija pentru propășirea vieții duhovnicești a clerului și credincioșilor, de strădania pentru întărirea unității bisericești, de apărare a dreptei credințe și a datinilor strămoșești atît de bogate în străvechiul

ținut românesc dintre Carpați, Dunăre și Olt, Înalt Prea Sfinția Sa a participat cu mult zel la eforturile statului pentru ocrotirea valorilor Patrimoniului nostru cultural național, aducînd un aport însemnat la restaurarea monumentelor istorice bisericesti din cuprinsul Mitropoliei Olteniei, între care menționăm mînăstirile Polovragi, Tismana, etc. și a înzestrat Centrul eparhial cu o biserică de lemn de mare valoare artistică. Totodată, în cadrul preocupării de a avea în eparhie un cler de nădejde, temeinic pregătit, Înalt Prea Sfințitul Teoctist s-a îngrijit îndeaproape de Seminarul Teologic de la Craiova, pe care l-a dotat cu un local nou și cu toate cele necesare unei cît mai bune funcționări, iar din revista «Mitropolia Olteniei» a făcut o publicație bine cotată în țară și peste hotare.

Ca o binemeritată răsplată pentru lucrarea bisericască desfășurată timp de aproape cinci ani la Mitropolia Olteniei, Înalt Prea Sfințitul Teoctist a fost ales, la 25 septembrie 1977, în scaunul de Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Sucevei. Pășind în istoricul scaun mitropolitan de la Iași, în care au strălucit chipurile pururea pomeniților ierarhi de odinioară ai acestui binecuvîntat pămînt românesc și urmîndu-le pilda de slujire a Bisericii și neamului, Înalt Prea Sfinția Sa a acționat cu prisos de rîvnă, cu chibzuință aleasă și cu hotărîre neclintită, atît pe tărîmul vieții bisericesti, cît și pe cel patriotic și cetățenesc, împletind în lucrarea de arhipăstor purtarea de grijă pentru formarea preoților și cultivarea bunelor tradiții din aceste locuri, pentru sporurile gospodărești, înfrumusețarea și pămîntasca oblăduire a sîntelor locașuri, cu sprijinirea împlinirii idealurilor de bunăstare, fericire, de pace și progres ale harnicului nostru popor. Îndrumînd obștea clerului și credincioșilor pe drumul luminos al dragostei de patrie și de toate comorile ei nemuritoare, al iubirii de neam și de lege, prețuirii omului și a valorilor create de el de-a lungul istoriei, atașamentului față de orînduirea dreaptă din țara noastră, Înalt Prea Sfinția Sa a adăugat pagini de mare cinste în cronică bisericască a Moldovei. Ierarh luminat și iubitor de frumos, Înalt Prea Sfințitul Teoctist a continuat pe plan superior, cu dragoste și pasiune, importanta operă patriotică de întreținere și punere în valoare a mînăstirilor din Moldova și Bucovina, între care se înscriu Vorona și Golia, precum și Palatul voievodal al lui Ștefan cel Mare de la Putna, parte importantă a Patrimoniului cultural-național, restaurate prin grija și efortul material al statului nostru, ce oferă imagini elocvente ale trecutului de demnitate și luptă a poporului român pentru libertate și neafîrnare. Totodată, îngrijindu-se de păstrarea nealterată a comorilor istoriei zburcimate a neamului nostru înveșmîntate în arta epocii, Înalt Prea Sfinția Sa a adunat și rînduit în colecții, ca pe niște scumpe odoare, vechile cărți de slujbă în limba română, precum și bătrînele manuscrise și hrisoave mînăstirești, cărora le-a dat, astfel, o nouă strălucire. În același timp, a sprijinit efectiv strădaniile credincioșilor din parohiile lipsite de biserică să-și aibă locașuri proprii de închinare și a îndrumat și ajutat parohiile cu biserici deteriorate să le repare și să le împodobească cu picturi noi sau să restaureze picturile vechi, cu importanță artistică. Preocupîndu-se de buna dezvoltare a instituțiilor mitropolitane, Înalt Prea Sfințitul Teoctist a adus Seminarul Teologic de

la Neamț într-o stare înfloritoare, ca și Tipografia, care, înmănunchind toate cerințele pentru formarea slujitorilor sfintelor altare și pentru orientarea lor teologică, istorică și culturală, a editat și imprimat, în condiții grafice deosebite, cărți de slujbă și de rugăciuni, prohoade, paraclise și acatiste, alături de numeroase scrieri de zidire sufletească pentru credincioși și a vegheat, totodată, la ridicarea nivelului și a prestigiului revistei «Mitropolia Moldovei și Sucevei», atît prin varietatea și documentarea temelor tratate, invitînd la colaborare specialiști din diferite domenii, cît și prin promptitudinea apariției și exigențele tehnice în care este în mod curent tipărită. În același cadru poate fi menționată și grija pentru pregătirea de ghizi la monumentele istorice mai importante, cercetate și de străini, prin cursuri speciale, organizate după indicațiile Înalt Prea Sfinției Sale, la Centrul eparhial, care se repetă în fiecare an, pentru înprospătarea cunoștințelor, timp de două săptămîni, înainte de a începe sezonul turistic. Avînd un orizont larg în cunoașterea marilor probleme ale epocii contemporane și a rolului Bisericii Ortodoxe Române în promovarea bunelor relații cu celelalte Culte, în cadrul ecumenismului practic local, dezvoltat în climatul deplinei libertăți religioase statornicit în țara noastră, care reprezintă o contribuție importantă la înfrățirea în muncă a tuturor fiilor patriei, Înalt Prea Sfințitul Teoctist a cultivat spiritul de înțelegere și prețuire între toți, fără deosebire de credință, de grai sau de naționalitate, dăruindu-se cu tot sufletul slujirii tuturor. Să amintim că, în calitate de Mitropolit al Moldovei și Sucevei, Înalt Prea Sfințitul Teoctist a avut misiunea de a conduce, timp de un an și jumătate, și Arhiepiscopia Sibiului și Mitropolia Ardealului pînă la alegerea noului titular.

Sîntem îndreptății să afirmăm, pe baza celor menționate mai sus, că experiența de viață și de păstorie a Întîistătorului de astăzi al Bisericii Ortodoxe Române este unică, în felul ei, lăsînd urme adînci de binecuvîntate strădanii în mai toate laturile pămîntului românesc și acumulînd cîte o pîrticică din fiecare loc unde a rămas o vreme mai scurtă sau mai îndelungată.

Activitatea desfășurată timp de o jumătate de veac, cu dragoste și devotament, pentru Biserica, țara și cultura românească pe traiectoria unei ascendente chemări eclesiastice, îl situează deplin pe Prea Fericitul Patriarh Teoctist între marii ierarhi cărturari și patrioși, care au strălucit prin vremi în fruntea Bisericii Ortodoxe Române.

Deslușim în bogăția realizărilor Prea Fericirii Sale o nobilă chemare a unei conștiințe pururea treze și a unei gîndiri în neînteruptă și mereu sporită dispoziție de a cunoaște, de a înțelege, de a sintetiza și a formula, într-un chip personal, marile probleme ale omului și, totodată, ale societății actuale, pe plan național și universal.

Doctrinar erudit, mînat de timpuriu de o vie curiozitate intelectuală, atît în domeniul vast al teologiei, cît și în ramuri adiacente, Prea Fericitul Patriarh Teoctist a pus în centrul preocupărilor și al experienței de distins ierarh și de om de cultură, apărarea și promovarea valorilor Ortodoxiei românești, cheia de boltă a convingerilor, a vieții și slujirii sale. Evidențierea lor se bucură de un interes și de o apreciere aparte în lucrările tipărite ale Prea Fericirii Sale, caracterizate prin spiritul de sin-

teză și claritatea expunerii, prin logică și metodă, ca și în cuvântările, meditațiile, conferințele cu un bogat conținut de idei morale, umanitare, sociale și patriotice, adresate, în diferite împrejurări, unui auditoriu divers ca pregătire, vîrstă, receptivitate. O bibliografie a lucrărilor tipărite pînă acum sub semnătura Prea Fericitului Patriarh Teoctist (articole, studii, cuvîntări) cuprinde aproape 600 de titluri. Dintre acestea o parte au apărut în volum. Vom semna aici monografia «Mitropolitul Iacob Putneanul» apărută în 1978 (Minăstirea Neamț, 124 p.) și studiul introductiv la «Dumnezeiasca Liturghie» (Iași, 1980), intitulat «Mitropolitul Dosoftei, ctitor al limbajului liturgic românesc», traduse și în limbi străine. S-ar cuveni menționate aparte și alte studii și meditații istorice ale Prea Fericirii Sale, de exemplu studiul intitulat «În pridvorul mării noastre uniri naționale», apoi meditația purtînd titlul «Laudă plugarului român», studiile «Apostolatul social în slujba înaltelor valori», «Preoția creștină» etc. Parte din ele sînt, însă, cuprinse într-o altă lucrare importantă a Prea Fericirii Sale : «Pe treptele slujirii creștine», editată, în patru volume, de Mitropolia Moldovei și Sucevei. La acestea trebuie adăugate pastoralele adresate clerului și credincioșilor cu prilejul marilor praznice bisericești: «Nașterea și Învierea Domnului», ce alcătuiesc, prin conținutul lor, un bogat mănunchi de alese învățăminte părintești, scoase cu îndemnare și înțelepciune din ineputabilul izvor pe care îl constituie pentru viața creștinilor aceste două mari acte rînduite de Dumnezeu în «Iconomia» mîntuirii omului. De asemenea, Prea Fericirea Sa, iscusit mînuitor al condeiului a fost prezent pe parcursul anilor, prin scrisul său clar și înaripat, întemeiat pe texte din Sfînta Scriptură și înmiresmat cu grai de vechi cazanii, cronici și bucoavne, în paginile tuturor revistelor, almanahurilor și publicațiilor noastre bisericești.

Neîntrecut liturghisitor și desăvîrșit predicator, Prea Fericitul Patriarh Teoctist oficiază slujbe impunătoare, pline de fast și strălucire, în care predomină chipul său blînd, cu privirea senină, ageră și pătrunzătoare, ce răspîndește în jur mîngîiere, căldură și încurajare. Întotdeauna liniștit și niciodată grăbit, pregătindu-și din timp și cu minuțiozitate toate cele necesare, Prea Fericirea Sa liturghisește fără înnoiri și prescurtări și asociază la slujbă pe toți credincioșii. Slujbele sînt urmate, de fiecare dată, de predici neegalate în erudiție și presărate cu citate din Sfînta Scriptură și Sf. Părinți. Vorbește clar, cu convingere și vioiciune și întrebunțează erudiția numai sub forma ei cea mai înțeleasă. Argumentează răspicat și, cu un minunat simț psihologic, face să pătrundă în sufletele credincioșilor învățătura mobilizatoare. Graiul său măsurat și cu bună mireasmă, ce nu-i amestecat cu neologisme pe care ascultătorii nu le-ar înțelege, are curgerea lină a unui izvor limpede și curat de munte. Bun cunoscător al sufletului omenesc, creștinesc și românesc, s-a adîncit de-a lungul timpului în explorarea valorilor lui spirituale, iar bogăția aflată în vechile cărți tălmăcite de înaintași și așezate temelii graiului românesc de pretutindeni, s-a revărsat, cu adevărată măiestrie oratorică, în cuvîntul plin de bunătate și de înaripare duhovnicească al Prea Fericirii Sale, care este ascultat cu drag de auditori de toate vîrstele și de pe orice treaptă a școlii.

Înzestrat din tinerețe cu podoaba hărniciei, cu o bună chibzuire a lucrurilor, cu simțul ordinii și disciplinei, Prea Fericitul Patriarh Teoctist s-a dovedit a fi pretutindeni pe unde l-a purtat chemarea Domnului, gospodarul neîntrecut, conducătorul destoinic și gânditorul cu soluții pozitive și realiste. Numeroasele restaurări de biserici și mînăstiri-mo-numente istorice de pe tot cuprinsul eparhiilor pe care le-a păstorit, stau pentru totdeauna mărturie despre activitatea edilitar-gospodărească a vrednicului arhipăstor. Zăbovind cu stăruință asupra obiectivelor pe care și le fixează, neocolind părerea celor pe care îi consideră competenți în materie, Prea Fericirea Sa dovedește o voință plină de energie de nestăvilnit pentru aducerea lor la îndeplinire, după ce a ajuns la convingerea că ele se întemeiază pe adevăr și utilitate.

Dedicîndu-se, cu zel și pasiune, activității pastoral-misionare, Prea Fericirea Sa, pornit în viață de pe dulcile plaiuri ale Moldovei de nord, a luat chipul omeniei și al bunătății ca pe un model pe care l-a aplicat statornic în relațiile cu păstoriții săi, cu care menține neîntrerupte legături de suflet și de încredere, îi îndrumă cu înțelepciune și căldură părintească, venind în sprijinul tuturor. Cumpănit în fapte și grabnic la săvîrșirea binelui, imbinînd grija pentru problemele religioase ale credincioșilor cu atenția permanentă față de preocupările și nevoile lor personale, Prea Fericirea Sa știe să întîmpine cu înțelegere, mai ales, momentele grele ale vieții fiecăruia, ajutînd, povățuind și mîngîind cu cîte un cuvînt cu tîlc adînc.

Personalitatea Prea Fericitului Patriarh Teoctist nu poate fi înțeleasă, însă, în adevărata ei valoare, dacă este privită numai în lumina înfăptuirilor din cuprinsul eparhiilor pe care le-a păstorit consecutiv pînă în prezent. Fiindcă Prea Fericirea Sa a desfășurat o bogată activitate, ca reprezentant al Bisericii Ortodoxe Române, în aria Ortodoxiei și în Mișcarea Ecumenică, precum și în calitate de cetățean, în cadrul unor înalte foruri de stat și obștești.

Atașat activ luptei poporului nostru pentru democrație și progres, Prea Fericitul Patriarh Teoctist a fost ales, în mod neîntrerupt, deputat în Marea Adunare Națională, în mai multe legislaturi și i s-au conferit, totodată înalte ordine și medalii ale Republicii Socialiste România. Această prețuire deosebită, pe linia îndatoririlor cetățenești, explică și alegerea Prea Fericirii Sale în Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, cel mai larg organism cu caracter reprezentativ din țara noastră, în cadrul căruia a avut prilejul să exprime, în numele Sfîntului Sinod, azeziunea clerului și credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române la politica internă și externă a statului, voința și hotărîrea lor fermă de a sprijini neabătut eforturile tuturor oamenilor muncii pentru înfăptuirea amplei opere de înflorire continuă a patriei, în deplină libertate și independență, de creștere a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

În anii slujirii arhieresti, Prea Fericitul Patriarh Teoctist a vizitat scaunele patriarhale apostolice în frunte cu Patriarhia Ecumenică de la

Constantinopol, precum și celelalte Biserici Ortodoxe surori și a participat la întâlnirile bisericești inițiate, cu diferite prilejuri, de organizațiile intercreștine și religioase internaționale, ducând, pretutindeni pe unde a fost, în Europa, Asia, America, o dată cu mesajul românesc de pace și colaborare, în spiritul înțelegerii și al apropierii între oameni de națiuni și confesiuni diferite, cuvântul Evangheliei bucuriei, al dragostei și unității. Luptător hotărât pentru pace și militant plin de avânt al înțelegerii între oameni și popoare, încredințat că Biserica creștină poate și are datoria să ajute lumea de pretutindeni să se iubească, să conlucreze și să alunge pentru totdeauna din mijlocul ei neîncrederea, ura, vrăjmășia și vărsările de sînge, Prea Fericitul Patriarh Teoctist s-a făcut ascultat și respectat, oriunde s-a aflat, de toți cei cu care a venit direct în contact, mărturie stînd despre aceasta și alegerea sa ca membru al unor prestigioase instituții teologice, de cultură și cu caracter ecumenic de peste hotare, dintre care amintim Academia Teologică Ortodoxă din Creta și Fundația ecumenică «Pro Oriente» din Austria, precum și decernarea unor importante distincții și decorații străine, de stat și bisericești.

Personalitatea Prea Fericitului Patriarh Teoctist reflectă, acum, la apogeul experienței și al vârstei mature, dominantele unei alcătuirii caracteristice Ortodoxiei românești : înfrățit cu credința, înainte-mergător cu făclia stințeniei și a dreptății, învățînd pe toți să poarte grijă de lucrurile bune, ca nimeni să nu fie fără roade. Cărturar patriot, apropiat de năzuințele și de nevoile celor mulți, modelînd mereu sensurile tradiției românești ca și imperatiuele trăirii în inima prezentului, spirit ce prețuiește chiar și valoarea clipei care trece, cînd ea urmează traiectoriile luminosului drum care asigură ființei perenitatea, Prea Fericirea Sa se bucură de admirația respectuoasă și de iubirea tuturor celor ce îi cunosc sinceritatea, căldura apropierii, lumina zîmbetului și dulceața vorbirii.

Asemenea calități alese și înfăptuirile realizate au îndreptățit Colegiul Electoral Bisericesc să cheme, prin votul său, pe distinsul ierarh și cărturar de prestigiu, Prea Fericitul Părinte Teoctist, să conducă Biserica Ortodoxă Română ca Întîistătător al ei. Revenindu-i de drept și scaunul de Arhiepiscop al Bucureștilor și de Mitropolit al Ungrovlahiei, răspunderile cărora este dator să le facă față sînt mari. Adăugînd la pregătirea sa înaltă, experiența dobîndită pînă acum la conducerea eparhiilor pe care le-a păstorit, sîntem încredințați că Prea Fericitul Patriarh Teoctist va înscrie o pagină dintre cele mai strălucite în istoria Bisericii Ortodoxe Române, continuînd și îmbogățind tradiția marilor noștri ierarhi care au făcut din slujirea Bisericii, poporului și a patriei, misiunea esențială a lor.

Cu inimile pline de bucurie și cu sentimente de aleasă prețuire și statornic devotament, rugăm pe Bunul Dumnezeu să reverse din belșug harul Său cel pururea dătător de viață asupra Prea Fericitului Patriarh Teoctist, noul Întîistătător al Bisericii Ortodoxe Române, stîndu-i în ajutor ca să-și împlinească cu prisosință frumoasele și nobilele obiective pe

care și le-a propus în cuvântările rostite cu prilejul alegerii și intronizării.

Părintele ceresc să dăruiască celui de al 70-lea Mitropolit al Ungrovlahiei și celui de al 5-lea Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române sănătate deplină, înzilitare îndelungată și neseceate puteri de muncă pentru o activitate bogată și rodnică în înfăptuire, spre slava Bisericii strămoșești, sporul duhovnicesc al credincioșilor ei și înflorirea continuă a patriei noastre scumpe.

Întru mulți și fericiți ani, PREA FERICITE PĂRINTE PATRIARH TEOCTIST !

**ALEGEREA ȘI INTRONIZAREA
PREA FERICITULUI PARINTE TEOCTIST
CA ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLIT AL UNGROVLAHIEI ȘI PATRIARH AL
BISERICII ORTODOXE ROMÂNE**

Prin încetarea din viață, la 31 iulie 1986, a fericitului întru adormire patriarh Iustin Moisescu, Scaunul patriarhal a devenit vacant.

Potrivit dispozițiilor art. 133, al. II din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, imediat după vacantarea Scaunului patriarhal, locotenența revine de drept mitropolitului Moldovei și Sucevei, primul în succesiune ierarhică după patriarh, sau unuia dintre mitropoliții și episcopii luați în ordinea prevăzută de art. 11 din același Statut.

În virtutea acestor dispozițiuni legale, după ce fericitul întru adormire patriarh Iustin a trecut la Domnul, Înalt Prea Sfințitul Teoctist, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, a devenit de drept Patriarh Locum Tenens, preluând, astfel, exercitarea atribuțiilor conferite de prevederile statutare pînă la alegerea unui nou titular.

În conformitate cu dispozițiunile art. 130, al. II din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, completarea locului rămas vacant se face în limitele termenului de trei luni de la declararea vacanței.

Ca urmare, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Teoctist, în calitate de Patriarh Locum Tenens, a așteptat, mai întii, să treacă obișnuitul soroc de șase săptămîni de la decesul patriarhului Iustin, timp în care s-a îngrijit de săvîrșirea slujbelor și de îndeplinirea celorlalte rînduiești creștinești pentru pomenirea sufletului său, apoi, împreună cu forurile în drept, a trecut la pregătirile necesare punerii în aplicare a procedurii menită să hărăzească Bisericii Ortodoxe Române un nou Întiistătător.

Pentru informarea clerului și credincioșilor, ca și pentru consemnarea în istorie a acestui important eveniment din viața Bisericii noastre, prezentăm, în cele ce urmează, o succintă cronică a lucrărilor și festivităților prilejuite de alegerea și intronizarea noului Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

CONVOCAREA COLEGIULUI ELECTORAL BISERICESC ȘI ALEGEREA NOULUI PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Respectându-se termenul legal de trei luni de la vacantarea Scaunului patriarhal al Bisericii Ortodoxe Române, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Teoctist, Patriarh Locum Tenens, a convocat Colegiul Electoral Bisericesc, în vederea alegerii de patriarh titular, pentru duminică 9 noiembrie 1986.

Potrivit rinduielii îndătinată, sîmbătă seara, membrii Colegiului Electoral Bisericesc au luat parte la slujba vecerniei și a privegherii, săvîrșită în Catedrala patriarhală, între orele 17,00—19,00.

A doua zi, la orele 9,00 dimineața, în același sfînt locaș de rugăciune, în prezența membrilor Sfîntului Sinod, a membrilor Colegiului Electoral Bisericesc și a numeroși credincioși, s-a săvîrșit Sfînta Liturghie arhierască, iar la orele 11,00 s-a oficiat, sub protia Înalt Prea Sfințitului Nestor, Mitropolitul Olteniei, slujba Te-Deum-ului, invocîndu-se pogorîrea harului Sfîntului Duh asupra lucrărilor Colegiului Electoral Bisericesc, chemat să desemneze pe cel de al cincilea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

De la Catedrală, la orele 11,30, membrii Colegiului Electoral Bisericesc s-au îndreptat spre sala de ședințe din Palatul patriarhal, pentru desfășurarea lucrărilor alegerii.

Din Colegiul Electoral Bisericesc au făcut parte :

— *Membrii Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Teoctist, Patriarh Locum Tenens ;*

— *Reprezentanții autorităților de Stat, membri de drept în acest for legislativ bisericesc și anume : Domnul Marin Ivașcu, Vicepreședinte al Marii Adunări Naționale și Domnul Ion Cumpănașu, delegat din partea Guvernului R. S. România și Președinte al Departamentului Cultelor ;*

— *Membrii clerici și mireni ai Adunării Naționale Bisericești, reprezentînd cele 13 eparhii din Patriarhia Română ;*

— *Membrii clerici și mireni ai Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor ;*

— *Rectorii celor două Institute Teologice de grad universitar din București și Sibiu ;*

— *Directorii celor șase Seminarii Teologice din cuprinsul Patriarhiei Române.*

Au mai fost de față : Domnul director Leon Toader și colaboratori din Departamentul Cultelor, consilieri ai Administrației Patriarhale și ai Arhiepiscopiei Bucureștilor, profesori de teologie, protoierei, preoți, stareți de minăstiri, redactori ai revistelor centrale și mitropolitane din cadrul Patriarhiei Române, alți invitați.

La orele 11,45, o delegație a Colegiului Electoral Bisericesc a invitat pe Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Teoctist, Patriarh Locum Tenens, împreună cu reprezentanții autorităților de Stat, delegați de drept în acest for electoral bisericesc și II. PP. SS. Mitropoliți, în sala de ședințe.

Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Teoctist, Patriarh «Locum Tenens», în calitate de Președinte al Colegiului Electoral Bisericesc, a anunțat

ordinea de zi și a propus ca, în conformitate cu prevederile art. 130 din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, Colegiul Electoral Bisericesc să desemneze doi secretari care să ajute la desfășurarea lucrărilor.

Au fost propuși și aleși : P. C. Pr. Octavian Popescu, Vicar administrativ al Arhiepiscopiei Bucureștilor și Prof. Univ. dr. doc. Gheorghe Chipail, din partea Arhiepiscopiei Iașilor, membri ai Adunării Naționale Bisericești, care, la invitația Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Președinte, au luat loc la biroul Secretariatului, pentru a îndeplini funcția de secretari.

Apoi, P. C. Pr. Vicar Octavian Popescu, din însărcinarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Președinte, a dat citire apelului nominal al membrilor Colegiului Electoral Bisericesc.

După îndeplinirea tuturor formalităților pentru deschiderea lucrărilor Colegiului Electoral Bisericesc, *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Teoctist*, Președintele Colegiului Electoral Bisericesc, a rostit următoarea cuvîntare în care a arătat scopul convocării acestui for electoral bisericesc și a evocat personalitatea și înfăptuirile defunctului patriarh Iustin Moisescu :

«Mărit Colegiu Electoral Bisericesc,

Ne aflăm astăzi, în fața unui important act istoric din viața Bisericii Ortodoxe Române, iar prezența dumneavoastră talmăcește dragostea față de dumnezeiescul nostru Așezămînt și de bunul său mers. Se cuvine să subliniem cu satisfacție prezența reprezentanților autorităților de Stat, a Domnului Marin Ivașcu, Vicepreședinte al Marii Adunări Naționale și a Domnului Ion Cumpănașu, Președintele Departamentului Cultelor și delegat al Onoratului Guvern, făcînd parte cu drept de vot din Colegiul nostru. Participarea Domniilor lor este o prevedere statutară. Ea reprezintă, însă, și un semn al prețuirii de care se bucură clerul și credincioșii noștri în fața Conducerii noastre de Stat. Vă mulțumesc din toată inima, în numele tuturor, și vă întîmpin pe toți cu tradiționalul «Bine ați venit».

Sîntem chemați să înscriem, cu mult discernămînt și cu înalt simț de responsabilitate, o nouă pagină în istoria multiseculară a Bisericii noastre strămoșești : alegerea noului ei Întîistătător. Potrivit învățăturii de credință ortodoxă și a tradiției ei îndelungate, Biserica este alcătuită nu numai din ierarhie, ci și din credincioși, chemați să contribuie la bunul mers al vieții noastre bisericești întru împlinirea misiunii ei sfințitoare și călăuzitoare. Ca pe o sfință moștenire, Biserica noastră a păstrat această tradiție, chiar de la începuturile luminoase ale ființării ei pe pămîntul românesc.

Secol după secol, am nutrit și întărit conștiința, recunoscută de toate Bisericile Ortodoxe surori, că sîntem fiii Bisericii celei una, sfință, sobornicească și apostolească, integrată ființial în plinătatea Trupului tainic al Domnului nostru Iisus Hristos, mărturisind și propovăduind, fără știrbire și fără adăugiri, aceași învățatură de veacuri a dumnezeiescului ei întemeietor și aceleași hotărîri apostolice și ecumenice. În același

timp, sîntem, însă, și o Biserică locală, națională. Sîntem Biserică autocefală care, avînd plinătatea lucrării Duhului Sfînt, își împletește strădania ei sfințitoare cu slujirea năzuințelor de libertate, independență și bunăstare a fiilor ei, participînd la întreaga viață a poporului nostru în sînul căruia ne desfășurăm activitatea, în deplin acord cu tradiția noastră străveche.

Continuînd firul acestei rînduiei, ne-am adunat, astăzi, în acest for bisericesc, ca, în calitate de membri aleși ai obștei dreptmăritoare, reprezentînd toate eparhiile Bisericii Ortodoxe Române, să aducem la îndeplinire una dintre îndatoririle importante ce ne revin în ceasul de față, potrivit prevederilor Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române.

Distinși membri ai Colegiului Electoral,

Vă este cunoscut că, în zorii zilei de 31 iulie, a.c., Biserica Ortodoxă Română a îmbrăcat haină de doliu, fiind văduvită, în mod neașteptat, prin trecerea la cele veșnice a patriarhului dr. Iustin Moiescu, cel care a arhipăstorit-o vreme de aproape un deceniu. Plecarea sa dintre noi a umplut de durere sufletele ierarhilor, preoților și credincioșilor ortodocși români și a lăsat un gol adînc în viața Bisericii noastre. O pioasă și firească îndatorire ne îndeamnă să poposim, acum, asupra personalității patriarhului Iustin și să punem în lumină și cu acest prilej, unele din trăsăturile chipului și vredniciile sale.

Zestrea sufletească pe care adormitul întru fericire patriarhul Iustin a lăsat-o obștei dreptmăritoare și poporului din care a odrăslit, este deosebit de bogată și prețioasă, atît în domeniul gîndirii și doctrinei, cît și în cel practic și pastoral, căci, după cum se știe, în întreaga sa viață, el a slujit și a străjuit Ortodoxia românească, nu de pe o singură înălțime, ci de pe culmile unor munți de strădanii și răspunderi, închinat Bisericii și patriei noastre dragi. Erudit slujitor al teologiei, cu o aleasă cultură, el a dat la lumină studii și cărți de excepțională valoare, care au sporit prestigiul teologiei noastre românești, contribuind la îmbogățirea spirituală a multor generații de studenți teologi și preoți. Ca om de gîndire și cercetare teologică, patriarhul de pioasă memorie Iustin s-a format și a rămas un mare cărturar, nu numai prin ceea ce el însuși a agonisit, ca opere scrise sau traduse, ci și prin impulsurile noi pe care le-a imprimat gîndirii și scrisului teologic românesc, în calitatea de profesor și de ierarh. A inițiat traducerea în românește și tipărirea colecției «Părinți și scriitori bisericești» și s-a preocupat îndeaproape de tipărirea scrierilor biblice, a cărților de cult și a multor studii de actualitate pentru viața bisericească, ridicînd prestigiul culturii noastre teologice și asigurîndu-i cuvenita ei afirmare în sînul Ortodoxiei și al celorlalte confesiuni creștine.

În largul creștinătății el a venit cu o concepție ecumenică pe care nu a rezumat-o, însă, numai la relațiile interortodoxe, ci, a extins-o la întregul plan al vieții intercreștine și interumane. În marile organizații mondiale creștine, cum sînt: Consiliul Ecumenic al Bisericilor, Conferința Bisericilor Europene, Conferința Creștină pentru Pace, precum și

la congresele de teologie sau conferințele panortodoxe, patriarhul Iustin a fost ani de-a rândul purtătorul de cuvânt cel mai autorizat al Bisericii noastre. Prezență vie în dialogul ecumenic, a luptat consecvent, pe de o parte, pentru idealul unității panortodoxe, iar pe de alta, pentru apropierea Bisericilor creștine, afirmând, însă, de fiecare dată, cu fermitate, importanța valorilor și aportului pozitiv al Ortodoxiei în acest dialog, așa cum se reflectă el în trăirea fiilor Bisericii Ortodoxe Române. Pe tărîmul intercreștin și uman patriarhul Iustin a fost, am putea spune, un deschizător de drumuri noi. El a arătat că ecumenismul nu înseamnă numai lumea (oecumene), ci și păstrarea și afirmarea valorilor creștine, acest lucru făcîndu-se de pe poziții de deschideri și înrîuriri binetăcătoare asupra marilor probleme arzătoare ale epocii noastre : pacea, apărarea, dreptatea, libertatea, apropierea și dragostea între oameni. Această gândire de larg ecou a formulat-o patriarhul Iustin într-un interviu, precizînd că : «Înfățișarea adevărului religios unic, fără amprente confesionale, în discuțiile noastre teologice, este una dintre strădaniile noastre comune ; unirea eforturilor noastre pentru a mărturisi pe Dumnezeu înaintea oamenilor este calea pe care noi mergem acum ; îmbrățișarea tuturor oamenilor cu aceeași dragoste ca fii ai aceluiași Dumnezeu este ținta spre care noi tindem cu toată ardoarea».

Personalitatea excepțională a patriarhului Iustin, manifestată prin tot ceea ce el a întreprins, a scris și a propovăduit, se împlinește armonios cu activitatea neobosită închinată mobilizării conștiințelor pentru apărarea vieții, pentru salvagardarea păcii pe pămînt. A fost purtătorul mesajului de pace al Bisericii și credincioșilor noștri la numeroase congrese și întruniri mondiale din țară și de peste hotare. Patriarhul Iustin a elaborat o adevărată teologie a păcii, fundamentată dogmatic și moral pe izvoarele Revelației divine și pe convingerea că această lucrare constituie una din cele mai importante laturi ale activității Bisericii în lume, în vremea noastră.

Patriarhul Iustin a arătat felul în care fiii Bisericii noastre trebuie să fie prezenți în viața, preocupările și aspirațiile poporului român, în noile condiții pentru făurirea României contemporane, libere, independente și suverane. A fost de-a lungul întregii sale vieți un statornic și devotat slujitor al Bisericii, al patriei și al poporului român.

Ca deputat în Marea Adunare Națională, vreme de mai bine de un sfert de veac, și ca membru în Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, încă de la înființarea acestuia și pînă în ultima zi a vieții sale, patriarhul Iustin s-a dovedit un însuflețit patriot. Cuvîntul său, care tălmăcea vrea și năzuințele slujitorilor și credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române, a fost totdeauna ascultat cu respect și admirație, trezind ecouri însuflețitoare în inimile tuturor.

Ca slujitor devotat al înfăptuirilor epocale făurite în anii noștri de toți fiii poporului român, nutrinđ neîncetat un deosebit respect și o profundă admirație pentru personalitatea creatoare și strădaniile multiple ale Domnului Nicolae Ceaușescu, Președintele țării, patriarhul Iustin tălmăcea, în grai și simțire fierbinte, atașamentul nostru, al tuturor, față de strălucitul nostru conducător, rostind : «Un cuvînt cald, izvorît din inimă, se cuvine să adresez, acum, celui dintîi cetățean al țării, mult

stimatul nostru președinte Nicolae Ceaușescu. Frate cu pământul scump al patriei noastre, Domnia sa poartă în brațele sale vinjoase flacăra iubirii de neam care încălzește inimile milioaneilor și milioaneilor de oameni care făuresc chipul României celei noi, chipul României libere, independente și stăpîne pe destinele ei : purtător statornic al steagului păcii în lume, Domnia sa vestește pretutindeni adevărul că unica alternativă a omenirii pentru a-și păstra viața este pacea, iar, pentru a ajunge la asigurarea păcii, singura cale este dezarmarea ; personalitate cu mare prestigiu în lume, către Domnia sa sînt așintite de pretutindeni privirile oamenilor și popoarelor care caută libertatea, dreptatea și bunăstarea. De aceea, noi toți îl prețuim, îl cinstim, îl iubim». Sînt, de bună seamă, sentimente nutrite de întreaga Biserică Ortodoxă Română tot mai viu față de președintele țării, care străjuiește nu numai la înălțarea patriei pe cele mai înalte culmi de cultură și civilizație, ci și la apărarea vieții, inițiind acțiuni faptice pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte. În-săși adunarea și lucrarea noastră este mărturia libertății religioase, pentru care sîntem recunoscători Conducerii noastre de Stat.

Ca al patrulea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, de la proclamarea acesteia ca Patriarhie, cît și ca al doilea patriarh după instaurarea vieții noi în patria noastră, vrednicul de amintire Iustin Moisescu a înscris pagini noi, nepieritoare, în istoria noastră bisericească contemporană. Zestrea pe care am înfățișat-o se dublează cu grija arătată față de Patrimoniul național-cultural, restaurînd sanctuarele moldovene, vetre de credință, de grai și artă românească. Nu i-a lipsit, cum se știe, darul gospodăresc, călăuzit de o concepție principială la înălțimea cerințelor actuale. Spiritul acesta s-a întrupat și în ultimele sale măsuri de restaurare a unor monumente istorice, de rectificare a măreței biserici Sf. Spiridon-Nou din Capitală, care adăpostește trupul martirizat al domnitorului Constantin Brâncoveanu ; lucrările de mare însemnătate de la Institutul Teologic din București ; noua clădire impunătoare a Centrului ecumenic ; atelierile de obiecte bisericești și altele. Suferința nemiloasă i-a curmat firul vieții, lipsindu-l de bucuria împlinirii acestora.

Succesorului său îi revine, în primul rînd, obligația de a duce la bun sfîrșit toate aceste lucrări inițiate de patriarhul Iustin în cei nouă ani de arhipăstorie, dar și îndatorirea de a păstra întreaga sa moștenire.

Toate acestea pun și mai mult în evidență însemnătatea desemnării și alegerii succesorului său, a celui care urmează să ocupe scaunul vacant de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Mărit Colegiu,

Deschizînd această nouă pagină din cronica vieții noastre bisericești, așezăm la locul de înaltă cinstire a șirului impresionant de ierarhi și înflorîtori ai Bisericii strămoșești — a celor din vechiul Tomis, de la Vicina, Curtea de Argeș, Tîrgoviște, Suceava, Alba Iulia, Iași și București — chipul și lucrarea celui de curînd adormit întru nădejdea învierii, patriarhul dr. Iustin Moisescu. Ca și înaintașii lui, a depus, în tezaurul Ortodoxiei românești, rîvna, credința, gîndul și fapta cu care a slă-

vit anii și locul păstoriei sale, cu care a călăuzit pe fiii săi duhovnicești pe drumul dreptei credințe, al iubirii de glie și de grai, veghind la păstrarea și apărarea neprețuitelor comori ale poporului nostru : conștiința de neam și de lege românească.

Din pilda și lucrarea patriarhului Iustin, ca și a înaintașilor lui, au rămas nestematele vredniciei, ca faruri călăuzitoare pentru noi toți, urmașii săi. Și în acest chip se adeverește cuvântul Sf. Apostol Pavel, care scrie că «Biserica este stîlpul și temelia adevărului» (I Tim., 3, 15), cuvînt ce ni se potrivește și nouă, slujitorilor și fiilor Bisericii Ortodoxe Române. În Biserică și prin Biserică, slujirea, credința și fapta devin ofrandă sfințită, ce se aduce neconținut întru miros de bună mireasmă pe Altarul ei și pe Altarul patriei. Este rodul acelei simbioze fericite, statornicite de vechile noastre Pravile și Tradiții românești de a sluji țara și neamul, de a iubi pămîntul strămoșesc, leagănul ființării poporului român, de a susține munca lui creatoare și vrerile lui nobile de pace și bunăstare. Sprijinindu-se nu numai «pe temelii Apostolilor și Proorocilor» (Efes., 2, 20), ci și pe temelii trainice ale neamului nostru, Biserica Ortodoxă Autocefală Română, ridicată la treapta de Patriarhie, cea mai înaltă în Ortodoxie, a devenit locul în care «înțelepciunea și-a zidit sie-și casă».

În calitate de președinte, vă fac părintească poftire ca, în conformitate cu rînduielile sfințelor canoane și cu prevederile Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, să chibzuim cu toată înțelepciunea la ridicarea în jilțul vacant de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române a unui ierarh care să fie demn urmaș al înaintașilor săi, chivernisitor luminat al rosturilor sfintei noastre Biserici și continuator destoinic al acestei moșteniri scumpe.

Să ne rugăm ca Duhul Sfînt să ne lumineze gîndurile și să ne călăuzească vrerile, spre slava Bisericii noastre strămoșești și înflorirea patriei dragi».

În continuare, Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Teoctist, Președintele Colegiului Electoral Bisericesc, a propus și s-a aprobat suspendarea lucrărilor timp de o jumătate de oră, pentru ca alegătorii să se consulte asupra persoanei celei mai îndreptățite a primi vrednicia de Întîistătător pe Scaunul patriarhal.

După pauză, odată cu reluarea lucrărilor, potrivit dispozițiilor statutare, la propunerea Înalț Prea Sfințitului Mitropolit Președinte, au fost aleși doi bărbați de încredere, în persoana Domnilor profesori Constantin Pavel și Emilian Popescu de la Institutul Teologic de grad Universitar din București și membri ai Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor, care au fost invitați la biroul Secretariatului pentru a ajuta la distribuirea buletinelor de vot și a asista la depunerea și scoaterea lor din urnă.

Pentru a reaminti membrilor Colegiului Electoral Bisericesc procedura alegerii, unul dintre secretari a dat citire art. 130 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, după care, cei doi bărbați de încredere au primit de la Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Președinte buletinele de vot, pe care le-au distribuit alegătorilor.

Rînd pe rînd, membrii Colegiului Electoral Bisericesc au trecut, apoi, prin fața urnei, depunînd buletinele de vot cu numele celui ales de fiecare.

După aceea, Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Președinte, ajutat de unul dintre secretari și asistat de cei doi bărbați de încredere, a procedat la numărarea buletinelor de vot, trecîndu-le în cea de a doua urnă, dinainte pregătită în acest scop.

Constatîndu-se că numărul buletinelor de vot corespunde cu numărul alegătorilor prezenți, Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Teoctist, Președintele Colegiului Electoral Bisericesc, a început despuierea scrutinului și, văzînd că primul buletin scos din urnă a atribuit votul Înalț Prea Sfinției Sale, conform prevederilor statute, a cedat președinția Colegiului Electoral Bisericesc Înalț Prea Sfințitului Antonie, Mitropolitul Ardealului, care a continuat scoaterea din urnă a buletinelor și citirea voturilor.

La sfîrșitul acestei operațiuni, numărîndu-se voturile, a rezultat că Înalț Prea Sfințitul Teoctist, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, a întrunit unanimitatea voturilor exprimate.

Potrivit rezultatului votării, în aclamațiile tuturor celor prezenți, Înalț Prea Sfințitul Antonie, Mitropolitul Ardealului, Președintele Colegiului Electoral Bisericesc, a proclamat ales pe Înalț Prea Sfințitul Teoctist, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, ca Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

În atmosfera generală de entuziasm și bucurie, Înalț Prea Sfințitul Antonie, Mitropolitul Ardealului, a rostit următoarea cuvîntare în cîntea noului Patriarh ales :

«Mărit Colegiu Electoral,

Nici unul dintre noi nu s-a așteptat ca cel ce a fost al patrulea mare Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, fericitul întru pomenire Iustin Moiescu, despre care, nu de mult, chiar în această sală, am vorbit cu prilejul celei de a 60-a aniversări a întemeierii Patriarhiei Române, în 1985, să treacă atît de repede și pe neașteptate în lumea de dincolo.

Nici unul dintre noi n-a gîndit atunci că, văduvită de patriarhul său, Biserica noastră, potrivit rînduieiilor și pentru a reintra în deplinătatea structurii sale lucrătoare în ogorul Domnului, va fi atît de repede confruntată cu datoria de a-și alege pe cel de-al cincilea patriarh, despre care îmi revine, tot mie, cinstea, potrivit Statutului Bisericii Ortodoxe Române, mai întîi, de a-l proclama ales de către dumneavoastră, de către noi, toți, care alcătuim organul canonic rînduit cu această însărcinare și, apoi, de a-i face în fața dumneavoastră cel dintîi portret alcătuit din trăsăturile sale sufletești și din activitățile sale în slujba Bisericii și a patriei, de-a lungul anilor, trăsături și activități care l-au impus conștiinței noastre, a tuturor, atunci cînd, pe votul secret introdus în urnă, am scris numele lui.

Numele celui de-al cincilea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, ales, astăzi, după toate prevederile canonice înscrise în Legiuirile Bise-

rii noastre, este, așa cum ați putut urmări din numărătoarea voturilor, Teoctist, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit de pînă astăzi al Moldovei și Sucevei.

Înalt Prea Sfințite Părinte Mitropolit Teoctist,

În calitatea care mi s-a conferit de Președinte al Măritului Colegiu Electoral Bisericesc pentru alegerea de patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, în locul rămas văduvit prin trecerea la cele veșnice a fostului patriarh Iustin Moisescu, la 31 iulie 1986, vă fac cu deplină bucurie înștiințarea oficială că Măritul Colegiu Electoral v-a ales astăzi, prin voturile exprimate, în calitate de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al vechiului scaun al Țării Românești și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, succesor al marilor înaintași care au ilustrat acest scaun, printre care, mitropoliți ca, Antim Ivireanul, Grigore Dascălul, Nifon Mitropolitul, iar, ca patriarhi, Miron, Nicodim, Justinian și Iustin.

Alegerea de astăzi consemnează convingerea noastră, a tuturor, așa cum se spune la noi cu prilejul alegerilor de ierarhi, că «dintre cei mai buni a fost ales cel mai bun». Am ales în persoana Înalt Prea Sfinției Voastre pe cel mai vrednic, pe cel asupra căruia s-au îndreptat aprecierile unanime, formate pe baza unei mature și responsabile chibzuințe a Măritului Colegiu Electoral, cunoscîndu-vă activitatea de pînă acum, dedicația permanentă și îndelungată în slujba Bisericii noastre, în slujba apărării dreptei credințe, în slujba orientării credincioșilor în lumea de azi, și îndeosebi, în societatea noastră nouă și în continuă reinnoire. Odată cu aceasta, nouă, tuturor ne-a fost cunoscută înțelepciunea cu care, în încercările la care administrația bisericească și lucrarea cu sufletele oamenilor, pe oricine e chemat să le facă față, Înalt Prea Sfinția Voastră ați știut întotdeauna să îmbinați împlinirea datoriei, cu bunătatea inimii și cu priceperea minții. Fără grabă în hotărîrile mari, v-ați dovedit și fără teamă și ezitare în a le lua, atunci cînd a fost nevoie, întotdeauna în spiritul tradiției noastre bisericești, în interesul credincioșilor, în unitate cu întreaga Ortodoxie și cu o deosebită deschidere ecumenică pe plan local și internațional, făcînd dovada unei sensibilități bine echilibrate față de exigențele vremurilor în care trăim și față de problemele ei. Ați știut întotdeauna să îmbinați în modul cel mai fericit, pe de o parte, dreptatea cu iubirea și iertarea, pe de alta, respectul față de moștenirea dogmatică și canonică a Ortodoxiei, cu interesele credincioșilor și ale clericilor, în problemele care cereau un arbitru și, în care, decizia arbitrului căpăta formă de lege.

Ați fost, de asemenea, un exemplu de-a lungul anilor, pentru ierarhi, cler și credincioși, în ceea ce privește modul de lucrare a Bisericii la buna înțelegere, cooperare și sprijinire a realizărilor din țara noastră, fiind de multă vreme și de mai multe ori ales reprezentant al Bisericii în Marele For care este Marea Adunare Națională.

Iată motive care nu puteau să nu ducă la alegerea de astăzi. Iată motive pentru care, fără îndoială, veți fi regretat la Iași de toată suflarea, dar, sînt sigur că ieșenii se vor și mîndri cu alegerea Înalt Prea Sfinției Voastre și se vor bucura că vor avea de acum încolo în Înalt Prea Sfinția Voastră un părinte și un sprijinitor dintr-un jilț și mai înalt.

Înalt Prea Sfințite Mitropolit Teoctist,

Știm cu toții că veniți din sînul poporului, dintr-o familie de ostetori pe glie din ținutul Botoșanilor și, mai știm, că sînteți cum se zice printre noi, «monah din pruncie». Ați intrat în viața monahală, cu gîndul spre desăvîrșire, din fragedă tinerețe și cunoașteți ca nimeni altul spiriualitatea promovată pe această cale, în istoria și cultura românească, tot așa cum știți ce înseamnă și sudoarea frunții, experiențe care v-au făcut să înțelegeți la adevărata dimensiune și cu mare simț de responsabilitate viața poporului muncitor. V-ați făcut cele dintîi studii teologice într-un Seminar monahal, fiind printre cei mai prețuiți elevi, în care, încă de pe atunci, se puneau mari nădejdi.

Monahismul nostru se va bucura fără îndoială că patriarhul Bisericii noastre își simte pururea sufletul legat de prima lui dragoste, de isihia și desăvîrșirea prin rugăciune și muncă și că nu uită niciodată să-și pomenească îndrumătorii duhovnicești din tinerețe și să le recunoască rolul și valoarea.

Ați făcut studii superioare de teologie care v-au calificat pînă la a fi numit, încă la o vîrstă la care pușini ajung la astfel de demnități, rector al Institutului Teologic Universitar din București, unde i-ați avut studenți sau doctoranzi pe mulți dintre cei care astăzi dețin importante funcții în școlile teologice și în administrația bisericească, spre a nu mai pomeni de multele generații de preoți care cinstesc altarele și legătura Bisericii cu poporul. Chiar fostul patriarh Iustin a făcut parte din corpul profesional condus de un rector tînăr și activ, în persoana Înalt Prea Sfinției Voastre.

Experiența universitară teologică ne dă tuturor garanția că veți avea nu numai grijă și dragoste pentru promovarea învățămîntului teologic seminaryal și universitar, ci, mai ales, acea pricepere care să dezvolte și să canalizeze acest învățămînt spre menirea lui esențială, aceea de a pregăti preoți buni, adevărați, devotați vocației și misiunii lor și, în același timp, patriei noastre scumpe, așa cum au fost ei întotdeauna în istorie și cum, mai ales, trebuie să fie astăzi, cînd se cere de la ei o legătură mai strînsă cu credincioșii și o îndrumare mai precisă pentru păstrarea moștenirii de dreaptă credință și îndrumare spre un om nou, muncitor, responsabil, creator al unei societăți mai bune și mai drepte, apărător al vieții și al păcii.

Sîntem siguri, toți cei care v-am dat astăzi votul spre a ocupa scaunul cel mai înalt, că veți purta cea mai înaltă grijă pregătirii unui astfel de cler, pe măsura vremurilor și exigențelor timpului nostru și, îndeosebi, pe măsura cerințelor patriei noastre, care beneficiază astăzi de inteligența, înțelepciunea și dăruirea unui conducător care antrenează un entuziasm unanim al țării, în vederea transformării și progresului ei spiriual și material, cum n-a mai făcut nimeni înainte lui, Președintele Nicolae Ceaușescu.

V-a mers vestea, Înalt Prea Sfințite, că dincolo de însușirile intelectuale, teoretice care v-au angajat în scrierea multor articole, cuvîntări, pastorale și cărți, aveți un deosebit spirit practic. Pentru un conducător de Biserică acest lucru e mai mult decît necesar și Înalt Prea Sfinția

Voastră, prin tot ce ați realizat pînă acum, oferiți garanția acestui spirit practic, spirit care va însemna, înaintea de toate, eficiență, plasare imediată și exactă în actualitate, rezolvare fără întârziere a problemelor cu care veți fi confruntat și, mai ales, soluții valabile și prompte care, atunci cînd nu se produc, pot provoca întârzieri și pot compromite idei și idealuri importante pentru Biserică și patrie.

Aveți în urma Înalt Prea Sfinției Voastre o experiență pe care nimeni dintre ierarhii Bisericii noastre n-o are : o cunoaștere deplină a realităților din Biserica noastră. Ați fost exarh și vicar la Iași, sub patriarhul de piosă amintire Justinian și, apoi, din 1950, hirotonit arhiepiscop, ați fost vicarul său la Arhiepiscopia Bucureștilor și la Patriarhia Română, încă din primii săi ani de patriarhat, timp de 12 ani (1950—1962), atunci cînd orientarea Bisericii noastre era operă de pionierat, de imaginație creatoare și de înțelepciune bisericească și politică. I-ați fost atunci un sfătuitor prețios și întreaga dezvoltare ulterioară a Bisericii și a raporturilor ei cu noua orînduire instalată în patrie noastră după al doilea război mondial, dovedesc că ați participat împreună la găsirea căii celei mai bune a rezolvării acestor probleme capitale.

Aceasta vă dă și astăzi o înaltă calificare în continuarea aceleiași orientări, profitabile atît pentru Biserică, precum și pentru patria noastră.

Zece ani ați condus o eparhie — Eparhia Aradului — cu probleme nu dintre cele mai ușoare, într-o epocă de transformări și de reîntronizare a Ortodoxiei într-o regiune care avusese mult de suferit, ca urmare a actului de rupere în două a sufletului românesc din Transilvania și Banat în anul 1700. Cine nu știe cît suflet ortodox și românesc ați pus în opera de reintegrare și restaurare nu numai a sufletelor, ci și a locașurilor cărora le-ați dat o nouă strălucire și pe care le-ați reîmbrăcat în haină nouă, ortodoxă, atît în ceea ce privește arhitectura, cît și în ceea ce privește pictura bisericească specifică Ortodoxiei, reîntorcîndu-le la matca străbună, cu perseverență și pricepere. Chipul Înalt Prea Sfinției Voastre va rămîne pentru veacuri mărturie în toate acele locașuri asupra cărora v-ați oprit grija și atenția.

Biserica v-a chemat, apoi, să preluați moștenirea adormitului în Domnul, mitropolitul Firmilian, alegîndu-vă mitropolit al Olteniei, în 1973, și ați dovedit atunci că mai aveți, în plus, suplețea și geniul adaptării, de două ori puse la încercare : un moldovean devenit transilvănean și, apoi, cu aceeași ușurință, oltean, după cuvîntul Sfîntului Apostol Pavel : om care știe să se facă tuturor toate. Ați fost un oltean desăvîrșit și opera realizată acolo adaugă numelui Înalt Prea Sfinției Voastre un nimb nou.

Cînd a venit timpul vacantării Mitropoliei Moldovei și Sucevei, în 1977, Colegiul Electoral Bisericesc a găsit că face cel mai firesc act, răsplătîndu-vă îndelunga și rodnică activitate în celelalte părți ale țării, trimițîndu-vă spre locul de obîrșie care nu putea aștepta pe altcineva și care a judecat acea alegere ca pe actul cel mai firesc. S-a zis atunci de către moldoveni : «Întru ale sale a venit» și așa și era. Nouă ani ați condus destinele bisericești ale Moldovei și Sucevei, ca cel mai vrednic urmaș al mitropolitului Iustin, ducîndu-i mai departe opera de reînnoire și

reîntinerire a locașurilor bisericesti și mînăstirești. Un an și jumătate ați girat și conducerea Mitropoliei Ardealului, în timpul vacanței dintre retragerea fostului mitropolit Nicolae Mladin și alegerea noului mitropolit, în 1982. Vă pot asigura, în cunoștință de cauză, că ardelenii v-au iubit și v-au apreciat stilul de lucru și inima mare și înțelegătoare.

Toate acestea dau mărturie pentru legitimitatea alegerii pe care am făcut-o astăzi, în spiritul celei mai autentice tradiții ortodoxe românești și pe temeuri evidente pentru toată lumea.

Veniți acum în fruntea Bisericii Ortodoxe Române ca unul care aveți o experiență unică în cunoașterea tuturor regiunilor țării, ceea ce pentru un conducător de Biserică nu e un lucru neglijabil. Dimpotrivă, e tocmai garanția că, avînd cunoaștere la fața locului despre toate problemele locale, veți putea fi întotdeauna în situația de a le înțelege și de a le rezolva, așa cum nimeni altul n-ar putea-o face.

Membriu al Sfîntului Sinod de multă vreme, știți ce înseamnă colaborarea într-un for colegial și, sînt sigur că toți membrii actuali ai Sfîntului Sinod, care v-au dat votul, nu au nici o îndoială că vor găsi la Înalt Prea Sfinția Voastră toată înțelegerea, că vor fi ascultați și ajutați, ci înșiși asigurîndu-vă, prin mine, că vor fi buni, sinceri, devotați colaboratori ai Întîistătătorului lor, ajutîndu-l, dacă s-ar ivi nevoia, în tot lucrul bun și de folos Bisericii și patriei.

N-aș vrea să închei acest cuvînt fără să amintesc contribuția deosebită a Înalt Prea Sfinției Voastre în dezvoltarea relațiilor ecumenice ale Bisericii Ortodoxe Române. Ați condus nenumărate delegații ale sale peste hotare. Ați fost deosebit de activ în mișcarea ecumenică contemporană, atît pe plan intern, cît și pe plan internațional. Pînă de curînd ați făcut parte din Comitetul consultativ al Conferinței Bisericilor Europene, ales de Adunarea generală din Creta din anul 1979, desfășurînd ani de-a rîndul o activitate rodnică în cadrul acestei organizații și ducînd întotdeauna acolo spiritul ecumenic românesc, dorința de pace a credincioșilor noștri și a întregului popor român. Conferințele interconfesionale și interreligioase pentru pace din țara noastră, și din cadrul Conferinței Creștine pentru Pace, au avut, de asemenea, în Înalt Prea Sfinția Voastră un militant de frunte și un exponent fidel și entuziast al politicii de pace a țării noastre și a învățaturii noastre ortodoxe. Avem, deci, încrederea că ecumenismul va găsi în activitatea Înalt Prea Sfinției Voastre un susținător de înaltă valoare.

Mărit Colegiu Electoral Bisericesc,

Sînt sigur că am sintetizat o bună parte din motivele care ne-au făcut pe toți, astăzi, să ne dăm importantul vot pentru cel mai înalt post de răspundere în Biserica Ortodoxă Română, Înalt Prea Sfințitului Mitropolit al Moldovei și Sucevei, Teoctist Arapașu. Multe ar mai fi putut fi adăugate, dar vorbitorul e ținut și el de o disciplină a timpului în astfel de ocazii. Sinteza e însă grăitoare și indubitabilă cu privire la motivele alegerii noastre și voturile exprimă convingerea noastră a tuturor.

Înalt Prea Sfinția Voastră, Părinte Mitropolit Teoctist,

Prin votul Măritului Colegiu Electoral Bisericesc s-a arătat prețuirea față de Înalt Prea Sfinția Voastră și s-a investit încrederea că veți fi cel de-al cincilea mare patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Avem, toți, convingerea că veți fi un exponent fidel al învățăturii ortodoxe de credință, că veți continua tradiția celor patru mari patriarhi anteriori, că vă veți plasa în contextul contemporan, că veți sluji cu credință împreună cu noi, toți, cu întreaga noastră Biserică, patria și poporul nostru căruii îi aparținem și că veți conduce corabia Bisericii spre limanul mântuirii credincioșilor ei, în spiritul Stintei Scripturi, a moștenirii apostolice și patristice, ca și în spiritul marilor încațaiși, ctitori de limbă, cultură și simțire românească.

Am îndeplinit astăzi un act istoric, care va intra pentru eternitate în istoria Bisericii Ortodoxe Române și nici unul dintre noi n-are vreo îndoială că veți onora această alegere. Fiți încredințat că votul Măritului Colegiu Electoral exprimă voința, dorința și dragostea întregii obști ortodoxe românești, care se bucură, astăzi, împreună cu noi.

Îngăduiți-mi să fiu cel dintii care să vă felicite călduros și să vă promit întregul sprijin al Sfințului Sinod și al Adunării Naționale Bisericești, care, astăzi, a îndeplinit rolul de Colegiu Electoral.

Rog pe Dumnezeu să vă învrednicească de cele mai frumoase realizări și de mulți ani în slujba Bisericii și a patriei. Și să-mi fie permis să fiu, de asemenea, exponentul întregii Adunări, adresându-vă cea dintii urare, potrivit noii demnități în care ați fost ales : Întru mulți ani Prea Fericite Părinte Patriarh Teoctist».

Membrii Colegiului Electoral Bisericesc au aplaudat îndelung pe noul Intiiistătător al Bisericii Ortodoxe Române și au intonat *Imnul patriarhal*. În această înălțătoare atmosferă de bucurie și de entuziasm unanim, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, vădit emoționat, a rostit următoarea cuvintare :

«Mărit Colegiu Electoral Bisericesc,

Auzind proclamarea alegerii și cuvintul înaripat al Înalt Prea Sfințului Mitropolit Antonie, Președintele Colegiului Electoral Bisericesc, m-au copleșit nu numai prețuirea și exprimarea voturilor în același duh și nădejde, ci, mai cu seamă, răspunderea uriașă a slujirii la care sînt, astăzi, chemat. Pe lingă multe cerințe necesare unei arhipăstoriri de o astfel de slujire, la care se așteaptă, pe bună dreptate, întreaga obște dreptmăritoare din țara noastră, este și aceea a vîrstei. Eforturile mari care se impun în această nouă treaptă își au și ele limita lor, la cei peste șaptezeci de ani dăruiți de Dumnezeu. Cugetul se îndreaptă și de această dată la încredințarea Psalmistului care, inspirat de Duhul Sfinț, zice : «de va fi în putere», vîrsta omului poate depăși cei șaptezeci de ani hărăziți unei vieți. Cu aceeași emoție, dar și cu nădejdea în Dumnezeu, vă destăinui că nu ușoară mi-a fost luarea răspunsului convenit chemării pe care mi-o faceți. Am socotit că anii dăruiți mie sînt un mare și sfinț dar din partea lui Dumnezeu. Și acest dar mă îndeamnă și mă va îndemna pururea ca să fac din anii și zilele mele, și de aici înainte, un dar cuve-

nit Mântuitorului Iisus Hristos și Sfintei Sale Biserici din țara noastră, supunându-mă votului dumneavoastră. Iată pentru ce îmi stăpînesc cu greu emoția de care mă simt cuprins în aceste clipe solemne, cînd Providența divină și-a unit tainic vrerile cu acelea ale Înaltei ierarhii bisericești, cu ale reprezentanților clerului și credincioșilor din țara noastră, alegîndu-mă în această slujire de mare răspundere. Din noianul de gînduri și simțăminte care îmi năpădesc sufletul și inima, întiul gînd îl înalț către Părintele luminilor de la care pogoară toată durerea cea bună și tot darul desăvîrșit, plecîndu-mi cu smerenice fruntea în fața nemărginitei iubiri a lui Dumnezeu, «Cel ce mă încinge cu putere și a pus neprihănită calea mea» și «peste cele înalte mă pune» (Ps. 17, 35, 26).

Deschizînd cămara cea de Taină a Bisericii, în timp și loc, deslușesc voia și chemarea cea sfîntă a Mântuitorului Hristos care mi-a călăuzit pașii din fragedă tinerețe spre «curțile lui Dumnezeu» (Ps., 115, 10), spre sanctuarele voievodale ale Moldovei și, apoi, pe calea studiilor teologice. La această nouă răscruce din viața mea să-mi fie, însă, permis să adaug : «Doamne, dacă m-ai așezat peste cele înalte, Te rog să rămîi cu mine totdeauna ; luminează-mi mintea spre înțelegerea deplină a slujirii mele arhipăstorești ; întărește brațul meu pentru a săvîrși binele și dragostea dintre oameni și fericirea vieții lor ; așa cum mi-ai îndreptat pînă astăzi cărările vieții, tot astfel, și de aici înainte, fii cu mine și mă ajută să împlinesc, precum voiești Tu, toate cele ce sînt spre folosul clerului și credincioșilor sfintei noastre Biserici pe acest străvechi pămînt românesc».

Așez la temelie acestei alegeri trecutul meu de slujire a Sfîntului Altar timp de peste cinci decenii și jumătate, împlinit cu dăruire pe diferite trepte ierarhice de tot mai înaltă răspundere. În toate ținuturile din țară în care m-au purtat aceste rosturi, am stăruit asupra muncii și îndatoririlor arhieresti cu rivnă statornică, îndemnat totdeauna de gîndul de a înlăptui ceva care să rămînă, de a realiza lucru trainic, care să lege de vatra credinței străbune sufletele clerului și credincioșilor.

Mi-a hărăzit Dumnezeu prilejul unic să slujesc cîteva eparhii cu cler și credincioși îmbunătățiți, încît am învățat și am simțit cît de pilduitor trăiesc ei credința ortodoxă și dragostea de patrie. A fost o experiență extrem de folositoare, dar și emoționantă, în același timp. De aceea, mărturisesc că despărțirea a fost, de fiecare dată, cît se poate de anevoioasă. Cel mai greu îmi este, însă, să mă despart, acum, de Moldova, de Botoșani — leagănul prunciei mele și locul unde odihnesc părinții și străbunii mei.

Astăzi, Măritul Colegiu Electoral a hotărît alegerea mea pentru cea mai înaltă slujire bisericească din țara noastră. Măsur din adîncul inimii și cu ochii sufletului meu, măreția evenimentului. Dragostea și prețuirea cu care mă înconjurăți mă copleșesc, iar cuvîntul meu de răspuns la toate acestea este unul singur : să nu mă lipsiți de această dragoste.

Mărit Colegiu,

Chemat, acum, la un drum nou în slujirea Bisericii noastre, gîndul meu se îndreaptă departe, în istorie, spre chipurile de sfinți ierarhi de la Tomis, părinți și scriitori bisericești care au continuat și înflorit predica

Sfântului Apostol Andrei pe pământul nostru românesc. De ei ne apropiem, ca de niște începători ai noștri duhovnicești, spre a sorbi din înțelepciunea și rîvna cu care au organizat și au zidit aici «Sfînta Sfîntelor» Ortodoxiei noastre românești, Biserica Ortodoxă Română.

Studii de istorie românească contemporană, întreprinse, îndeosebi, în ultimii 20 de ani, pun tot mai mult în lumină faptul că Mitropolia Ungrovlahiei, continuatoarea străvechilor episcopii tomitane, este cel mai vechi așezămînt de organizare bisericească din Țara Românească, datînd de la jumătatea veacului XIV, cînd mitropolitul Iachint, la cererea voievodului Nicolae Alexandru Basarab și cu învoirea patriarhului ecumenic, a fost strămutat de la Vicina la Curtea de Argeș, capitala de atunci a țării. El avea să pună ordine în viața clerului și credincioșilor din satele și ținșurile răspîndite pe vaste întinderi geografice între Carpați și Dunăre, pînă la Marea cea Mare. Acestea sînt adevăruri istorice pe care se cuvine să le păstrăm cu sfințenie.

Sîntem, așadar, una dintre cele mai vechi Biserici de pe continentul european, iar zămislirea noastră ca popor s-a înfăptuit, pe plan spiritual, sub influența hotărîtoare a factorului creștin răsăritean, poporul român fiind singurul popor de obîrșie daco-romană, nu din Europa, ci din întreaga lume care și-a păstrat etnia și latinitatea de-a lungul a două milenii, împreună cu închinarea cea ortodoxă. Considerăm că aceste adevăruri istorice, cel al rolului Ortodoxiei românești, precum și cel al Țărilor Române în aria creștinătății răsăritene, trebuie adîncite și valorificate.

Se știe că, după căderea Constantinopolului toate patriarhatele ortodoxe răsăritene au cunoscut un continuu declin. În această situație, Principatele Românești, Valahia și Moldovalahia, organizate ca state independente cu un secol mai înainte au devenit un «Pămînt al Făgăduinței», care a asigurat subzistența materială a Ortodoxiei, locul de unde a răsunat glasul ei prin tipărișurile din tiparnițele mînăstirilor românești. Mai bine de patru secole, evlavia ortodoxă din Țara Românească și Moldova, a fost pilonul de susținere al patriarhatelor ortodoxe răsăritene și al Muntelui Athos.

Cunoscute atît în Răsărit, cît și în Apus, Țările Române au constituit locul de întîlnire al culturilor. Aici, s-a împlinit, pe plan spiritual, acea sinteză de gîndire și de expresie a artei bisericești autohtone, a cutezanței de introducere a limbii române în cult și a biruinței scrisului românesc. Este cunoscut că Biserica noastră a fost așezămîntul spiritual care, de-a lungul veacurilor, a modelat graiul poporului român și i-a încălzit aspirațiile de libertate. Ierarhii și slujitorii ei au militat pentru înființări de școli, au promovat activitatea de scriere a celor dintîi manuscrise în limba română, întemeind primele tipografii, de sub teascurile cărora au fost date la iveală primele tipărișuri în limba română pentru toată seminișia românească. Este cunoscută, de asemenea, strădania Bisericii în cultivarea artelor de tot felul: arhitectura, pictura, muzica, sculptura, broderia etc. Este, iarăși, cunoscut patriotismul cronicarilor din mînăstiri sau de la biserici, aportul lor la istoria neamului, precum și rolul primelor tipărișuri românești care au pus bazele literaturii române, cu miresma graiului și versului străbun, limpede și curgător.

Cît privește legătura cu țara și poporul, cu năzuințele lui sfinte de libertate, de fericire, se știe, de asemenea, că mitropoliții țării s-au aflat totdeauna lângă voievozii neamului. În vremuri de grea cumpănă pentru țară, mitropoliții și episcopii le-au fost stetnici înțelepți și au îndeplinit pentru ei, în anumite împrejurări, importante misiuni diplomatice. Biserica a fost prezentă prin cei mai buni dintre ierarhii și slujitorii săi la toate evenimentele de răscruce din istoria neamului. Ea s-a aflat lângă Tudor din Vladimiri, la 1821, lângă revoluționarii de la 1848, lângă uniuniștii de la 1859, precum și în războiul care ne-a adus independența de stat în 1877, alături de țărani anului de văpaie — 1907, în marele război pentru unitatea și integritatea neamului din 1916—1918, și n-a lipsit din lupta pentru desăvîrșirea statului național unitar român, la 1 Decembrie 1918.

Șirul mitropoliților care au păstorit în jilțul arhieresc al Ungrovlahiei, de la 1359 și pînă la întemeierea Patriarhiei, în 1925, este, precum bine se știe, lung, iar viața și lucrarea lor sînt cu îndreptățire ilustrate, cu slove de aur, în istoria Bisericii Române.

Unii, ca Nifon al II-lea, fost patriarh al Tarigradului, au dovedit înțelepciune, inițiativă și spirit de organizare a vieții bisericesti, alții, ca Macarie al II-lea, Teofil și Ștefan, Teodosie și Antim Ivireanul au tipărit carte bisericească, mai întîi slavonă, la numai cîteva decenii după ce Guttenberg perfecționase epocala invenție a tiparului, apoi, în limba română, între acestea înscriindu-se și monumentul de cultură românească care este Biblia lui Șerban Cantacuzino din 1688. Dintre mitropoliții Ungrovlahiei, mulți au purtat de grijă școlilor pentru luminarea poporului, precum și Seminariilor pentru pregătirea preoților și învățătorilor de la sate.

Din tot ceea ce acești vrednici mitropoliți de pioasă amintire au înfăptuit pe pămînt românesc, veacuri de-a rîndul, străbate pînă la noi simțămîntul dragostei de țară în care le-a fost dat să trăiască, hotărîrea nestrămutată de a sluji fiilor neamului, în aspirațiile lor cele mai sfinte pentru o viață fără obidă, luminoasă și prosperă, trăită în demnitate și libertate națională.

Din paginile istoriei Patriarhiei noastre, strălucește personalitatea primilor patru patriarhi, Miron Cristea, Nicodim Munteanu, Justinian Marina și Iustin Moisescu, care au acoperit cu lucrarea lor șase decenii din istoria contemporană a Bisericii Ortodoxe Române. Patriotismul lor îmi va lumina drumul și strădaniile mele pastorale în această epocă de mărețe înfăptuiri ale poporului nostru, în care îmi este dat să slujesc acestui Așezămînt Sfînt, cu un trecut atît de bogat și glorios.

Mărit Colegiu,

Am evocat fapte și nume de mari ierarhi, care strălucesc în istoria noastră — «cea dintîi carte a unei națiuni» — cu gîndul că pilda lor, alături de a părinților neamului, este și ne va fi izvor nesecat de înviore și dreaptă călăuză pe urcușul muntelui responsabilității, conferită prin votul dumneavoastră și exprimată prin cuvîntul încurajator al Înalt Prea Sfințitului Antonie, Mitropolitul Ardealului. Soborul de ierarhi, în-

cheiat cu chipul de curînd adormitului în Domnul, patriarhul Iustin, mari pentru Biserica și poporul nostru, pe măsura vremurilor străbătute de ei, stau pururea strajă asupra bunei chivernisiri a întregii lor moșteniri învățătoarești și pastorale, de doctrină, tradiție și practică bisericească, căreia se cuvine să le dea strălucire cel rînduit să le fie urmaș, propovăduindu-le, atît pe plan interortodox, cît și pe cel local, național. În acest sens se poate afirma, pe bună dreptate, că noi continuăm misiunea înaintașilor și intrăm în osteneala, mai ales, a celor patru mari patriarhi ai Bisericii noastre, aflîndu-ne în fața operei începută de patriarhul Iustin Moisescu și continuînd depănarea firului împlinirii acesteia.

Facem parte din marea familie a Bisericilor ortodoxe surori, care alcătuiesc, împreună și fiecare în parte, Biserica cea Una, dar sîntem Biserică autocefală, recunoscută, astfel, de peste o sută de ani, iar ca Patriarhie de peste 60 de ani. Sîntem, în același timp, Biserică locală, egală cu toate celelalte — în limitele spațiului geografic pe care îl acoperă fiții ei duhovnicești din țară sau dincolo de hotarele ei — și de aceea, sîntem Biserică națională. În acest sens, avem o organizație proprie, cu o identitate aparte, potrivit cu sufletul și chipul neamului nostru. Vom avea la inimă preoșimea noastră, pregătirea și cultura ei, precum și dragostea față de credincioșii români din cele patru zări ale lumii, îndeplinindu-le dorințele de a avea slujitori, cărți și obiecte de cult necesare, acolo, pentru menținerea sfintelor tradiții și datini strămoșești.

Dăruindu-mi întreaga putere de muncă păstrării întregului tezaur mîntuitor al Bisericii noastre strămoșești, consider, ca parte esențială a misiunii la care sînt chemat, să sprijin neînterupt năzuințele și înfăptuirile mărețe ale poporului român.

Datorită evlaviei și geniului său creator ne bucurăm a avea pe pămîntul străbun un adevărat tezaur de spiritualitate ortodoxă românească: biserici și minăstiri monumente-istorice de valoare unică în lume. Este de datoria noastră ca, luînd aminte la grija Conducerii de Stat, să facem totul pentru a le păstra și valorifica pe măsura cerințelor timpului de azi. Sînt pagini de istorie și de credință, sînt vetre de viață și continuitate, care, împreună cu uriașa arhivă a mărturiilor arheologice, transmit mesajul existenței și dăinuirii noastre pe pămîntul românesc, apărat și sfințit prin jertfele fără număr ale fiilor neamului nostru. Le vom străjui ca pe adevărate comori ale poporului și țării noastre.

Ca fiu al Bisericii strămoșești și al neamului românesc, voi continua și din treapta acestei slujiri să călăuzesc clerul și credincioșii pe drumul epocalelor înfăptuiri ale poporului nostru.

Ne vom spori eforturile ca, în iureșul muncii avîntate pentru înflorirea patriei, cînd de la un capăt la altul al ținuturilor românești prinde viață și se înalță tot mai strălucitor chipul cel nou al României contemporane, cînd noi ctitorii de lumină, noi izvoare de belșug împodobesc viața țării și a fiilor ei, să fim părtași de cuget și simțire cu harnicul nostru popor. Sîntem suflet din sufletul acestui popor și trup din trupul lui. Pe același drum de secole, ierarhii, slujitorii și dreptcinstitorii altarelor străbune, vom continua să fim alături de munca sa pașnică, să o sprijinim statornic, adevărînd, astfel, prin graiul faptelor, atașamentul și dragostea noastră pentru țară și conducătorii ei.

Cu atât mai mult se cuvine să ne sporim eforturile închinat înflo-
ririi vieții harnicului nostru popor, cu cât în condițiile noii orînduirii de
stat și a libertății religioase, Biserica Ortodoxă Română își destășoară,
în mod corespunzător, misiunea ei divino-umană, călăuzind fiii ei du-
hovnicești pe drumul tradiției sfinte de păstrare a unității de credință și
a iubirii de patrie. Datori sîntem să subliniem că Biserica noastră s-a
bucurat și se bucură de largă înțelegere și sprijin din partea Statului. E
de la sine înțeles cît curaj și încredere dă acest adevăr în sufletul celui
care, împreună cu Sfîntul Sinod, va chizbui, cu timp și fără timp, la tot
ceea ce Biserica Ortodoxă Română are de îndeplinit pentru slujitorii ei
de la parohii și mînăstiri, pentru păstrarea unității de credință. Vom sta
în sprijinul activității pastoral-misionare a clerului și a pregătirii lui teo-
logice, prin continuarea traducerilor și tipărirea scrierilor patristice, sti-
mulînd tot ceea ce contribuie la continua ridicare a nivelului de cunoș-
tințe liturgice, canonice și de viață bisericească și vom stărui asupra
continuării lucrărilor importante de la localul Institutului Teologic din
București, a Centrelui ecumenic, precum și a celorlalte lucrări începute.
În privința relațiilor externe vom manifesta aceeași atitudine deschisă,
participînd activ la dialogul teologic cu toate Bisericile Ortodoxe, la pre-
gătirea Sfîntului și Marelui Sinod și vom promova permanent acțiunile
statornicite împreună cu forurile mondiale ecumenice și de apărare a
păcii. Drept pildă pentru continuarea ecumenismului, pe plan național,
vom continua frumoasa tradiție a colaborării frățești, a ecumenismului
local, cu celelalte Culte, aducîndu-ne împreună contribuția la unitatea în
muncă a tuturor fiilor țării și la păstrarea păcii în lume.

Onorați reprezentanți ai Conducerii de Stat,
Stimați membri ai Colegiului Electoral Bisericesc,

Nu numai în Biserica noastră, ci, pretutindeni în lume, pentru îm-
plinirea unor asemenea năzuințe se cer vremuri de pace, de liniște, de
încredere între oameni și popoare. Iată pentru ce, în fruntea preocupă-
rilor întregului cler și a tuturor fiilor Bisericii noastre, vom așeza, nu
numai rugăciunile pentru pacea a toată lumea, ci și stăruitoare îndem-
nuri și, mai cu seamă, acțiuni în favoarea unui climat prielnic împlinirii
idealurilor de pace și colaborare internațională. În aceste strădanii ne
stă în față, cu pilda și graiul faptelor, însuși președintele țării, Domnul
Nicolae Ceaușescu, neobosit militant pentru pacea lumii, personalitate
ilustră a timpului nostru, care dînd glas voinței întregului popor, voca-
ției sale de pace, a grefat-o nu numai pe frontispiciul realizărilor epocii,
ce în mod îndreptățit îi poartă numele, ci, și în centrul tuturor propu-
nerilor și demersurilor făcute în capitalele lumii sau la Organizația
Națiunilor Unite. Noua și strălucita inițiativă a României, de a-și re-
duce, încă din acest an, denumit Anul Internațional al Păcii, cu 5 la
sută cheltuielile militare, precum și supunerea acestei măsuri aprobării
întregului popor, în cadrul unui referendum, organizat pentru ziua de 23
noiembrie a.c., talmăcește grija statornică a președintelui țării noastre
pentru salvagardarea păcii și vieții, bunul cel mai de preț al omenirii con-
temporane. Acordînd valoarea cuvenită acestui act și noi, slujitorii și

credincioșii Bisericii Ortodoxe Române, vom participa cu tot elanul și în deplină unitate de gând și de faptă cu toți fiii patriei la apropiatul referendum și vom răspunde cu un DA hotărât vieții, păcii și viitorului luminos al poporului nostru.

Biserica noastră, Biserică a vieții, a păcii și a fericirii tuturor oamenilor de pe pământ, atașată ființial muncii și înfăptuirilor harnicului nostru popor, acordă o înaltă apreciere strădaniilor președintelui țării pentru destindere, colaborare și dialog, care se bucură de un larg răsunet internațional. Îndemnurile sale s-au întipărit adânc în inimile noastre, căci, așa cum se exprima Domnia Sa la recenta sesiune a Marii Adunări Naționale: «Nu există și nu poate exista astăzi o altă problemă mai importantă decât asigurarea dreptului suprem al oamenilor, al popoarelor, la existență, la libertate, la independență, la viață și pace».

Onorați reprezentanți ai Conducerii de Stat,
Iubiți membri ai Colegiului Electoral Bisericesc,

În starea de adâncă emoție în care mă aflu, am arătat câteva gânduri și dorințe, din cele multe, care, pe cât de importante și frumoase se arată, pe atât de grele se dovedesc a fi de purtat și, mai ales de împlinit de unul singur. După nădejdea în ajutorul harului Dumnezeuiesc care pe toate le împlinește, încrederea mea se va îndrepta către dragostea prea iubiților mei frați, membri ai Sfântului Sinod, către rîvna colaboratorilor și a celorlalți membri ai forurilor bisericești, către zelul slujitorilor altarelor și catedrelor din învățămîntul teologic, către cinul monahal și către toți bunii credincioși, cunoscuți prin dăruirea și slujirea lor statornică a Bisericii și a patriei noastre dragi.

Chezășie dreaptă și scumpă ne va fi, tuturor, sprijinul prețios al Conducerii noastre de Stat, de care Biserica strămoșească s-a bucurat cu prisosință în îndeplinirea misiunii ei, îndreptată spre slujirea fiilor ei duhovnicești, pentru care rămînem mereu recunoscători Ocîrmuirii înțelepte a patriei noastre.

Din parte, mi, vă rog să-mi îngăduiți a da glas unui îndemn al Sfîntului Apostol Petru, de mare sensibilitate pastorală, care mi-a străjuit cugetul și fapta: «Păstoriți turma lui Dumnezeu, dată în paza voastră, cercetînd-o nu cu silnicie, ci cu voie bună, după Dumnezeu, nu pentru câștig urît, ci din dragoste» (I Petru 5, 2).

Așa să fie, cu ajutorul lui Dumnezeu, și în noua slujire cu care m-ați învrednicit, de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

În încheiere, îndrept mulțumiri călduroase înalților reprezentanți ai autorităților de Stat care m-au onorat cu prezența și votul Domniilor lor: Marin Ivașcu, Vicepreședinte al Marii Adunări Naționale și Domnul Ion Cumpănașu, Președintele Departamentului Cultelor și delegat al Onoratului Guvern, rugîndu-i să se facă interpretii sentimentelor mele de grațitudine și prețuire față de Conducerea Statului și, personal, față de Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România, cel mai iubit fiu al poporului nostru, încredințîndu-l de întregul meu devotament în sprijinirea marilor inițiative dedicate înfloririi patriei și biruinței păcii în lume.

Mulțumesc, cu vic recunoștință, Înalt Prea Sfințiților Mitropoliți și Arhiepiscopi și Prea Sfințiților Episcopi și Arhieriei Vicari, membri ai Sfintului Sinod, pentru votul acordat și îmi asigur de dragostea mea frățescă.

Mulțumesc, de asemenea, cu părintească dragoste, membrilor clerici și mireni ai Colegiului Electoral Bisericesc, pentru încrederea pe care mi-au acordat-o, asigurându-mi de toată prețuirea ce o păstrez fiecăruia în parte.

Mă încredințez purtării de grijă a lui Dumnezeu, rugăciunilor clerului și credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române, pentru ajutor în misiunea și slujirea încredințată astăzi».

După această vibrantă cuvintare, toți cei prezenți, în frunte cu reprezentanții autorităților de Stat și cu membrii Sfintului Sinod au prezentat Prea Fericitului Patriarh Teoctist calde felicitări și urări de îndelungată și rodnică arhipăstorie, spre binele și propășirea Bisericii străbune și a scumpei noastre patrii.

Înfăptuindu-se alegerea noului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Președinte a declarat închise lucrările Colegiului Electoral Bisericesc.

În sala de recepții a Palatului patriarhal a avut loc, apoi, o agapă festivă, în cinstea acestui eveniment din viața Bisericii Ortodoxe Române.

Cu acest prilej au luat cuvîntul Înalt Prea Sfințitul Antonie, Mitropolitul Ardealului; Înalt Prea Sfințitul Antim, Arhiepiscopul Tomisului și Dunării de Jos; Prea Sfințitul Nifon Ploieșteanul, Episcop patriarhal; P. C. Pr. Theodor Bodnari și Prof. univ. dr. doc. Gheorghe Chipail, ultimii doi, ca membri ai Adunării Naționale Bisericești din partea Arhiepiscopiei Iașilor.

Exprimîndu-și sentimentele de bucurie față de alegerea Prea Fericitului Părinte Teoctist ca Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, vorbitorii au evocat chipul și personalitatea unor ierarhi cărturari și patrioți din trecutul nostru bisericesc, adevărați luptători pentru dreptate și adevăr, care, prin înfăptuirile și, uneori, prin jertfa lor pe altarul apărării ființei și unității neamului, au onorat această înaltă demnitate, fiind pildă peste veacuri de păstrare neștirbită a credinței *Bisericii celei Una, Sfîntă, Sobornicească și Apostolească*, de menținere intactă a unității de cuget și simțire românească.

Făcînd, apoi, o trecere în revistă a realizărilor de pînă acum ale Prea Fericitului Părinte Teoctist, în eparhiile pe care le-a păstorit și în toate locurile pe unde a trecut, toți cei care au luat cuvîntul au subliniat înalta pregătire teologică, calitățile de bun chivernisitor al treburilor bisericești, dragostea pentru semeni și înțelegerea profundă a sufletului omenesc, precum și puterea de muncă și bogata experiență de viață a Prea Fericitului Sale, care constituie garanții sigure că Biserica Ortodoxă Română, sub cîrmuirea noului ei Întîistătător, își va îndeplini cu rezultate strălucite îndatoririle ce-i revin în slujirea țării și poporului nostru.

Felicitându-l din toată inima pe cel de-al cincilea patriarh al Bisericii strămoșești și urîndu-i viață îndelungată, cu deplină sănătate și sporite puteri de muncă, pentru o arhipăstorire plină de bucurii și satisfacții, vorbitorii au exprimat, totodată, sentimentele de dragoste și aleasă prețuire pe care obștea clerului și credincioșilor, precum și colaboratorii de la Centrul patriarhal și eparhial le nutresc față de Prea Fericirea Sa, hotărîrea lor de a lucra cu rîvnă și stăruință, pe tărîm bisericesc și cetățenesc, pentru a da viață nobilelor gînduri ce îl călăuzesc în noua demnitate de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Tututor, le-a răspuns **Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist**, printr-o emoționantă cuvîntare.

«Vă mulțumesc tuturor, celor care ați luat cuvîntul la această agapă, pentru gîndurile calde și pentru urările ce mi-au fost adresate în această zi cu totul deosebită pentru mine și, pot zice, pentru întreaga noastră Biserică. Pe toate le păstrez în inima mea și le talmăcesc drept cheazăii ale încrederii pe care mi-ați acordat-o astăzi, prin votul ce mi l-ați dat și, în același timp, ca un sprijin în noua mea slujire. Într-adevăr, o zi cu pecete istorică, care se repetă la intervale mari în viața unei Biserici, ziua cînd aceasta își desemnează înfrîntătorul.

Ca și în alte lucrări văzute ale Bisericii Mîntuitorului Iisus Hristos, în cea săvîrșită astăzi vedem arătîndu-se mereu puterea lucrătoare a Duhului Sfînt întru călăuzirea întregii noastre obști dreptmăritoare pe drumul înscris de Pravilele Ortodoxiei și de îndelungata Tradiție mult seculară a Bisericii Ortodoxe Române. Autocefală, ea își continuă, fără știrbire și fără adaosuri vremelnice, aici, pe pămîntul nostru românesc, existența și lucrarea mîntuitoare în mijlocul și împreună cu toți fiii ei. Rînduindu-și organele ei mărturisitoare, ea talmăcește cuprinderea ei harică, liturgică și canonică, în timp și spațiu, ca Biserică apostolică, ca păstrătoare a izvoarelor de credință și de viață și ca Biserică mamă a fiilor și slujitorilor ei de pe străvechile ținuturi românești, ca și a celor ce se află pe alte meridiane din lume. Pe această Biserică o slujim și o vom sluji cu rîvnă și bucurie, ceea ce s-a și făcut prin actul alegerii noului ei Arhipăstor.

Este firesc, așadar, ca în aceste clipe să-mi îndrept gîndurile de grațitudine către Conducerea de Stat a țării noastre, prin grija căreia Biserica Ortodoxă Română, alături de celelalte Culte de la noi, lucrează în climatul de deplină libertate religioasă, contribuind, la rîndul ei, la propășirea întregii noastre națiuni. Rog pe reprezentanții Conducerii de Stat, Domnul Marin Ivașcu, Vicepreședinte al Marii Adunări Naționale, și Domnul Ion Cumpănașu, Președintele Departamentului Cultelor, care mă onorează cu prezența Domniilor lor, să transmită Domnului Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România, cele mai calde mulțumiri, precum și asigurarea întregului devotament al Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a atașamentului slujitorilor și credincioșilor noștri la nobilele idealuri de pace, de progres, de activitate pașnică și creatoare nutrite de poporul român, sub conducerea sa înțeleaptă și clarvăzătoare. Sîntem pe deplin conștienți că fire multe și trainice leagă Biserica noastră de istoria și viața poporului nostru și de conducerea lui

de astăzi, că tăria și prestigiul Bisericii noastre vin de la tăria și prestigiul țării noastre. Ne vom strădui, prin urmare, ca această tărie și acest prestigiu să sporească și prin lucrarea Bisericii Ortodoxe Române, care este chemată și este în măsură să contribuie, cu mijloacele și după puterile ei, la propășirea poporului nostru, la afirmarea spiritualității românești în conștiința lumii de astăzi.

În această lucrare ne întemeiem pe sinodalitate ca pe un principiu devenit, de acum, tradițional românesc, cu convingerea, verificată nu o singură dată, că astfel poate fi întâmpinată, în chipul cel mai potrivit, orice situație ce s-ar ivi în viața unei Biserici. De aceea, apreciez în mod deosebit și păstrez în inimă cuvintele de prețuire, asigurările de colaborare neprecupețită ce mi s-au adresat în această zi, o dată cu chemarea la treapta pe care evit s-o numesc demnitate, înțelegând să o port ca o slujire, de Arhiepiscop al Bisericii Ortodoxe Române. Apreciez, deci, faptul că la încrederea cu care m-a onorat Măritul Colegiul Electoral, alegându-mă Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, se adaugă și tăgăduința unei rodnice conlucrări în sinul Sfântului Sinod și a întregului nostru cler.

Ca Arhiepiscop, înțeleg să dăruiesc cu bucurie prisosul de ani și de vlagă cu care m-a înzestrat Bunul Dumnezeu, slujirii Bisericii și poporului nostru, în așa fel încât să cinstesc vrednicia înaintașilor mei în această treaptă. Am purces pe drumul vieții dintr-o familie de oameni muncitori și modești și, îmi place să o spun, am dobândit, astfel, obișnuința luptei cu greutățile și prilejul, totodată, de a învăța să le biruiesc. Totdeauna, în momente mai deosebite, cum este cel de astăzi, revăd casa părintească din ținutul Botoșanilor și chipurile părinților mei, trudind și liturghisind pentru creșterea și formarea noastră. În fața icoanei, ei ne așezau pe toți cei zece frați, să ne rugăm împreună pentru sănătate și pace. Acum, ca odinioară, gândul mi se îndreaptă către Dumnezeu, cu mulțumită, pentru înalta vrednicie ce mi-a hărăzit și cu rugă fierbinte să-mi dea harul Său spre a plini, cu bună roadă, slujirea la care, El m-a chemat prin votul Măritului Colegiu Electoral.

Tuturor, vă mulțumesc, încă o dată, și vă adresez rugămintea ca, împreună cu încrederea acordată astăzi, să-mi dăruiți, în continuare, și dragostea care niciodată nu cade».

**ȘEDINȚA SFÎNTULUI SINOD PENTRU CERCETAREA
ȘI EXAMINAREA CANONICĂ A ALEGERII
ÎNALȚ PREGĂTITULUI TEOCTIST,
MITROPOLITUL MOLDOVEI ȘI SUCEVEI, CA PATRIARH
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE**

În ziua de 10 noiembrie 1986, orele 11,00 a avut loc la Palatul patriarhal, ședința Sfântului Sinod care a analizat Temeiul nr. 1038/1986, referitor la Procesul-Verbal al Colegiului Electoral Bisericesc din 9 noiembrie a.c., privind alegerea titularului în scaunul vacant de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

La ședință a luat parte Domnul Ion Cumpănașu, Președintele Departamentului Cultelor.

După rostirea rugăciunii «Împărate ceresc», Prea Fericitul Părinte Teoctist, Președintele Sfintului Sinod, a invitat pe Prea Sfințitul Nifon Ploieșteanul, Episcop-vicar patriarhal, Secretarul Sfintului Sinod să dea citire apelului nominal.

Au fost prezenți : Prea Fericitul Părinte *TEOCTIST*, Patriarh ales ; Înalt Prea Sfințitul *ANTONIE*, Mitropolitul Ardealului ; Înalt Prea Sfințitul *NESTOR*, Mitropolitul Olteniei ; Înalt Prea Sfințitul *NICOLAE*, Mitropolitul Banatului ; Înalt Prea Sfințitul *ANTIM*, Arhiepiscopul Tomisului și Dunării de Jos ; Înalt Prea Sfințitul *TEOFIL*, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului ; Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop *ADRIAN*, al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române pentru Europa Centrală și Occidentală ; Prea Sfințitul *GHERASIM*, Episcopul Rîmnicului și Argeșului ; Prea Sfințitul *EPIFANIE*, Episcopul Buzăului ; Prea Sfințitul *EFTIMIE*, Episcopul Romanului și Hușilor ; Prea Sfințitul *EMILIAN*, Episcopul Alba Iuliei ; Prea Sfințitul *TIMOTEI*, Episcopul Aradului, Ienopolei și Hălmașului ; Prea Sfințitul *VASILE*, Episcopul Oradiei ; Prea Sfințitul *NIFON PLOIEȘTEANUL*, Episcop-vicar patriarhal ; Prea Sfințitul *VASILE TIRGOVIȘTEANUL*, Episcop-vicar patriarhal ; Prea Sfințitul *ROMAN IALOMIȚEANUL*, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor ; Prea Sfințitul *PIMEN SUCEVEANUL*, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor ; Prea Sfințitul *DAMASCHIN SEVERINEANUL*, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Craiovei ; Prea Sfințitul *LUCIAN TOMITANUL*, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos ; Prea Sfințitul *JUSTINIAN MARAMUREȘANUL*, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului ; Prea Sfințitul Arhiepiscop-vicar *CALINIC ARGESANUL* ; Prea Sfințitul Arhiepiscop-vicar *IOACHIM VASLUIANUL* ; Prea Sfințitul Arhiepiscop-vicar *GHERASIM HUNEDOREANUL*.

În continuare, Prea Fericitul Părinte Președinte a declarat ședința deschisă și a anunțat că la ordinea de zi se află înscrisă o singură problemă și anume, examinarea și cercetarea canonică a alegerii noului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, potrivit Procesului-Verbal al Colegiului Electoral Bisericesc din 9 noiembrie 1986 și în conformitate cu prevederile art. 130 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române.

Trecîndu-se la ordinea de zi, la propunerea Prea Fericitului Părinte Președinte, mai întii, s-a dat citire componenței Comisiilor sinodale, apoi, Prea Sfințitul Nifon Ploieșteanul, Episcop-vicar patriarhal, Secretarul Sfintului Sinod, a prezentat *Temeiul nr. 10381/1986*, referitor la *Procesul-Verbal al Colegiului Electoral Bisericesc din 9 noiembrie 1986*, privind alegerea titularului în scaunul vacant de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, care a fost repartizat Comisiei canonică, juridică și pentru disciplină, spre studiere și referire.

După o scurtă pauză, timp în care Comisia canonică, juridică și pentru disciplină a examinat Procesul-Verbal al Colegiului Electoral Bisericesc, s-au reluat lucrările în plenul Sfintului Sinod. Înalt Prea Sfințitul Nestor, Mitropolitul Olteniei, Președintele Comisiei canonică, juridică

și pentru disciplină, a citit referatul acestei comisii din care rezultă că alegerea Înalt Prea Sfințitului Teoctist, Mitropolitul Moldovei și Sucevei în scaunul de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române s-a făcut cu respectarea tuturor prevederilor canonice și statutare.

Raportul Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină a fost supus deliberării și hotărârii Sfintului Sinod. În urma deliberării și la propunerea Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină, plenul Sfintului Sinod hotărăște :

— Ia act de faptul că alegerea Înalt Prea Sfințitului *TEOCTIST*, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, în demnitatea de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române s-a săvârșit potrivit prevederilor canonice și statutare.

— Se va interveni la Departamentul Cultelor pentru emiterea Decretului Prezidențial de recunoaștere a Mitropolitului *TEOCTIST ARAPAȘU*, în demnitatea de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, pentru care a fost ales de Colegiul Electoral Bisericesc în ziua de 9 noiembrie 1986.

În încheierea lucrărilor a fost adoptată următoarea telegramă :

**EXCELENȚEI SALE,
DOMNULUI NICOLAE CEAUȘESCU,
PREȘEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA**

«Sinodul Bisericii Ortodoxe Române, întrunit în ședință de lucru pentru examinarea canonică a alegerii de către Colegiul Electoral Bisericesc, în ziua de 9 noiembrie 1986, a titularului în scaunul vacant de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, își îndreaptă gândurile cu nețărmurită dragoste și profundă recunoștință către dumneavoastră, mult stimat Domnule Președinte Nicolae Ceaușescu, ctitor al României moderne, Erou între Eroi neamului, spre a vă exprima și cu acest solemn prilej, sentimentele de aleasă cinstire și deosebită stimă pentru activitatea pe care cu înțelepciune, bărbăție și pilduitoare dăruire o desfășurați în slujba măreței opere de ridicare a patriei pe noi culmi de civilizație și progres, pentru contribuția de excepțională însemnătate adusă la apărarea păcii, a vieții și liniștii popoarelor, la soluționarea problemelor cu care se confruntă astăzi omenirea.

Prin alegerea ca patriarh al Bisericii Ortodoxe Române a Mitropolitului Moldovei și Sucevei, *TEOCTIST ARAPAȘU*, Colegiul Electoral Bisericesc are conștiința că a împlinit un act de răspundere și își exprimă convingerea că și în continuare clerul și credincioșii de pe tot cuprinsul țării vor fi îndrumați în spiritul dragostei și înfrățirii în muncă, al respectului față de memoria înaintașilor, al dăruirii pentru înflorirea patriei noastre socialiste.

Cu aceste simțăminte unanim împărtășite de fiii Bisericii noastre, vă mulțumim din adincul inimii, mult stimat Domnule Președinte, pentru climatul de largă libertate religioasă de care ne bucurăm și în care ne desfășurăm activitatea, asigurându-vă că sîntem ferm hotărâți să ne

situăm la înălțimea măreței epoci de creație, construcție și progres, căreia poporul i-a dat, cu recunoștință și mândrie, numele dumneavoastră iubit.

Dind cea mai înaltă apreciere întregii politici interne și externe a statului nostru, ale cărei principii, pătrunse de profund umanism, și-au găsit o nouă și puternică afirmare în memorabila dumneavoastră cuvîntare rostită recent de la tribuna Marii Adunări Naționale, ne exprimăm hotărîrea de a sprijini cu toată fermitatea generoasele inițiative ale României, consacrate opririi cursei înarmărilor, eliminării armelor nucleare, a tuturor armelor, triumfului păcii și rațiunii în întreaga lume. Răspunzînd cu toată căldura inimilor noastre vîbrantei chemări pe care ați adresat-o poporului, vom spune un DA hotărît la apropiatul referendum privind reducerea unilaterală cu 5 la sută de către țara noastră a efectivelor, armamentelor și cheltuielilor militare.

Insuflețîți de aceste gînduri, vă încredințăm mult stimate și iubite Domnule Președinte Nicolae Ceaușescu, că ierarhii, clerul și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române, asemenea întregului și vrednicului nostru popor, vă înconjoară și vă urmează cu fierbinte dragoste și devotament în strădaniile ce le depuneți pentru propășirea și independența patriei, pentru cauza păcii, înțelegerii și colaborării între toate popoarele lumii».

În încheiere, Prea Fericitul Părinte Președinte — Patriarh ales — a declarat prorogată sesiunea ordinară a Sfîntului Sinod pe anul 1986 pentru o dată care se va anunța ulterior.

După rostirea rugăciunii «Cuvine-șe cu adevărat», ședința s-a ridicat la orele 13,00.

INMÎNAREA DECRETULUI PREZIDENȚIAL PENTRU RECUNOAȘTEREA ALEGERII NOULUI PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

La Palatul Marii Adunări Naționale a avut loc, joi 13 noiembrie, orele 9,00 festivitatea înmînării *Decretului Prezidențial* prin care Înalt Proa Sfîntitul Teoctist, Mitropolitul Moldovei și Sucevei se recunoaște în funcția de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, pentru care a fost ales de Colegiul Electoral Bisericesc în ziua de 9 noiembrie 1986.

Din partea Conducerii de Stat au fost prezenți : *Domnul Manea Mănescu*, Vicepreședinte al Consiliului de Stat ; *Domnul Marin Ivașcu*, Vicepreședinte al Marii Adunări Naționale ; *Domnul Constantin Arseni*, Vicepreședinte al Consiliului Național al F.D.U.S., Președintele Organizației Democrației și Unității Socialiste și *Domnul Ion Cumpănașu*, Președintele Departmentului Cultelor.

Prea Fericitul Patriarh Teoctist a fost însoțit de membrii Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, de consilieri ai Administrației Patriarhale și Arhiepiscopiei Bucureștilor, profesori de teologie și reprezentanți ai presei bisericești.

A fost citit următorul :

DECRET PREZIDENȚIAL

privind recunoașterea Mitropolitului Teoctist Arapașu în funcția de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Avînd în vedere alegerea efectuată de Colegiul Electoral Bisericesc, în temeiul art. 21, alin. 1 din Decretul nr. 177/1948 pentru regimul general al Cultelor religioase,

Președintele Republicii Socialiste România,

decretează :

Articol unic — Mitropolitul Teoctist Arapașu se recunoaște în funcția de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, pentru care a fost ales de Colegiul Electoral Bisericesc în ziua de 9 noiembrie 1986.

NICOLAE CEAUȘESCU

Președintele Republicii Socialiste România

București, 12 noiembrie 1986.

Nr. 212

În numele Domnului Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România, a înmînat *Decretul* și a adresat felicitări cu ocazia investiturii, *Domnul Manea Mănescu*, Vicepreședinte al Consiliului de Stat. Cu această ocazie, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rostit următoarea cuvîntare :

«Domnule Vicepreședinte al Consiliului de Stat,

Cu adîncă emoție, primesc, acum, Înaltul Decret Prezidențial de recunoaștere a mea în funcția de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, după ce am fost ales în această funcție de Colegiul Electoral Bisericesc. În acest moment solemn, cel dintîi gînd îl îndrept, cu deosebit respect, către cel ce poartă cu strălucire, de mai bine de 20 de ani, sceptrul încredințat de întregul popor, Domnul Președinte Nicolae Ceaușescu, marele ctitor al României contemporane, pentru a-i exprima simțămîntele mele de mulțumire, aleasă cinstire și statornic devotament.

În același timp, vă rog să-mi îngăduiți Domnule Vicepreședinte al Consiliului de Stat, să vă adresez mulțumirile mele călduroase și ale membrilor Sfîntului Sinod care mă înconjoară, pentru înmînarea Înaltului Decret Prezidențial, asigurîndu-vă de sentimentele de stimă și aleasă prețuire nutritive neîncetat față de Conducerea de Stat și Guvernul țării noastre.

Stimate Domnule Vicepreședinte,

Deschizînd străvechile izvoade din vremurile în care pe această binecuvîntată vatră străbună se plămădea ființa neamului românesc, cercetînd momentele cele mai de seamă încrustate pe răbojul istoriei

noastre naționale sau răsfoind cartea de aur a epocii luminoase în care trăim, găsim un neîntrerupt șir de mărturii care atestă că Biserica noastră și-a împlinit neconținut destinul său cu destinul poporului român. De-a lungul întregii sale existențe, Biserica Ortodoxă Română a fost strâns legată de ființa neamului românesc, identificându-se cu lupta și cu năzuințele lui spre mai bine. Ea a împărtășit suferințele, nedreptățile și asupririle îndurate de poporul român pentru veacurile zbuciumate din trecut, a sprijinit lupta lui sfântă pentru libertate, dreptate socială, unitate națională și independență.

Acest lucru își are explicația în faptul că noi ne-am născut și dăinuim aici de când ne știm pe lume, pe acest pământ sfințit cu trude, cu lacrimile și cu sîngele strămoșilor, iar zămislirea noastră ca neam s-a săvîrșit în același timp cu statornicirea creștinismului pe străvechile ținuturi strămoșești ale lanțului carpatic, Dunărea de Jos și pînă la Marea cea Mare. Din această conștiință a vechimii, a îndreptăririi noastre de singuri stăpîni pe moștenirea străbună și a continuității neîntrerupte, au izvorît dragostea și cinstirea față de toți înaintașii noștri, știuți și neștiuți, care cu jertfe fără de număr au întemeiat o țară atît de frumoasă, cu o cultură ale cărei valori materiale și spirituale sînt prețuite de toate neamurile. Întregul trecut al Bisericii noastre mărturisește, prin vrednicia slujitorilor și credincioșilor ei, că și-a împlinit destinul său cu cel al poporului român. Păstrătoare fidelă a valorilor credinței ortodoxe, ea a străjuit cu statornicie și la păstrarea unității de grai, de cultură, de neam și de neatîrnare națională, fiind o participantă activă la evenimentele de răscruce ale poporului nostru. În vremea noastră, Biserica Ortodoxă Română, bucurîndu-se, împreună cu celelalte Culte din țară, de libertate deplină și de larg sprijin din partea Statului, își îndeplinește nestingherită lucrarea ei în rîndurile credincioșilor, călăuzindu-i pe drumul unității în muncă, în năzuințele de dragoste de țară, în devotament față de conducerea ei, contribuind la construirea vieții noi în patria noastră.

Este, de bună seamă, un prilej binevenit să mărturisim și de această dată, sub cupolele acestui istoric locaș de unitate a poporului român, Marea Adunare Națională, cît de recunoscători sîntem supremei Conducerei de Stat, că din divanul țării fac parte, alături de aleșii națiunii noastre, ca și din Frontul Democrației și Unității Socialiste și reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe Române și ai altor Culte din țara noastră. Este pentru toți fiii Bisericii noastre o mare cinste, dar, în același timp, și un îndemn de a contribui cu sporită rîvnă, la ridicarea patriei noastre pe noi trepte de lumină și de civilizație. Noi înțelegem acest lucru ca pe o îndatorire firească, deoarece considerăm că Biserica Ortodoxă Română, care vine din trecutul îndepărtat și ne vorbește de vrednicia strămoșilor, nu este numai a înaintașilor, ci ea este și Biserica noastră a celor de astăzi. Ne bucurăm că am primit de la strămoși o moștenire atît de bogată, dar înțelegem ca această moștenire să nu o lăsăm nelucrătoare, ci să o îmbogățim neconținut. Străduindu-ne neconținut întru păstrarea întregului tezaur de spiritualitate ortodoxă, continuînd-o și îmbogățind-o cu noi și noi vrednicii pe măsura iureșului de viață și de înăptuiri ale harnicului nostru popor, împreună cu membrii Sfințului

Sinod vom îndruma clerul și credincioșii pe drumul unității de cuget și de simțire cu toți fiii patriei noastre dragi. Conștienți de însemnătatea epocalelor înfăptuiri, îndeosebi din ultimele două decenii și mai bine, când adevărate ctitorii noi, în industrie, în cultură și în agricultură, adevărate izvoare de lumină și civilizație, împodobesc harta țării de la un capăt la altul, vom lega preocupările noastre și ale fiilor Bisericii noastre de sprijin hotărît pe care vom continua să-l aducem, de pe pozițiile și cu mijloacele specifice nouă, acestei uriașe opere de înălțare și înflorire a patriei noastre socialiste.

Alături de aceasta, ne stă la inimă, ca fiecărui fiu al pământului străbun, îndatorirea de a păstra cu stințenie și a valorifica fondul sacru al Patrimoniului Cultural-Național: zidiri voievodale ce amintesc de ctitori de țară și de neam; biserici și mânăstiri monumente-istorice de valoare artistică unică în lume; străvechi manuscrise și tipărituri în limba română, a căror păstrare și valorificare vor constitui pentru ierarhii și clerul Bisericii Ortodoxe Române o misiune continuă și de onoare. Întru aceasta avem pilda, sprijinul și înțelegerea înaltei Ocîrmuirii de Stat și personal a Președintelui țării, Domnul Nicolae Ceaușescu, purtătorul autentic al mesajului iubirii de glie, ce a dat strălucire epocii noastre și prin prețuirea trecutului glorios al poporului român.

Domnule Vicepreședinte,

Epoca în care trăim este o epocă de mari înfăptuiri, dar, în același timp, de mari răspunderi pentru întreaga omenire. Trăim într-o lume sfîșiată de contradicții, amenințată de grave incertitudini, îngrozită de perspectiva distrugerii civilizației și a vieții însăși. Nesăbuita cursă a înarmărilor, pricina atîtor suferințe de pe lume, pricina atîtor abuzuri și nedreptăți, a înjosirii omului și a întunecării vieții lui, nu se limitează numai la îngrămădirea unor adevărați munți de arme pe pământ, ci întinse și dincolo de firmament, spre a transforma cosmosul într-o posibilă arenă de luptă. În fața acestei situații încordate mai mult ca oricînd, noua și strălucita inițiativă a încercatului și înțeleptului conducător al poporului român, Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele României, mare Erou al Păcii, ca țara noastră să reducă armamentele, efectivele și cheltuielile militare cu 5 la sută, a găsit un puternic ecou și în rândurile clerului și credincioșilor Bisericii noastre. Este mărturia grăitoare a drumului care duce la pace, drum pe care întregul nostru popor este călăuzit de mai bine de două decenii cu dăruire pilduitoare de cel dintîi fiu al său, Președintele țării, Domnul Nicolae Ceaușescu. Împreună cu toți fiii patriei noastre, noi, ierarhii, preoții și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române vom participa la referendumul din 23 noiembrie și vom răspunde cu toată inima, printr-un DA hotărît, pentru viață, pentru pace.

Vă încredințez că Biserica Ortodoxă Română, consideră această îndatorire nu numai ca pe o participare de principiu, prin înțelegerea problemelor cu care este confruntată omenirea, ci ca pe o contribuție concretă și activă la găsirea și promovarea unor soluții eficiente privind înșenizarea orizontului lumii contemporane, menținînd nestinsă flacăra speranței în înfăptuirea unei lumi drepte, fără conflicte și fără războaie.

Stimate Domnule Vicepreședinte,

Primind cu bucurie Decretul Prezidențial pentru recunoașterea alegerii mele ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, vă rog, încă o dată, să binevoii a încredința Conducerea Țării, personal pe Domnul Președinte Nicolae Ceaușescu că, împreună cu toți fiii Bisericii noastre și alături de întreaga suflare a poporului român, ne vom spori tot mai mult eforturile pentru sprijinirea măreței opere de înflorire a patriei noastre iubite, Republica Socialistă România, și pentru împlinirea inițiativelor însuflețitoare datorite în slujba apărării păcii și a vieții omenirii.

Vă rog să-mi îngăduiți să vă mulțumesc, personal, pentru cinstea înmînării Decretului și să vă asigur că mă voi strădui să fiu totdeauna mereu prezent, împreună cu toată obștea dreptmăritoare a Bisericii Ortodoxe Române, în slujba idealurilor mărețe ale patriei și poporului nostru al cărui fiu sînt».

La sfîrșitul cuvîntării, reprezentanții Conducerii de Stat și membrii Sfîntului Sinod au felicitat călduros pe Prea Fericitul Patriarh Teoctist, dorindu-i sănătate deplină, bucurii și realizări la cîrma Bisericii Ortodoxe Române.

PRIMIREA LA PREȘEDINTELE NICOLAE CEAUȘESCU A PATRIARHULUI BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Președintele Republicii Socialiste România, Domnul Nicolae Ceaușescu, a primit, vineri 14 noiembrie 1986, pe Prea Fericitul Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Prea Fericitul Patriarh Teoctist a adresat Președintelui Republicii Socialiste România profunde mulțumiri pentru recunoașterea sa ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, relevînd, totodată, că ierarhii, clerul și credincioșii, asemenea tuturor fiilor patriei, dau cea mai înaltă prețuire capacității creatoare, activității de adevărat făuritor al vieții noi din țara noastră, gîndirii cutezătoare a Președintelui Nicolae Ceaușescu, puse în slujba progresului nointerupt al României, fericirii întregului popor. Prea Fericirea Sa a exprimat, în același timp, cuvinte de aleasă mulțumire și adîncă recunoștință pentru condițiile de deplină libertate religioasă în care se desfășoară activitatea Bisericii Ortodoxe Române, a celorlalte Culte din țara noastră.

Prea Fericitul Patriarh Teoctist a dat glas hotărîrii Bisericii Ortodoxe Române, a clerului de a depune toate eforturile pentru sprijinirea muncii poporului nostru, pentru progres și bunăstare, pentru edificarea României noi, independente și suverane, de a susține și promova în toate împrejurările politica de pace, înțelegere și colaborare a statului nostru.

Președintele Nicolae Ceaușescu a adresat Prea Fericitului Patriarh Teoctist, în numele Consiliului de Stat și al său personal, calde felicitări pentru alegerea în fruntea Bisericii Ortodoxe Române. Confirmarea în această funcție — a arătat Domnul Nicolae Ceaușescu — potrivit obi-

ceurilor străvechi din țara noastră, vine să sublinieze că Biserica Ortodoxă Română, prin întreaga sa activitate, trebuie să slujească poporul, munca de făurire a noii orînduiri sociale, a societății socialiste multilateral dezvoltate, de creștere a bunăstării materiale și spirituale a națiunii, de întărire continuă a prestigiului României în lume. În același timp, Domnul Nicolae Ceaușescu a relevat că Bisericii Ortodoxe, celorlalte Culte religioase, le revine nobila misiune de a participa, prin mijloace specifice, la apărarea păcii, la dezvoltarea colaborării, a înțelegerii între toate popoarele lumii.

La primire au participat Domnul Manea Mănescu, Vicepreședinte al Consiliului de Stat și Domnul Ion Cumpănașu, Președintele Departamentului Cultelor.

Au fost de față membrii Sinodului permanent al Bisericii Ortodoxe Române : Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Nestor Vornicescu, Mitropolitul Olteniei și Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului.

INTRONIZAREA PREA FERICITULUI PĂRINTE TEOCTIST CA PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

După îndeplinirea tuturor dispozițiilor statutare și canonice privind alegerea de către Colegiul Electoral Bisericesc, examinarea canonică și recunoașterea de către Conducerea de Stat a noului Patriarh, duminică 16 noiembrie 1986, în Catedrala patriarhală din București, au avut loc festivitățile întronizării Prea Fericitului Părinte Teoctist ca Întiistător al Bisericii Ortodoxe Române.

La aceste festivități au luat parte :

- Membrii Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ;
- Reprezentanții Conducerii de Stat : Domnul Marin Ivașcu, Vicepreședinte al Marii Adunări Naționale și Domnul Ion Cumpănașu, Președintele Departamentului Cultelor ;

— Conducători și reprezentanți ai Bisericilor Ortodoxe surori :

1. Patriarhia Ecumenică : *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Chrysostom de Myra*, președintele Comisiei pentru pregătirea Sfîntului și Marelui Sinod, reprezentantul Sanctității Sale Dimitrios I, Patriarhul ecumenic al Constantinopolului ;

2. Patriarhia Apostolică a Antiohiei : *P. Cuv. Arhim. Nifon Saikaly*, reprezentantul Prea Fericitului Patriarh Ignatie al IV-lea ;

3. Patriarhia Apostolică a Ierusalimului : *Sanctitatea Sa Patriarhul Diodor*, însoțit de *Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Iacobos de Dioceza-reea*, *P. Cuv. Arhim. Timoteos*, secretarul Sfîntului Sinod și *P. Cuv. Arhim. Alexios* ;

4. Patriarhia Moscovei și a toată Rusia : *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Filaret de Minsk și Bielorusia*, președintele Departamentului Relațiilor Externe Bisericești, reprezentantul Sanctității Sale Patriarhul Pimen, însoțit de *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicodim de Lvov și Ter-*

nopol, P. C. Protoiereu Petre Buburuz și P. Cuv. Ierom. Serafim Trafi-mov ;

5. Patriarhia Serbiei : *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Vladislav de Dobrobosnia*, reprezentantul Prea Fericitului Patriarh Gherman, însoțit de *Prea Sfințitul Episcop Vasilie de Srem* ;

6. Biserica Ortodoxă Bulgară : *Sanctitatea Sa Patriarhul Maxim*, însoțit de *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Pancratie de Stara Zagora*, *Prea Sfințitul Episcop Ilarion de Trayanopol* și P. C. Pr. *Dobrîi Ivanov*, de la biserica bulgară din București ;

7. Biserica Ortodoxă a Georgiei : *Prea Sfințitul Episcop Zosim de Tsilkani*, reprezentantul Sanctității Sale Patriarhul Ilia al II-lea, însoțit de P.C. Protoiereu *Elgudja Losaberidze* ;

8. Biserica Ortodoxă a Greciei : *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Chrysostom de Methymna*, reprezentantul Prea Fericitului Serafim, Arhiepiscopul Atenei și întregii Elade, însoțit de *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Evdokimos de Eleveroupolis*. *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Chrysostom de Peristerion* și P. Cuv. *Arhim. Iakovos*, secretarul Sfantului Sinod ;

9. Biserica Ortodoxă a Ciprului : *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Chrysostom de Paphos*, reprezentantul Prea Fericitului Arhiepiscop Chrysostom, însoțit de P. Cuv. *Arhim. Neofit Leontios* ;

10. Biserica Ortodoxă din Polonia : *Prea Sfințitul Episcop Sava de Bialystok*, reprezentantul Înalt Prea Sfințitului Vasile, Mitropolitul Varșoviei și întregii Poloniei, însoțit de P. C. Pr. *Serafim Zeleznikowicz* ;

11. Biserica Ortodoxă din Cehoslovacia : *Înalt Prea Sfințitul Dorotei, Mitropolit de Praga și a toată Cehoslovacia*, însoțit de P. C. Protoiereu *Jaroslav Suwarsky* ;

12. Biserica Ortodoxă din Finlanda : *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit John de Helsinki*, reprezentantul Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Paa-vali, însoțit de P. C. Protoiereu *Olli Bergman* ;

— *Reprezentanți ai Episcopiei Ortodoxe Catolice din Franța : Prea Sfințitul Episcop Germain de Saint Denis* — conducătorul eparhiei ;

— *Reprezentanți ai Bisericilor Vechi-Orientale* :

1. Catolicosatul Armean de Etchimiadzin : *Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Dyrair Mardichian*, conducătorul Eparhiei Armene din București, reprezentantul Sanctității Sale Vasken, I, Catolicosul tuturor armenilor ;

2. Biserica Siriană din India : *Înalt Sfințitul Mitropolit Paul Mar Gregorios*, reprezentantul Sanctității Sale Mar Thoma Mathews ;

3. Biserica Coptă din Egipt : *Prea Sfințitul Episcop Serapion*, reprezentantul Sanctității Sale Sheniuda al III-lea, Papă și Patriarh ;

— *Reprezentanți ai Bisericii Romano-Catolice : Excelența Sa Cardinalul Jean Willebrands*, președintele Secretariatului pentru Unitatea Creștinilor de la Vatican, reprezentantul Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea, însoțit de *Mgr. Eleuterio Fortino*, secretarul Secretariatului pentru Unitatea Creștinilor de la Vatican, *Revd. Ronald Robertson* și *Mgr. Albert Rauch*, directorul Institutului ecumenic pentru Bisericile de Răsărit al Bisericii Romano-Catolice din R. F. Germania ;

— *Reprezentanți ai Bisericii Anglicane : Excelența Sa Episcopul John Satterthwaite de Gibraltar*, reprezentantul Grației Sale Robert

Runcie, Arhiepiscop de Canterbury, însoțit de *Revd. Christopher Hull* și *Revd. Jan Sherwood*, capelanul bisericii anglicane din București ;

— *Reprezentanți ai Bisericii Vechi-Catolice* : *Excelența Sa Episcopul Tadeusz Majewsky* din Polonia, reprezentantul Eminenței Sale Jan Glazemaker, Arhiepiscop de Utrecht și președinte al Conferinței Episcopilor Vechi-Catolici din cadrul Uniunii de la Utrecht ;

— *Reprezentanți ai Bisericii Evanghelice* : *Pastor dr. Heinz Joachim Held*, președintele Oficiului Relațiilor Externe Bisericești al EKD și reprezentantul Excelenței Sale Episcopul Martin Kruse, președintele Consiliului Bisericilor Evanghelice din R. F. Germania ;

— *Reprezentanți ai Bisericii Lutherane* : *Eminența Sa Arhiepiscopul Olof Sundby*, reprezentantul Eminenței Sale Bertil Werkström, Arhiepiscopul Primat al Bisericii Lutherane din Suedia, însoțit de *dr. Carl Gustaf von Ehrenheim* ;

— *Reprezentanți ai Organizațiilor intercreștine* :

1. Consiliul Ecumenic al Bisericilor : *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Paul Mar Gregorios* — Vicepreședinte ;

2. Conferința Bisericilor Europene : *Pastor dr. Glen Garfield Williams* — Secretarul general ;

3. Conferința Creștină pentru Pace : *Pastor dr. Liubomir Mirejovski* — Secretarul general ;

— *Conducătorii Cultelor din țară* : *Prea Sfințitul Episcop Ioan Robu*, conducătorul Arhiepiscopiei Romano-Catolice din București ; *Prea Sfințitul Episcop-Vicar Lajos Balint*, reprezentantul Episcopiei Romano-Catolice din Alba Iulia ; *Eminența Sa Episcopul Albert Klein*, conducătorul Bisericii Evanghelice C. A. — Sibiu ; *Eminența Sa Episcopul Paul Szedressy*, conducătorul Bisericii Evanghelice S. P. — Cluj-Napoca ; *Eminența Sa Episcopul Gyula Nagy*, conducătorul Eparhiei Reformate din Cluj-Napoca ; *Eminența Sa Episcopul Laszlo Papp*, conducătorul Eparhiei Reformate din Oradea ; *Eminența Sa Episcopul Kovacs Lajos*, conducătorul Bisericii Unitariene — Cluj-Napoca ; *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Timofei Gavrilă*, conducătorul Bisericii Creștine de Rit Vechi-Brăila ; *P. Cuv. Arhim. Zareh Baronian*, vicar administrativ al Arhiepiscopiei Armeano-Gregoriene — București ; *P. C. Pr. Vicar Marcovici Vladimir*, conducătorul Vicariatului Ortodox Sîrb din Timișoara ; *Pastor Mihai Hușanu*, Președintele Cultului Creștin Baptist ; *pastor Dumitru Popa*, președintele Cultului Creștin Adventist de Ziua a 7-a ; *Pastor Meliton Lazarovici*, prim delegat al Cultului Creștin după Evanghelie ; *Pastor Pavel Bochian*, președintele Cultului Creștin Penticostal ; *Eminența Sa Moses Rosen*, Șef Rabinul Cultului Mozaic ; *Dl. Osman Negeot*, imamul geamiei din Constanța, reprezentantul Cultului Musulman ;

— *Membrii Consiliului Național Bisericesc al Bisericii Ortodoxe Române* ;

— *Membrii Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor* ;

— *Rectorii și prorectorii Institutelor Teologice și directorii Seminariilor Teologice din cuprinsul Patriarhiei Române* ;

— *Profesori de teologie* ;

— *Directori și consilieri ai Administrației Patriarhale și Arhiepiscopiei Bucureștilor* :

- *Reprezentanți ai Arhiepiscopiei Iașilor ;*
- *Protoierei ;*
- *Stareți și starețe de mînăstiri ;*
- *Delegați ai comunităților ortodoxe române de peste hotare ;*
- *Redactori ai revistelor bisericești, centrale și mitropolitane ;*
- *Preoți și credincioși.*

În seara zilei de sîmbătă 15 noiembrie a.c., orele 17,00, în Catedrala patriarhală, împodobită sărbătorește pentru festivitățile de întronizare, s-a săvîrșit slujba Vecerniei celei Mari și a Litiei. Au luat parte delegați ai Bisericilor de peste hotare, ierarhi, clerici și credincioși ai Bisericii Ortodoxe Române.

A doua zi, duminică 16 noiembrie a.c., încă de la orele 8,30, în timp ce clopotele Catedralei anunțau marelui eveniment al întronizării, în holul Palatului patriarhal au fost aduse veșmintele necesare ierarhilor și preoților slujitori, precum și mantia patriarhală pentru Prea Fericitul Patriarh Teoctist.

Sfînta Liturghie, care a început la orele 9,00, a fost oficiată de Înalț Prea Sfințitul Antonie, Mitropolitul Ardealului, Înalț Prea Sfințitul Nestor, Mitropolitul Olteniei și Înalț Prea Sfințitul Nicolae, Mitropolitul Banatului, împreună cu un sobor de preoți și diaconi. Răspunsurile liturgice au fost date de Corala Patriarhiei, dirijată de P. C. Pr. Iulian Cârstoiu și P. C. Pr. Constantin Drăgușin.

Între timp, au sosit la Palatul patriarhal toți invitații, atît din țară, cît și de peste hotare. La orele 10,30, într-o procesiune impresionantă și după un protocol dinainte stabilit, s-a pornit de la Palatul patriarhal, parcurgîndu-se în pas domol distanța pînă la Catedrală, printre credincioșii veniți în număr mare spre a lua parte la această deosebită sărbătoare a Bisericii Ortodoxe Române. În Catedrală, invitații s-au așezat fiecare la locurile ce le-au fost fixate : membrii Sfîntului Sinod, în partea dreaptă a naosului, împreună cu Prea Fericitul Patriarh Teoctist, care a luat loc în strana de lîngă Scaunul patriarhal ; reprezentanții Conducerii de Stat și oaspeții de peste hotare, în partea stîngă a naosului, iar ceilalți participanți — vicari, consilieri, profesori de teologie, protoierei, staroți și staroțe de mînăstiri, preoți și credincioși — în pronaos.

După săvîrșirea Sfîntei Liturghii, la orele 11,00 s-a oficiat slujba rînduitei *Doxologii* de așezare în Scaunul patriarhal și de instalare canonică a Prea Fericitului Părinte Teoctist.

Din fața Sfîntului Altar, Prea Sfințitul Nifon Ploieșteanul, Episcop-vicar patriarhal, Secretarul Sfîntului Sinod, a citit, mai întîi, *GRAMATA SINODALĂ*.

«PREA IUBITUL CLER ȘI POPOR DREPTCREDINCIOS DIN DE DUMNEZEU PĂZITA ARHIEPISCOPIE A BUCUREȘTILOR ȘI MITROPOLIE A UNGROVLAHIEI, CÎT ȘI CELOR DIN CUPRINSUL ÎNTREGII PATRIARHII A BISERICII ORTODOXE ROMĂNE, TUTUROR ASCULTĂTORILOR ȘI CITITORILOR ACESTEI GRAMATE SINODALE, HAR ȘI PACE DE LA DUMNEZEU, PĂRINTELE NOSTRU DIN CERURI, IAR DE LA NOI BINECUVÎNTARE ARHIEREASCĂ».

Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, a așezat în Sfânta Sa Biserică scaune și vrednicii mici și mari și prin trimiterea din ceruri în chipul limbilor de foc a Prea Sfântului și de viață făcătorul Duh peste Sfinții săi Ucenici și Apostoli, i-a întărit întru propovăduirea cuvântului Evangheliei Sale, iar prin punerea mâinilor, într-o neîntreruptă înlănțuire de la Sfinții Apostoli și pînă astăzi, toți slujitorii Bisericii lui Dumnezeu și păstorii turmei lui Hristos se fac vrednici de a fi părtași aceluiași dăruiri și haruri.

Ca smeriți urmași ai lor, facem arătare tuturor că, prin trecerea la cele veșnice, în ziua de 31 iulie 1986, a Fericitului întru pomenire patriarhul dr. IUSTIN MOISESCU, a rămas vacant scaunul de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Pe temeiul articolului 130 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, prin adresa Consiliului Național Bisericesc nr. 9091/1986, a fost convocat Colegiul Electoral Bisericesc pentru alegerea de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române în ziua de 9 noiembrie 1986, orele 9,00 dimineața, la Palatul patriarhal din București.

După terminarea slujbei, săvîrșită în Catedrala Sfintei Patriarhii, la orele 11,30, Colegiul Electoral Bisericesc a trecut în sala de ședințe din Palatul patriarhal unde, după rînduielele bisericești, a ales în scaunul vacant pe Înalț Prea Sfințitul Mitropolit TEOCTIST al Moldovei și Sucevei, care s-a arătat vrednic prin statornicia sa în dreapta credință a sfintei noastre Biserici Ortodoxe de Răsărit, prin lucrarea sa fără preget ca ierarh cărturar, printr-o muncă rodnică de aducere a locașurilor de cult monumente-istorice la strălucirea lor dintru început, prin slujirea deopotrivă a Bisericii și poporului dreptcredincios, prin blîndețe și înțelepciune părintească, dînd întru îndeplinirea tuturor însărcinărilor și vrednicilor la care a fost chemat, dovezi de ascultare față de Sfîntul Sinod și de supunere desăvîrșită față de legile țării.

Iar Noi, membrii Sfîntului Sinod, potrivit articolului 131 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, am procedat la examinarea și cercetarea canonică a acestei alegeri, în ședința noastră din 10 noiembrie 1986, și găsind că alegerea s-a îndeplinit cu păzirea tuturor formelor și rînduielelor legale, am aprobat alegerea Înalț Prea Sfințitului TEOCTIST ARAPAȘU în scaunul vacant de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române și Președinte al Sfîntului și îndreptătorului nostru Sinod.

Manifestînd aceeași deosebită atenție față de Biserica noastră, profund atașată intereselor poporului român, Domnul NICOLAE CEAUȘESCU, Președintele Republicii Socialiste România, a binevoit să confirme această alegere, prin Decretul Prezidențial nr. 212, publicat în Buletinul Oficial nr. 71/1986, care i-a fost înmînat în ziua de 13 noiembrie 1986, de către Domnul MANEA MĂNESCU, Vicepreședinte al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, de față fiind membrii Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, reprezentanți ai Conducerei de Stat și ai Departamentului Cultelor.

Astăzi, duminică 16 noiembrie, după oficierea Sfintei Liturghii în Catedrala patriarhală, în prezența membrilor Sfintului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a reprezentanților autorităților de Stat a delegațiilor Bisericilor Ortodoxe, ai celorlalte Biserici și ai organizațiilor creștine mondiale, a conducătorilor Cultelor din țara noastră, de față fiind clerici și credincioși din Arhiepiscopia Bucureștilor și din întreaga Biserică Ortodoxă Română.

Noi, ANTONIE — Mitropolitul Ardealului, NESTOR — Mitropolitul Olteniei și NICOLAE — Mitropolitul Banatului, înmînăm, în numele Sfintului Sinod, după rânduiala tradițională, însemnele patriarhale și cirja patriarhală Înalț Prea Sfințitul Mitropolit TEOCTIST, ales în scaunul de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Așadar, Noi, membrii Sfintului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, pe temeiul celor arătate mai sus, emitem și dăm Prea Fericitului Părinte Patriarh TEOCTIST ARAPAȘU această GRAMATA SINODALA, drept mărturie că Prea Fericirea Sa are jurisdicție de Arhiepiscop al Bucureștilor și Mitropolit al Ungrovlahiei, cu dregătoria înaltă și prerogativele de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române și Președinte al Sfintului Sinod, pe temeiul soborniceștilor canoane, al legilor și regulamentelor noastre bisericești, cu dreptul de a face toate cite i se cuvin ca Ierarh și Întîistătător al Bisericii Ortodoxe Române, spre zidirea duhovnicească a poporului dreptcredincios și paza dreptei credințe.

Sîntem incredințați că Prea Fericirea Sa va fi și pe mai departe pildă de dragoste frățească, de neobosită lucrare, bună înțelegere și înțelepciune părintească, spre a ne fi tuturor călăuză și îndemn întru întărirea, paza, ținerea și cinstirea tuturor tradițiilor bisericești, în duhul ecumenicității apostolice, al iubirii evanghelice și al păcii între neamuri și popoare.

Tuturor celor din cinul preoțesc și călugăresc, precum și tuturor drept credincioșilor creștini din de Dumnezeu păzita Arhiepiscopie a Bucureștilor, Mitropolie a Ungrovlahiei și Patriarhie a Bisericii Ortodoxe Române, le recomandăm cu toată căldura și dragostea pe Prea Fericitul Patriarh TEOCTIST, îndemnînd pe toți să-l respecte și să-l asculte cu toată supunerea, ca pe Chiriarhul legiuit al lor și de Întîiul stătător al nostru, ca Patriarh și Președinte al Sfintului Sinod, înțelegînd și Noi să ne plecăm, cu toată voia, arătîndu-i, în toate împrejurările, cinstire și ascultare, ca frați întru Domnul, urîndu-i să păstorească cu spor în adevăr, blîndețe, dreptate și iubire de popor, stăruind în răbdare și cumpăt în lupta cea nebiruită a propovăduirii păcii și cuvîntului dumnezeiesc și privind neconținut la dreptarul și plinitorul credinței noastre, Domnul și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, căruia se cuvine toată mărirea, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor, A M I N.

Data astăzi, 16 noiembrie, anul mîntuirii una mie nouă sute optzeci și șase».

*

Gramata a fost semnată de toți membrii Sfintului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

A urmat, apoi, slujba propriu-zisă de întronizare, săvârșită de Înalt Prea Sfințitul Antonie, Mitropolitul Ardealului, Înalt Prea Sfințitul Nestor, Mitropolitul Olteniei și Înalt Prea Sfințitul Nicolae, Mitropolitul Banatului.

După binecuvîntare și rostirea ecteniei de așezare ca Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române a **Prea Fericitului Părinte Teoctist**, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nestor a citit rugăciunea :

«Stăpîne Doamne Atotțiitorule, Părinte al îndurărilor și Dumnezeuule a toată mîngîierea ! Păzește pe păstor împreună cu turma sa, că Tu ești puterea neputincoșilor ; Tu ești ajutorul celor fără de ajutor ; Tu ești doctorul sufletelor și al trupurilor, Mîntuitor, Viața și Învierea și Cel ce toate spre veșnica și mîntuitoare fire ne-ai adaos nouă. Tu toate le poți cîte le vorești.

Mîntuiește-ne, dar, păzește-ne, acopere și ne ocrotește pe noi, că Tu ești Domnul domnilor și Stăpînul stăpînilor. Pentru aceea și slujitorului Tău, acestuia, ce șade înainte, dă-i putere și har de a lega și dezlega cele ce se cuvine a le lega și dezlega. Și Biserica Hristosului Tău, prin alesul Tău o înțelepțește și ca pe o mireasă frumoasă o păzește».

În timp ce corul a intonat troparul «Binecuvîntat ești Hristoase Dumnezeul nostru...», înalții ierarhi s-au apropiat de Prea Fericitul Părinte Teoctist cu însemnele patriarhale : Înalt Prea Sfințitul Antonie, Mitropolitul Ardealului, i-a așezat pe piept crucea, Înalt Prea Sfințitul Nestor, Mitropolitul Olteniei, i-a așezat primul engolpion, iar Înalt Prea Sfințitul Nicolae, Mitropolitul Banatului, al doilea engolpion.

După ce Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nestor i-a dat camilafca albă de Patriarh, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie i-a înmînat cîrja patriarhală, rostind formula :

«În numele Sfintului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, primește tolagul acesta ca să păstorești turma lui Hristos cea încredințată ție».

Prea Fericitul Părinte Teoctist a fost apoi invitat să se apropie de scaunul patriarhal. Înalt Prea Sfințitul Antonie, Mitropolitul Ardealului, a citit următoarea rugăciune :

«Cu ajutorul Atotputernicului și Milostivului Dumnezeu, care poartă grijă de Sfintele Sale Biserici, înălțîndu-te și așezîndu-te pe tine de Hristos iubitorule și al nostru prea iubit frate în Domnul, Prea Fericite Teoctist, în scaunul de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. În numele Tatălui, Amin ; și al Fiului, Amin ; și al Sfintului Duh, Amin».

Cei trei mitropoliți au așezat pe Prea Fericitul Părinte Teoctist în scaunul patriarhal, rostind : «*Vrednic este !*».

Corul și credincioșii au cîntat cu însuflețire : «*Vrednic este !*».

Reprezentanții celorlalte Biserici creștine de peste hotare au rostit și ei : «*Axios !*» și «*Dignus est !*».

A urmat un polihroniu, după care corul și întreaga asistență au intonat *Imnul patriarhal* și tradiționalul *Mulți ani trăiască!*

Înceindu-se slujba întronizării, a luat cuvîntul, în numele Sfințului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, *Înalt Prea Sfințitul Nicolae, Mitropolitul Banatului*, care a spus :

«Prea Fericite Părinte Patriarh TEOCTIST,
Onorați reprezentanți ai Înaltelor autorități de Stat,
Înalt Prea Sfințiile și Prea Sfințiile Voastre,
Stimați oaspeți de peste hotare,
Stimați reprezentanți ai Cultelor religioase din țară,
Iubiți credincioși,

Există în natură o alternanță cu valoare de lege : trecerea de la noapte la zi, de la întuneric la lumină, de la iarnă la vară... Schimbarea aceasta o experimentăm permanent în tot ce se leagă de existența noastră. Recent, aparținătorii Bisericii Ortodoxe Române au trăit adevărul celor spuse acum. După momentele înlăcrimate ale pierderii părintelui lor duhovnicesc, fericitul întru adormire patriarh Iustin, iată, astăzi, au bucuria de a dobîndi nou Întîistătător în persoana Prea Fericitului Patriarh Teoctist. Cum ar zice Psalmistul : «Seara se va sălășlui plîngerea, iar dimineața bucuria» (Ps., 29, 5).

Momentul este plin de semnificații, obligîndu-ne să-i luăm în considerare toate laturile. În primul rînd, odată cu regretul pentru cineva plecat dintre noi, înțelegem cît de puternică este viața care ne învață că scurgerea ei este neînteruptă, că șirul generațiilor asigură dăinuirea peste veacuri. Evocăm, deci, cu adîncă recunoștință pe cel care s-a aflat pînă mai ieri în fruntea Bisericii Ortodoxe Române, dar așezăm pe «scaunul cel mai înalt» al cinstirii pe acela care îi urmează întru aceeași slujire.

Sucesiunea aceasta ne duce cu gîndul la modul cum de la Mîntuitorul Hristos și Sfinții Apostoli, importanta dregătorie numită episcopat încă din zorii creștinismului, s-a transmis printr-un șir continuu de ierarhi pînă azi.

Cel dintîi episcop al unei Biserici locale se numeste patriarh și este primul între egali. El asigură unitatea Bisericii universale, căci împreună cu ceilalți patriarhi veghează la păstrarea nealterată a adevărilor de credință, la punerea în practică a principiilor Evangheliei.

Din vremea cînd Sfințul Apostol Andrei a aruncat pentru prima dată sămînța învățăturii creștine în inimile locuitorilor de pe meleagurile noastre strămoșești și pînă în vremea de acum, se poate desluși succesiunea de episcopi care au asigurat dăinuirea religiei Mîntuitorului Hristos. În persoana patriarhului nostru puțin mai înainte înscăunat. vedem întruchiparea acestei minunate succesiuni.

Așadar, creștinismul nostru bimilenar este rodul tăriei credinței lungului șir de ierarhi care la rîndul lor au hirotonit preoți, iar aceștia au botezat și sfințit credincioșii. Se vorbește, în general, de anul cînd un neam ori altul s-a încreștinat. Datorită factorilor de care tocmai am pomenit, noi n-avem ce calcula, pentru că ne-am născut creștini, fiind

unicul popor cu limbă latină depinzând dintru început de Biserica răsăriteană.

Așezarea în scaun a Prea Fericitului Patriarh Teoctist ne prilejuește, însă, și alte considerații. Este al cincilea patriarh de la crearea, în 1925, a Patriarhiei Române.

Primul a fost patriarhul Miron Cristea *unificatorul*, căci el a înfăptuit unirea bisericească a ortodocșilor români de pe ambele versante ale Carpaților, după ce, la 1 decembrie 1918, a contribuit alături de marii tribuni ai neamului la realizarea statului național unitar român. Al doilea a fost patriarhul Nicodim Munteanu, *continuatorul*, căci el a dus mai departe lucrarea antecesorului său. Al treilea patriarh a fost Justinian Marina *organizatorul*, căci el a dat Bisericii Ortodoxe Române o temenică structură căreia i-a adăugat o luminată orientare corespunzătoare vremurilor de mari prefaceri de după 23 August 1944. Al patrulea patriarh a fost Iustin Moisescu *cărturarul și ecumenistul*, căci s-a străduit să dezvolte latura culturală a lucrării bisericești și, totodată, să ofere Patriarhiei Române — într-o vreme când țara însăși, cunoscând o înaintare deosebită spre culmi de progres și civilizație, sub înțeleapta conducere a Președintelui ei, Domnul Nicolae Ceaușescu, a devenit un factor dinamic în viața internațională — posibilitatea de a contribui la înfăptuirea năzuințelor lumii contemporane de unitate, bună înțelegere și pace.

În fine, am dobândit pe al cincilea patriarh, Prea Fericitul Teoctist, care în întreaga sa activitate la eparhiile pe care le-a condus, iar în zilele de locotenență pe planul întregii Biserici s-a arătat un neîntrecut chivernisitor al patrimoniului bisericesc, un priceput gospodar și un părinte deosebit de sensibil la toate nevoile arhipăstoriiților săi.

Prea Fericite Patriarh Teoctist,

De mic v-ați făcut ucenicia la școala unică, în felul ei, a monahismului, ca apoi să parcurgeți toate etapele învățămîntului teologic. Intrat în cler, ați avut privilegiul să fiți chemat de tînr în ierarhia superioară, devenind colaborator apropiat al vrednicului de pomenire patriarh Justinian, atît în anii de reconstrucție a țării după război, cît și în perioada de așezare a societății românești pe temelii noi. Sarcinile ce le-ați primit succesiv v-au pus în fruntea Institutului Teologic bucureștean, apoi v-au așezat la cîrma Episcopiei Aradului, cînd o vreme v-ați interesat și de Episcopia Oradiei, ba chiar de soarta românilor aflați sub oblăduirea Eparhiei Misionare din America și Canada; de la Arad ați trecut la Craiova și ați dirigit Mitropolia Olteniei; din nou, după cîțiva ani de nevoințe chiriare, ați preluat cîrma Mitropoliei Moldovei și Sucevei, în care timp vacanțîndu-se Mitropolia Ardealului ați girat-o și pe aceasta. Pe parcursul anilor respectivi ați împlinit numeroase sarcini pe plan extern, promovînd relațiile Bisericii Ortodoxe Române cu celelalte Biserici și religii, cu marile organizații internaționale, ca spre pildă, Consiliul Ecumenic al Bisericilor, Conferința Bisericilor Europene și Conferința Creștină pentru Pace. O bună parte a preocupărilor Prea Fericirii Voastre a fost consacrată sprijinirii strădaniilor poporului nostru îndreptate spre înfăptuirea mai binelui obștesc,

spre progres și pace. V-ați remarcat în calitate de deputat în Marea Adunare Națională, ca membru în Consiliul Național al Frontului Național pentru Apărarea Păcii.

Avînd această multilaterală activitate și vastă experiență urcați acum o nouă treaptă, încredințându-vi-se nu o demnitate în plus — cum spuneți recent în ședința Sfîntului Sinod — ci o altă slujire.

Vă așteaptă, Prea Fericite Părinte Patriarh Teoclist, un cîmp larg de lucrare și astfel, «făcîndu-vă tuturor toate», să desăvîrșiți opera predecesorilor întru patriarhat, atît pe planul vieții dinlăuntru Bisericii Ortodoxe Române, cît și al celei din afară. Sînt convins și împreună cu mine toți cei în numele cărora vă adresez aceste nemeșesugite cuvinte, că veți împlini înalta dregătorie ce vi s-a încredințat în perfectă unitate de vederi cu Sfîntul Sinod, în spirit de maximă bunăvoință și dragoste față de cinul preoțesc și călugăresc, față de minunații noștri credincioși. Nu mă îndoiesc nici o clipă că în activitatea Prea Fericirii Voastre veți include frățeasca colaborare cu slujitorii și aparținătorii celorlalte Culte religioase, neuitînd o clipă exemplul neuitatului Vostru mentor de odinioară, răposatul patriarh Justinian, care a inaugurat la noi larga și unanim apreciată colaborare interculturală.

Nu e nevoie, apoi, să vă pună cineva la inimă comunitățile Bisericii noastre de peste hotare. Legătura lor cu Biserica Mamă și cu meleagurile natale va forma, desigur, una din preocupările majore ale patriarhatului ce inaugurați sub auspicii atît de luminoase.

S-au alăturat praznicului de astăzi al Bisericii Ortodoxe Române, dragi conducători, reprezentanți și delegați ai unor Biserici Ortodoxe și altor Biserici surori, ai marilor organizații creștine internaționale. Relațiile ecumenice care au stat atît de mult la inima vrednicului de pomenire patriarh Iustin, să le cultivați cu sîrguință și Prea Fericirea Voastră.

Peste toate, însă, ca unul ce aparțineți epocii luminoase pe care o străbatem, cînd virtuțile poporului sînt puse în lucrare mai mult decît niciodată, să dați pilda celui mai înalt patriotism, așa cum au făcut-o, de-a lungul vremii, cei patru înaintași ai Prea Fericirii Voastre. Biserica Ortodoxă Română este o Biserică națională, ceea ce înseamnă că slujește națiunea din care fac parte credincioșii ei. Cu cîtă mîndrie spunea Sfîntul Apostol Pavel: «Sînt iudeu crescut în Tarsul Ciliciei și crescut în cetatea aceasta» (Fapte, 22, 3). La fel zicem și noi: «Sîntem români, născuți și crescuți în România». Acesta ne este cel mai de preț blazon.

Sarcinile ce vă stau în față, Prea Fericite Părinte Patriarh Teoclist, nu sînt nici mici, nici ușoare. Porniți însă la drum cu credința tare că Dumnezeu vă va ajuta și convins că membrii Sfîntului Sinod, monahii, preoții și credincioșii, toți cei reprezentați aici, sub o formă sau alta, vă vom sprijini și urma.

Vă bucurați de încrederea Înaltei noastre Ocîrmuiri. Înminarea Decretului Prezidențial potrivit obiceiurilor noastre străvechi și primirea de alaltăieri la însuși Președintele statului, Domnul Nicolae Ceaușescu, sînt tot atîtea garanții ale unanimei aprecieri, dovezi ale solitudinii și bunăvoinței de care vă împărtășiți, de care se bucură Biserica Ortodoxă Română, ca și celorlalte Culte religioase de la noi. Amîndouă aceste momente vin să sublinieze că Biserica în fruntea căreia ați fost așezat, prin

întreaga sa activitate, trebuie să slujească poporul, munca de făurire a noii orînduiri sociale, creșterea bunăstării materiale și spirituale a națiunii, întărirea continuă a prestigiului României în lume. În același timp, Biserica este chemată să participe, prin mijloacele ei specifice, la apărarea păcii, la dezvoltarea colaborării, a înțelegerii între toate popoarele lumii.

Intocmai ca la semănat, pe lângă agricultorul care sădește și udă, «Dumnezeu este Cel care face să crească» (I Cor., 3, 7). Porniți, dar, cu încredere, Prea Fericirea Voastră, să semănați sămînța cea bună în ogrul sufletesc al ortodocșilor români din țară și de pretutindeni, și Dumnezeu va ajuta ca ea să rodească bogat spre mărirea sa și spre mulțumirea Prea Fericirii Voastre și a noastră a tuturor. Amin».

La sfîrșit, cei doi Înalți Ierarhi s-au îmbrățișat frățeste, iar Prea Fericitul Patriarh Teoctist a mulțumit călduros Înalt Prea Stînțitului Mitropolit Nicolae pentru cuvintele rostite.

A luat, apoi, cuvîntul Domnul Ion Cumpănașu, Președintele Departamentului Cultelor, care a spus :

«Prea Fericite Patriarh Teoctist,

Ceremonia de astăzi de înscăunare ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române vine să încheie șirul actelor solemne legate de acest eveniment al cărui moment culminant a fost recunoașterea dumneavoastră prin Decret Prezidențial, în demnitatea supremă bisericească și onoarea de a fi primit și felicitat personal de către Președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Au constituit toate acestea încă o expresie a climatului tradițional de respect reciproc în cadrul politicii principiale a statului nostru, de recunoaștere și garantare în fapt a deplinei libertăți religioase, a aprecierii de care se bucură Biserica Ortodoxă Română și dumneavoastră personal pentru contribuția adusă la marea operă de edificare a României moderne, prospere și independente, pe care poporul nostru o înfăptuiește cu entuziasm, sub conducerea ilustrului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru aportul la împlinirea politicii statului nostru de pace și concurență cu celelalte popoare.

Prea Fericite Patriarh Teoctist,
Stimați oaspeți de peste hotare,
Onorată asistență,

Actul ce se săvîrșește astăzi încununează activitatea de peste cinci decenii a unui destoinic și luminat slujitor al Bisericii Ortodoxe Române. Pornit din fragedă tinerețe de pe plaiurile Moldovei, presărate la tot pasul cu evocări de legendă și de vitejie strămoșească, noul patriarh a parcurs un drum lung de strădanie și dăruire în misiunea sa duhovnicească și cetățenească, animat întotdeauna de interesele perene ale patriei, de aspirațiile spre mai bine ale eroicului nostru popor. Așa cum

ați spus, ca fiu al poporului, ridicat din mijlocul acestuia, «avînd în inimă icoana vie a tot ceea ce luminatul conducător al țării noastre inițiază și înfăptuiește pe întinsul patriei iubite, plecîndu-și statornic gîndul și inima către viața și aspirațiile harnicului nostru popor, înțelegînd vrerile lui pentru o continuă bunăstare și fericire, pentru făurirea vieții noi, în demnitate și omenie», v-ați legat să slujiți cu dăruire și entuziasm Biserica Ortodoxă și neamul românesc. Într-adevăr, întreaga dumneavoastră activitate ca ierarh și cetățean stă mărturie elocventă a respectării cu prisosință a acestui crez.

Avem certitudinea că, însuflețit de asemenea sentimente, Prea Fericitul Teocist, în noua sa calitate, va sluji în continuare cu aceeași rîvnă și abnegație interesele poporului nostru de dezvoltare multilaterală a patriei socialiste, că va aduce, împreună cu Sinodul, cu întreaga Biserică, contribuția la triumful politicii de pace, dezarmare și bună înțelegere între națiuni, promovată cu perseverență, înțelepciune și strălucire de către marele nostru președinte, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Ca parte componentă a Frontului Democrației și Unității Socialiste, Biserica Ortodoxă, toate celelalte Culte din țara noastră, sînt verigi importante în cimentarea unității naționale în care toți fiii acestui pămînt, indiferent de naționalitate sau credință religioasă, să-și aducă prinosul la propășirea patriei comune.

Sîntem convinși că în condițiile de deplină libertate religioasă de care se bucură toate Cultele în țara noastră, cu respect față de legile statului și propriile lor rînduieli, conducătorii, clerul și credincioșii tuturor confesiunilor vor răspunde cu devotament comandamentelor societății noi pe care o edificăm, iar persoana dumneavoastră, va fi, ca și pînă acum, un exemplu de dinamism și inițiativă, oferind un îndemn și un stimulent la acțiune și cutezanță.

Prea Fericite Patriarh, în zestrea bogată cu care vă urcați în scaunul patriarhal aduceți și o vastă experiență din activitatea externă bisericească în care v-ați afirmat nu numai ca un militant pentru largi și fructuoase relații interortodoxe și intercreștine, dar și ca un vrednic sol de pace al poporului nostru.

Așa cum spunea recent Președintele Nicolae Ceaușescu, de la tribuna forului legislativ suprem al țării, în actuala situație internațională deosebit de gravă, problema fundamentală a epocii noastre este aceea a dezarmării nucleare și generale, a păcii pe pămînt, a asigurării dreptului suprem al oamenilor, al popoarelor la existență, la libertate și independență, la viață și pace.

Apelul vibrant adresat de Președintele țării noastre către liderii politici, către cercurile opiniei publice internaționale, inclusiv religioase, de a-și uni eforturile în vederea înfăptuirii acestor deziderate, reprezintă un îndemn la acțiune și pentru Biserica Ortodoxă ca și pentru celelalte Culte din România. Nutrîm convingerea că, avîndu-vă în frunte, Sinodul, întreaga Biserică Ortodoxă Română, vor avea o participare și mai bogată la strădaniile tenace ale României socialiste, ale Președintelui Nicolae Ceaușescu, pentru statornicirea unei lumi drepte, fără războaie și arme, o lume a păcii și conviețuirii în liniște și prietenie a tuturor popoarelor. Și, în acest cadru, este fără nici o îndoială, că la referendumul

din 23 noiembrie, stabilit de forul legislativ suprem al țării, din care cu onoare dumneavoastră faceți parte, slujitorii Bisericii Ortodoxe, ai celorlalte Culte din țara noastră, alături de toată suflarea românească, vor spune un DA unanim, energic, pentru viață, pentru pacea și fericirea generațiilor de azi și de mâine.

Prea Fericite Patriarh Teoctist,

Vă rog să-mi permiteți, în încheiere, ca în numele Departamentului Cultelor să vă felicit și în acest cadru solemn, pentru alegerea dumneavoastră în înalta demnitate de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române și să vă urez arhipăstorie îndelungată, depline succese, numai satisfacții, sănătate și mulți ani fericiți».

Prea Fericitul Patriarh Teoctist a mulțumit Domnului Ion Cumpănașu, Președintele Departamentului Cultelor, pentru cuvintele de prețuire a activității Prea Fericirii Sale și pentru felicitările adresate, asigurându-l, totodată, că se va strădui și de acum înainte să îplinească tot lucrul cel bun în folosul Bisericii strămoșești și al patriei dragi.

În continuare, au luat cuvîntul oaspeții de peste hotare.

Primul vorbitor a fost *Sanctitatea Sa Patriarhul D i o d o r al Ierusalimului și întregii Palestine*, care a rostit următoarea cuvîntare :

«Prea Fericite Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române,
Prea iubit Nouă frate în Hristos, Teoctist,

Ca o boare plină de dulceață a coborît peste Cetatea Sfîntă dinspre nord vestea îmbucurătoare a vrednicei alegeri a Prea Fericirii Voastre ca Întîistătător al Sfintei Biserici Ortodoxe Române, urmînd latronul patriarhal fericitul întru adormire patriarhul Iustin.

Maica Bisericii, Ierusalimul, se bucură și se veselește în mod deosebit pentru că Ierarh întru-totul vrednic, Păstor bun, încercat ca aurul în foc, cu îndelungată și binecuvîntată arhipăstorie, preia astăzi cîrma Bisericii Ortodoxe Române și păstoria poporului binecredincios al acesteia.

Apreciînd în mod cu totul deosebit invitația specială trimisă Nouă pentru a participa la festivitatea istorică a întronizării Prea Fericirii Voastre, am venit din Cetatea Sfîntă, înconjurat de colaboratori apropiați, aducîndu-vă dragostea noastră sinceră și cele mai călduroase felicitări din partea Maicii Bisericii, care își amintește cu recunoștință de legăturile străvechi și sfinte care au existat între ea și poporul binecredincios din aceste ținuturi, și care au sprijinit bunele relații între cele două Biserici pînă astăzi.

Amintim acest lucru pentru că Patriarhia Apostolică a Ierusalimului, de-a lungul secolelor, a făcut experiența evlaviei profunde și devotamentului mărișilor domnitori și a credincioșilor acestei țări față de Locurile Sfinte. Cler și popor, au arătat în multe feluri și au exprimat

respectul lor față de fericiții întru adormire venerabili înaintași ai Noștri pe scaunul Ierusalimului, care în timpuri grele făceau călătorii oboșitoare în țările dunărene pentru a obține ajutorul și sprijinul domnitorilor români, reușind, astfel, să păstreze privilegiile și drepturile de neșters ale Bisericii noastre Ortodoxe la Locurile Sfinte.

În același timp, patriarhii, pătrunși de sentimente de dragoste părintească față de evlaviosul popor român, cercetau adesea aceste ținuturi și aduceau credincioșilor harul și binecuvântarea sfintelor locuri de închinăciune.

De atunci și pînă astăzi Biserica Ierusalimului urmărește cu dragoste frățească mersul înainte al Bisericii Ortodoxe Române și participă la evenimentele importante din viața acesteia.

Iată, prin urmare, motivul bucuriei de negrăit de care este copleșită Maica Bisericilor, fiind astăzi de față în această Catedrală a Sfinților și întocmai cu Apostolii împărați Constantin și Elena, bucurîndu-se împreună cu cei prezenți cu prilejul evenimentului istoric al înălțării pe Tronul preasfințit al Bisericii Ortodoxe Române a celui de-al cincilea patriarh.

Prea Fericite și Sfinte Frate,

Am venit din Cetatea Sfintă a Ierusalimului, din leagănul credinței noastre creștine neprihănite, ca să participăm la întronizarea Voastră, care este fără îndoială lucrare a lui Dumnezeu, «căci Dumnezeu este cel care lucrează în voi și ca să voiți și ca să săvîrșiți după a Lui bunăvoință» (Filip., 2, 13). În acest fel facem vădită legătura indisolubilă de dragoste care există între noi, bazată pe «temelia de nezdruncinat», Domnul nostru Iisus Hristos, și, în același timp, reînnoim realități istorice de solidaritate din trecut și dăm mărturie despre credința noastră comună avînd un singur Cap, pe însuși Domnul nostru Iisus Hristos, deși fiecare Biserică Ortodoxă Autocefală își are caracterul ei organizatoric specific.

Aducem Prea Fericirii Voastre, venerabilei Ierarhii a Bisericii Ortodoxe Române și întregului popor binecredincios al acesteia harul și binecuvîntarea Prea Sfintelor Locuri de închinăciune din Țara Sfintă.

În tața acestei înalte slujiri pe care sînteți chemat de astăzi să o îndepliniți, amintim Prea Fericirii Voastre de înfricoșețoarea Golgotă, locul supremei jertfe a Dumnezeu-Omului, dar și de crucea grea pe care și-o ia fiecare Întîistătător al unei Biserici, chemat ca pe toți să-i îndrume pe calea adevărului, «în credință, în cuvînt, în orice sîrguință și dragoste...» (II Cor., 8, 7). În același timp, îndemnăm pe Prea Fericirea Voastră să-și îndrepte gîndul către Prea Sfîntul Mormînt al Domnului nostru, unde a înviat a treia zi întru slavă Hristos, ca de acolo să-și ia putere și curaj pentru buna cîrmuire a corabiei Sfintei Biserici Ortodoxe Române.

Stăpîniți de o profundă emoție rugăm pe Prea Fericirea Voastră să primească în dar această cîrjă arhierescă cu care să păstoriți turma creștină încredințată Prea Fericirii Voastre de sus, precum și dichero-tricherul cu care să binecuvîntați credincioșii Bisericii Ortodoxe Române, prietene.

În încheiere, înmînăm cu bucurie deosebită, Prea Fericirii Voastre, Ordinul de «Mare Cavaler al Sfintului Mormînt», cea mai înaltă distincție a Patriarhiei Ierusalimului, dorindu-vă din inimă ca Domnul să vă dăruiască păstorire îndelungată și binecuvîntată, spre slava măritului Tron patriarhal al Bisericii Ortodoxe Române și a generosului popor român și spre binele întregii Ortodoxii, Amin. A X I O S !».

*
*
*

Prea Fericitul Patriarh Teoctist s-a îmbrățișat frățește cu Sanctitatea Sa Patriarhul Diodor, mulțumindu-i călduros pentru cuvintele adresate, pentru darurile și pentru distincția acordate.

A luat, apoi, cuvîntul, în numele ierarhilor, clerului și credincioșilor ortodocși din țara vecină și prietenă Bulgaria, Sanctitatea Sa Maxim, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Bulgare, care a spus :

«Prea Fericirea Voastră,
Prea iubite frate întru Domnul și împreună-slujitor,

Această zi binecuvîntată de Dumnezeu este o zi de bucurie pentru Biserica Ortodoxă Română soră, deoarece, cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, pe înaltul scaun patriarhal a fost rînduit un înțelept și duhovnicesc cîrmuitor, cel dintîi între ierarhi și arhipăstor, în persoana distinsă a Prea Fericirii Voastre.

Aceleași sentimente de bucurie le trăiește și Biserica Ortodoxă Bulgară pentru această fericită alegere.

A fost după voia lui Dumnezeu să cheme la Sine pe zealousul Său lucrător pe ogorul acesta pămîntesc, adormitul întru fericire înaintaș al Prea Fericirii Voastre și scumpul nostru confrate întru Domnul, patriarhul Iustin, Veșnică să-i fie pomenirea sa.

Dumnezeu a hărăzit ca sfințita dreaptă a Prea Fericirii Voastre să preia plugul cel duhovnicesc care să continue brazda sub care să se semene sămînța nouă a Evangheliei în sufletele turmei ce v-a fost încredințată spre păstorire.

Este cunoscut faptul că în drumul nostru istoric comun, Bisericile și popoarele noastre au înscris pagini de într-ajutorare în vreme de bucurie și în vreme de restriște. Aceste relații bilaterale sprijină eforturile noastre pentru noi și constructive succese. La această fructuoasă colaborare și-au adus o contribuție substanțială credința comună, tradițiile noastre ortodoxe, permanentele întîlniri prietenești dintre înțîistătătorii Bisericilor noastre cele ale clericilor, precum și cele ale credincioșilor noștri. Mărturie scumpă a credinței noastre o constituie aleșii lui Dumnezeu, trăitori întru sfințenie și tot ceea ce ne-a rămas scump de la ei, îndeobște prea cinstiți pe ambele maluri ale Dunării, care, de veacuri, nu a despărțit, ci a unit popoarele noastre în strînsă prietenie și colaborare. Roadele binecuvîntate ale acestei prietenii și într-ajutorări pașnice constituie un aport în menținerea bunei vecinătăți și a înțelegerii în Balcani și în transformarea lor într-o zonă a păcii.

În apărarea principiilor adevărului evanghelic, în lumina tradiției ortodoxe apostolice se ostensesc cu sîrguință și consecvență reprezentanții celor două Biserici surori prin colaborare utilă în diferite forumuri, de înaltă răspundere ale unității panortodoxe, ale mișcării ecumenice și în domeniul păcii. Iar acest lucru constituie o mărturie a colaborării noastre în viitor pentru împlinirea poruncilor dumnezeiești din viața sfințelor noastre Biserici și a credincioșilor noștri.

Din toată inima exprimăm Prea Fericirii Voastre, în numele Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Bulgare, al nostru personal, al cinstitului cler și iubitorului nostru de Dumnezeu popor, cele mai bune doriri de sănătate deplină, zile bune și îndelungate, slujire fericită și plină de roade pentru înflorirea Sfintei Biserici Ortodoxe Române și a turmei sale dreptcredincioase, pentru prosperitatea și belșugul harnicului popor român.

În această frățească atmosferă de reciprocitate ne va fi deosebit de plăcut să vă avem, în scurtă vreme, ca oaspete acum al Nostru și al Bisericii noastre, în țară la noi.

Întru mulți ani, Prea Fericite Stăpîne !».

Cei doi Întîistătători de Biserici Ortodoxe surori s-au îmbrățișat-frățește, iar Prea Fericitul Patriarh Teoctist a mulțumit Sanctității Sale Patriarhului Maxim pentru cuvintele alese pe care i le-a adresat și pentru invitația de a vizita Biserica Ortodoxă Bulgară.

În continuare, *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Chrysostom de Myra, reprezentantul Patriarhiei Ecumenice, a spus :*

«Prea Fericite Patriarh Teoctist al Bisericii Ortodoxe Române,

Venind din partea celui dintîi scaun al Ortodoxiei, Patriarhia Constantinopolului, am deosebita cinste de a vă transmite astăzi felicitările și urările Sanctității Sale Patriarhul Dimitrios I, căruia se alătură Sfîntul Sinod, clerul și poporul Cetății Împărătești, pentru binemeritata Voastră alegere și înscăunare în fruntea Sfintei Biserici Ortodoxe Române surori, a cărei bucurie o împărtășim din toată inima.

Prea Fericirea Voastră,

Urcarea unui ierarh în cel dintîi și cel mai cinstit scaun al unei Biserici este înainte de toate un moment solemn în fața lui Dumnezeu, care pe toate le vede, în fața Domnului nostru, care desemnează, de fiecare dată, prin Duhul Sfînt, alesul, îl binecuvintează și îl înalță la suprema răspundere pastorală a Bisericii sale locale. Mare este numele Domnului !

Dar, momentul înscăunării este, deopotrivă, însemnat și sfînt și pentru acea Biserică, rămasă orfană și lipsită de păstorul său pentru un timp și care poate din nou să-și continue activitatea în persoana urma-

șului acestuia. Astfel poate fi asigurată, odată cu intronizarea în scaunul patriarhal, perenitatea acestei instituții în istorie și poate fi săvârșită taina succesiunii apostolice datorită votului sfânt al urmașilor Apostolilor, adică a ierarhilor care îl desemnează pe cel care va fi cel dintâi între ei.

Totodată, momentul înscăunării capătă o însemnătate covârșitoare și pentru persoana patriarhului care, sub aceste auspicii favorabile, este înălțat în cel dintâi scaun al Bisericii sale. Avînd în vedere toate acestea, după smerita mea părere, prin această intronizare Prea Fericirea Voastră primiți nu numai cununa încrederii Bisericii Voastre ci și greaua sarcină a unui scaun a cărui importanță implică răspunderi și îndatoriri din perspectiva cărora urcarea în scaunul patriarhal este, mai ales, punctul de plecare al unei misiuni ale cărei dificultăți depășesc cu mult onorurile.

Conștienți de acest triplu aspect al momentelor sfinte pe care le trăiți, noi, reprezentanții Bisericilor locale, dorim să ne unim urările și rugăciunile cu cele ale ierarhiei, clerului și poporului dreptcredincios din România și să ne rugăm pentru deplinul succes al misiunii Voastre patriarhale în această slăvită țară a cărei Biserică Dumnezeu v-a chemat să o conduceți, asumîndu-vă această răspundere în fața Lui și în fața oamenilor.

Biserica Constantinopolului se bucură și vă felicită pentru alegerea Voastră, iar Întîistătătorul său vă îmbrățișează cu sfînta sărutare a păcii.

În ceea ce mă privește, eu, care am avut cîntea să vă cunosc în-deaproape și să colaborez cu Prea Fericirea Voastră în deplină sinceritate și armonie în cadrul activităților interortodoxe și intercreștine ale sfintei noastre Biserici, vă îmbrățișez frățeste și mă rog pentru îndelunga Voastră înziliră și pentru un succes mereu sporit în slujirea Voastră, pentru binele Bisericii Voastre și pentru întărirea frățietății și unității între Biserici și între toți oamenii de bunăvoință din întreaga lume — ceea ce este scopul nostru comun. Subliniind importanța acestui moment și îndeplinind, conform dorinței Sanctității Sale Patriarhul Dimitrios I, o sfîntă îndatorire, ofer Prea Fericirii Voastre, ca un smerit omagiu, această cîrjă împreună cu urarea ca ea să reprezinte în mîna Voastră semnul dreptății, al harului și binecuvîntării, mărturie permanentă a prezenței Atotputernicului Dumnezeu în mijlocul Bisericilor noastre surori.

Fie ca anii Prea Fericirii Voastre să fie numeroși și binecuvîntați de Dumnezeu».

*
* *
*

Întîistătătorul Bisericii Ortodoxe Române a mulțumit Înaltului Ierarh pentru darul și urările transmise din partea Sanctității Sale, Dimitrios I, Patriarhul Constantinopolului și l-a îmbrățișat frățeste.

A urmat la cuvînt *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Filaret de Minsk și Bielorusia*, care a citit mesajul *Sanctității Sale Pimen, Patriarhul Moscovei și a toată Rusia* :

«Prea Fericirea Voastră,
Prea iubite întru Domnul Confrate și Conslujitor,

Cu bucurie duhovnicească și mulțumire lui Dumnezeu celui slăvit și închinat în Treime, am primit vestea chemării Voastre la înalta și plina de răspundere treaptă a slujirii patriarhale, «ca să păstoriți Biserica Domnului și Dumnezeului nostru, pe care El a cîștigat-o cu scump sîngele Său» (Fapte, 20, 28): Din tot sufletul vă felicităm cu prilejul acestui eveniment însemnat din viața Prea Fericirii Voastre și a Bisericii Ortodoxe Române.

Prin *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit al Minskului și Bielorusiei, Filaret*, delegatul nostru, la solemnitatea întronizării noului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, adresăm Prea Fericirii Voastre mesajul dragostei și al păcii, dimpreună cu urările atotputernicului ajutor ceresc și al binecuvîntării în slujirea Voastră de *Întîistătător*.

Domnul și Arhipăstorul nostru v-a chemat la o nouă slujire în momentul în care Biserica Ortodoxă e pusă în fața unor probleme serioase și delicate care se pot rezolva cu succes și cu folos pentru Sfînta Biserică numai prin strădaniile comune ale tuturor Bisericilor Ortodoxe Autocefale. Cele mai însemnate ni se par cele referitoare la întărirea unității Ortodoxiei, la participarea creștinilor la Mișcarea Ecumenică și la acțiunile pentru pace.

Prin mila lui Dumnezeu, raporturile dintre Bisericile Ortodoxe Rusă și Română, care s-au statornicit cu peste 500 de ani în urmă, au avut un caracter de prietenie și prevedeau o îmbogățire duhovnicească reciprocă. În legătură cu aceasta s-ar putea aduce multe exemple de colaborare în spiritul stimei și înțelegerii reciproce, care înfrumusețează moștenirea istorică a Bisericilor noastre. Vom aminti numai de slujirea duhovnicescului stareț Paisie Velickovski, care s-a ostenit atît de mult la dezvoltarea culturii duhovnicești a Bisericilor noastre.

Ne este foarte plăcut să amintim că aceste vechi și frățești raporturi își aduc și astăzi roade bogate. Nădăjduim că și în anii slujirii Prea Fericirii Voastre legăturile frățești dintre Bisericile noastre se vor dezvolta, iar colaborarea în slujirea unității Ortodoxiei, pentru pregătirea Marelui și Sfîntului Sinod, în dialogul cu Bisericile și confesiunile neortodoxe, se vor întări și mai mult.

Sîntem încredințați că frăția și dragostea dintre Bisericile noastre autocefale vor ajuta și la colaborarea și înțelegerea reciprocă dintre popoarele sovietic și român.

În numele Bisericii Ortodoxe Ruse, al Sfîntului Sinod, al ierarhilor, clericilor, călugărilor și mirenilor, iară și iară cu cordială bucurie felicităm pe Prea Fericirea Voastră și vă dorim din tot sufletul o slujire patriarhală binecuvîntată. Rugăm pe milostivul Dumnezeu să vă dăruiască Sfintei Biserici întreg, sănătos, îndelungat în zile, drept învățînd cuvîntul adevărului.

«Har vouă și pace de la Dumnezeu și Tatăl, în Domnul nostru Iisus Hristos» (I Tes. 1, 2).

Cu frățească întru Domnul dragoste,

† PIMEN»

În semn de aleasă prețuire, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Filaret de Minsk și Bielorusia a înmînat Prea Fericitului Patriarh Teoctist, odată cu mesajul Sanctității Sale Patriarhului Pimen, două engolpioane, o cruce, precum și o icoană reprezentînd pe Maica Domnului cu pruncul. Mulțumindu-i călduros pentru darurile făcute, Prea Fericirea Sa l-a îmbrățișat frățeste pe Înaltul Ierarh.

În încheierea slujbei și a solemnităților din Catedrală, prilejuite de intronizarea sa ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, tuturor vorbitorilor le-a răspuns Prea Fericitul Părinte Teoctist, prin următoarea cuvîntare :

«Sanctitățile Voastre,
Onorați reprezentanți ai Conducerii de Stat,
Domnule Președinte al Departamentului Cultelor,
Înalt Prea Sfințiile și Prea Sfințiile Voastre,
Stimați oaspeți de peste hotare,
Stimați reprezentanți ai Cultelor din țara noastră,
Prea Cuvioși și Prea Cucernici Părinți și
Iubiți credincioși,

Cu ajutorul Bunului Dumnezeu, răspunzînd chemării ce mi s-a făcut de către Măritul Colegiu Electoral Bisericesc și întărit fiind cu Înaltul Decret Prezidențial de recunoaștere a acestei chemări, am urcat astăzi treptele scaunului de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Am săvîrșit acest act cu cugetul și cu inima adînc copleșite de fiorul marilor răspunderi ce îmi revin, dar, în același timp, îmbărbătat de convingerea că aceasta a fost hotărîrea și voia lui Dumnezeu în fața căreia am răspuns și de această dată : «Iată vin, ca să fac voia Ta, Dumnezeule» (Ps., 39, 10—11).

Ridicat fiind, astăzi, în jilțul marilor Înfrățitori ai Bisericii Ortodoxe Române, îmi revine îndatorirea ca, împreună cu frații mei întru arhierie, să păzim cu sfințenie întregul tezaur mîntuitor al Ortodoxiei pe pămîntul nostru românesc. Aici și în condițiile de viațuire ale popoului nostru, Biserica noastră, ca Biserică locală, cu autocefalie recunoscută de mai bine de un secol și ridicată la rangul de Patriarhie de peste șase decenii, a dat strălucire învățaturii Mîntuitorului Hristos, a păzit unitatea de credință și a dăruit din spiritualitatea ei și celorlalte Biserici surori. Într-adevăr, în istoria noastră bisericească și națională se află «nor de mărturii» care arată că pe pămîntul nostru românesc, unde învățătura creștină a fost adusă de Sfîntul Apostol Andrei și urmașii lui, au luat ființă scaune vlădicești încă din secolul al II-lea și următoarele, cu sfinți și vestiți episcopi Tomitani, cu preoți și monahi, care au strălucit prin sfințenie, cultură teologică și organizare bisericească, pregătînd, astfel, întemeierea Mitropoliilor Ungrovlahiei și Mol-

dovei în secolul al XIV-lea. Păstrătoare fidelă a credinței autentice, cu rădăcini adânc înfipte în tradiția apostolică și în viața poporului român, Biserica noastră a fost prezentă, prin ierarhii și clerul ei, la marile soboare bisericești sau a inițiat ea însăși unele pentru formularea credinței.

Distinsă asistență,

Biserica Ortodoxă Română face parte din marea familie a Bisericilor Ortodoxe care alcătuiesc — împreună și fiecare în parte — Biserica cea una, sfântă, sobornicească și apostolească. În același timp, ea este însă și o Biserică locală, națională, cu o identitate aparte, cu un chip propriu, potrivit cu chipul neamului nostru. Biserica noastră a fost legată de ființa poporului român, încă de la zămislirea lui, modelându-i chipul cel sufletesc din zestrea ei harică, prin înariparea graiului și scrisului, încălzindu-i dorul de unitate, libertate și geniul creator pe vatra existenței și dăinuirii lui milenare.

Frîntă geografic de vitregia vremurilor, această vatră, care îmbrățișa în albia ei cele trei mari Țări Românești: Muntenia, Moldova și Transilvania, și-a păstrat totdeauna unitatea de credință, de grai, de cultură și aspirații. Cuvînt de întărire, de luminare și de dreaptă învățatură s-a revărsat fără contenire cu îmbleșugare din tezaurul Ortodoxiei românești, fie că se izvodea din străvechile manuscrise, fie din tipăriturile Liturgice ale diaconului Coresi, ale mitropoliților Varlaam de la Iași, Simeon Ștefan de la Alba Iulia, Dosoftei, Antim Ivireanul de atîția alții, care se adresau către «toată seminția românească».

Prin organizarea sa unitară în toate ținuturile românești, prin unitatea sa de învățatură, tradiții și rînduieli liturgice, Biserica Ortodoxă Română a sprijinit lupta seculară a poporului nostru pentru apărarea ființei lui naționale, pentru libertate, independență și suveranitate. În toate răscrucile istorice de făurire a unității provinciilor românești, a unității tuturor fiilor ținuturilor străbune, au fost prezenți ierarhi, clerici și credincioși. Pentru împlinirea idealului de unitate și de naștere, mulți dintre aceștia au suferit moarte martirică, avînd conștiința vie că jertfa lor, ca a tuturor fiilor neamului, va aduce înfăptuirea unității și suveranității poporului român.

Sprijinind această îndelungată luptă, Biserica noastră s-a străduit la rîndul ei să o încoroneze prin dobîndirea recunoașterii autocefalicii și a înălțării ei la rangul de Patriarhie. Dacă sîntem astăzi o Biserică autocefală, cu rang de Patriarhie, cu organizare temeinică, acest lucru se datorește, într-o largă măsură, condițiilor de dezvoltare a țării și împlinirii idealurilor de unitate de veacuri ale poporului nostru.

De aceea, așa cum în trecut Biserica noastră a fost alături de popor în durerile și bucuriile lui, în strădaniile și în năzuințele lui, tot, astfel, astăzi, cînd înfăptuirile acestui popor au devenit cu adevărat epocale, înflorind sub ochii noștri ca o luminoasă salbă de nestemate, presărate

pe întreg cuprinsul pământului românesc, Biserica Ortodoxă Română se află — în mod firesc — în slujba sprijinirii muncii constructive a poporului român pentru zidirea unei vieți noi, fericite și pentru ridicarea patriei pe noi trepte de lumină.

Socotesc, drept aceea, ca pe o înaltă îndatorire ce îmi stă în față, la începutul noii mele slujiri, hotărârea de a păși statornic, împreună cu ierarhii, slujitorii și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române, pe același drum al înaintașilor și de a continua, cu noi împliniri, lucrarea lor pilduitoare, împletind armonios firul vieții noastre bisericești cu firul neamului nostru, cu convingerea că acestea se desprind din același caier al ființării noastre creștine și românești.

Jilțul Arhipăstoresc pe care urc astăzi a fost împodobit cu vrednicii alese de ierarhi luminași, așa cum au fost în trecut Iachint de Vicina, Nifon, Macarie, Teofil, Stefan, Teodosie, Antim Ivireanul, Grigore Dascălul și mulți alții, iar în vremurile mai noi de cei patru mari patriarhi, Miron Cristea, Nicodim Munteanu, Justinian Marina și Iustin Moisescu. Fiecare din ei s-a străduit cu jertfelnicie în slujba Bisericii și a neamului nostru, înscriind pagini de aur în cartea sfântă a împlinirilor noastre bisericești și naționale. Chipurile și vredniciile lor îmi vor fi pildă pururea vie în continuarea lucrării pe care ei au îmbogățit-o cu înfăptuiri nepieritoare. Din izvoarele nesecate ale Ortodoxiei românești voi sorbi mereu apa cea vie a învățaturii și a trăirii în aceeași credință statornică a înaintașilor noștri, împreună cu întreaga obște dreptmăritoare românească.

Cinstiți ascultători,

De-a lungul veacurilor și în ciuda multor vicisitudini istorice, Biserica Ortodoxă Română a păzit cu sfințenie unitatea de credință, de cult și de spiritualitate cu întreaga Ortodoxie. Această unitate, păstrată cu consecvență în trecut, uneori cu prețul multor jertfe, se cere afirmată, cu și mai multă vigoare, în zilele noastre, când legăturile interortodoxe, ca și cele intercreștine, au loc pe o scară din ce în ce mai mare. Pentru noi, această unitate este aceeași cu însăși viața Bisericii, având ca izvor fundamental și central pe Mintuitorul Iisus Hristos. Va fi, deci o permanentă grijă a noastră să păzim și să cimentăm tot mai mult unitatea panortodoxă. În acest scop, vom acorda întreaga noastră atenție lucrărilor în curs pentru pregătirea Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe, precum și tuturor celorlalte acțiuni interortodoxe menite să afirme unitatea doctrinară, cultică și canonică a Ortodoxiei.

Pornind de aici, avem în vedere, pe un plan mai larg, lucrarea de înfăptuire a unității creștine, ca deziderat evanghelic, în înfăptuirea căruia Ortodoxia este chemată să aducă drept pildă însăși unitatea ei. Vom face tot ceea ce este necesar pentru ca Biserica noastră să-și intensifice activitatea în simul marilor organizații creștine mondiale, al dialogului teologic cu celelalte Biserici creștine, acordând o atenție deosebită acti-

vițărilor intercreștine, ecumenice, din cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericilor, al Conferinței Bisericilor Europene, al Conferinței Creștine pentru Pace de la Praga și al altor foruri menite să aducă o contribuție cât mai valoroasă la împlinirea testamentului Mântuitorului nostru Iisus Hristos : «Ca toți să fie una» (Ioan 17, 21) și la apărarea păcii, dreptății și vieții pe pământ.

În același timp, preocupările noastre se vor îndrepta spre cunoașterea și apropierea frățească de celelalte religii, precum și spre deschiderea față de problemele lumii în care trăim, în fruntea cărora se află pacea. Trebuie să ținem seama de faptul că Biserica este chemată să împlinească, odată cu lucrarea de mântuire sufletească a fiilor ei, și slujirea omului în societatea în care trăiește. Biserica își duce activitatea într-o lume concretă și nu se poate separa, nici dezinteresa de lume, de starea, nevoile și aspirațiile ei. Preocupările noastre bisericești și teologice nu trebuie să ne împiedice, ci, dimpotrivă, să ne îndemne să dăm răspuns și ajutor omenirii în problemele atât de grele cu care ea este confruntată astăzi. Neîncrederea dintre oameni și popoare, lipsa de hrană, de încredere și de dreptate de care suferă o bună parte a omenirii și, mai ales, primejdia crescândă a înarmărilor, care amenință însăși existența vieții pe pământ — sînt tot atîtea chemări de mare actualitate, cărora Bisericile sînt datoare să le acorde întreaga lor atenție.

În vederea soluționării acestor probleme, datori sîntem să ne unim eforturile pentru a face ca pe pământ să triumfe pacea și viața. Apărarea păcii și a vieții în lumea de azi, amenințată de un îngrozitor cataclism nuclear, trebuie să constituie o preocupare urgentă pentru întreaga creștinătate, o îndatorire de prim ordin, care decurge din însăși esența Evangheliei lui Hristos, Domnul păcii.

Onorată asistentă.

De-a lungul întregii sale istorii, poporul român a dovedit că este în-suflețit de o adevărată vocație pentru pace și de năzuințe din cele mai nobile, izvorîte din zestrea lui sufletească deosebit de bogată și din geniul său creator. Ca fiu al acestui popor, ridicat din sînul lui, am simțit totdeauna o deosebită cîmste să sprijin împlinirea idealurilor sale de bunăstare, propășire și pace. Din omenia, din puritatea sufletească și din tăria morală a poporului nostru voi lua puteri noi pentru noua mea slujire, spre a împlini, cu întreaga răspundere, tot ceea ce este menit să în-nobileze viața fiilor patriei noastre. Dragostea de țară nu se va stinge niciodată din sufletul meu, luînd pildă și îndemn atît din trecutul glorios, cît și din prezentul nespus de bogat în împliniri al poporului nostru.

Astăzi, trecutul nostru stravechi, plin de fapte de vitejie și încărcat de biruințe, își împlinește vrerile în prezentul luminos care ilustrează cea mai glorioasă epocă a istoriei noastre naționale. Deplin stăpîn pe destinele sale, strîns uniți în jurul Conducerii de Stat, poporul nostru este cunoscut în întreaga lume pentru hărnicia și fermitatea cu care își făurește o viață nouă, fericită, precum și pentru dorința sa fierbinte de pace, cooperare internațională și apropiere între popoare, ca statornic apărător al cuceririlor sale, al independenței și suveranității naționale.

Împreună cu ierarhii, slujitorii și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române, reînnoim hotărîrea de a ne aduce contribuția noastră statornică la opera istorică pe care o înfăptuiește poporul nostru, cinstind după cuviință strădaniile pe care le depune neobosit, zi de zi, mult stimatul Președinte al României, Domnul Nicolae Ceaușescu, pentru înflorirea patriei și instaurarea păcii în lume.

Sînt încă sub puternica impresie a emoționantei întîlniri cu iubitul conducător al poporului și statului nostru care, încă o dată, m-a impresionat cu covârșitoarea sa personalitate, pentru înțelepciunea și clarviziunea cu care privește și soluționează marile probleme ale dezvoltării și progresului României socialiste în folosul și spre binele tuturor fiilor acestui pămînt strămoșesc liber și independent, pentru preocuparea sa statornică în slujba păcii și vieții pe pămînt, pentru liniștea și bunăstarea tuturor popoarelor.

De curînd, am luat act, cu nespusă bucurie și mîndrie patriotică de inițiativa conducătorului țării noastre, adoptată în unanimitate de supremul for legislativ al țării, privind organizarea unui referendum în legătură cu reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare. Salutăm cu însuflețire această inițiativă care dovedește prezența deosebit de activă a României în cadrul acțiunilor Anului Internațional al Păcii. Considerînd că acest referendum constituie o mărturie faptică și pilduitoare pentru alte popoare, îi acordăm întreaga noastră adeviziune. Așteptăm ca pe un eveniment de cea mai mare însemnătate ziua de 23 noiembrie, cînd, alături de toți cetățenii patriei, slujitorii și credincioșii Bisericii noastre vor spune un DA hotărît noii și strălucitei inițiative a președintelui nostru, pe care o considerăm drept o importantă contribuție concretă pentru înseninarea orizontului vieții internaționale, pentru stăvilirea primejdiei care amenință lumea, pentru viața și pacea omenirii.

Iubiți ascultători,
Distinși oaspeți,

În pragul noii mele slujiri de Întîistătător al Bisericii Ortodoxe Române, gîndurile mi se îndreaptă, cu dragoste și aleasă prețuire, către membrii Sfîntului Sinod, în mijlocul cărora am depus strădania timp de 36 de ani, pentru împlinirea diferitelor cerințe ale vieții noastre bisericești. Mulțumesc din toată inima Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae

al Banatului pentru cuvîntul său cuprinzător în care a înfățișat simțămintele și speranțele pe care ierarhii Bisericii noastre le nutresc față de mine și față de viitoarea mea arhipăstorie. Cunoscînd rîvna membrilor Sfîntului Sinod pentru interesele Bisericii și ale patriei noastre, îndrăznesc să spun, așa cum spunea odinioară Sfîntul Apostol Pavel corinteniilor : «Mă bucur că în toate pot să mă încred în voi» (II Cor., 7, 16) și pornesc cu curaj și hotărîre în noua lucrare la care am fost chemat, la înalta răspundere pe care împreună sîntem datori să o depunem pentru binele Bisericii și mîntuirea credincioșilor noștri, pentru propășirea patriei și viața luminoasă a poporului român.

Mulțumiri pline de recunoștință adresez înalților reprezentanți ai autorităților de stat : Domnul Marin Ivașcu, Vicepreședinte al Marii Adunări Naționale și Domnul Ion Cumpănașu, Președintele Departamentului Cultelor și reprezentant al Guvernului nostru, care au binevoit să onoreze festivitatea de astăzi cu prezența Domniilor lor. Mulțumesc, totodată, președintelui Departamentului Cultelor și pentru cuvîntul său larg, cuprinzător, pe care ni l-a adus, astăzi, aici, asigurîndu-l de deosebita noastră prețuire. Văd în această prezență o dovadă grăitoare a prețurii pe care conducerea țării noastre o acordă Bisericii Ortodoxe Române, precum și o scumpă cheazășie pentru noua mea strădanie de Patriarh. De aceea, folosesc și acest prilej potrivit pentru a asigura, încă o dată, înalta Ocîrmuire a țării noastre, personal pe Domnul Președinte Nicolae Ceaușescu, de întreaga mea grațitudine, adîncă recunoștință și nețărmurit devotament, precum și de hotărîrea ierarhilor, clerului și credincioșilor Bisericii noastre de a sluji și de aici înainte, cu sporită rîvnă și sfîntă dăruire, marile năzuințe ale poporului român, îndreptate spre zidirea pe acest pămînt străvechi strămoșesc a unei vieți fericite, demne și prospere pentru toți.

Cu caldă dragoste frățească îmbrățișez pe distinșii oaspeți de peste hotare, reprezentanți ai Bisericilor Ortodoxe surori, ai celorlalte Biserici creștine și ai marilor organizații creștine mondiale, care au venit astăzi în mijlocul nostru spre a ne spori bucuria și a ne încălzi cu dragostea lor, împlinind cuvintele Psalmistului : «Iată acum ce este bun și ce este frumos, decît numai a locui frații împreună» (Ps., 132, 1) și îl rog să transmită Bisericilor pe care le reprezintă cele mai bune urări din partea Bisericii Ortodoxe Române și a mea personal.

Cuvînt de aleasă mulțumire adresez reprezentanților Cultelor din România, prezenți alături de noi la această sărbătoare. Sîntem deosebit de bucuroși să constatăm și cu această ocazie, că ecumenismul local este nu numai un prilej de discuții teologice, ci, în primul rînd, o practică vie a relațiilor de frățietate dintre Cultele din țara noastră, consacrată înfloririi patriei și păcii în lume.

Profesorilor de la Institutele și Seminarile noastre Teologice le adresez părintesc îndemn de a-și uni — împreună cu noi — eforturile pentru educarea și pregătirea coresponsuzătoare a viitorilor slujitori ai Bisericii și pentru călăuzirea teologiei noastre românești, a credincioșilor și a vieții pe drumul slujirii învățăturilor evanghelice.

La fel, îmi deschid inima și părinteasca mea dragoste către toți slujitorii altarelor, preoți și monahi, rugîndu-i să vadă în mine nu numai pe

ocîrmuitorul lor duhovnicesc, ci și pe părintele iubitor, gata oricînd să ajute strădaniile și împlinirile lor închinat Bisericii și patriei.

Îmi deschid brațele părintești și îmbrățișez cu întreaga căldură a sufletului meu pe toți credincioșii sfintei noastre Biserici Ortodoxe, atât pe cei de aproape, care își împlinesc rosturile vieții lor pe străvechea glie străbună, cît și pe ierarhii, slujitorii și credincioșii parohiilor ortodoxe române de peste hotare, care, cu rîvna lor românească, păstrează aprinsă candela credinței dreptmăritoare și chipul țării străbune, încredințîndu-i pe toți de dragostea și prețuirea mea.

Tuturor celor de față împărtășesc patriarhicească binecuvîntare, avînd nădejdea că harul dumnezeiesc va împlini strădaniile noastre de slujire a Bisericii și patriei.

Cu aceste simțăminte, îmi îndrept gîndul către Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh, Treimea cea întru tot sfîntă și de o ființă și începătoare de viață, cerînd binecuvîntare pentru toți cei de față, pentru Biserica, țara și poporul nostru, pentru întreg pămîntul și pentru toate popoarele lumii. AMIN».

* * *

Prea Fericitul Teoctist își ridică brațele și împărtășește celor de față prima sa binecuvîntare patriarhală, în timp ce corul și asistența cîntă «Mulți ani trăiască» și *Imnul patriarhal*.

Cu acest imn al bucuriei, plin de dragoste și căldură, îl întîmpină la ieșirea din Catedrală, și mulțimea credincioșilor adunați de o parte și de alta a intrării Palatului patriarhal. De la intrare, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist le mulțumește tuturor, printr-o nouă binecuvîntare.

* * *

La orele 14,00, în saloanele hotelului «București», din Capitală, a avut loc tradiționala agapă frățească, oferită de Patriarhia Română.

Alături de personalitățile bisericesti din țară și de peste hotare, participante la festivitățile întronizării Prea Fericitului Patriarh Teoctist au fost prezenți și reprezentanți ai Conducerii superioare de Stat: *Domnul Manea Mănescu, Vicepreședinte al Consiliului de Stat ; Domnul Marin Ivașcu, Vicepreședinte al Marii Adunării Naționale și Domnul Ion Cumpănașu, Președintele Departamentului Cultelor.*

Dejunul s-a desfășurat într-o atmosferă sărbătorească, în care s-au rostit toasturi și cuvîntări.

Primele cuvinte de omagiere a Prea Fericitului Patriarh Teoctist au fost rostite de *Înalt Prea Sfințitul Nestor, Mitropolitul Olteniei*, care, în numele Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a spus :

«Astăzi, cînd se deschide cu solemnitate Cartea de Aur a Bisericii noastre, pentru a fi înscrisă o pagină nouă în rînduirea înfrîntărilor ei, în atmosfera de binecuvîntată bucurie a festivităților prin care ați fost înscăunat Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, în numele Sfîntului Sinod al Bisericii noastre, al Mitropoliei Olteniei și al meu personal, vă adresez caldele noastre urări de a arhipăstori cu deosebit belșug de roade în slujba Sfintei Biserici și a scumpei noastre patrii !

Sînteți acum *Întîistătătorul* unei Biserici aproape de două ori milenară, o Biserică permanent slujitoare în mijlocul poporului, a cărei existență și strădanie adeverește, de-a lungul istoriei, ca și în prezent, identificarea cu aspirațiile și idealurile nobile ale poporului.

După cuvîntul Sfîntului Apostol Pavel sînteți «*luat dintre oameni și pus pentru oameni spre cele către Dumnezeu*» (Evr., 5, 1).

Sînteți din fragedă tinerețe închinat slujirii bisericești și obștești, teologiei românești și scrierilor eclesiastice contemporane. Vă cunoaștem toți ca pe un om al gîndului bine chibzuit și al faptelor rodnice în slujba Bisericii și a patriei.

Sîntem încredințați că Prea Fericirea Voastră, propovăduind învățătura Sfintei Scripturi, cumpănind și rînduind toate după cuviință, veți insufla tuturor «*duhul înțelepciunii și al înțelegerii, duhul statului și al tăriei, duhul cunoștinței și al buneii-credințe*» (Isaia 11, 2).

Sîntem, de asemenea, încredințați că pe temeiul îndelungatelor vrednicii de pînă acum în diferite domenii ale slujirii noastre, întreaga activitate viitoare o veți desfășura în continuarea lucrării sfinte și sfîntitoare prin care s-au învrednicit de înaltă cinstire șirul de mari ierarhi români, în frunte cu cei patru mari patriarhi de pioasă și veșnică amintire, dar și ținînd permanent seama de cerințele și imperativele timpului, de contextul vieții actuale, al epocii în care trăim.

Dumnezeu Atoateșitorul să vă dea putere și înțelepciune de a fi patriarhul continuității și înnoirilor, acolo unde acestea sînt necesare.

Numai cu trei zile în urmă, am participat sinodal la înmînarea Decretului Prezidențial, semnat de marele conducător al României socialiste, Domnul Nicolae Ceaușescu, Decret prin care a fost recunoscut de către Stat, alegerea Prea Fericirii Voastre de către Colegiul Electoral Bisericesc în înalta demnitate de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Vineri, 14 noiembrie 1986, am avut deosebita cinste ca, împreună cu Prea Fericirea Voastră, membrii Sinodului permanent al Bisericii Ortodoxe Române să fim primiți de Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele țării. Toți vedem în această cinstire o expresie elocventă a atenției ce se dă Bisericii noastre, activității Cultelor în general din țara noastră, în contextul eforturilor întregului popor depuse permanent pentru prosperitate și pace.

Cu acest deosebit prilej s-a dat glas voinței hotărîte a ierarhiei noastre, a întregului cler, de a depune toate eforturile pentru sprijinirea muncii poporului nostru, pentru bunăstare, independență și suveranitate.

Potrivit obiceiurilor străvechi din țara noastră, Biserica și toate Cultele slujesc și vor sluji neîncetat poporul în eforturile sale nobile de făurire a noii orînduirii sociale, a societății noastre multilateral dezvoltate, de creștere a bunăstării materiale și spirituale a națiunii.

În atmosfera de deplină libertate religioasă de care se bucură Biserica noastră, ca și toate Cultele din România, ne sînt create toate condițiile necesare și favorabile pentru bogata desfășurare, în libertate deplină, a tuturor activităților noastre bisericești și obștești, buna și rodnică colaborare cu autoritățile de Stat spre binele și prosperitatea întregului nostru popor.

Ăflîndu-vă în fruntea Sfintei noastre Biserici, împreună cu toți membrii Sfîntului Sinod, cu clericii și enoriașii parohiilor, în colaborare și în armonie deplină cu toți conducătorii Cultelor din țara noastră, cu toți conducătorii de Biserici sau de organizații religioase din lumea întreagă, vă veți sîrgui «cu timp și fără timp», veți lucra pentru pacea lumii, așa cum veți lucra pentru pacea, liniștea și unitatea Bisericii noastre, a poporului nostru, a tuturor «celor de aproape și a celor de departe».

În jurul Prea Fericirii Voastre, pe noi, toți, contextul vieții contemporane privind patria noastră, dar și societatea în general, lumea întreagă, ne solicită, ne implică și ne integrează în eforturile către noi împliniri. Dar, pe de altă parte, responsabilitățile timpului nostru se dovedesc a fi mai mari decît oricînd și ne cer hotărîre, stăruință și unitate în cuget și în faptă.

Solemnitatea momentului de față ne cere nouă, tuturor, să ne reinnoim solemn și ferm angajamentele, legămintele sfinte, de inimă și conștiință. Viața și pacea lumii, mai întii, pacea și fericirea ei în consecință, fericirea și viitorul ei, în ultimă instanță, afirmarea rostului sublim al omului în univers — el, cunună a creației, — sînt problemele noastre existențiale în contextul atît de complex și complicat al lumii contemporane.

În unitate deplină, cu devotament și hotărîre, sprijinim și vom sprijini în continuare neabătut, în frunte cu Prea Fericirea Voastră, înțeleapta și prestigioasa lucrare de pace și colaborare a patriei noastre, România socialistă.

Vă adresăm acum cele mai călduroase felicitări și urări de foarte rodnică și binecuvîntată arhipăstorire patriarhală !

Rugăm pe Dumnezeu să vă hărăzească în continuare multă putere de muncă, îndelungare de zile cu deplină sănătate, prosperitate și bucurie !

Intru mulți și frumoși ani, Prea Fericirea Voastră !».

Exprimîndu-și, încă o dată, bucuria de a participa la intronizarea noului Întîistătător al Bisericii Ortodoxe Române, Sanctitatea Sa Patriarhul Diodor al Ierusalimului și întregii Palestine, a arătat :

«Prea Fericirea Voastră, Sfințite Frate,
Excelența Voastră, Domnule Vicepreședinte,
Iubiți și distinși comeseni,

Intr-o atmosferă de bucurie duhovnicească sărbătorim astăzi un mare eveniment istoric, de cea mai înaltă însemnătate nu numai pentru Biserica Ortodoxă Română soră, care în persoana Prea Fericitului Patriarh Teoctist și-a aflat vrednic Întîistătător, dar în general pentru Biserica Ortodoxă de pretutindeni și pentru lumea creștină întreagă.

Această atmosferă o demonstrează și o subliniază participarea panortodoxă și prezența aici a delegațiilor creștine și necreștine, care au venit să se bucure împreună la acest banchet duhovnicesc.

Biserica Ortodoxă păstrează și face vădit în diferitele aspecte ale vieții sale caracterul său organizatoric specific, care, deși se manifestă în autocefalia fiecărei Biserici locale, înțelegând și activează ca un singur organism divino-uman și ca un singur trup, cu membrii întru-totul egali, având drept Cap pe Domnul nostru Iisus Hristos. Toate Bisericile Ortodoxe locale mărturisesc aceeași dreaptă credință comună tuturor, formulată în dogme și în scrierile patristice și exprimată în viața liturgică a Bisericii.

Bisericile Ortodoxe locale sînt corpuri cu conducere de sine stătătoare, cu drepturi depline și intangibile, de care poartă de grijă Sfîntul Sinod al fiecărei Biserici, președintele căruia este Întîistătătorul acesteia, care, lucrînd, după cum spune Sfîntul Ignatie «în numele și avînd ca model pe Hristos», își asumă răspunderi și îndatoriri ce decurg din însăși natura misiunii sale înalte și care au drept scop mîntuirea credincioșilor.

Un factor important și cu totul deosebit de care depinde succesul lucrării Întîistătătorului îl constituie păstoriarea poporului lui Dumnezeu și rezolvarea la timp a tuturor problemelor cu care se confruntă.

În cursul istoriei eroicului popor pe care Prea Fericirea Voastră este chemat să-l păstorească, aflăm Biserica și conducătorii ei luminați împreună cu poporul, cu zel deosebit și cu renunțare de sine, păzind moștenirea sacră a acestui neam, apărînd integritatea teritorială a țării, luptînd pentru libertate, dreptate și pace.

Contribuția Bisericii la cultivarea și ridicarea sentimentului patriotic și la păstrarea unității neamului, eforturile acesteia pentru luminarea poporului, dar și pentru bunăstarea lui materială și spirituală, constituie imbold de neprețuit pentru activitatea de astăzi a Bisericii, care, ca membră a Bisericii Ortodoxe de pretutindeni, se străduiește și luptă pentru triumful idealurilor creștine de pace, libertate, dreptate, dragoste și înfrățire între popoare și pentru desființarea discriminărilor rasiale.

Biserica Ortodoxă, urmărind să propovăduiască în toată lumea idealurile creștine și să continue predica sa de pace, egalitate, libertate și bucurie, pune în aplicare mijloacele sale duhovnicești și face apeluri către cei puternici ai pămîntului, atît în vederea opririi cursei înarmărilor și demilitarizarea cosmosului, cît și pentru mult dorita împăcare a popoarelor pe toată suprafața pămîntului.

Patriarhia Ierusalimului, activînd în zona atît de sensibilă a Orientului Mijlociu, trăiește de apoape situațiile groaznice ale războiului și simte mai puternic nevoia urgentării unui acord internațional, pentru ca toți semenii noștri să poată trăi în liniște și fără teama războiului de orice fel, convențional, nuclear sau cosmic. De aceea urmărește cu satisfacție și recunoștință eforturile tuturor marilor conducători în vederea pacificării popoarelor și asigurării vieții pe pămînt, îndeosebi inițiativele juste și dezinteresate ale Președintelui Nicolae Ceaușescu și eforturile pe care Domnia sa le-a depus și le depune în vederea găsirii unei soluții pașnice și drepte în Orientul Mijlociu, ca toți cei ce locuiesc în această regiune să trăiască în bună înțelegere, dragoste și pace.

Apreciind în mod deosebit eforturile de acest gen, cu prilejul sărbătoririi a 1600 de ani de la moartea Sfintului Chiril al Ierusalimului (386), am hotărît să înălțăm rugăciune comună pentru pacea întregii lumii din cetatea sfântă a Betleemului, acolo unde s-a născut Domnul Păcii și unde pentru prima dată s-a auzit mesajul «Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace întru oameni bună învoire» (Luca 2, 14). La această rugăciune comună a participat și Biserica Română soră, ca și alte Biserici Ortodoxe.

În acest cuvînt al nostru salutăm activitățile Bisericii Ortodoxe Române în diferitele sectoare ale vieții bisericești și sociale și ne exprimăm speranța certă că și sub conducerea înțeleaptă a Prea Fericirii Voastre, Biserica Ortodoxă Română va continua eforturile sale, atît separat, cît și împreună cu celelalte Biserici Ortodoxe, pentru buna păstorie a poporului lui Dumnezeu și pentru rezolvarea problemelor majore ale zilelor noastre, pentru instaurarea păcii, a dreptății și a frățietății în lume.

Cu aceste gînduri, dorim Prea Fericirii Voastre, prea iubite Nouă, arhipăstorie îndelungată și binecuvîntată spre slava Sfintei Biserici Ortodoxe Române, a obștei binecredincioase a acesteia și a întregului popor român binecuvîntat, căruia îi dorim bunăstare și progres.

În sănătatea Prea Fericirii Voastre și a tuturor aleșilor și distinșilor comenseni !».

Luînd cuvîntul pentru a doua oară, după ce a vorbit în Catedrală, pentru a aduce salutul Bisericii Ortodoxe Ruse, Înalt Prea Sfințitul *F i l a r e t* de Minsk și Bielorusia, a spus :

«Prea Fericirea Voastră,
Prea Fericite Părinte Teoctist,

Astăzi este ziua Pogorîrii Sfintului Duh și în această zi, sală, ca și în Catedrală, este prezentă întreaga ecumenicitate. Am fost cu toți martori ai acestui mare eveniment al Bisericii Ortodoxe și nu numai al Bisericii Ortodoxe, ci al întregii Biserici a lui Hristos. Felicităm din tot sufletul Biserica Ortodoxă Română pentru acest sfînt și mare eveniment și toți, împreună, sîntem plini de nădejde că acum, cu ocazia venirii la prestol a noului patriarh, ca în orice Biserică, Dumnezeu va da noi puteri harice pentru prefacerea pe mai departe a Bisericii lui Hristos și vă dorim, Prea Fericite Părinte, aceste puteri noi harice pentru binele Bisericii dumneavoastră. Să vă dăruiască Dumnezeu puteri noi pentru a încălzi și a face să crească duhul ecumenismului, așa cum și pînă acum a fost în Biserica Ortodoxă Română, care a deținut un rol conducător în Mișcarea Ecumenică. Dumnezeu să ajute conducerea dumneavoastră patriarhicească să depene noi gînduri pentru Mișcarea Ecumenică, pe acest drum al ecumenității.

Noi voim și mărturisim despre noile condiții sociale ale existenței Bisericii noastre și experiența noastră este foarte importantă pentru viitorul Bisericii lui Hristos.

Fie ca și în aceste noi condiții sociale, în relațiile de mărturisire a lui Hristos, să avem rezultate tot mai bune, mai desăvârșite, mai însemnate.

Fie ca slujirea dumneavoastră la conducerea Bisericii Ortodoxe Române să dea noi impulsuri pentru pace, în această lume de acum atât de complicată.

Să trăiți mulți ani și să vă dea Dumnezeu noi puteri pentru desăvârșirea mării slujiri patriarhicești a Bisericii lui Hristos».

Prezentînd omagiul și salutul frățesc al Prea Fericitului Patriarh Gherman și al Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Sîrbe, Înalt Prea Sfîntitul Mitropolit Vladișlav de Dobrobosnia, a spus :

«Prea Fericirea Voastră,

În numele Prea Fericitului Patriarh Gherman, al Sfîntului Sinod și al întregii obști a Bisericii Ortodoxe Sîrbe salutăm pe Prea Fericirea Voastră în acest moment solemn, cînd urcați pe înaltul jilț al patriarhilor români.

Aceasta este ziua mării bucurii a Bisericii Ortodoxe Române, dar și ziua bucuriei întregii Ortodoxii, a întregului trup al Bisericii lui Hristos. Această bucurie a Bisericii Ortodoxe Române o împărtășește astăzi și Biserica Ortodoxă Sîrbă și poporul sîrb.

Popoarele român și sîrb și Bisericile lor s-au bucurat împreună, timp de veacuri întregi, s-au ajutat reciproc în diverse împrejurări. Ca semn al dragostei reciproce, suveranii sîrbi medievali au contribuit la înălțarea unor mînăstiri din România, iar voievozii români au ajutat și ridicat mînăstiri în Serbia și în întregul spațiu etnic sîrbesc.

Iată doar cîteva exemple : În a doua jumătate a secolului al XIV-lea, cneazul Lazăr contribuia la înălțarea mînăstirilor Tismana și Vodița, Prislop și Motru, a căror construcție a fost efectuată de Sfîntul nostru comun, Nicodim. În aceeași vreme, prin intermediul aceluiași Sfînt Nicodim, voievodul Țării Românești Radu Negru contribuia la înălțarea mînăstirilor Vratna și Manastirița.

Atunci cînd Serbia a căzut sub dominația otomană, voievozii români din secolele XVI-XVII au ajutat mînăstirile sîrbești cu cea mai mare generozitate. Multe mînăstiri primeau ajutoare anuale din partea fraților de aceeași credință din România. Despre aceasta mărturisesc multe hrisoave și prețioase danii păstrate prin mînăstirile noastre, așa cum este prețiosul epitaf țesut în 1567 de Ruxandra, nepoata despotului sîrb Iovan și soția voievodului Moldovei Alexandru al IV-lea Lăpușneanu, pentru mînăstirea Mileșeva, unde se odihneau moaștele Sfîntului Sava. Cîtitori ai mînăstirii Mileșeva au fost și voievozii Radu Șerban, Matei Basarab, Radu Leon, Gheorghe Duca al III-lea, Șerban Cantacuzino Basarab și Constantin Brîncoveanu. De un ajutor generos au beneficiat și mînăstirile Ravenița și Studenița.

Cît a fost de mare colaborarea și împreună pătîmirea dintre popoarele și Bisericile noastre în Evul Mediu o mărturisește și realitatea că patriarhul sîrb de Peci, Iovan Cantul, a fost de origine română, dar nici

unul dintre sîrbi nu a slujit Biserica sîrbă cu mai mare dăruire decît el, timp în care și Sava Brancovici, ca arhiepiscop al Bisericii românești din Transilvania, i-a îmbrățișat, deopotrivă, și pe români și pe sîrbi.

Mitropolitul Moldovei Sava I îl hirotonea, în 1663, pe Gavriil Mijačić ca episcop de Marcea (Vretania), spre a-i salva pe sîrbi de înstrăinare religioasă, după cum o vor face și mitropoliții de Karloviț, în secolul al XVIII-lea, luptînd împotriva înstrăinării religioase a românilor din Ardeal.

Așa s-au petrecut lucrurile, iar reciprocitatea a continuat pînă în zilele noastre, cînd înalții ierarhi ai Bisericilor Română și Sîrbă se întîlnesc în dragoste frățească, dezvoltînd multe activități folositoare pentru binele Bisericilor lor și al întregii Ortodoxii.

Istoria este învățătoarea vieții. În acest moment solemn, cînd Prea Fericirea Voastră preluați cîrma Bisericii Ortodoxe Române, pe lingă felicitarea cordială noi îl rugăm sincer pe Bunul Dumnezeu să vă conducă pe acel drum pe care au mers arhitectii dragostei și ajutorul reciproc.

Biserica Ortodoxă Română se bucură astăzi de un înalt prestigiu nu numai în familia Bisericilor Ortodoxe locale, ci și în întreaga lume creștină. Dorim sincer și-L rugăm pe Dumnezeu ca acest prestigiu, sub toiaagul arhipăstoririi Prea Fericirii Voastre, să fie încă și mai mare, pentru binele Bisericii Ortodoxe Române și al întregii Ortodoxii.

Vă urăm îndelungată arhipăstorie, Prea Fericite Patriarh Teoctist !»

Împărtășind bucuria Bisericii Ortodoxe Române, pentru intronizarea noului ei patriarh, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit D o r o t e i, Întîistătorul Bisericii Ortodoxe din Cehoslovacia, a arătat :

«Distins auditoriu,

Mare eveniment a făcut Domnul cu prea iubita soră, Biserica Ortodoxă Română.

În zilele care s-au scurs de la trecerea la cele veșnice a fericitului întru adormire patriarhul Iustin, Biserica noastră a împărtășit durerea Bisericii dumneavoastră, iar, acum, cînd, din mijlocul Sfîntului său Sinod, pronia lui Dumnezeu a arătat pe smeritul său slujitor, Prea Fericitul Patriarh Teoctist, se bucură împreună cu ea. Trăim, așadar, și vedem împlinindu-se cuvintele Psalmistului care zice : «Seara se face plîngere, iar dimineața bucurie» (Ps., 29, 6).

Împărtășind și noi această bucurie ne aflăm astăzi împreună cu dumneavoastră la această sărbătoare festivă.

Prea Fericirea Voastră,

Sinodul local al Bisericii Mame a apreciat obiectiv activitatea neobosită pe care ați depus-o în slujba păcii, a patriei, în tot trecutul slujirii dumneavoastră arhieresti în ograda lui Hristos, a slujirii Bisericii lui Dumnezeu și a poporului său. Și ca Păstor dumneavoastră nu v-ați mărginit numai la treburile mitropoliei pe care ați condus-o pînă de curînd, ci cu cuvîntul puternic și convingător, ați adus în sufletele oame-

nilor rîvna de a păzi credința, încălzită de iubirea către Dumnezeu și aproapele și către poporul său drag.

Activitatea dumneavoastră a trecut de mult granițele Bisericii Românești și ea se bucură de o autoritate deosebită în sinul Ortodoxiei. Ați iadus o substanțială contribuție la pregătirea Sfintului și Marelui Sinod, la promovarea mișcării ecumenice și la cauza întăririi păcii și dreptății pe pămînt.

Și în Cehoslovacia activitatea Prea Fericirii Voastre este recunoscută și apreciată, atît în cadrul Bisericii noastre Ortodoxe, cît și în cel al Conferinței Creștine pentru Pace.

Avînd cinstea de a participa la această sărbătoare festivă bisericească a prea iubitei noastre surori Biserica Ortodoxă Română, vă felicităm călduros cu ocazia alegerii și întronizării pe scaunul patriarhal, care a fost cinstit de slăviții înaintași ai Prea Fericirii Voastre.

În rugăciunile noastre ne vom ruga ca Dumnezeu să vă dăruiască sănătate și ajutorul Său dumnezeiesc spre conducerea cu succes a corabiei Bisericii lui Hristos, dumneavoastră încredințată.

Dorim fierbinte ca strădaniile Prea Fericirii Voastre să fie binecuvîntate cu roade pline, iar Dumnezeu Păcii și al dragostei să vă dăruiască lungime de zile și ani mulți de patriarhat.

Permiteți-mi să vă decorez cu ordinul «Sf. Chiril și Metodius», cea mai înaltă distincție a Bisericii Ortodoxe din Cehoslovacia, ca semn al prețuirii ce vă purtăm».

În numele Prea Fericitului Arhiepiscop Chrisostom, Întîiislătătorul Bisericii Ortodoxe a Ciprului, a vorbit *Înalt Prea Sfințiul Mitropolit Ch r i s o s t o m* de Paphos, care a spus :

«Prea Fericite Părinte Patriarh Teoctist,

Biserica Ciprului, clerul și poporul acesteia, se bucură astăzi pentru ridicarea Prea Fericirii Voastre la înălțimea tronului patriarhal și vă felicită călduros.

Se bucură, Prea Fericirea Voastră, deoarece vede în persoana Voastră pe chivernisitorul destoinic care va conduce și orienta corabia duhovnicească a Bisericii Ortodoxe Române spre limanuri liniștite.

Astăzi, Prea Fericirea Voastră, corabia duhovnicească a Bisericii lui Hristos este mult zdruncinată de indiferența religioasă și de diversele curente potrivnice care îndepărtează pe om de plăsmuitorul și creatorul lui.

Lăsîndu-se atras de acestea omul s-a depărtat mult de la calea care duce la Împărăția lui Dumnezeu.

Din fericire, Dumnezeu este cu noi și prin milostivirea sa cea mare rînduiește conducători bisericești devotați, ca și Prea Fericirea Voastră, care pot să ajute pe omul pierdut și să-l conducă pe drumul mîntuirii, către locul unde l-a așezat Creatorul dintru început.

Virtuțile creștine care împodobesc personalitatea Prea Fericirii Voastre sînt o garanție a succesului în lucrarea grea și anevoiasă pe care o preluați astăzi.

Întistătătorul Bisericii Ciprului și Sfintul Sinod al Bisericii ei, vă îmbrățișează cu sărutare sfântă, dorind, totodată, ca anii arhipăstoririi Prea Fericirii Voastre să fie împodobiți cu multe roade duhovnicești, spre folosul credincioșilor și spre slava lui Dumnezeu. AMIN».

Aducînd omagiul frătesc al Prea Fericitului Serafim, Arhiepiscopul Atenei și al întregii Elade, *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit C h r i s o s t o m de Methymna*, a arătat :

«Distinsă asistență,

Mulțumim lui Dumnezeu că ne-a învrednicit să putem participa, în această binecuvîntată zi, la festivitățile întronizării noului Întistătător al Bisericii Ortodoxe Române.

Înscăunarea noului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române este un eveniment istoric de mare însemnătate. Răspunzînd invitației, am venit să ne rugăm împreună cu reprezentanții celorlalte Biserici Ortodoxe surori și să adresăm noului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române calde urări de sănătate, întru mulți ani. Și aceasta, nu numai pentru faptul că între Bisericile noastre există vechi și trainice legături frățești, ci, în primul rînd, fiindcă ele sînt unite prin sfînta legătură a aceleiași credințe, a aceleiași cult, a aceleiași dragoste creștine care, așa cum spune Sfîntul Apostol Pavel, «niciodată nu pier» (Cor., 1, 3).

Prea Fericirea Voastră,

Biserica Ortodoxă Română v-a chemat să duceți mai departe lucrarea înaintașilor Prea Fericirii Voastre care s-au remarcat ca mari personalități bisericești.

Distinsa activitate pastorală, autentică trăire a credinței Bisericii Ortodoxe, noblețea caracterului Prea Fericirii Voastre, ne încredințează că veți merge pe urmele lor spre zidirea sufletească a credinciosului popor român a cărei păstorie ați primit-o începînd cu ziua de astăzi».

Exprimînd dragostea frățească a *Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Vasile al Varșoviei*, a ierarhilor, clerului și credincioșilor Bisericii Ortodoxe din Polonia, *Prea Sfințitul Episcop Sava de Byalistok*, a spus :

«Onorat auditoriu,

Cu aleasă bucurie sufletească Biserica Ortodoxă din Polonia a primit vestea alegerii Prea Fericirii Voastre în scaunul patriarhal. Mi-a revenit onoarea de a reprezenta Biserica noastră și a participa la festivitățile întronizării Prea Fericirii Voastre.

Biserica Ortodoxă din Polonia este ferm convinsă că veți fi un ales conducător, sub a cărui arhipăstorie se va continua cu succes activitatea de ridicare a prestigiului Sfintei Ortodoxii, de întărire a unității interortodoxe, de dezvoltare a colaborării ecumenice și de realizare a păcii pe pămînt.

Ne amintim cu bucurie de merituoșii Prea Fericirii Voastre înaintași, patriarhii Miron, Nicodim, Justinian și Iustin, care neobosit au lup-

tat pentru păstrarea tradiționalei prietenii dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Ortodoxă din Polonia.

Astăzi, când ne bucurăm cu toții, aici, la această mare sărbătoare, sînt fericit că am prilejul să exprim dragostea sinceră și fierbinte a tuturor credincioșilor ortodocși din Polonia, a tuturor ierarhilor, a Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Vasile al Poloniei și a tuturor celor care iubesc frumoasa și ospitaliera Voastră țară.

Fie ca rugăciunile credincioșilor binecuvîntatului Vostru pămînt, cît și a tuturor celor aici prezenți să ajute Prea Fericirii Voastre să aveți depline puteri pentru realizarea celor dorite, spre binele Bisericii și credincioșilor pe care îi arhipăstoriți.

Domnul să vă dea binecuvîntarea sa cerească pentru îndelungată viață spre binele Bisericii Ortodoxe Române, pentru binele poporului credincios care vă iubește și pe care îl iubiți.

Să se întărească și să crească dragostea frățească dintre Bisericile noastre și să milităm în continuare pentru Ortodoxie și pentru pace.

Intru mulți ani Prea Fericirea Voastră».

Transmițînd omagiul călduros al Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Paavali al Kareliei, Întîistătătorul Bisericii Ortodoxe a Finlandei, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit J o h n de Helsinky, a spus următoarele :

«Prea Fericirea Voastră,

Este o onoare și o bucurie pentru mine și pentru însoțitorul meu de a participa la festivitățile întronizării Prea Fericirii Voastre ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Este o zi mare pentru Biserica și poporul acestei frumoase țări și pentru Biserica Ortodoxă din întreaga lume. Biserica Ortodoxă din Finlanda și Întîistătătorul ei, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Paavali al Kareliei, se bucură astăzi împreună cu Biserica Ortodoxă Română și se alătură rugăciunilor ei sfinte pentru Prea Fericirea Voastră și pentru lucrarea binecuvîntată a Prea Fericirii Voastre.

Bucuria mea personală de a participa, aici, la festivități este sporită și de amintirea numeroaselor întîlniri cu Prea Fericirea Voastră începute în urmă cu aproape 20 de ani. Mă gîndesc în mod deosebit la vizita Prea Fericirii Voastre în Finlanda, la începutul anului 1970 și la aceea pe care am efectuat-o eu, în Moldova, că oaspete al Prea Fericirii Voastre, cu trei ani în urmă. Sînteți un om al Bisericii și un conducător spiritual profund înrădăcinat în tradiția evlaviei ortodoxe și a rugăciunii și care, în același timp, vede în mod clar și realist cerințele timpului și înțelege condițiile omului contemporan. Ați fost tot timpul alături de popor și credincioșii au aflat în persoana Prea Fericirii Voastre un părinte sufletesc și un prieten. Este o binecuvîntare pentru Biserica Ortodoxă Română și pentru întregul popor român credincios să aibă un arhipăstor cu o inimă caldă.

Biserica Ortodoxă din Finlanda nutrește o mare afecțiune pentru Prea Fericirea Voastră pe care vă consideră un prieten cald și fidel. Sîntem convingși că Prea Fericirea Voastră veți consolida și dezvolta bunele relații dintre Bisericile noastre.

Vă transmit, Prea Fericirea Voastră, o salutare călduroasă și frățească din partea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Paavali al Kareliei și întregii Finlande și respectuoase doriri de bine în numele Bisericii Ortodoxe din Finlanda, al meu personal și al însoțitorului meu. Fie ca binecuvântarea lui Dumnezeu să se împărtășească întotdeauna Prea Fericirii Voastre în înalta și importanta slujire ca părinte și patriarh al Bisericii Ortodoxe Române».

În continuare, vorbind în numele Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea. *Eminența Sa Cardinalul Jean Wilibrands*, președintele Secretariatului pentru Unitatea Creștinilor de la Vatican, a spus :

«Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi cu toți» (Rom. 16, 20).

«Prea Fericirea Voastră,
Iubiți frați români,

Am marea bucurie de a vă saluta cu această urare pe care Sfântul Apostol Pavel o adresa primilor creștini din Roma.

Sînt deosebit de fericit să o adresez Prea Fericirii Voastre în ziua înscăunării Voastre ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române și să o extind la episcopi, la cler și la întreg poporul român. Harul Domnului nostru să fie mereu cu voi, să vă întărească în credință și să vă umple cu o dragoste creștină fierbinte.

Faptul că vă pot transmite salutul Bisericii Romei și al Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea, exprimă foarte bine noile raporturi care s-au instaurat între Bisericile noastre, precum și voința noastră comună de a ne intensifica relațiile și de a progresa în dialogul teologic. Astfel vom putea să vindecăm rănilor moștenite din trecut și să găsim împreună calea cea dreaptă pe care Domnul vrea să înaintăm în pace și care ne va conduce la deplina comuniune în credință, în viață și în împreună-lucrarea noastră.

Alegerea unui nou Păstor pentru o Biserică înseamnă întotdeauna începutul unei noi etape care, în continuitatea marilor tradiții proprii acelei Biserici, va fi marcată de aportul unor noi răspunderi potrivite cu necesitățile momentului.

Vă doresc, Prea Fericirea Voastră, ca în noua misiune încredințată, Duhul Sfînt să vegheze neîncetat asupra Voastră. Vă asigur de sentimentele de frățietate și solidaritate ale Bisericii Romano-Catolice. Pentru aceasta mă alătur din toată inima rugăciunilor Bisericii Ortodoxe Române pentru ca binecuvîntarea dumnezeiască să se reverse din belșug asupra persoanei Voastre și asupra slujirii Voastre Patriarhale».

Un cuvînt de salut și felicitare a adus, apoi, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Paul Mar Gregorios de Delhi, în calitate de Vicepreședinte al Consiliului Ecumenic al Bisericilor și de reprezentant al Sanctității Sale Mar Toma Mathews I, Întîistătătorul Bisericii Siriene din Malabar, care a spus :

«Prea Fericirea Voastră,

Vă vorbesc în numele a mai mult de 300 de Biserici membre în Consiliul Ecumenic al Bisericilor, deși văd că multe dintre aceste Biserici sînt reprezentate aici. Mă refer, în special, la Bisericile care nu sînt aici reprezentate. Vă felicităm din inimă și rugăm pe bunul Dumnezeu să dea Prea Fericirii Voastre din darurile sale pentru a împlini cu roade bogate această mare și onorabilă responsabilitate pe care v-a încredințat-o.

Intronizarea Prea Fericirii Voastre coincide cu un alt eveniment din viața Bisericii Ortodoxe Române: cea de-a XXV-a aniversare a intrării Bisericii dumneavoastră în Consiliul Ecumenic al Bisericilor. Am fost martor, acum 25 de ani, în noiembrie 1961, la acest eveniment care a avut loc chiar în orașul meu Delhi. Activitatea și contribuția Bisericii Ortodoxe Române la viața și activitatea Consiliului Ecumenic al Bisericilor, în acești 25 de ani, au fost de mare importanță și așteptăm ca ele să sporească și mai mult în viitor.

După cum Prea Fericirea Voastră știe, în cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericilor, noi lucrăm pentru unitatea Bisericilor creștine, dar și pentru dreptate, pentru pace, pentru integritatea creației din întreaga lume, fie ea creștină sau necreștină. Tocmai din acest motiv și profitînd de această ocazie aducem un salut special poporului român — hotărît luptător pentru pace, pentru dreptate, pentru libertate.

Dorim să lucrăm și să colaborăm și mai strîns cu poporul român și nădăjduim că Biserica Ortodoxă Română ne va ajuta mult în această direcție și pentru activitatea noastră viitoare.

Permiteți-mi, Prea Fericirea Voastră, să vă transmit felicitările și urările de bine ale Bisericii mele și ale Sanctității Sale Mar Toma Mathews, urmașul Sfîntului Apostol Toma pe tronul Bisericii Indiei. Sanctitatea Sa își amintește de vizita Prea Fericirii Voastre, în 1975, în India, cînd am rămas profund impresionat de calitățile personale ale Prea Fericirii Voastre, de maturitatea și de veselia spirituală care vă caracterizează.

Vă rugăm, Prea Fericirea Voastră, să acceptați și un semn foarte modest din viața Indiei — o mică bucăciță de lemn de Santal, reprezentînd o mică cruce indiană cu îngeri».

Din partea Bisericii Copte din Egipt și a Sanctității Sale Papa Shenouda al III-lea, a transmis un călduros mesaj de felicitare, Prea Sfințitul Episcop S e r a p i o n, care a spus:

«Iubiți frați în Domnul nostru Iisus Hristos,

În numele Bisericii Copte din Egipt, precum și în numele Sanctității Sale Papa Shenouda al III-lea, am deosebita plăcere de a felicita Biserica Ortodoxă Română și pe noul ei Întîistătător, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist.

Folosesc această ocazie pentru a reaminti de unele relații dintre Bisericile noastre și de vizita pe care Sanctitatea Sa Papa Shenouda al III-lea a făcut-o în România în 1972.

Ne face plăcere să amintim, de asemenea, și de bunele relații dintre țările noastre și de eforturile pe care Președintele Nicolae Ceaușescu le depune în scopul realizării păcii în Orientul Apropiat.

Prea Fericirea Voastră,

Sîntem siguri că a deține autoritatea supremă într-o Biserică nu este numai o cinste, ci, în primul rînd, o responsabilitate deosebită.

Implorăm mila și ajutorul lui Dumnezeu pentru Prea Fericirea Voastră și vă rugăm să ne pomeniți în rugăciunile Voastre».

Din partea Bisericii Vechi-Catolice și a Eminenței Sale Jan Glazemaker, Arhiepiscop de Utrecht și Președinte al Conferinței Episcopale Vechi-Catolice din cadrul Uniunii de la Utrecht, a vorbit Eminența Sa Episcopul *T a d e u s M a j e v s k i* din Polonia, care a spus :

**«Prea Fericirea Voastră,
Înalt Prea Sfințiilor și Prea Sfințiilor Voastre,
Eminențele și Excelențele Voastre,
Prea cinstiți frați,
Înaltă adunare,**

Biserica Ortodoxă Română trăiește astăzi o zi mare, o zi istorică. În vechea și maiestuoasa Catedrală ortodoxă, care a fost martor tăcut de măreție și glorie de-a lungul secolelor trecute, Prea Fericirea Voastră ați preluat în sunet de clopote și în acordurile voioase ale corului, conducerea canonică a Bisericii Ortodoxe Române în calitate de Patriarh.

Ca reprezentant oficial al Eminenței Sale Jean Glazemaker, Arhiepiscop de Utrecht și Președinte al Conferinței Episcopale Vechi-Catolice din cadrul Uniunii de la Utrecht, precum și în calitate mea de Prim-Episcop al Bisericii Poloneze Vechi-Catolice, transmit Prea Fericirii Voastre sincere salutări în Domnul nostru Iisus Hristos, precum și cele mai bune urări și sincere felicitări.

Conferința Episcopală Vechi-Catolică vă salută în calitate ei de mai vîrstnic frate în arhipăstorie cu cuvintele «Benedictus qui venit in nomine Domini».

Vă asigurăm, Prea Fericirea Voastră, că episcopii, preoții și credincioșii Bisericii Vechi-Catolice înalță rugăciuni pentru ca să se pogoare harul dumnezeiesc asupra Prea Fericirii Voastre.

În numele Arhiepiscopului de Utrecht și al meu personal vă uez ca anii de arhipăstorie să fie fericiți și rodnici, ca ei să aducă Prea Fericirii Voastre multe bucurii și să fie de mult folos Bisericii Ortodoxe și poporului român frate».

În numele Grației Sale Robert Runcie, Arhiepiscop de Canterbury, Primat al Bisericii Anglicane și Mitropolit, a luat cuvîntul Excelența Sa *J o h n S a t t e r t h w a i t e*, Episcop de Gibraltar, care a spus :

«Prea Fericirea Voastră,

Este o mare bucurie pentru noi să fim împreună, astăzi, aici.

Sînt 30 de ani de cînd am venit pentru întia dată în România. Cu acea ocazie am servit pentru prima dată mămăligă și mi s-a spus că dacă mînc mămăligă voi reveni în România. Lucrul s-a adevărit. Sîntem din nou împreună.

Vin din partea unei mari Biserici naționale, ca și Biserica dumneavoastră, Biserica Angliei și sînt convins că noi avem multe puncte în comun. Ca Biserică națională avem privilegii, dar avem și responsabilități.

Mărturisim că am învățat multe din exemplul Bisericii Ortodoxe Române și al poporului român. Trebuie să dăm în continuare cele ce sînt ale Cezarului, Cezarului, și lui Dumnezeu, cele de aparțin lui Dumnezeu.

Mulțumim lui Dumnezeu că timp de 15 ani între Bisericile noastre au existat relații foarte strînse. Au avut loc schimburi de preoți, de studenți, de călugări și călugărițe și ne rugăm lui Dumnezeu ca aceste bune relații să continue. Sîntem, de asemenea, bucuroși pentru schimburile culturale dintre țările și Bisericile noastre. Sîntem mîndri că avem aici, în București, o biserică anglicană și sîntem și mai mîndri că avem o biserică română ortodoxă în Londra.

Prea Fericirea Voastră,

Am participat la mai multe întronizări. Este pentru prima dată, însă, cînd conduc o delegație. Am venit împreună cu canonicul Hild, care lucrează la Palatul Lambeth, cu Părintele Petru și cu Preotul Pufulete, care este foarte mult iubit de noi, precum și cu o delegație mixtă compusă din credincioși ortodocși ai Bisericii dumneavoastră și credincioși anglicani. Cu toții înălțăm rugăciuni lui Dumnezeu pentru Prea Fericirea Voastră, să vă dăruiască ani mulți, cu sănătate și împliniri rodnice.

Transmitem salutările noastre Domnului Vicepreședinte al Consiliului de Stat și tuturor celor care sînt de față la aceste frumoase festivități. Nădăjduim ca relațiile dintre țările și popoarele noastre să crească și să se găndească.

Dumnezeu să binecuvînteze pe Prea Fericirea Voastră, Biserica Ortodoxă Română și pe binecredincioșii ortodocși români».

Luînd cuvîntul ca reprezentant al Eminenței Sale Arhiepiscopului Bertil Werkström, Primatul Bisericii Lutherane din Suedia, Eminența Sa Arhiepiscop Olof Sundby a arătat:

«Prea Fericirea Voastră,

În numele Bisericii Lutherane din Suedia și a conducătorului ei, transmit Prea Fericirii Voastre sincere felicitări și urările noastre de bine pentru viitor.

A vorbi unui vechi prieten este o sarcină ușoară și plăcută. Clerul și credincioșii Bisericii Suediei nutresc sentimentul că noul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române este prietenul și iubitorul nostru.

Ne-ați primit pe mulți dintre noi, aici, în Biserica dumneavoastră și în ospitaliera dumneavoastră țară. Prea Fericirea Voastră ați vizitat țara și Biserica noastră și aveți prieteni în toate straturile societății noastre, începînd cu simplii credincioși și pînă la curtea regală. Toți aceștia se roagă pentru Prea Fericirea Voastră. Pentru acest motiv fac afirmația că Prea Fericirea Voastră aveți mulți prieteni în Suedia și în Biserica Lutherană Suedeză.

Știm că pentru a-ți face și a-ți menține prietenii trebuie să-i vizitezi. Iată de ce mă adresez în aceste momente Prea Fericirii Voastre cu cuvintele : «Veniți și revedeți prietenii Prea Fericirii Voastre din Suedia, Veți fi bine primit oriunde și oricînd».

Dumnezeu să vă binecuvînteze !».

În numele Excelenței Sale Episcopului Martin Kruse, Președintele Consiliului Bisericilor Evanghelice din R. F. Germania, a prezentat felicitări și bune urări *Pastor dr. Heinz Joachim Held*, care a spus :

«Prea Fericirea Voastră,
Domnule Vicepreședinte al Consiliului de Stat,
Eminențele și Excelențele Voastre,
Iubiți frați și surori,

Cu mare bucurie vă aduc salutările și binecuvîntările Bisericii Evanghelice din R. F. Germania și ale președintelui Consiliului ei, Episcopul Martin Kruse.

Participăm din toată inima în dragostea lui Hristos la sărbătoarea dumneavoastră de astăzi.

Mulțumim lui Dumnezeu pentru adîncă înțelegere care a crescut între Bisericile noastre, în ultimii ani, prin vizite și prin dialog.

De la Dumnezeu cel întreit implorăm harul și binecuvîntarea Sa, pentru înalta slujire a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist.

Iar Bisericii Ortodoxe Române îi urăm să se bucure de ajutorul lui Dumnezeu, pentru mărturia credinței și pentru slujirea dragostei în țara ei.

Fie ca noi toți de pretutindeni, cit mai curînd, să fim una în credință și în dragoste spre slava lui Dumnezeu Tatăl, Fiul și Sfintul Duh ! AMIN».

Un mesaj de felicitare a adresat, apoi, *Pastor dr. Glen Garfield Williams*, Secretar general al Conferinței Bisericilor Europene, care a declarat :

«Prea Fericirea Voastră,

Am marea bucurie și onoare de a vă saluta în această zi a întronizării Prea Fericirii Voastre ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, în numele Conferinței Bisericilor Europene.

Prezența mea aici este o dovadă a dragostei noastre pentru Prea Fericirea Voastră.

Pentru Conferința Bisericilor Europene, al cărui reprezentant sînt aici, această zi are o deosebită semnificație. Mă bucur că una dintre cele

mai credincioase Biserici membre are din nou, după o perioadă de durere, un Tată în Domnul, Dumneavoastră, Prea Fericirea Voastră, sînteți pe drept cuvînt numit «Patriarh».

Gîndindu-mă la îndelungata și loiala Voastră slujire în cadrul Conferinței Bisericilor Europene și la noua și dificila sarcină asumată în cadrul Bisericii Voastre, îmi vin în minte trei caracteristici rezultate din comuniunea noastră în cadrul organizației noastre și care după toate probabilitățile pot fi semnificative pentru sînjirea exercitată în calitate de Patriarh.

În primul rînd, este înțelepciunea adusă în cadrul activității Conferinței Bisericilor Europene și de pe urma căreia eu personal am beneficiat într-o serie de convorbiri personale. Iisus este înțelepciunea venită din îndelungați ani de experiență maturizată în profunzimea spirituală a inimii unui adevărat păstor al sufletelor.

În al doilea rînd, a fost căldura relației personale cu Prea Fericirea Voastră — o căldură a contactului personal rezultat din experiența dragostei lui Dumnezeu revărsată din plin în inima Voastră și împărtășită cu toți cei cu care veniți în legătură.

În al treilea rînd, este preocuparea Voastră deosebită pentru bunăstarea credincioșilor pe care-i păstoriți.

V-ați asumat acum responsabilități legate de funcția de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române și, amintindu-ne cu recunoștință ce ați însemnat pentru noi în cadrul Conferinței Bisericilor Europene, ne rugăm ca Dumnezeu să vă dea înțelepciune mereu reînnoită pentru a putea conduce Biserica și ca în înțelepciune să construiți cu credință Casa lui Dumnezeu, așa cum a făcut regele Solomon.

Privim perioada în care sînteți Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române cu credință, dragoste și speranță. Fie ca Domnul să vă dăruiască din plin harurile Sale !».

În cuvîntul său, *Pastor dr. Liubomir Mirejovski*, Secretar general al Conferinței Creștine pentru Pace, a spus :

«Prea Fericirea Voastră,
Distinși oaspeți,
Iubiți frați și surori în Hristos,

Este o mare onoare și bucurie pentru mine să particip la această mare sărbătoare a Bisericii Ortodoxe Române și să vă aduc salutările și urările de bine din partea Episcopului Karoly Toth, Președintele Conferinței Creștine pentru Pace, al cărei membru distins sînteți.

Doresc, de asemenea, să vă asigur de rugăciunile Bisericilor membre ale Conferinței Creștine pentru Pace din diferite țări și continente ale lumii.

Biserica Ortodoxă Română este una dintre Bisericile fondatoare ale Mișcării noastre, iar ierarhii și teologii ei au contribuit din plin la orientarea spirituală a luptei noastre pentru pace, încredere și dreptate între națiuni.

Poziția Bisericii dumneavoastră în problemele dezarmării, destinerii tensiunilor, cooperării și securității comune, precum și poziția sa împotriva amenințării nucleare, demonstrează înțelepciune, putere și autoritate în Mișcarea noastră.

Delegații Bisericii dumneavoastră aduc întotdeauna la întrunirile noastre internaționale un mesaj deosebit, în primul rând, datorită țării dumneavoastră, care a dat un exemplu grăitor întregii lumii prin hotărârea sa de a reduce cu 5 la sută cheltuielile militare și prin continuarea dialogului dintre țările cu orientări politice diferite.

Datorită experienței sale istorice Biserica dumneavoastră a fost întotdeauna în favoarea păcii și pentru libertate și securitate națională.

Prea Fericirea Voastră,

Este un mare dar al lui Dumnezeu că ați devenit Întâistătătorul Bisericii cu astfel de tradiții și care a fost întotdeauna credincioasă cuvintelor Domnului nostru : «Feriți făcătorii de pace, că aceștia fiii lui Dumnezeu se vor chema !».

În numele Conferinței Creștine pentru Pace mă rog bunului Dumnezeu ca să-și reverse binecuvântările Sale asupra Voastră, să vă îndrume și să vă călăuzească în această nouă slujire la care ați fost chemat».

Felicitându-l călduros pe noul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Prea Sfințitul Episcop Ioan Robu, Conducătorul Arhiepiscopiei Romano-Catolice din București, a arătat :

«Prea Fericirea Voastră,

Avînd cinstea să vorbesc în numele ierarhilor, preoților și credincioșilor catolici, doresc să vă asigur de dragostea sinceră cu care însoțim bucuria sărbătorească a Bisericii Ortodoxe Române în trăirea marelui eveniment de alegere și intronizare a Prea Fericirii Voastre ca Patriarh al acestei Biserici.

În cuvîntarea pe care ați ținut-o astăzi, în Catedrală, Prea Fericirea Voastră ați amintit textul din Sfînta Scriptură, «Iată vin Doamne ca să fac voia Ta», exprimîndu-vă, astfel, disponibilitatea în continuare a slujirii generoase spre binele comun al Bisericii și neamului nostru românesc.

Dumnezeu să primească jertfa acestei slujiri pe care astăzi în mod deosebit începeți să o aduceți spre slava Prea Sfintei Treimi și binele poporului credincios, vestind și învățînd adevărul cel încununat de credință, speranță și iubire, lucrînd la zidirea păcii adevărate care pornește din inimile noastre unde se află Hristos.

Calea slujirii este o cale a Crucii, Să vă întărească Hristos în clipele grele și să vă mîngîie gîndul că vă stau întru bunătate și fidelitate alături atîția ierarhi, preoți, monahi, credincioși și prieteni.

Iar Precurata și Preasfînta Fecioară Maria să vă ocrotească întru mulți ani fericiți, pe drumul slujirii Bisericii și neamului românesc.

Vă însoțim cu dragostea, prețuirea și rugăciunile noastre».

Exprimînd sentimentele de dragoste și respect ale Federației Comunităților Evreiești din România față de Biserica Ortodoxă Română și noul ei Întîistătător, *Eminența Sa dr. Moses Rosen, Șef Rabinul Cultului Mozaic*, a spus :

«DISTINS AUDITORIU,

În numele Federației Comunităților Evreiești din România, în numele clerului și credincioșilor noștri, în numele meu personal, vă adresez, Părinte Patriarh, o frățească și din suflet binecuvîntare pentru înalta misiune la care ați fost chemat.

Noi credem că nimic nu-i întîmplător, în toate este vrerea lui Dumnezeu.

Cuvîntul patriarh vine de la pater, părinte și primul patriarh este Ava Avraam. Ava înseamnă părinte. Primul om care l-a descoperit pe Dumnezeu unicul, omul care este părintele nostru, al tuturor.

De aceea el se numește Avraam și nu Avram, căci este părintele tuturor popoarelor și îmbrățișează cu dragoste sa și pe fiii lui Ismail, și pe fiii lui Isaac și pe fiii lui Iacov. Aș vrea să citez acum un text al profetului Isaia, text pe care-l consider foarte potrivit pentru această marea Adunare unde sînt prezenți reprezentanți ai milioanei de credincioși din toate părțile lumii : «Ascultați cuvîntul Meu, zice textul, voi cei ce luptați pentru dreptate, voi cei ce căutați pe Dumnezeu!» Iată, așadar, că încă profetul Isaia nu vedea nici o contradicție între cele două misiuni ale omului, a căuta pe Dumnezeu și a lupta pentru dreptate, ci o armonie desăvîrșită între setea de dreptate și căutarea lui Dumnezeu.

Priviți spre stîncă din care ați fost clintit ! Priviți spre Avraam, primul patriarh, care a împlinit această dublă misiune, misiune care vă revine Prea Fericirii Voastre, de a-L căuta pe Dumnezeu și de a lupta pentru dreptate.

Noi, evreii, care am suferit atîta din cauza nedreptății, am fost miluiți ajungînd în această minunată țară în care nu a existat niciodată ura de rasă și unde am aflat ce înseamnă egalitate și frăție.

PREA FERICIREA VOASTRĂ,

De 36 de ani sîntem nu numai formal, ci, îndrăznesc să spun, prieteni, frați. Cînd spun aceasta nu folosesc fraze sforăitoare, ci mărturisesc că am simțit căldura ospitalității lui Avraam cînd v-am vizitat la Iași, ca și atunci cînd am avut cinstea să vă avem ca oaspete al nostru. Aceasta însemnează cu adevărat frăție și ecumenism, respectîndu-ne unul pe celălalt și nu căutînd să-l convingem pe celălalt să îmbrățișeze religia lui. Verdele rămîne verde, roșul rămîne roșu, fiecare rămîne consecvent credinței sale, dar împreună ne străduim să găsim tot ce-i frumos, tot ce-i bun, tot ce-i drept, tot ceea ce poate folosi patriei noastre comune, tot ceea ce poate folosi păcii.

Dați-mi voie să vă adresez din adîncul inimii, în numele întregii mele obști, sincere felicitări.

Noi, evreii, nu obișnuim să urăm «La mulți ani». Poate sîntem exagerați, deși eu nu sînt convins de aceasta. La mulți ani este ceva imprecis. Mulți, mulți, dar cîți ? Noi, vă urăm să trăiți pînă la 120 de ani, vîrsta lui Moise. Dumnezeu să vă binecuvînteze !»

Aducînd un cald omagiu noului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, *Eminența Sa Episcopul Albert Klein*, Conducătorul Bisericii Evanghelice C. A. — Sibiu, a arătat :

«ONORATĂ ASISTENȚĂ,

Permiteți-mi, vă rog, ca în această minunată zi, să exprim, în numele Bisericii Evanghelice C. A. din România, cele mai călduroase felicitări Prea Fericirii Sale Teoctist, cît și clerului și credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române.

Îmi amintesc de atmosfera în care slujeau acum 50 de ani Cultele religioase din țara noastră. Nu lipsea respectul reciproc, nici corectitudinea în relațiile lor, dar se simțea, totuși, o anumită răceală.

Faptul că acest climat dintre Cultele din țara noastră s-a schimbat într-un mod atît de îmbucurător, se datorește, în primul rînd, Bisericii Ortodoxe Române.

Trebuie să amintim, de asemenea, și de îndemnul venit din partea Mișcării Ecumenice, care a contribuit substanțial la sensibilizarea Bisericilor confesionale pentru unitatea Sfintei Biserici apostolice pe care o mărturisim în crezul nostru comun.

Prin felul cum aceste îndemnuri au fost realizate, prin deschiderea frățească cu care ierarhii Bisericii Ortodoxe Române și profesorii Institutelor Teologice au întâmpinat pe reprezentanții celorlalte Culte, s-au pus bazele ecumenismului nostru local.

Printre cei care au luat parte, de la început, la această deschidere ecumenică îl întîlnim și pe nou alesul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Teoctist. Oriunde ne-am întîlnit, ne-am întâmpinat cu acea amabilitate frățească în care, împreună cu înțelepciunea sa părintească, am recunoscut o mărturie a acelei spiritualități care este un rod al Duhului Sfînt. Îl rog să primească urările noastre pentru activitatea la care a fost chemat și pe care aș dori să le exprim printr-un verset din Psalmul 133 : «Să te binecuvînteze Domnul din Sion ; El care a făcut cerul și pămîntul» (Ps., 133, 3)».

Exprimîndu-și bucuria pentru alegerea Prea Fericitului Teoctist ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Eminența Sa Episcopul Laszlo Papp, Conducătorul Eparhiei Reformate din Oradea, a spus :

«PREA FERICIREA VOASTRĂ,

În anii studenției mele am avut un prieten, bursier venit din Extremul Orient. Nu era creștin, dar a citit Sfînta Scriptură cu mare interes. La un moment dat a făcut o observație stranie, și anume : din această carte lipsesc formulele de politețe. Omului nu-i sînt adresate rugămînți, ci, aproape exclusiv, numai porunci.

Analizînd această observație am ajuns la concluzia că omul are nevoie de îndrumare permanentă spre făgașul cel bun, deoarece, depărtîndu-se de Dumnezeu nu-și mai cunoaște nici propriul interes și nici interesul altora.

Mi-am amintit de această discuție, care a avut loc cu 50 de ani în urmă, în aceste binecuvîntate momente. «Bucurați-vă cu cei ce se bucură...», ne îndeamnă Sfîntul Apostol Pavel (Rom., 12, 15). Este motivul pentru care, dînd ascultare îndemnurilor scripturistice, ne aflăm, astăzi, aici.

PREA FERICIREA VOASTRĂ,

Vă aduc la cunoștință că, azi, în locașurile Bisericii Reformate din țara noastră, preoții și credincioșii noștri se roagă lui Dumnezeu pentru noul patriarh ortodox român. Această manifestare frățească se datorește faptului că, întreaga Biserică Reformată din România — atît slujitorii, cît și enoriașii ei— se bucură împreună cu Biserica Ortodoxă Română, care a primit de la Domnul un nou prim slujitor vrednic. Eu cred că este cazul să mai spun că între cei care se bucură, eu sînt cel dintîi. Această bucurie are un fundament foarte solid, și anume: răs-timpul în care păstorind la Arad v-ați îngrijit și de Eparhia Oradei. Atunci am putut constata că cele două eparhii ale noastre: Episcopia ortodoxă Română și cea Reformată nu sînt despărțite, ci sînt legate una de alta prin sentimente calde, care ne unesc în realizarea obiectivelor atît bisericesti, cît și sociale, călăuzindu-ne spre obiectivul primordial de astăzi: asigurarea unui viitor pașnic pentru patria noastră scumpă și pentru întreaga omenire.

Sînt conștient că sarcina noastră nu e ușoară. Dar, dacă rămînem «uniți în cuget și simțiri», strădania noastră va fi binecuvîntată de Dumnezeu.

PREA FERICIREA VOASTRĂ,

Dorim din toată inima ca Domnul nostru să vă binecuvînteze cu sănătate deplină și cu împliniri minunate !»

Dînd glas sentimentelor de dragoste frățească pentru Prea Fericitul Teoctist, noul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Eminența Sa Episcopul dr. Kovacs Lajos, Conducătorul Bisericii Unitariene — Cluj-Napoca, a mărturisit :

«PREA FERICIREA VOASTRĂ, ONORATĂ ASISTENȚĂ,

Din partea Bisericii Unitariene din România și din partea mea, personal, vă adresez cele mai sincere urări de sănătate cu prilejul alegerii Prea Fericirii Voastre ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Biserica noastră s-a bucurat, mai ales, în ultimele patru decenii, de sprijinul și dragostea binevoitoare a Bisericii Ortodoxe și a conducătorilor ei. Predecesorul meu, episcopul Kiss Elek a întreprins relații frățești cu răposatul patriarh Justinian, care i-a oferit ospitalitate ori de cîte ori se afla în Capitală pentru rezolvarea treburilor sale oficiale.

Și eu, începînd de la alegerea mea în funcția de episcop, am beneficiat de această ospitalitate. Pentru această manifestare de dragoste a Bisericii Ortodoxe Române față de noi, îmi exprim, cu ocazia acestui

eveniment din istoria ei și din viața Prea Fericirii Voastre, profunda recunoștință și mulțumire. Este o adevărată festivitate pentru mine ori de câte ori pot fi prezent în înalta societate a Patriarhului și a celorlalți conducători, mitropoliți și episcopi ai Bisericii Ortodoxe Române.

Biserica Unitariană, așa cum a procedat de-a lungul istoriei sale de peste 400 de ani, se va strădui și în viitor, să acționeze pentru înțelegere între diferitele confesiuni creștine, pentru cooperare între popoare și națiuni, pentru afirmarea cât mai desăvârșită a spiritului bunăvoinței și pentru aspirațiile de pace ale popoarelor lumii.

Rog pe Dumnezeu Tatăl nostru cel bun, să vă binecuvânteze cu mulți ani, sănătate, putere de muncă și rodnice împliniri pentru Biserica Ortodoxă Română și pentru Bisericile Ortodoxe din întreaga lume !»

Ca delegaț din partea Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Victorin, Conducătorul Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române în America și Canada, a luat cuvîntul P. C. Protoiereu-vicar Ioan Bugariu, care a spus :

«PREA FERICITE PĂRINTE PATRIARH TEOCTIST,

Eu, Pr. Ioan Bugariu, Vicarul Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române în America și Canada, preoții Ioan Ioniță din Lausing și Gheorghe Chișcă din Montreal, Canada, sîntem delegați din partea Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Victorin spre a lua parte, în această măreață zi, la întronizarea Prea Fericirii Voastre ca Patriarh.

Am zburat peste mări și țări ca să fim alături de toată suflarea românească din Țara mamă la această sărbătoare pentru Biserica noastră străbună.

PREA FERICITE PĂRINTE PATRIARH TEOCTIST,

Ne cunoaștem de zeci de ani, ne-ați vizitat în America de nenumărate ori, am slujit împreună și am vorbit mult împreună.

Ați fost vicarul Sfintei Patriarhii, episcop la Arad, mitropolit la Craiova și la Iași, ați muncit cu drag și rîvnă peste tot. Ne-am bucurat, cu ani în urmă, primind vestea că vă vom avea episcop al Eparhiei Misionare Ortodoxe Române în America și Canada ; v-am publicat chiar și numele și fotografia cu acest titlu în Calendarul «Credința» din anul 1965.

Mîna bunului Dumnezeu și voința credincioșilor din Țara mamă au fost altele și iată că ați ajuns Patriarh.

Înalt Prea Sfinția Sa Arhiepiscopul nostru Victorin, mi-a spus că regretă foarte mult că nu poate participa personal și că vă adresează din toată inima cele mai sincere felicitări și urări de îndelungată arhipăstorie a Sfintei noastre Biserici Ortodoxe Române. Întru mulți ani !

Noi, delegații prezenți, în numele credincioșilor ortodocși români din America și Canada, vă dorim sănătate, putere de muncă și frumoase realizări în Ortodoxia neamului nostru românesc și vă rugăm să nu ne Glasul Bisericii

uitați, să ne sprijiniți și să răspundeți cu drag la cererile noastre, pe care le cunoașteți foarte bine, căci, noi, cu toate că geografic sîntem foarte departe, sufletește ne simțim foarte aproape.

Să ne trăiți întru mulți ani fericiți !»

Comunitățile ortodoxe române din Europa au transmis urările lor de bine, fericire și sănătate noului patriarh ales, prin *Înalt Prea Sfințitul! Arhiepiscop A d r i a n*, Conducătorul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române pentru Europa Centrală și Occidentală, care a arătat :

**«PREA FERICITE PĂRINTE PATRIARH,
ONORAȚI REPREZENTANȚII AI AUTORITĂȚILOR DE STAT,
DISTINSĂ ASISTENȚĂ,**

Pronia divină, v-a ridicat astăzi în jilțul patriarhal al Bisericii Ortodoxe Române, Biserica cinstiților noștri părinți, făuritori de datini și simțire românească. Fiu al melegurilor botoșenene din slăvita Moldovă a marelui Ștefan, înzestrat cu alese însușiri sufletești și bogată experiență misionar-pastorală, Prea Fericirea Voastră întruchipează năzuințele și aspirațiile spre unitate sufletească ale fiilor Bisericii și neamului românesc de pretutindeni.

Mă simt onorat să-i reprezint la acest înălțător eveniment pe binecredincioșii contrați și cinstiții slujitori din cadrul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române pentru Europa Centrală și Occidentală, parte integrantă din marea familie a neamului românesc. De aceea, să-mi fie îngăduit a mărturisi crezul viețuirii noastre bisericești naționale în contextul ortodoxiei românești de peste hotare, întrucît valorile spirituale ale Bisericii Ortodoxe Române sînt și valorile noastre.

Trup din trupul Bisericii Mame, suflet din sufletul neamului sîntem pe deplin conștienți că numai în Biserică și prin Biserică ne păstrăm identitatea de creștini ortodocși români. Existența ființei noastre constă în legătura duhovnicească cu țara de obîrșie și cu Altarul de credință în care s-au botezat, miruit și împărtășit moșii și strămoșii noștri din spațiul mioritic carpato-dunărean.

Cu autoritatea și responsabilitatea sa canonică, Biserica îi adună pe fiii săi de lege ortodoxă, răspîndiți prin diferite țări ale lumii, în jurul vetrelor de credință străbună, de grai și de simțire românească. Ocrotindu-i ca o mamă iubitoare pe toți cei ce cred și simt românește, ea le luminează sufletele și le călăuzește pașii pe calea unității, păcii, adevărului și dreptății. Sub cupola Bisericii, românii au posibilitatea să iasă din anonim, să se cunoască unii pe alții și să se iubească frățeste, căci nu există bucurie mai mare ca dragostea dintre frați.

Tuturor celor care au nevoie de sprijin și ajutor, Biserica le este «reazem de întărire și zid de scăpare». Sub purtarea sa de grijă sîntem, ne mișcăm și viețuim.

Potrivit concepției teologice românești hotarele Bisericii sînt acolo unde sînt hotarele neamului. În virtutea acestui principiu, Biserica asigură fiilor săi ascultători statornicia în dreapta credință și unitatea tuturor, ideal scump poporului român din toate timpurile și locurile.

Chiar dacă soarta le-a hărăzit să viețuiască pe diferite meridiane ale lumii, sufletul și gândul le sînt mereu îndreptate spre locurile în care au odrăslit, la părinții și frații lor. Prin aceasta ei au mîngîierea că nu sînt singuri, ci în comuniunea dragostei creștine cu frații de-acasă și de pretutindeni. Sub povătuirea păstorilor sufletești, ei își păstrează identitatea, vorbind cum li-i graiul și îmbrăcîndu-se cum li-i portul, din străbuni lăsat, demni de apartenența la un popor de origine latină și creștină ortodoxă.

La începutul Patriarhatului Prea Fericirii Voastre, îngăduiți-ne, Prea Fericite, ca drept urare sinceră, împreună cu neobosiții slujitori ai comunităților ortodoxe române din Europa Centrală și Occidentală să vă asigurăm că vom osteni, «cu timp și fără timp», pentru a menține mereu aprinsă candela dreptei credințe în sufletele celor încredințați spre duhovnicească ocrotire. Cu toții împreună, cu o inimă și un cuget, facem cunoscută peste hotare spiritualitatea românească și dragostea de bine și frumos, virtuți specifice neamului nostru.

Întreprindem tot ce ne stă în putință ca fiii noștri duhovnicești să nu-și uite datinile, obiceiurile, graiul românesc, mai ales, pămîntul sfînt al țării în care odihnesc inimile celor din veac adormiți, părinți și frați ai noștri.

Acum cînd se înscrie o nouă pagină în cronică de aur a Bisericii Ortodoxe Române, exprimăm din inimă prinosul recunoștinței noastre pentru sprijinul material și spiritual de care beneficiem și de care nădăduim că nu vom fi lipsiți nici în viitor. Toastăm pentru sănătatea și prosperitatea Prea Fericirii Voastre, a înaltei Conduceri de Stat, a onoratului Departament al Cultelor și pentru toți cei prezenți.

Intru mulți și fericiți ani Prea Fericite Părinte Patriarh Teoctist !»

Consiliul «Asociației România» a exprimat sentimente de aleasă prețuire pentru Prea Fericitul Patriarh Teoctist, prin Domnul Prof. Virgil Căndea, secretarul acestei organizații, care a spus:

«PREA FERICITE PĂRINTE PATRIARH,

Este o deosebită onoare pentru mine să particip la sărbătoarea înscăunării Prea Fericirii Voastre, din partea așezămîntului nostru de cultură «Asociația România» și din partea redacției revistei sale, «Tribuna României».

Cunoaștem neobositele strădănituri ale Prea Fericirii Voastre încă din anii tinereții, pe calea de lumină a unei tradiții de zidire a omului întru bine și frumos, întru muncă și înălțare spirituală, pentru apărarea libertății, a păcii, pentru sporirea dragostei între oameni.

Știm cu cîtă ardoare v-ați dăruit ființa zidirii sufletești a semenilor noștri, ajutorării celor setoși de armonie și înălțare.sufletească, propășirii și binelui obștii românești.

Sîntem siguri că din înalta demnitate de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române vă veți înmulți puterile pentru ca toate aceste daruri să se reverse și mai deplin asupra semenilor noștri, ca de ele să se folosească țara noastră și poporul său muncitor, drept, cinstit și modest în efortul mare de astăzi spre înălțarea și înflorirea vieții în patria noastră.

Sîntem încredințați, Prea Fericirea Voastră, că «Asociația România», cît și revista sa, «Tribuna României» vor găsi și de acum înainte aceeași caldă și largă înțelegere, sprijinul generos acordat eforturilor noastre de răspîndire a culturii, gîndirii și spiritualității neamului nostru pe toate meridienele lumii unde există comunități românești.

Sîntem fericiți să știm că și pe acest tărîm al păstrării conștiințelor românești, oriunde pe pămînt, vă avem alături cu statul luminat și cooperarea binevoitoare.

Îngăduiți-mi să vă urez mulți ani, sănătate și înalte împliniri pentru binele oamenilor și pentru pacea lor.

Să păstoriți, Prea Fericite Părinte Patriarh, ani mulți, pașnici și rodnici».

În numele Sanctității Sale Ignatie al IV-lea, Patriarhul Antiohiei, a luat cuvîntul P. Cuv. Arhim. Nifon Saikaly, care a spus:

«IUBIȚI PRIETENI,

Biserica Antiohiei este fericită să participe alături de Biserica soră, Biserica Ortodoxă Română la acest moment de mare bucurie prilejuit de întronizarea noului său Întîistătător. Dorim să transmitem Prea Fericirii Voastre dragostea fraților noștri, a Sanctității Sale Patriarhul Ignatie al IV-lea al Antiohiei care se alătură astăzi prin rugăciunile sale, bucuriei pe care o încearcă Biserica Voastră, Sfîntul Vostru Sinod și întreaga comunitate ortodoxă din România.

Prea Fericirea Voastră,

Am venit astăzi să aducem mărturia legăturilor frățești care unesc cele două Biserici ale noastre încă de multe secole, legături care nădăjdum că se vor dezvolta și mai mult în timpul păstoririi Prea Fericirii Voastre, pentru binele popoarelor noastre, Bisericilor noastre și a întregii Ortodoxii.

Înălțarea Voastră pe scaunul patriarhal este de natură să încurajeze continuarea întăririi raporturilor noastre, și va adăuga, desigur, o nouă pagină în cronica legăturilor de fraternitate, de respect și de cooperare dintre cele două Biserici.

Sîntem siguri că Prea Fericirea Voastră și Sfînta Voastră Biserică înalță rugăciuni pentru poporul libanez și pentru conducerea țării în frunte cu președintele ei, care astăzi au nevoie de rugăciunile Voastre, ca pacea Domnului să se stabilească între fiii săi, îndeplinind, astfel, și dorințele fratelui Vostru, Patriarhul Antiohiei, pentru a se instaura preutindeni dragostea creștină.

Transmișînd Prea Fericirii Voastre felicitările Primatului Antiohiei, ne exprimăm mulțumirile pentru ospitalitatea Voastră și vă urăm sănătate, prosperitate Sfintei Voastre Biserici și poporului Vostru preaiubit».

Un călduros omagiu în cinstea Prea Fericitului Patriarh Teoctist a adus și înalt Prea Sfințitul Antonie, Mitropolitul Ardealului, prin următoarele cuvinte :

«Prea Fericite Părinte Patriarh,
Domnule Vicepreședinte al Consiliului de Stat,
Domnule Președinte al Departamentului Cultelor,
Onorați comesenii,

Itată-ne, împreună, la această agapă a bucuriei, sărbătorind o mare împlinire și un important eveniment din viața Bisericii Ortodoxe Române, astăzi, când am întronizat pe cel de-al cincilea patriarh al său, Prea Fericitul Teoctist I-ul.

Vine din rîndul poporului, de acolo de unde au urcat pe tronul patriarhal toți înaintașii săi, aducînd cu sine proștejime de gînd, de credință și de iubire, față de Dumnezeu Părinților noștri și față de pămîntul și poporul românesc. Activitatea sa îndelungată ca vicar patriarhal, episcop de Arad, mitropolit al Olteniei și, apoi, al Moldovei și Sucevei este pentru clerul și credincioșii Bisericii noastre o garanție că urcă treptele tronului celui mai înalt încărcat de experiență în lucrarea spirituală, în administrația și în relațiile Bisericii cu lumea modernă și, în special, cu situarea ei în contextul românesc de astăzi.

E cunoscut nouă, tuturor, și onorațiilor oaspeți de peste hotare, atît ca ostenitor în pregătirea Sfantului și Marelui Sinod Ortodox, unde pînă mai ieri a condus delegația Bisericii Ortodoxe Române, cît și ca membru în Comitetul consultativ al Conferinței Bisericilor Europene, participînd la nenumărate acțiuni și congrese pentru pace, apărător al dreptei credințe, dar și cu deschideri largi pentru ecumenism, atît pe plan local, cît și pe plan internațional.

Sperăm toți că vom avea în cel de-al cincilea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române un mare Patriarh, așa cum au fost și înaintașii săi și că Biserica Ortodoxă Română va fi o Biserică tot atît de activă în marea familie ortodoxă și în marea familie creștină din lume, luptînd pentru unitate și pace. Astăzi, mai ales, avem nevoie de pace, de pacea Celui ce a fost anunțat de îngeri că va aduce «Slava întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoire».

Sperăm toți că Prea Fericirea Sa va îndruma Biserica noastră spre un astfel de climat, pentru care țara și Președintele nostru, Domnul Nicolae Ceaușescu fac eforturi deosebite. Dacă vom avea pace, ne vom putea îndruma credincioșii spre mîntuire, spre fericirea pe pămînt și în ceruri. Fără pace toate se vor dovedi inutile și păcatul nepăcii va striga împotriva noastră înaintea lui Dumnezeu. Căci nu Dumnezeu a creat armele, ci noi, oamenii. Tot noi, oamenii, trebuie să renunțăm la ele.

Să mulțumim lui Dumnezeu pentru pacea de pînă azi și pentru bucuria de azi, de a ne fi pus în rînduială din nou viața noastră bisericască românească prin alegerea, în locul vrednicului de pomenire Iustin, pe vrednicul de cinste și de cinstire în acest rang patriarhal. Axios !».

Din partea Patriarhiei Ecumenice și a Sanctității Sale Dimitrios I, Patriarhul Constantinopolului, a prezentat felicitări *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Chrisostom de Myra*, care a spus :

«Prea Fericirea Voastră,

Mulțumesc pentru cinstea ce s-a făcut Patriarhiei Ecumenice ca să vorbesc în fața Prea Fericirii Voastre. Patriarhia Ecumenică nu ar fi vrut să nu se audă glasul său în aceste momente festive și vă adresează prin mine felicitările și urările sale de bine. La bucuria Bisericii Ortodoxe Române pe care Biserica din Constantinopol o simte și o înțelege, noi participăm din tot sufletul. Sîntem plăcut surprinși de încrederea și prețuirea pe care vi le arată Președintele țării dumneavoastră, Domnul Nicolae Ceaușescu.

Ne rugăm Domnului să vă dăruiască lungime de zile și harul său cel sfînt spre binele și progresul Bisericii Ortodoxe Române, pentru slujirea binecredinciosului popor român și spre slava lui Dumnezeu.

Întru mulți ani stăpine !»

Tuturor vorbitorilor, care, în numele lor personal sau al Bisericilor și organizațiilor pe care le-au reprezentat, au exprimat sentimente de aleasă prețuire, respect, dragoste și prietenie sinceră față de Biserica Ortodoxă Română în frunte cu Întîistătătorul ei, nou ales, și față de țara și poporul nostru, le-a răspuns *Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist*, prin următoarea cuvîntare :

«Domnule Vicepreședinte al Consiliului de Stat,
Sanctitățile Voastre,
Înalt Prea Sfințiile Voastre,

Înalt Prea Sfințiți și Venerabili reprezentanți ai Bisericilor Ortodoxe surori și ai celorlalte Biserici și Confesiuni creștine,

Eminența Voastră, Domnule Cardinal,

Prea onorați conducători și reprezentanți ai Cultelor din țara noastră,

Iubiți comeseni,

Ascultînd luările de cuvînt, însumînd un mare număr de vorbitori, am reținut o întregă bogăție de simțăminte exprimate, ca și în Catedrală, față de Biserica și țara noastră. Sînt convins că fiecare dintre vorbitori, precum și mulți dintre cei de față, încă ar mai fi avut cîte ceva de adăugat la tot ceea ce atît de frumos, atît de pătrunzător și atît de mișcător s-a rostit astăzi la această recepție. Am fost cuprins, de bună seamă, de o adîncă emoție și, în același timp, de o mare satisfacție pentru faptul că toți cei care au luat cuvîntul au comunicat gînduri și preocupări de o înaltă pîrtășie la actul săvîrșit astăzi și de o impresionantă unitate și armonie în legătură cu misiunea Bisericilor și a Cultelor în actualitate. Ne dăm cu toții seama de rolul și responsabilitatea noastră în slujirea aspirațiilor arzătoare ale omenirii contemporane, grav amenințată de primejdia unui cataclism nuclear.

Începînd cu Sfînta și dumnezeiasca Liturghie și continuînd cu accasă întîlnire am privit ca într-o măreață și bogată frescă, aureolată de

strălucirea prezenței Bisericii universale, am putea spune, în frunte cu doi patriarhi și cu reprezentantul Scaunului ecumenic al Constantinopolului. Avem de față, spre neuitata noastră bucurie, întreaga Ortodoxie. Deschisă dialogului, ecumenismului, problemelor păcii și dezarmării și, în general, oricărui domeniu privind prezentul și viitorul omului de pretutindeni, Biserica Ortodoxă Română este fericită să fie și cu acest pri-lej gazda ospitalieră a unor distinse personalități din lumea creștină, începînd cu reprezentantul Sfîntului Scaun, cu reprezentanții Consiliului Ecumenic al Bisericilor, ai Conferinței Bisericilor Europene, ai Conferinței Creștine pentru Pace și continuînd cu delegații unor Biserici din Europa, a reprezentanților parohiilor ortodoxe române de peste hotare, a conducătorilor Cultelor din țara noastră și a numeroși invitați — clerici și mireni — din cuprinsul Patriarhiei Române.

Dacă pe plan intercreștin, Biserica noastră este o prezență activă, aducîndu-și contribuția ei, în duhul dragostei evanghelice, la înfrățirea și unitatea tuturor, ca Biserică națională ea a fost, este și va fi pururea legată de poporul român, slujind cu dăruire și devotament năzuințele lui nobile. Era, deci, firesc, ca atît acum, cît și la celelalte momente ale alegerii și întronizării noastre ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, să ne bucurăm de prezența înalților reprezentanți ai Conducerii de Stat, în frunte cu Domnul Manea Mănescu, Vicepreședinte al Consiliului de Stat, pe care îl salut cu toată căldura, în numele întregii asistențe.

Ca pe un tărîm al stimei și al dragostei dumnezeiești s-au revărsat, aici, gîndurile, simțămintele și nădejile pe care ilustrii oaspeți de peste hotare le nutresc pentru Biserica noastră, pentru țara noastră, pentru poporul nostru și pentru noi înșine. Alături de toți cei prezenți și asemenea tuturor fiilor patriei, în primul rînd, m-am bucurat din inimă să aud, astăzi, nu o dată, ci de mai multe ori, cuvinte de înaltă cinstire și aleasă prefuire rostite de toți vorbitorii față de Președintele țării noastre, Domnul Nicolae Ceaușescu, pentru inițiativa și acțiunile sale puse în slujba păcii și dezarmării, apărării vieții, înțelegerii și colaborării între state și popoare.

Prezența Domniei Voastre, Domnule Vicepreședinte al Consiliului de Stat, care m-ați onorat și cu înmînarea înaltului Decret Prezidențial, este încă o mărturie vie a înțelegerii pe care Conducerea de Stat o are față de noi, fiii și slujitorii Bisericii Ortodoxe Române și față de toate Cultele din țara noastră. De aceea, fiind în asentimentul tuturor și stăpînit de o adîncă recunoștință, să-mi fie îngăduiut să-mi îndrept primul meu gînd către președintele țării, care, mai bine de două decenii, conduce cu înțelepciune și eroism destinele poporului nostru, ctitorul României moderne, al celor mai mărețe înfăptuiri din întreaga istorie națională, personalitatea proeminentă a contemporaneității, luptător neobosit pentru triumful nobilelor idealuri ale păcii și colaborării în lume. Cu aceste gînduri și sentimente, să înălțăm o urare tradițională: Trăiască Președintele României, Domnul Nicolae Ceaușescu și să înto-năm «Mulți și fericți ani» (asistența a cîntat «Mulți ani trăiască»).

Am reținut, din luările de cuvînt, tot ceea ce s-a îndreptat către slabele mele puteri și îmi este imposibil să mă opresc acum, la fiecare în parte. Toate aceste îndreptățite nădejdi, formulate atît în cadrul Sfintei

Liturghii, cât și aici, le voi păstra, însă, în cugetul și inima mea, străduindu-mă să le dau viață. Aș dori, totuși, să afirm că, răspunzând înaltei misiuni la care am fost chemat și invocând ajutorul lui Dumnezeu și puterea rugăciunilor înălțate astăzi, voi purta cu gândul treaz și voința hotărîtă cîrma Sfîntului nostru Așezămînt strămoșesc, Biserica Ortodoxă Română, pe drumul slujirilor sfinte, de mărețe și rodnice împliniri, tratat de înaintași și cerut de epoca pe care o străbatem.

Din primul moment țin să încredințez de dragoste, respect și recunoștință pe toți venerabilii Înfiistătători ai Bisericilor Ortodoxe surori, în frunte cu Sanctitatea Sa, Dimitrios I, Patriarhul Constantinopolului, cu Prea Fericiții Patriarhi Diodor al Ierusalimului și Maxim al Bulgariei, pe Înalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Dorotei de Praga și pe ceilalți soli ai Bisericilor Ortodoxe, care au adus cuvînt frățesc și plin de iubire, mărturisind atașamentul, prețuirea și pătășia lor față de Biserica noastră, de slujitorii și credincioșii ei, față de mine personal și față de întregul popor român.

Sînt, de asemenea, recunoscător celorlalți reprezentanți ai Bisericilor de peste hotare — Bisericii Vechi Orientale din India, Bisericii Romano-Catolice, Bisericii Anglicane — și ai Organizațiilor mondiale creștine — Consiliul Ecumenic al Bisericilor, Conferința Bisericilor Europene, Conferința Creștină pentru Pace — care au fost prezenți la acest act canonic de mare însemnătate pentru Biserica Ortodoxă Română, unindu-și rugăciunile și gândurile, aici, pe pămîntul României, pentru unirea creștinătății, pentru pacea și viața lumii, pentru promovarea dialogului și continuarea rodnică a conlucrării Bisericilor noastre.

Pe toți îi asigurăm că Biserica Ortodoxă Română va stăruî pe drumul de deschidere ecumenică, așa cum remarca Eminența Sa Cardinalul Willebrands, președintele Secretariatului pentru Unitatea Creștină de la Vatican și alți oratori, păstrînd, totodată, legătura strînsă și unitatea deplină cu întreaga Ortodoxie. Biserica noastră, cu o bogată tradiție și experiență teologică, este, după cum se știe, o Biserică a păcii și a prieteniei cu toți oamenii, de aceea nu precupește nici un efort, fiind prezentă, cu inițiative și propuneri valoroase, cu contribuții remarcabile, la toate acțiunile menite să unească și să întărească Ortodoxia, să apropie Bisericile și să statornicească un climat de frățietate, de bunăvoință și de iubire.

Vom face-o cu prisosință și pe mai departe, cu darul și cu puterea lui Dumnezeu și în condițiile libertății religioase create în țara noastră tuturor Cultelor, împreună cu care ne străduim să dăm viață poruncii Mîntuitorului de a fi una în dragoste, în slujirea păcii și a patriei noastre. Le sînt recunoscător conducătorilor și reprezentanților Cultelor din România pentru participarea la actul întronizării noastre și pentru aprecierile exprimate, adresîndu-le tuturor cuvînt de mulțumire și de nădejde vie în continuarea strădaniilor muncii noastre comune. Ideea apropierii, a dragostei și colaborării frățești, a unirii tuturor eforturilor pentru sprijinirea muncii creatoare a harnicului nostru popor, pentru apărarea păcii și a vieții pe pămînt, a valorilor omului de totdeauna și de pretutindeni, se cuvine să ne stăpînească neîncetat.

Aducînd cele mai vii mulțumiri oaspeților de peste hotare și invitațiilor din țară care au luat cuvîntul și talmăcind voința Mintuitorului Iisus Hristos, testamentul Său, Ca toți să fie Una, îi încredințăm că acțiunea de apropiere a Bisericilor, de cunoaștere mai bună a tot ceea ce ne înfrățește, a înlăturării prozelitismului, care degradează dialogul, o considerăm misiune sfîntă.

Vă mulțumesc tuturor celor care m-ați însoțit către jilțul arhipastoral al Bisericii Ortodoxe Române și ați împodobit această zi cu bunăvoința, prestigiul și credincioșia Bisericilor pe care le reprezentați. Întîlnirea de astăzi a fost pentru mine, la acest nou început de drum, deosebit de folositoare, de înviorătoare și de îmbucurătoare. Binecuvîntarea întîistătorilor Bisericilor Ortodoxe, rugăciunile reprezentanților celorlalte Biserici mi-au fost un adevărat balsam sufletesc. Acestora li se adaugă prezența membrilor Sfîntului Sinod, a reprezentanților clerului și credincioșilor, a colaboratorilor, conducătorilor instituțiilor de învățămînt teologic, a slujitorilor mînăstirilor și altarelor din Moldova, Transilvania și Muntenia, care au adus mărturia atașamentului și dăruirii lor față de Biserică strămoșească și față de noi personal. Am deplina încredere în îndeplinirea celor auzite, în valoarea și vigoarea clerului nostru de pretutindeni, a tuturor fiilor dumnezeiescului nostru Așezămînt.

Am ascultat, de asemenea, cuvîntul ierarhului Arhiepiscopiei Ortodoxe Române pentru Europa Centrală și Occidentală, cu sediul la Paris și a reprezentantului Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române în America și Canada. Îi avem pe toți la inimă și îi păstrăm în dragostea noastră de părinți și frați ai lor. Le adresăm, în numele Sfîntului Sinod, un cuvînt de prețuire pentru strădania de a menține în cele patru zări ale lumii, imaginea vie a țării și pămîntului strămoșesc, prin păstrarea neschimbată a credinței și a datinilor ortodoxe. Transmiteți, iubiți frați, tuturor celor pe care îi reprezentați, aici, și care își duc viața pe îndepărtatele meleaguri ale globului, din partea mea personal, a Sfîntului Sinod, a credincioșilor și preoșimii noastre, cele mai calde doriri de sănătate, de fericire și de bine, ca fii ai poporului român și ai Bisericii străbune. Le împărtășim tuturor binecuvîntarea noastră și a Bisericii Mame, cu îndemnul de a sluji idealurile sfinte ale unității de credință și de neam.

Pe noul drum de lucrare și de slujire a Bisericii și poporului, pe care purcedem acum, fiecare, cu rostul său, este rînduit să fie ca o piatră vie, cum spune dumnezeiescul cuvînt, la temelie Sfintei noastre Biserici Ortodoxe Române. Am fost, astăzi, iubiți frați, membri ai Sfîntului Sinod, martorii frumuseților Bisericii strămoșești în scumpa noastră țară, Republica Socialistă România, și am constatat vrednicia ierarhilor și a clerului ei, hărnicia poporului românesc. Peste toate strălucite înțelepciunea conducerii țării, geniul creator al Președintelui României, Domnul Nicolae Ceaușescu, care a statornicit condiții de deplină libertate religioasă pentru lucrarea Cultelor din țara noastră. Întîlnirea de astăzi este încă un prilej de a ne lega frățește de toți fiii patriei și a ne aduce contribuția la înflorirea țării și la apărarea păcii în lume.

Încrezător în adevărarea acestor mărturii, pășesc acum, spre noi strădanii, cu binecuvîntarea și rugăciunile tuturor, ca Bunul Dumnezeu

să ajute lucrării ce îmi stă în față, să sporesc neconținut slujirea închinată Bisericii străbune, credincioșilor ei și, în egală măsură, scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România.

Vă mulțumesc călduros, Domnule Vicepreședinte al Consiliului de Stat, dumneavoastră și celor care vă înconjoară din partea Conducerii de Stat, pentru participarea pilduitoare cu care ne-ați onorat în această împrejurare istorică. Încă o dată, vă rugăm să transmiteți Conducerii de Stat, personal Domnului Președinte Nicolae Ceaușescu, bucuria și entuziasmul nostru, nu numai al fiilor Bisericii Ortodoxe Române, ci și al tuturor delegațiilor de peste hotare, pentru nobilele inițiative de pace și dezarmare al Domniei Sale, care se bucură de un larg ecou internațional și, îndeosebi, pentru noua și strălucita acțiune de pace la care este chemat poporul român în aceste zile. Vă dorim și dumneavoastră personal, ani mulți și fericiți, cu pace și sănătate.

Tuturor, vă doresc sănătate, fericire și Bunul Dumnezeu să vă însoțească cu binecuvîntarea și dragostea Sa și cu iubirea Lui de oameni».

Dejunul oferit de Patriarhia Română cu prilejul întronizării Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist a luat sfârșit la orele 19,00, într-o atmosferă sărbătorească, constituind o adevărată masă frățească a dragostei, a prețuirii și respectului reciproc, trăsături specifice ospitalității noastre românești.

*

Momentele înălțătoare prilejuite de întronizarea Prea Fericitului Părinte Teoctist ca Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române s-au încheiat în seara aceleiași zile, între orele 19,30—21,30, printr-un *Concert festiv*, alcătuit din două părți, susținut, în sala de festivități a Institutului Teologic de grad Universitar din București, de Corul studenților teologi, condus de Diac. conf. dr. Nicu Moldoveanu, și de Corala Patriarhiei Române, dirijată de P. C. Pr. Iulian Cârstoiu și P. C. Pr. Constantin Drăgușin.

Frumusețea și autenticitatea cîntecelor noastre religioase, populare și patriotice, ca și execuția artistică s-au bucurat de unanime aprecieri din partea auditoriului, în rîndurile căruia s-au numărat membrii Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, precum și personalitățile bisericesti participante la festivitățile de întronizare.

Cu acest prilej, oaspeții de peste hotare au avut posibilitatea să ia contact direct cu minunatele și melodioasele cîntări psaltice ale tezaurului nostru liturgic ortodox, precum și cu folclorul nostru muzical, în care dragostea de neam și de glia strămoșească constituie teme mereu actuale, pline de duioșie și sensibilitate.

*

A doua zi, luni 17 noiembrie a.c., Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, împreună cu membrii Sfîntului Sinod și personalitățile bisericesti de peste hotare au făcut o vizită la Curtea de Argeș.

Au mai participat: consilierii ai Administrației Patriarhale și Arhiepiscopiei Bucureștilor, precum și preoții de la parohiile ortodoxe române de peste hotare participanți la festivitățile de întronizare.

În monumentala *Catedrală* a minăstirii Curtea de Argeș, înalții oaspeți au fost întâmpinați de Prea Sfințitul Gherasim, Episcopul Rîmnicului și Argeșului și de Prea Sfințitul Arhiereu-vicar Calinic Argeșanul, de protoierei și clerici ai eparhiei, precum și de un mare număr de credincioși.

După slujba Te-Deum-ului, ce s-a încheiat cu un polihroniu, săvîrșită sub protia Prea Sfințitului Arhiereu-vicar Calinic Argeșanul, a luat cuvîntul Prea Sfințitul Gherasim, Chiriarhul locului, care a adresat distinșilor oaspeți un călduros salut de bun venit și a prezentat cîteva date despre minăstirea Curtea de Argeș, ctitorie a voievodului Neagoe Basarab.

S-au vizitat, apoi, minăstirea și *Paraclisul*, ce adăpostește moaștele Sf. Mucenițe Filofteia, după ce s-a trecut în «sala Manole», unde a avut loc o agapă.

Au fost prezenți : Domnul Gheorghe Dogaru, secretarul Consiliului Popular al orașului Curtea de Argeș și reprezentanți ai autorităților locale.

În cadrul dejunului, desfășurat într-o ambianță plăcută, s-au rostit mai multe cuvîntări, care au elogiat personalitatea noului Întîistătător al Bisericii Ortodoxe Române, valoarea, autenticitatea și permanența Bisericii românești, contribuția ei la întărirea Ortodoxiei și neobosita activitate desfășurată în Mișcarea Ecumenică.

Seria cuvîntărilor a fost deschisă de *Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nestor*, care în calitate de gazdă, a salutat cu bucurie prezența Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a membrilor Sfințitului Sinod și a distinșilor oaspeți de peste hotare în Mitropolia Olteniei și a mulțumit, totodată, Prea Fericirii Sale pentru că prima vizită pe care o face, chiar a doua zi după intronizare, are loc în Mitropolia Olteniei, la Curtea de Argeș. Arătînd pe scurt istoria și însemnătatea podoabei minăstirești, cu valoare de unicat, de la Curtea de Argeș, simbol al permanenței și continuității creștine și românești pe aceste meleaguri, Înalt Prea Sfinția Sa a pus în lumină ideea de jertfă care, după relatările cunoscutei balade a Meșterului Manole, se află la baza acestui sfînt locaș ; jertfe de gînd și de fapte care, de asemenea, stau la temelie de nezdruncinat a patriei noastre. Trecînd, apoi, în revistă strădaniile pe care, decenii de-a rîndul, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist le-a depus și le depune în slujba Bisericii și a țării, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nestor a adresat urări de sănătate, îndelungată înziliră și prosperitate continuă Prea Fericirii Sale și a toastat în cinstea înalților oaspeți de peste hotare și a tuturor celor prezenți.

În continuare, a luat cuvîntul *Înalt Prea Sfințitul Antonie, Mitropolitul Ardealului*, care, punînd în evidență cîteva aspecte esențiale ale istoriei noastre naționale, a precizat că poporul român, născut și format ca popor creștin, a luptat din greu cu vitregiile vremurilor, de-a lungul întregii sale existențe, pentru a-și apăra credința ortodoxă, limba românească, ființa și unitatea neamului. Referindu-se, apoi, la întemeierea statelor românești de sine stătătoare, Transilvania, Muntenia și Moldova, toate trei ortodoxe și vorbind aceeași limbă, Înalt Prea Sfinția Sa a menționat că cea dintîi capitală a Munteniei, după o scurtă perioadă la

Cimpulung, s-a mutat pentru mai multă vreme aici, la Curtea de Argeș, unde, la 1359, a fost instalat Iachint, primul mitropolit al Țării Românești. După ce a caracterizat pe scurt domnia lui Mircea cel Mare, de la a cărui urcare pe tronul Țării Românești s-au împlinit, anul acesta, 600 de ani, precum și bătăliile purtate de el pentru libertate și neatarnare, datorită cărora s-a putut menține independența țării, Înalț Prea Sfinția Sa a arătat că, așa cum în trecut voievozii noștri n-au dus războaie de cotropire sau agresiune, ci au luptat pentru a-și apăra glia strămoșească și ființa neamului, tot astfel, astăzi, poporul român în frunte cu conducerea lui înțeleaptă veghează la menținerea integrității și independenței țării și, în același timp, depune eforturi pentru libertatea și pacea lumii. Precizînd că toți creștinii nu numai ortodocșii, sînt datori a se implica mai mult în apărarea vieții și a păcii, a dreptății sociale în lume, Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Antonie a făcut urarea Prea Fericitului Patriarh Teoctist să facă tot ce-i stă în putință, în timpul arhipăstoririi sale, ca să îndrume clerul și credincioșii Bisericii noastre pe drumul păcii și înțelegerii, în așa fel încît, împreună cu întregul popor român și sub conducerea țării să ne aducem contribuția la statornicirea păcii, a dragostei și frățietății între oameni și popoare.

Luînd cuvîntul, în numele Bisericilor Ortodoxe pe care le-au reprezentat, *Sanctitatea Sa Patriarhul Diodor al Ierusalimului și întregii Palestine*; *Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Doroței de Praga, Întîistătătorul Bisericii Ortodoxe din Cehoslovacia*; *Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Chrysostom de Peristerion*, delegatul Prea Fericitului Arhiepiscop Serafim al Atenei și întregii Elade; *Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Vladislav de Dobrobosnia*, delegatul Prea Fericitului Patriarh Gherman al Serbiei; *Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Sava de Byalistok*, delegatul Înalț Prea Sfințitului Mitropolit Vasile al Varșoviei și întregii Polonji și *P. C. Protoiereu Olli Bergman*, delegatul Înalț Prea Sfințitului Mitropolit Paavali al Kareliei și întregii Finlande, au împărtășit bucuria duhovnicească pentru ocazia ce li s-a oferit de a se ruga împreună la întronizarea noului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, văzînd în aceasta o expresie a legăturilor puternice care unesc, astăzi, Bisericile Ortodoxe surori. Vorbitorii au relevat, apoi, contribuția pe care Biserica Ortodoxă Română și-a adus-o, în trecutul istoric, la cultivarea și întărirea sentimentului patriotic și la păstrarea unității neamului românesc, strădaniile depuse pentru luminarea poporului, pentru bunăstarea lui materială și spirituală, ce constituie un imbold de neprețuit pentru activitatea de astăzi, pusă în slujba intereselor țării, idealurilor creștine de pace, libertate, dreptate și înfrățire între popoare. Scoțînd în evidență vechile și tradiționalele raporturi frățești care există între Bisericile Ortodoxe, întemeiate pe legătura sfîntă a aceleiași credințe și aceluiași cult, vorbitorii au salutat activitățile Bisericii Ortodoxe Române în diferite sectoare ale vieții bisericești și sociale și au subliniat că experiența de viață și virtuțile creștine care împodobesc personalitatea noului patriarh sînt o garanție sigură că ea își va spori eforturile, atît separat, cît și împreună cu celelalte Biserici surori, pentru apărarea dreptei credințe și întărirea unității ortodoxe, pentru rezolvarea problemelor majore ale zilelor noastre, pentru instaurarea păcii și a frățietății

în lume. Cu asemenea gânduri, vorbitorii au urat Prea Fericitului Patriarh Teoctist arhipăstorire îndelungată și binecuvîntată cu beșug de roade duhovnicești, pentru propășirea Bisericii Ortodoxe Române, a obștei binecredincioase a acesteia, pentru fericirea și prosperitatea întregului popor român, pentru binele popoarelor și Bisericilor noastre, ale întregii Ortodoxii.

Aceleași gânduri și sentimente de dragoste frățească și aleasă prețuire față de Biserica Ortodoxă Română și noul ei Întîistătător au fost exprimate și de *Prea Sfințitul Episcop Germain de Saint Denis, Conducătorul Episcopiei Ortodoxe Catolice din Franța și de Prea Sfințitul Episcop Serapion*, reprezentantul Bisericii Copte din Egipt, care au urat Prea Fericitului Patriarh Teoctist viață îndelungată, în deplină sănătate și cu sporite puteri de muncă, pentru realizarea celor dorite, spre binele Bisericii și credincioșilor pe care a fost chemat să-i arhipăstorească.

Subliniind bunele raporturi care s-au statornicit între Biserica Ortodoxă Română și Biserica Romano-Catolică, precum și dorința comună de a progresa în dialogul teologic pentru a găsi împreună calea practică care să conducă la deplina comuniune în credință, spre a lucra cu folos la zidirea păcii adevărate ce pornește din inimile oamenilor, unde se află Hristos, *Excelența Sa Cardinalul Jean Willibrands*, președintele Secretariatului pentru Unitatea Creștinilor de la Vatican, a arătat că participă din toată inima la sărbătoarea de astăzi a Bisericii noastre și l-a asigurat pe Prea Fericitul Patriarh Teoctist de respectul și prețuirea Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea.

Punind în evidență autoritatea și prestigiul binemeritat de care se bucură astăzi Biserica Ortodoxă Română în întreaga lume creștină, *Pr. Prof. Ioan Bria*, director adjunct al Comisiei «Misiune și Evangheliizare» din cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericilor și *Pastor dr. Glen Garfield Williams*, secretar general al Conferinței Bisericilor Europene, au arătat că reprezentanții Bisericii noastre au o prezență activă în dialogurile bilaterale și ecumenice, unde aduc, de fiecare dată, mesajul de pace, destindere și colaborare al țării și poporul român, și au făcut urarea ca acest prestigiu, sub toiaagul arhipăstoririi Prea Fericitului Patriarh Teoctist, să crească în duhul ecumenismului, pentru apropierea Bisericilor creștine, promovarea păcii, încrederii și cooperării între națiuni.

Ca purtători de cuvînt ai comunităților ortodoxe române de peste hotare, *Pr. Traian Valdman*, parohul bisericii ortodoxe române din Milano (Italia); *Pr. Gheorghe Chișcă*, parohul bisericii ortodoxe române din Montreal (Canada); *Pr. Pavel Ardelean*, conducătorul Vicariatului ortodox român cu sediul la Gyula (R. P. Ungaria) și *Pr. Moise Ianos*, conducătorul Vicariatului ortodox român cu sediul la Virșeț (R. S. F. Iugoslavia), au arătat că românii, răspîndiți în diferite părți ale lumii, constituindu-se în comunități ortodoxe, trăiesc și se manifestă ca români în mijlocul popoarelor în sinul cărora viețuiesc, mărturisind valorile spirituale pe care le-au primit de la părinți, tradițiile și obiceiurile strămoșești. Promovînd ecumenismul și mesajul de pace și înțelegere propriu neamului nostru, ei aduc în țările respective mărturia ortodoxă

cu specific românesc și îndeplinesc rolul de punți de legătură între poporul român și popoarele în mijlocul cărora trăiesc, bucurându-se de prețuire din partea credincioșilor celorlalte Biserici și confesiuni creștine. Mulțumind pentru dragostea și purtarea de grijă a Bisericii Mame față de nevoile lor religioase, vorbitorii și-au exprimat hotărârea de a nu precupeți nici un efort pentru a păstra nealterată credința ortodoxă, limba și frumoasele tradiții românești în comunitățile ce le-au fost încredințate spre păstorire și au adresat, în numele credincioșilor și al lor personal, urări de sănătate, viață îndelungată și împliniri duhovnicești Prea Fericitului Părinte Teoctist, ca Patriarh al românilor ortodocși de pe toate meridianele lumii.

Exprimându-și bucuria și satisfacția pentru cinstea și onoarea de a participa la această mare sărbătoare a Bisericii strămoșești *Domnul Iosif Constantin Drăgan*, președintele Fundației Europene Drăgan și directorul Editurii Nagard — Milano (Italia) și *Domnul Ion Arapașu*, fratele Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, au adresat calde felicitări noului Întâistătător al Bisericii Ortodoxe Române, dorindu-i din toată inima sănătate, putere de muncă și ani mulți de patriarhat.

Tuturor celor care au luat cuvîntul le-a mulțumit Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, în cuvinte calde și emoționante, pe care le prezentăm în rîndurile ce urmează :

«Prea Fericite Părinte Patriarh Diodor al Ierusalimului
Onorați reprezentanți ai autorităților de stat locale,
Distinși oaspeți de peste hotare,
Înalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Părinți,

Ne aflăm la sfîrșitul celei de a doua zi de trăiri și daruri duhovnicești revărsate asupra Bisericii Ortodoxe Române prin marele act săvîrșit de Colegiul Electoral Bisericesc și consacrat, ieri, în Catedrala patriarhală din București, cînd s-a deschis o nouă pagină în istoria Bisericii noastre strămoșești.

Așa cum am arătat și în Biserică, orașul acesta, Curtea de Argeș, cu marile lui edificii din trecut, cu sfințele morminte ale ctitorilor de țară, de neam și de cultură românească, a fost rînduit de Dumnezeu să fie primul meu popas în noua calitate de Întâistătător al Bisericii Ortodoxe Române. În acest loc, dragi oaspeți de peste hotare, ca peste tot în țara noastră, a înflorit și a rodit predica Sfîntului Apostol Andrei, a ucenicilor lui, a ierahilor din Tomisul de odinioară, din Calatis, a ucenicilor de la Vicina și din celelalte centre vlădicești ale istoriei noastre bisericești, de unde, apoi, arborele Bisericii noastre s-a dezvoltat în lumina Ortodoxiei. Este aici, la Curtea de Argeș, unul din izvoarele vieții și al credinței ortodoxe române, una din făcliile luminoase ale poporului român, una dintre coloanele mărețe ale istoriei noastre naționale, asemănătoare aceleia a lui Traian, ce se află la Roma și a cărei copie o avem în țară. În acest străvechi ținut și în această capitală a Țării Românești din secolul al XIV-lea, s-a dezvoltat o viață plină, bogată în unitate de grai, de cultură și de credință ortodoxă. Ceea ce moștenim noi ca tezaur de neprețuiț, este autenticitatea credinței din primul mileniu, cînd

nu erau nici ortodocși, nici catolici, ci eram una, aveam același izvor haric spre care se îndreaptă astăzi cei ce se ostenesc în dialogul teologic. Avem un fond comun mareș, dumnezeiesc, mîntuitor și sfînt, o bază temeinică pentru lucrarea noastră de viitor, îndreptată spre apropierea și unitatea Bisericii Mîntuitorului Hristos.

Această impunătoare Catedrală, înălțată într-un minunat colț de țară, la arcul carpatic, pe care ați vizitat-o și în fața căreia ne-am plecat cu toții genunchii și frunțile, mărturisește de vrednicia poporului român, de geniul lui creator, de epoca de mărețe înfăptuiri a marilor noștri voievozi și înaintași de pe toate plaiurile strămoșești, care, așa cum se știe, cu multă dreptate au apărut, cu piepturile, cu vitejia, cu credința și nădejdea lor întreg Occidentul, punîndu-se în slujba luptei pentru creștinătate. În același timp, veacuri de-a rîndul, Țările Române au fost principalele sprijinitoare ale Ortodoxiei, ajutînd cu bunătate și dărnicie toate așezămintele bisericesti din Balcani și din Orientul creștin: Patriarhiile apostolice, Muntele Athos, Muntele Sinai, Mînăstirile Mețore, bisericile din Bulgaria, din Grecia, Cipru și celelalte insule grecești. De asemenea, în țările noastre s-au scris și tipărit cărți de slujbă în limbile greacă, slavă și arabă, pentru alte popoare creștine, precum și lucrări de teologie în românește și în alte limbi, datorate unor ierarhi și cărturari români, între care mitropoliții Varlaam și Dosoftei și enciclopediștii de renume european Nicolae Milescu și Dimitrie Cantemir și, tot în țara noastră, la Iași, s-a ținut, în 1642, un Sinod pan-ortodox, care a cercetat și aprobat «Mărturisirea de credință» a mitropolitului român Petru Movilă al Kievului, rămînînd normativă pentru întreaga Ortodoxie. Ce ecumenism poate fi mai autentic, ce îndemn mai stăruitor la dialog și ce pildă mai grăitoare de într-ajutorare am putea găsi mai hotărîtor ca în strădaniile înaintașilor noștri pentru refacerea unității creștine. Nu este, deci, înfîmplător că, cei care au luat cuvîntul, atît ieri, la festivitățile de la București, cît și astăzi, aici, au evidențiat că Biserica Ortodoxă Română, depozitara unui tezaur de neprețuite valori creștine și umane cum sînt: ospitalitatea, dragostea, înțelegerea și colaborarea, aduce o contribuție substanțială la eforturile ce se depun pentru împlinirea Testamentului Mîntuitorului, Ca toți să fie Una.

Acest locaș, în care ne-am închinat și rugat împreună, ca într-un moment de Rusalii, de Pogorîrea Duhului Sfînt este, deopotrivă, un așezămînt dedicat păcii, iar evenimentul ecumenic de astăzi a mai fost trăit și la 1517, cînd el a fost sfințit de către Patriarhul ecumenic Teolipt, în fruntea unui sobor de ierarhi alcătuit, pe lingă mitropolitul țării, din clerul și călugării români, precum și Gavril Protul de la Muntele Athos. Pentru apărarea păcii, a fiișei și unității neamului nostru au luptat din greu strămoșii noștri, din rîndurile cărora n-au lipsit ierarhi, preoți și călugări, la Posada, Rovine, Vaslui, Călugăreni și, în timpurile mai apropiate, la Plevna și la Grivița, iar în veacul nostru, la Oituz, Mărăști și Mărășești. Amintesc aceste episoade glorioase ale luptei seculare a poporului român pentru libertate și neatîrnare, ca distiinșii oaspeți de peste hotare să afle că sîntem o verigă în lanțul de slujire și apărare a culturii și civilizației de pe continentul european. S-a spus bine că, atunci cînd se puneau bazele Universității din Uppsala și a altor înalte foruri de

cultură din Occident, înaintașii noștri așezau, prin grele jertfe, temeliele apărării creștinismului în întreaga Europă.

Sîntem, cum bine știți și dumneavoastră, un popor latin, cu o istorie bimilenară, care și-a păstrat identitatea sufletului, unitatea limbii, a credinței, integritatea teritoriului național, în potida cotropirilor și despărțirilor vremelnice. Cercetările istoricilor, descoperirile arheologice și cele arhivistice au dat la iveală o bogăție de mărturii care atestă că în vatra strămoșească din spațiul carpato-danubiano-pontic a existat o continuitate de viață materială și spirituală românească. Să ținem seamă, iubiți frați, că în secolul al XVI-lea, la 1570, cînd diaconul Coresi imprima, la Brașov, Liturghierul în limba română, în Europa, nici un alt popor nu avea liturghia, cartea de slujbă în limba proprie iar, ceva mai tîrziu, în 1679, mitropolitul Dosoftei al Moldovei tipărea, la Iași, «Dumnezeiasca Liturghie» în limba națională. Se introducea, astfel, de la nivel de ierarh, în Biserica noastră, oficierea cultului în limba națională. Plugarul român auzea limba mamei în rostirile preotului în Sfîntul Altar: «Ale Tale dintru ale Tale, Ție aducem de toate și pentru toate». Ne putem imagina cît de puternice au fost simțirile lor și cu cît dor au întîmpinat înaintașii sunetele graiului strămoșesc.

Urmîndu-le pilda, noi cei de astăzi, asemenea lor, ne străduim să mergem pe același drum de slujire a poporului român, de afirmare a vrierilor și năzuințelor lui actuale. Sînt deosebit de mulțumit că ne aflăm astăzi, aici, în acest pelerinaj, cum l-am numit de la început, de evlavie, de legătură cu trecutul nostru, ca să vedeți și dumneavoastră, iubiți frați, condițiile din România, deosebit de favorabile lucrării religioase, asigurîndu-ne cadrul slujirii, al împlinirilor noastre, care sînt și ale poporului român. Biserica Ortodoxă Română, care a fost, este și va fi mereu una cu ființa neamului românesc, își săvîrșește nestingherită misiunea ei, se organizează, lucrează și, așa cum ați remarcat și dumneavoastră, atît ieri, cît și azi, își aduce contribuția sa substanțială la dialogul teologic, la ecumenism, la apărarea păcii și soluționarea marilor probleme care frămîntă omenirea contemporană. Lucrînd pentru pace, pentru apărarea vieții, a civilizației, noi acționăm, de fapt, în spiritul năzuințelor poporului român de deschidere de contacte, de colaborare, pe multiple planuri cu toate statele și popoarele lumii. Nu putem concepe o teologie numai la nivel de catedră, de învățămînt, de teorie, ci de la altar, de la amvon, de la nivel pastoral, de mai bine de 40 de ani promovăm o teologie a slujirii, a dragostei de oameni, care să vină în întîmpinarea rezolvării marilor probleme ale omenirii de azi, pacea, dezarmarea, libertatea. Ierarhii și profesorii noștri au răspuns pilduitor, cu studii temeinice, raporturilor dintre teologie și societate, dintre teologie și dreptate socială, dintre teologie și pacea lumii, căci nu poate exista pace fără dreptate socială, fără valorile supreme ale vieții. Reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române, și nu doresc să ocup timpul cu nume, îi cunoașteți și i-ați amintit, spre marea noastră satisfacție, care participă la dialogul ecumenic, la întrunirile, conferințele și simpoziioanele teologice, aduc o contribuție importantă la rezolvarea multilelor probleme pe care viața le ridică în fața noastră. De aceea, distinși oaspeți de peste hotare și iubiți fii duhovnicești, Biserica Ortodoxă Română se află deplin angajată pe drumul fi-

resc, pe care merge întregul nostru popor, al slujirii păcii și vieții, apărării valorilor culturii și civilizației, promovării înțelegerii și colaborării între oamenii de pretutindeni.

Vă rog să-mi permiteți ca, și în acest cadru și, mai ales, din acest loc, să îndrept un gând de mulțumire și recunoștință către conducerea noastră de stat, către Domnul Nicolae Ceaușescu, președintele țării — cel ce călăuzește poporul român de mai bine de două decenii și acționează pentru apărarea vieții și a păcii în lume — pentru grija deosebită arătată față de monumentele istorice bisericești de pe tot pământul nostru românesc. Este o mare bucurie pentru noi să vă spunem că Președintele României, Domnul Nicolae Ceaușescu, a cercetat aceste sanctuare ale poporului nostru, a intrat aici, în Catedrala de la Curtea de Argeș, a poposit la mormîntul lui Mircea cel Mare de la Mînăstirea Cozia, Mînăstirea Tismana, străveche ctitorie a primilor voievozi ai Țării Românești, la mormîntul lui Ștefan cel Mare de la Mînăstirea Putna etc., dînd prețioase îndrumări pentru restaurarea lor, făcută din fondurile acordate de stat. Știți toți cei de față, că, toate mînăstirile și bisericile noastre monumente istorice au veșmînt luminat datorită grijii statului, a eforturilor materiale făcute pentru întreținerea lor. Vă este, de asemenea, cunoscut că, în ansamblul operei de sistematizare a orașului București, capitala țării noastre, numeroase monumente istorice bisericești au fost translate cu mari cheltuieli, fiind mutate din locurile lor pe noi alinamente, tocmai pentru a fi păstrate ca vetre ale credinței și ale ființei neamului nostru. De aceea, folosim și acest prilej pentru a ne exprima totala noastră recunoștință și hotărîrea de a sprijini cu eforturi sporite dezvoltarea țării noastre pe culmi tot mai înalte de civilizație și progres.

Aș dori, apoi, să mulțumesc reprezentanților autorităților locale de stat, prezenți la această întîlnire, rugîndu-i să transmită conducerii orașului Curtea de Argeș și a județului Argeș, un județ cu un trecut istoric bogat și puternic ancorat în realitățile zilelor noastre, prețuirea față de eforturile făcute pentru păstrarea Patrimoniului Cultural-Național, precum și asigurarea că ierarhii noștri de aici depun toată stăruința pentru întreținerea comorilor de artă din această scumpă parte a țării noastre.

Mă simt dator să mulțumesc, acum, ierarhilor locului, mai întîi, Înalț Prea Sfințitului Nestor, Mitropolitul Olteniei, în a cărui Mitropolie a rînduit Dumnezeu să fac primul meu drum în calitate de înfrîntător al Bisericii Ortodoxe Române. Mi-a fost și îmi este dragă Oltenia, de care am rămas legat prin anii de lucrare ca mitropolit al ei și prețuiesc strădania de acum a Înalț Prea Sfințitului Mitropolit Nestor pentru păstrarea întregii moșteniri, chivernisind-o cu vrednicie. Am întîmpinat cu bucurie invitația pe care Înalț Prea Sfinția Sa, împreună cu Prea Sfințitul Gherasim au adresat-o Sanctității Sale Patriarhului Diodor al Ierusalimului și delegației Sfîntului Mormînt de a vizita Mitropolia Olteniei, Episcopia Rîmnîcului și Argeșului, mînăstirile, precum și Centrele eparhiale de la Craiova și Rîmnîcu Vlcea. Mulțumesc, de asemenea, Prea Sfințitului Gherasim, ierarhul locului și Prea Sfințitului Arhiereu-vicar Calinic Argeșanul pentru primirea ce ne-au făcut-o, precum și tuturor celor care au ostenit la pregătirea acestei agape. Ne vom bucura întotdeauna, împreună cu Sfîntul Sinod de lucrarea ierarhilor de la această frumoasă

eparhie, cu preoți vrednici și credincioși evlavioși, dorindu-le să adauge la moștenirea atât de bogată a înaintașilor, puterea lor de muncă, înțelepciunea, bunătatea și dragostea pentru Biserica strămoșească și patria noastră dragă.

Ar trebui să mulțumesc, apoi, tuturor celor care au luat cuvîntul, începînd cu Sanctitatea Sa Patriarhul Diodor al Ierusalimului și întregii Palestine și Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Chrisostom de Myra, reprezentantul Sanctității Sale Dimitrios I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, care au exprimat atât de frumos stima și prețuirea față de Biserica Ortodoxă Română, la care s-a alăturat Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Dorotei de Praga și a toată Cehoslovacia, aducîndu-ne, odată cu mesajul de iubire frățească, și cele mai înalte distincții din partea Sfințitului Mormînt și a Bisericii Ortodoxe din Cehoslovacia, pe care le vom purta cu tot respectul și dragostea cuvenită. Am luat cunoștință, de asemenea, cu multă satisfacție de aprecierile calde rostite la adresa Bisericii Ortodoxe Române de delegații celorlalte Biserici Ortodoxe, între care Biserica soră a Greciei, în numele căreia a vorbit, aici, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Chrisostom de Peristerion, pentru a evoca legăturile străvechi, dar și actuale, existente între Bisericile noastre. Vă rog, Înalt Prea Sfințite, să transmiteți Prea Fericitului Serafim, Arhiepiscopul Ateinei și a toată Elada, respectul și dragostea ierarhilor Bisericii Ortodoxe Române, din rîndul cărora unii, precum patriarhul nostru de pioasă memorie Iustin Moisescu, au studiat în Grecia, adăpîndu-se din teologia autentică a Sfinților Părinți, mari ierarhi și dascăli ai Ortodoxiei. Sentimente identice de stimă și prețuire deosebită ne leagă și de Biserica Ortodoxă a Ciprului, reprezentată de Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Chrisostom de Paphos, cu care ne cunoaștem personal, întîlnindu-ne de mai multe ori la conferințe intercreștine pe care le adăpostește această Biserică vie, dinamică și lucrătoare în cîmpul strădanilor pentru refacerea unității creștine. Mare bucurie ne-a adus și cuvîntul Prea Sfințitului Episcop Sava de Bialystok, conducătorul delegației Bisericii Ortodoxe a Poloniei, o Biserică cu ierarhi tineri, dar buni teologi și pricepuți ecumeniști, ce păstrează învățătura ortodoxă în toată strălucirea ei, și pe care îl rog să transmită Înalt Prea Sfințitului Vasile, Mitropolitul Varșoviei și a toată Polonia, întreaga mulțumire și recunoștință pentru că nu ne-a lipsit de prezența reprezentanților Înalt Prea Sfinției Sale la festivitățile întronizării noastre. Am lăsat la urmă Biserica Ortodoxă a Serbiei, fiindcă este vecină cu noi, reprezentată de Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Vladislav de Dobrobosnia, care ne-a vorbit ieri așa de frumos, ca din hrisoave, rostind adevărate pagini de istorie despre legăturile noastre străvechi ce ne sînt, deopotrivă, deosebit de scumpe și pe care le privim și sub imperativul zilelor de azi, cînd popoarele ambelor țări sînt călăuzite de împlinirea aceluiași idealuri de pace și o viață mai bună. Noi, Bisericile Ortodoxe, iubii frați, avem misiunea de a sluji idealurile popoarelor pe care le reprezentăm și adîncind legăturile noastre, contribuim și la întărirea relațiilor de prietenie și colaborare dintre țările în care trăim.

Totodată, ne exprimăm deosebita satisfacție de a avea alături de noi, în acest moment sărbătoresc, pe Eminența Sa Cardinalul Willebrands,

președintele Secretariatului pentru Unitatea Creștinilor de la Vatican, unul dintre prietenii noștri, cum a mărturisit, care a apreciat în mod elogios contribuția Bisericii noastre la desfășurarea dialogului ecumenic. Într-adevăr, Eminența Voastră, Biserica Ortodoxă Română se situează pe o poziție realistă, favorabilă deschiderii, schimbului de opinii, căutării căilor și metodelor menite să ducă la colaborare, păstrînd, însă, nealterate, principiile scumpe ale unității Ortodoxiei, ce trebuiesc înțelese și promovate ca dialogul să dea roadele așteptate. Așa cum foarte bine ați enunțat, terenul apropierii îl constituie, astăzi, și acțiunile pentru pace, care premerge și ajută procesul încă greoi de clarificare teologică spre unitatea creștină. Trebuie să acționăm, însă, cu încredere cum au făcut Sfinții Apostoli, înaintașii noștri, urmînd porunca Mîntuitorului Iisus Hristos: «Aveți credință, aveți curaj și veți birui» (I Ioan 5, 4). Biserica noastră, care sprijină cu hotărîre toate acțiunile închinare apărării vieții și păcii, va fi, și pe mai departe, o prezență activă, atît pe terenul păcii, cît și pe cel al dialogului, al ecumenismului, pentru a-și aduce întreaga contribuție la promovarea înțelegerii și colaborării. Mulțumindu-vă pentru participarea Eminenței Voastre la aceste festivități, în cadrul cărora am simțit că, atît ieri, cît și azi, ați oficiat mai mult decît protocolul, deschizîndu-vă larg inima către acești frați, care așteaptă să acționăm împreună spre a împlini porunca Mîntuitorului Iisus Hristos, Ca toți să fie Una, vă rog să transmiteți Sanctității Sale Papei Ioan Paul al II-lea, toată dragostea și prețuirea mea, a Sfîntului Sinod, față de strădaniile ce le depune în slujba păcii și a înțelegerii.

Avem, aici, delegați ai Bisericilor numite Vechi Orientale, între care Biserica Coptă din Egipt, al cărui purtător de cuvînt este Prea Sfințitul Episcop Serapion și Biserica de la Etchimiadzin, reprezentată de Înalț Prea Sfințitul Arhiepiscop Dyrair Mardichian din București, deținătoarele unui tezaur de înaltă valoare teologică și cu mare pondere în Mișcarea Ecumenică, care ne-au adus mesajul acestor Biserici din primele secole ale Creștinismului. Noi am vizitat aceste Biserici și am găsit acolo elementele esențiale ale Liturghiilor, ale adevărurilor noastre de credință și, de aceea, sîntem foarte bucuroși ca la începutul arhipăstoricii noastre să-i avem alături pe acești frați întru Hristos, mulțumindu-le pentru sentimentele exprimate. Asemenea întîlniri, ce pregătesc Adunarea cea mare a tuturor creștinilor într-un crez, pe care o va hotărî Dumnezeu într-o bună zi, le considerăm drept înfăptuiri deosebit de prețioase, pentru că ele în trecut au lipsit. Aceia care sînt mai vîrstnici în hirotonie din ierarhia românească, își amintesc cît de mult insistam cu sufletele pentru asemenea momente de rugăciune și mărturisiri frățești, pentru asemenea revărsări ale Duhului, ca cele din zilele noastre. Astăzi, Bisericile simt tot mai mult mesajul evanghelic de unitate și vin în întîmpinarea lui. Poate nu cunoaștem încă drumul și nici mijloacele de a ajunge la el, dar îl vom afla, cu siguranță, spre a se împlini cuvintele Sfîntului Evanghelist Ioan din Apocalipsă, care spune «lăsați Duhul să vorbească Bisericilor» (Ioan 3, 13). Să lăsăm, deci, Duhul Sfînt să vorbească Bisericilor. Dar, ca Duhul să vorbească, trebuie să ne rugăm și noi ne-am rugat, atît ieri, cît și azi.

Sînt, de asemenea, prezenți la această agapă delegații marilor foruri creștine : Consiliul Ecumenic al Bisericilor, reprezentat de Pr. Prof. Ioan Bria, întrucît înalt Prea Sfințitul Mitropolit Paul Mar Gregorios a plecat ieri ; Conferința Bisericilor Europene, al cărui secretar general, dr. Glen Garfield Williams, a luat cuvîntul ; Conferința Creștină pentru Pace, unde înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nestor este Vicepreședinte și al cărei secretar general, dr. Lubomir Mirejovski, s-a înapoiat, nemaiputînd rămîne pînă azi, și a căror participare la întronizarea Noastră ne-a bucurat mult.

Iubiți frați,

De multe ori, distinșii oaspeți de peste hotare, luterani, evanghelici și de alte confesiuni, au remarcat, în cuvîntul lor, receptivitatea popoului român, în general, a credincioșilor Biserici noastre, în special, la ecumenism. Într-adevăr, sîntem alături de toate Bisericile, de toți credincioșii, de toți oamenii care se străduiesc pentru pace, pentru dreptate, pentru viața întregii lumi. Duceți cu dumneavoastră, iubiți frați, apelul pe care noul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române îl adresează tuturor credincioșilor și slujitorilor Domnului Păcii, ai Mintuitorului Iisus Hristos, de a face ca pacea, înțelegerea și colaborarea să triumfe pe fața pămîntului. Am participat la toate acțiunile pentru pace, ne-am bucurat de orice pas, fie cît de mic, realizat pe drumul păcii și vom fi prezenți mereu, Prea Fericite Părinte Patriarh Diodor din Țara Sfîntă, din Țara Păcii, în marele front al celor care luptă pentru pace. De aceea, vă rog să transmiteți, din partea mea, a Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a tuturor credincioșilor noștri și, îmi îngădui, din partea popoului român, pe care l-ați văzut zilele acestea, deplin angajat în munca pașnică și creatoare, dorința de pace, pace și iar pace, a noastră, a tuturor, a întregii omeniri».

Reîntorcîndu-se la București, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit, la Palatul patriarhal, în zilele de 18 și 19 noiembrie 1986, delegațiile Bisericilor și organizațiilor intercreștine de peste hotare, participante la festivitățile de întronizare, înainte de plecarea acestora din țară.

Și cu această ocazie, conducătorii și reprezentanții Bisericilor Ortodoxe, ai Bisericilor creștine și organizațiilor creștine mondiale au prezentat calde felicitări și cele mai bune urări noului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, precum și alese mulțumiri pentru ospitalitatea cu care au fost întîmpinați, atît la primirea la aeroport sau la gară, cît și la hotelurile la care au fost găzduiți, pentru atenția deosebită a serviciului de protocol care le-a asigurat condiții dintre cele mai bune, fiind înșoșiți peste tot pe unde au mers de ierarhi ai Bisericii noastre și, la nevoie, de interpreți ai Sectorului Relații Externe Bisericești.

Exprimîndu-și, încă o dată, sentimentele de dragoste frățească față de Biserica Ortodoxă Română și dorința unanimă de a contribui împreună la realizarea unui climat de libertate, dreptate și pace în lume, oaspeții de peste hotare și-au reafirmat hotărîrea lor de a lărgi și adînci legăturile reciproce, discuții teologice bi și multilaterale, schimburi de burse

și alte activități menite să clarifice mai bine misiunea Bisericilor în lumea contemporană.

De asemenea, au fost aduse elogiile pentru noua înfățișare a țării noastre, ca rezultat al eforturilor pașnice și constructive depuse de întregul popor, sub directa îndrumare a Conducerii de Stat, precum și luptei pentru pace dusă de poporul român și, în general, politiciii noastre externe, apreciindu-se, în mod deosebit, inițiativa Președintelui Nicolae Ceaușescu de reducere unilaterală, încă din acest an, cu 5 la sută a cheltuielilor, armamentelor și efectivelor militare.

Totodată, oaspeții de peste hotare și-au exprimat încrederea că noul Întistătător al Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, va acționa și în viitor, cu consecvență și dăruire, pentru promovarea unității Bisericilor Ortodoxe, apropierea creștinilor, intensificarea relațiilor ecumenice, pentru pace, încredere și colaborare în lume.

La rîndul său, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a mulțumit tuturor acestor soli ai dragostei și frățietății creștine pentru sentimentele exprimate față de Biserica și poporul român, față de conducerea țării și personal față de Prea Fericirea Sa și i-a încredințat că Biserica Ortodoxă Română va merge mai departe pe drumul apropierii și colaborării între toate Bisericile și organizațiile creștine, al statornicirii unor relații de cooperare frățească, atât pentru refacerea unității creștine, cât și pentru buna înțelegere, pacea și prietenia între toți oamenii și toate popoarele, slujind, astfel, testamentului evanghelic lăsat nouă de Mîntuitorul Iisus Hristos.

Prea Fericirea Sa i-a rugat să fie purtătorii mesajului său frățesc către conducătorii Bisericilor pe care le reprezintă, iar slujitorilor și credincioșilor acestor Biserici să le transmită binecuvîntările sale patriarhale și dorința fierbinte de a ne uni cu toții în rugăciune și în muncă pașnică, pentru a spori binele și fericirea tuturor oamenilor.

*

Între participanții la festivitățile de întronizare primiți de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist în ziua de 18 noiembrie 1986, s-au numărat și preoții de la parohiile ortodoxe române de peste hotare, care, manifestîndu-și bucuria pentru posibilitatea ce li s-a oferit de a fi martori ai acestui înălțător eveniment, cînd s-a înscris o nouă pagină în cronică de aur a Bisericii strămoșești, au adresat Prea Fericirii Sale respectuoase felicitări, împreună cu dorirea ca Bunul Dumnezeu să-l ocrotească, dăruindu-i arhipăstorire îndelungată, pentru a conduce cu dragoste și înțelepciune destinele Bisericii neamului românesc de pretutindeni, cunoscut fiind faptul că hotarele Bisericii sînt acolo unde se află hotarele neamului.

Mulțumind pentru tot sprijinul acordat de Biserica Mamă, ei au subliniat că, prin asemenea ajutor și cu strădanii proprii, în jurul parohiilor ortodoxe române de peste hotare s-a înfiripat treptat o intensă viață religioasă, cu bune rezultate pe tărîm pastoral și ecumenist. Oferind cadrul optim unei trăiri ortodoxe în spirit autentic românesc, ele constituie vetre de afirmare a tradițiilor și spiritualității cultural-naționale. La toate parohiile se liturghisește în limba română, limba poporului nostru și a

Bisericii strămoșești. Pretutindeni se păstrează și se predică adevărurile de credință pe care le propovăduiește Biserica Ortodoxă Română, în unitate de credință cu toate Bisericile Ortodoxe surori. Se promovează și se permanentizează rînduielile noastre bisericești, precum și tradițiile naționale și culturale ale poporului nostru, de care românii de peste hotare se simt legați prin sentimentul apartenenței lor etnice. Se editează publicații bisericești și culturale în limba română, accesibile nevoilor pastorale locale, citite și apreciate de credincioși. Peste tot se organizează manifestări național-culturale în stil românesc, legate de evenimente din istoria, cultura și viața poporului român. Pe lângă activitățile strict bisericești, aceste parohii au devenit factori de întărire a legăturilor cu celelalte Culte, adevărate punți de prietenie, atât între diferitele Biserici și confesiuni, cât și între țările și popoarele respective și Biserica Ortodoxă și poporul român.

Reînnoindu-și sentimentele de ascultare, de simțire românească și atașamentul la întreaga viață a Bisericii străbune, din care fac parte integrantă, și încurajați de cele auzite în cuvântările rostite la întronizare, că în slujirea patriarhală Prea Fericitul Părinte Teoctist va avea în vedere și comunitățile ortodoxe române de peste hotare, pe care le va ocroti și sprijini în activitatea lor pastorală, vorbitorii și-au exprimat bucuria că nici în viitor nu vor fi lipsiți de dragostea părintească și purtarea de grijă a Bisericii Mame, iar îndemnurile și povățuirile Prea Fericirii Sale și ale Sfintului Sinod le vor fi adevărat îndreptar în misiunea de slujire a Ortodoxiei românești și a spiritualității patriei noastre.

Mulțumindu-le pentru dorința lor de a fi prezenți la festivitățile de întronizare și pentru cuvintele de mîngîiere și felicitare ce i-au fost adresate, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a luat act cu deplină satisfacție de activitatea desfășurată de slujitorii parohiilor ortodoxe române de peste hotare, asigurîndu-i, încă o dată, de tot ajutorul necesar lucrării lor pastorale.

Prețuind raporturile de inimă pe care și le-au stabilit cu enoriașii, ajutîndu-i să-și păstreze tradițiile de acasă, legătura sfîntă cu neamul și țara de origine, Prea Fericirea Sa le-a dorit tuturor ca și în continuare să fie adevărați promotori ai spiritualității românești și lucrători pentru pace și înțelegere în lumea de azi, să se manifeste activ în dialogul teologic, dezvoltînd bunele relații cu Bisericile locale, în spiritul promovat de Sfîntul nostru Sinod, de apărare și întărire a unității ortodoxe.

În timp ce Prea Fericitul Patriarh Teoctist a primit la Palatul patriarhal pe conducătorii și reprezentanții Bisericilor Ortodoxe surori, ai Bisericilor creștine și delegații organizațiilor creștine mondiale, precum și pe slujitorii parohiilor ortodoxe române de peste hotare, participanți la festivitățile de întronizare, Sanctitatea Sa Patriarhul Diodor al Ierusalimului și întregii Palestine, împreună cu Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Jacobos de Diocezarea, P. Cuv. Arhim. Timoteos, secretarul Sfintului Sinod și P. Cuv. Arhim. Alexios, au efectuat, în zilele de 17—19 noiembrie 1986, la invitația Înalt Prea Sfințitului Mîtropolit Nestor, o vizită în Mîtropolia Olteniei.

De la Curtea de Argeș, după ce s-au închinat împreună cu Prea Fericitul Patriarh Teoctist și cu personalitățile bisericești de peste hotare în marea Catedrală ctitorită de domnitorul Neagoe Basarab și au participat la agapa frățească organizată cu prilejul acestui pelerinaj, înalții oaspeți, însoțiți de Înalt Prea Sfințitul Nestor, Mitropolitul Olteniei, de Prea Sfințitul Gherasim, Episcopul Rîmnicului și Argeșului și de Prea Sfințitul Arhiepiscop-vicar Calinic Argeșanul, au plecat spre Rîmnicu Vilcea, unde au ajuns în seara zilei de 17 noiembrie și au poposit la Centrul eparhial al Episcopiei Rîmnicului și Argeșului, fiind întâmpinați, după rînduiala tradițională, în dangăt de clopot, cu Sf. Evanghelie și Sf. Cruce, în Catedrala episcopală «Sfintul Nicolae». După săvîrșirea polihroniului, Prea Sfințitul Episcop Gherasim a urât distinșilor oaspeți bun venit la Centrul eparhial, făcînd și o scurtă prezentare a Catedralei episcopale și a Sf. Episcopii, iar Sanctitatea Sa Patriarhul Diodor a mulțumit pentru cuvîntul de întâmpinare și pentru căldura cu care a fost primit de preoții din orașul Rîmnicu Vilcea și de mulțimea credincioșilor, cărora le-a transmis patriarhicești binecuvîntări.

A doua zi, 18 noiembrie, înalții oaspeți au vizitat Mînăstirea Cozia, ctitoria voievodului Mircea cel Mare, al cărui mormînt se află aici, făcîndu-li-se o călduroasă primire de către soborul mînăstirii, în frunte cu starețul, care, după urările de bun venit, a prezentat istoricul bisericii, arătînd grija pe care o nutrește Statul nostru tuturor monumentelor istorice bisericești din România, mărturii grăitoare ale trecutului de două ori milenar al poporului român. După ce a cercetat biserica Cozia, apreciînd vechimea edificiului și frumusețea picturii recent restaurată, Sanctitatea Sa Patriarhul Diodor a vizitat chiliile și întregul complex mînăstiresc, rămînînd plăcut impresionat de ordinea, curățenia și buna rînduială care domnește pretutindeni, la această mînăstire. De la Cozia, înalții oaspeți au poposit la Mînăstirea Hurezu, județul Vilcea, ctitoria voievodului martir Constantin Brîncoveanu, unde au fost întâmpinați de preotul duhovnic și soborul maicilor, de slujitori și numeroși credincioși. La încheierea polihroniului, Prea Sfințitul Episcop Gherasim, într-un cuvînt cald, și-a exprimat bucuria de a avea ca oaspeți delegația Sfintului Mormînt și a făcut un scurt istoric al bisericii și al întregului complex mînăstiresc, după care s-a vizitat Colecția de obiecte bisericești, trapeza și chiliile. De aci, delegația a plecat la Mînăstirea Polovragi, județul Gorj, din Arhiepiscopia Craiovei, fiind primită de soborul maicilor și de credincioșii aflați în acel moment la biserică. Mulțumind pentru primirea călduroasă ce i s-a făcut, Sanctitatea Sa Patriarhul Diodor a vizitat incinta mînăstirii, unde totul este recent restaurat și bine îngrijit. Poposind, apoi, la Mînăstirea Lainici, așezată în frumosul defileu al Jiului, delegația a admirat Colecția de obiecte bisericești, a vizitat stăreția și marea trapeză, care, în prezent, prin grija Bisericii și a Statului, se restaurează. În drum spre Mînăstirea Tismana, înalții oaspeți s-au oprit la Tg. Jiu, pentru a cerceta biserica «Sf. Apostoli Petru și Pavel», operă a sculptorului Constantin Brîncuși, unde au fost întâmpinați de preoții din oraș, în frunte cu protoiereul, care a rostit un cuvînt de bun venit. La Mînăstirea Tismana, după ce Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nestor a prezentat istoricul acestui așezămînt, ctitorie a Cuviosului Nicodim, al cărui mormînt

se află lângă biserică, iar Sanctitatea Sa Patriarhul Diodor a mulțumit cu emoție soborului de maici pentru primirea făcută și și-a exprimat bucuria de a putea cerceta bisericile și minăstirile din cuprinsul Mitropoliei Olteniei, delegația a vizitat paraclisul, trapeza, chiliile și Colecția de obiecte bisericești.

A treia zi, 19 noiembrie, înalții oaspeți au cercetat biserica parohială din orașul Motru, județul Gorj, unde au fost întâmpinați de preotul paroh, înconjurat de credincioși, iar Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nestor a făcut o amplă prezentare a acestei tinere cetăți urbane, ridicată în preajma bogatelor zăcăminte de cărbune. În drum spre Căiova, s-au putut vizita noile construcții din orașul Motru. La Craiova, delegația a fost întâmpinată în paraclisul mitropolitan «Toți Sfinții», de către lucrătorii Centrului eparhial. După rînduitorul polihroniu, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nestor a rostit un cuvînt de bun venit, la care a răspuns cu mulțumire Sanctitatea Sa Patriarhul Diodor, după care a fost vizitat Pavilionul administrativ, unde au fost admirate icoane vechi pe lemn și alte obiecte bisericești de valoare artistică, precum și Reședința mitropolitană, apoi, s-a mers la Seminarul Teologic, instalat în incinta Mînăstirii Coșuna-Bucovățul Vechi, unde au așteptat elevii și profesorii, iar, de aici, la Catedrala mitropolitană «Sf. Dumitru» din Craiova.

Sosind la București, în ziua de 20 noiembrie 1986, Sanctitatea Sa Patriarhul Diodor al Ierusalimului și întregii Palestine, adînc impresionat de remarcabile realizări ale țării noastre, a dat expresie sentimentelor de admirație și respect față de poporul român, care, sub conducerea lui înțeleaptă, este puternic angajat în edificarea vieții noi și promovarea păcii în lume, precum și dragostei și prețuirii față de Biserica Ortodoxă Română, împărtășite de toți participanții de peste hotare la festivitățile de întronizare a noului Patriarh al Bisericii strămoșești, în următoarea *Telegramă* adresată Domnului Nicolae Ceaușescu, Președintele României :

**«EXCELENȚEI SALE,
DOMNULUI NICOLAE CEAUȘESCU,
PREȘEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA,**

Cu sentimente de entuziasm și inexprimabilă bucurie am participat la evenimentul istoric și fericit al alegerii și întronizării ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române a destoinicului Mitropolit Teoctist Arapașu.

Cu această ocazie ne-am întîlnit din nou cu generosul popor român, constatînd progresul impresionant al acestuia, sub conducerea luminoasă a Excelenței Voastre, dîndu-ne seama de prețuirea profundă a întregului popor față de persoana dumneavoastră, lucru ce dovedește unitatea acestuia cu conducerea sa politică.

Am constatat colaborarea armonioasă a Bisericii Ortodoxe Române cu Statul, spre binele eroicului și generosului popor român, în vederea păstrării și permanentizării moștenirii și tradițiilor naționale, permanentizare exprimată și în renovarea monumentelor istorice și spirituale ale Bisericii și neamului românesc.

Contribuția Excelenței Voastre în domeniul conservării acestor monumente vă așează în rîndul marilor și vrednicilor conducători ai acestui pămînt, făcînd din Excelența Voastră un continuator vrednic al creațiilor acestor capodopere.

Dorim să vă aducem la cunoștință că Biserica Ortodoxă întotdeauna s-a străduit și se străduiește și astăzi pentru instaurarea păcii în lume. Patriarhia Ierusalimului a organizat de curînd o manifestare panortodoxă la Betleem pentru pace, la care a participat și o delegație a Bisericii Ortodoxe Române. Am vrea să vă asigurăm, de asemenea, că apreciem în mod deosebit eforturile Excelenței Voastre pentru rezolvarea rapidă și dreaptă a problemei Orientului Mijlociu, pentru reinstaurarea păcii în lume, precum apreciem și hotărîrea luată de curînd de România de a reduce cu 5 la sută efectivele și cheltuielile sale militare.

Intorcîndu-ne la reședința noastră cu aceste deosebite impresii, dorim să felicităm din toată inima pe Excelența Voastră pentru eforturile neobosite în vederea consolidării păcii, a dreptății și a respectului reciproc între popoare și, în mod special, pentru colaborarea armonioasă cu Biserica și vă dorim dumneavoastră și întregului popor român succes în toate și bunăstare.

Cu prețuire și bune urări,
DIODOROS I,
 Patriarhul Ierusalimului
 și întregii Palestine»

TELEGRAME ȘI SCRISORI DE FELICITARE

Alegerea și Întronizarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist ca Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, primită cu dragoste și recunoștință de întreaga obște ortodoxă românească, a fost salutată cu bucurie și căldură, prin scrisori și telegrame de felicitare și de diferite organizații, instituții și personalități bisericești de peste hotare.

În continuare prezentăm telegrame și scrisori de felicitare :

Prea Fericirea Voastră,

Vă adresez cele mai sincere felicitări în numele Conciliului Ecumenic al Bisericilor.

Ne rugăm pentru slujirea dumneavoastră patriarhală în serviciul Bisericii Ortodoxe Române și al Mișcării Ecumenice.

DR. EMILIO CASTRO,
 secretar general al Consiliului Ecumenic
 al Bisericilor

Prea Fericirea Voastră,

Vă adresez felicitările și urările mele cele mai sincere și-l rog pe Dumnezeu să vă dăruiască harul său pentru slujirea binecuvîntată la care ați fost chemat și pentru o mai rodnică participare la Mișcarea Ecumenică din Europa și din întreaga lume.

JEAN FISCHER,
 secretar general ales al Conferinței
 Bisericilor Europene

*Prea Fericirii Sale Teoctist,
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române,*

Felicitări din toată inima pentru alegerea Prea Fericirii Voastre în scaunul patriarhal al Bisericii Ortodoxe Române.

Vă doresc mult succes în această nobilă slujire a Bisericii și popoului român și în activitatea ecumenică pentru pace.

PROF. TEODOR SABEV,
secretar general adjunct al Conferinței
Bisericilor Europene

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Secția de studii a Conferinței Creștine pentru Pace, care s-a întrunit, între 10—14 noiembrie 1986, la Academia Evanghelică din Berlinul de Vest, urează sănătate și spor Prea Fericirii Voastre cu ocazia întronizării ca Întiistătător al Bisericii Ortodoxe Române și se roagă lui Dumnezeu pentru a vă acorda ajutorul său în noua slujire pentru Biserica Voastră și pentru Mișcarea Ecumenică.

PROF. DR. G. BASSARAK,
președinte

Prea Fericirea Voastră,

Fundația ecumenică «Pro Oriente» se bucură de alegerea Voastră în scaunul patriarhal și vă exprimă calde felicitări și urări pentru noua și importanta slujire în fruntea Bisericii Ortodoxe Române. Ne exprimăm unirea în rugăciune și în acțiune ecumenică cu venerabilul membru de onoare al Fundației noastre.

În numele Episcopatului austriac invităm pe Prea Fericirea Voastră să efectueze o vizită în Austria cu prilejul celei de a 80-a aniversări a întemeierii parohiei ortodoxe române din Viena, în iunie 1987.

Vă exprimăm cele mai bune urări din partea episcopilor austrieci și a membrilor Fundației noastre ecumenice.

Cu frățești binecuvântări,

† FRANZ KONIG,
Cardinalul Austriei

Cu respect filial,

THEODOR PIFFL-PERCEVIC
și ALFRED STIRNEMANN
«Pro Oriente»

Prea Fericirea Voastră,

Asociația Mondială a Tineretului Ortodox (SYNDESMOS) salută cu bucurie alegerea și întronizarea Prea Fericirii Voastre în fruntea Bisericii Ortodoxe Române și vă roagă să o pomeniți în rugăciunile Voastre.

Domnul să vă binecuvânteze într-un mulți ani !

MARK STOKOE,
secretar general

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Vă transmitem din partea Societății pentru promovarea cunoașterii creștine cele mai calde felicitări cu ocazia alegerii Prea Fericirii Voastre ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Păstrăm amintiri frumoase de la întâlnirile și de la adunările bisericești la care am participat împreună.

Al Vostru sincer,

PATRICK GILBERT,
secretar general

Prea Fericirea Voastră,

Centrul ecumenic «Unité Chrétienne» de la Lyon, creat la dorința fostului secretar general al Consiliului Ecumenic al Bisericilor de la Geneva, pentru a continua lucrarea abatelui Couturier, acest «profet al Unității», care a promovat Săptămîna de Rugăciune Universală pentru Unitatea Creștină dintre 18—25 ianuarie, este bucuros să vă prezinte urările pentru a căror împlinire L-a rugat deja pe Dumnezeu privind slujirea dumneavoastră atât de delicată și atât de plină de speranță.

Ca președinte al acestui Centru, vă transmit, în numele meu personal și în numele Consiliului de Administrație în care sînt reprezentati creștini din toate Bisericile, omagiul simpatiei noastre în Domnul.

Am avut ocazia să am legături epistolare cu ilustrul dumneavoastră predecesor, patriarhul Iustin.

Revista noastră, «Unité Chrétienne», sosește la Patriarhia dumneavoastră și Centrul nostru primește «Romanian Orthodox Church News». Dorința mea este ca aceste relații cu adevărat ecumenice să se continue.

Aveți amabilitatea, Prea Fericirea Voastră, să primiți salutările mele în Domnul și să-mi acordați, în puterea Duhului Sfînt, binecuvîntarea dumneavoastră.

P. MICHALON,
președintele «Unité Chrétienne»

Prea Fericirea Voastră,

Din toată inima membrii Comisiei pontificale «Dreptate și Pace» se alătură rugăciunilor Bisericii dumneavoastră cu ocazia întronizării noului ei Întîistătător.

Cele mai bune urări pentru slujirea Voastră patriarhală.

† ROGER ETCHEGARAY,
președinte

JORGE MEJIA,
vicepreședinte

Prea Fericirea Voastră,

Întorcîndu-mă din călătorie, am aflat de alegerea și întronizarea Prea Fericirii Voastre. Permiteți-mi să vă transmit respectuoasele mele felicitări și, mai ales, vă încredințez de smeritele mele rugăciuni pentru

Prea Fericirea Voastră personal și pentru răspunderea care vi s-a încredințat.

Fie ca Domnul Hristos, Arhiepiscopul Bisericii, să vă sprijine și să vă ajute în misiunea de conducător spiritual al poporului creștin ortodox român pentru binele sufletelor pe care le păstoriți și pentru binele scumpei patrii a Prea Fericirii Voastre, pentru care, știți bine, eu am multă simpatie.

Evoc aici amintirile din întâlnirile pe care le-am avut cu Prea Fericirea Voastră în diferite ocazii în România și în alte părți și, îndeosebi, din zilele lui octombrie 1984, la Riva del Garda și în Provincia Trento, unde poporul credincios din Ceniga v-a primit cu o stimă deosebit de cordială și pe care l-ați binecuvântat în chip special.

În aceste sentimente de bucurie și emoție rog pe Prea Fericirea Voastră să mă binecuvînteze și să mă asigure de atașamentul meu fidel și respectuos.

† JEAN FRANÇOIS ARRIGHI,
Episcop titular de Vico Equena,
Vicepreședinte al Consiliului Pontifical
«Pro Familia»

Prea Fericirea Voastră,

În numele Comisiei Episcopale Spaniole pentru relații interconfesionale, trimit Prea Fericirii Voastre cordiale felicitări cu ocazia alegerii și întronizării Prea Fericirii Voastre ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Rog pe Bunul Dumnezeu să binecuvînteze Biserica Ortodoxă Română soră.

INFANTES FLORIDO,
președinte

Prea Fericirea Voastră,

Cu ocazia întronizării Prea Fericirii Voastre ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române ne rugăm ca binecuvîntarea Domnului să se pogoare asupra Voastră.

AXEL ELMQUIST,
PR. ARNE AGLERT
și ORVAR ALINDER,
din partea Consiliului Bisericilor Libere
și a Consiliului Ecumenic al Bisericilor
Ortodoxe și Orientale din Suedia

*Prea Fericirii Sale,
Prea Fericitului Patriarh Teoctist,*

Cordiale felicitări și binecuvîntarea lui Dumnezeu cu prilejul alegerii și întronizării Prea Fericirii Voastre ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Prelat WILHELM REITZER
Șeful Fondului de ajutor al Conferinței
Episcopilor Austrieci și Germani

Prea Fericirea Voastră,

Cu prilejul intronizării Prea Fericirii Voastre îmi permit să vă adresez, în numele Bisericii Vechi-Catolice din Austria, cele mai calde urări de reușită și binecuvîntare.

Vă sînt cunoscute strădaniile noastre pentru a avea relații dintre cele mai bune cu Biserica Ortodoxă Română. Întru această prietenie și dragoste ecumenică mă rog ca Atotputernicul Dumnezeu să ne ajute să adîncim aceste legături și prin strădaniile noastre comune să contribuim la împlinirea testamentului Domnului.

Rămîn al Prea Fericirii Voastre frate în Hristos,

† EPISCOP HUMMEL

Prea iubite frate în Hristos,

Cu ocazia alegerii și intronizării Prea Fericirii Voastre ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, cer, împreună cu preoții, diaconii și credincioșii Eparhiei Vechilor-Catolici din R. F. Germania, binecuvîntarea și sprijinul Dumnezeului celui în Treime.

Îmi amintesc cu plăcere de vizita pe care am efectuat-o în România, în aprilie 1982. Crucea patriarhală pe care am primit-o atunci în dar îmi este un prețios semn de aducere aminte și de afecțiune pentru Biserica Ortodoxă Română.

Al Vostru devotat în Hristos,

† EPISCOP DR. SIGISBERT KRAFT

*Prea Fericirea Voastră,
Mult stimată frate în Hristos,*

Cu ocazia intronizării Prea Fericirii Voastre ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, îmi permit să vă transmit, în numele Operei Diaconice a Bisericii Evanghelice din R. F. Germania, doriri de binecuvîntare. Pentru ajutorul interbisericesc, pentru schimbul de teologi și, nu în cele din urmă, pentru dialogul dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Evanghelică din R. F. Germania vă sîntem, dumneavoastră și Bisericii dumneavoastră, foarte recunoscători.

Sperăm că relațiile noastre se vor dezvolta în continuare, în mod fericit, spre binele popoarelor noastre și ale întregii creștinătăți.

Dorind și invocînd ajutorul Sfintului Duh pentru misiunea dumneavoastră plină de responsabilitate, vă salutăm ca al Vostru prea plecat în Hristos.

KARL HEINZ NEUKAMM
președinte

Prea Fericirea Voastră,

Parohia ortodoxă-catolică din Lille (Franța) își exprimă bucuria pentru alegerea și intronizarea Prea Fericirii Voastre ca Întîistătător al Bisericii Ortodoxe Române și vă solicită binecuvîntarea.

COMITETUL PAROHIAL

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Am primit de curînd vestea că sînteți noul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Doresc să vă felicit din toată inima și să vă urez, în același timp, tot ajutorul de la Dumnezeu, putere și înțelepciune de la El, pentru sarcina apostolică pe care ați primit-o.

Facultatea de Teologie a Bisericii Valdeze — o Biserică Reformată care ține de mișcarea valdeză din Evul Mediu, mișcare apropiată de cea franciscană — a avut în trecut bucuria ca printre cursanții săi să aibă și studenți români. Păstrăm o amintire bună în privința acestora și vom fi fericiți să primim și pe viitor alți studenți români.

Primiți, vă rugăm, salutul nostru călduros și devotat, precum și urările frățești pe care vi le adresăm în numele Facultății noastre.

PROF. DR. PAOLO RICCA
Facultatea Valdeză din Roma

Prea Fericite,

Felicitări și calde rugăciuni cu ocazia alegerii Voastre ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

INSTITUTUL ORIENTAL DIN ROMA

Prea Fericirea Voastră,

Felicitări și cele mai bune urări pentru noile responsabilități care vă revin în calitate de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Domnul să vă binecuvînteze.

Am apreciat întotdeauna întîlnirile mele cu reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe Române, începînd din anul 1970, cînd am vizitat, ca oaspete al patriarhului Justinian, Biserica Voastră și Institutul Teologic de grad Universitar din București — unde am conferențiat.

Sper să mă bucur de privilegiul de a vă întîlni.

Al vostru frate în Hristos,

CARNEGIE SAMUEL CALIAN,
conducătorul Seminarului Teologic
din Pittsburgh.

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Cu prilejul alegerii și întronizării Voastre ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, vă facem cele mai bune urări, dumneavoastră personal, ierarhilor Bisericii Voastre și turmei drept credincioase.

Rugăm pe Dumnezeu să vă dăruiască mulți ani și sănătate, spre o dreaptă și rodnică arhipăstorire a turmei încredințate.

† MITROPOLITUL VARNAVAS,
Locțiitor de Patriarh al Alexandriei

*Prea Fericirea Voastră,
Iubit frate în Hristos,*

În numele Bisericii Georgiene și a Sfântului său Sinod, doresc să vă felicit cu ocazia ridicării Prea Fericirii Voastre în scaunul de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Biserica noastră a primit cu mare bucurie vestea alegerii Prea Fericirii Voastre. Vă cunoaștem de mulți ani ca pe un slujitor al lui Hristos, plin de experiență și de spiritualitate.

Ne exprimăm speranța că relațiile dintre Patriarhiile noastre se vor întări și dezvolta în spiritul înțelegerii și al dragostei creștine.

Oferim rugăciunile noastre fierbinți pentru ca Prea Fericirea Voastră să aibă o slujire plină de roade pentru anii ce vor urma, slujind unitatea între Bisericile Ortodoxe, pacea, prietenia și dreptatea între țări și popoare.

Îmbrățișînd pe Prea Fericirea Voastră cu dragoste frățească, rămîn al Vostru foarte devotat,

† ILIA II

Patriarh Catolicos al întregii Georgii

*Prea Fericirii Sale,
Prea Fericitului Patriarh Teoctist,*

Îmbrățișîndu-vă frățește, vă doresc din inimă, Prea Fericirea Voastră, sănătate și viață îndelungată pentru a vă îndeplini față de Domnul lucrarea arhipăstorească.

† HRISOSTOM

Arhiepiscopul Ciprului

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Am aflat cu bucurie de urcarea Voastră în scaunul de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Cu toate că nu ne-am întîlnit de mulți ani, vă păstrez o caldă și afectuoasă amintire.

Rog pe Dumnezeu să vă dăruiască sănătate și putere pentru a împlini nădejtile clerului și dreptcredincioșilor încredințați.

† IACOBOS,

Arhiepiscopul Americii

Prea Fericirea Voastră,

Primiți, vă rog, sincerele mele urări de bine la urcarea pe tronul patriarhal al venerabilei și Sfintei Bisericii Ortodoxe Române.

Deși vizita Prea Fericirii Voastre la «Vatra Românească» a fost scurtă, ne-a dat prilejul să vă întîlnim, alături de alți venerabili ierarhi, să vă vorbim și să auzim direct relații despre aspirațiile Bisericii Ortodoxe Române.

Strădania de a predica Evanghelia la acest sfîrșit de secol, este la fel de imperativă ca în zilele prezenței Domnului nostru pe pămînt. Dra-

gostea și protecția sa nu ne părăsesc niciodată pe noi cei care sîntem chemați să slujim turmei sale.

Cu rugăciuni și urări de bine,

† NATHANIEL,

Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române
din America

Prea Fericirea Voastră,

Cu mare bucurie și emoție am aflat de chemarea Prea Fericirii Voastre la această nouă slujire.

Calde și sincere felicitări. Axios ! Axios ! Axios !

Mereu împreună în comuniunea rugăciunii,

† DAMASCHINOS,

Mitropolitul Elveției

Prea Fericirea Voastră,

Felicitîndu-vă respectuos, vă doresc îndelungată și rodnică slujire patriarhală.

† BARTOLOMEU,

Mitropolitul Filadelfiei

Prea Fericirea Voastră,

Am luat cunoștință cu bucurie de alegerea Prea Fericirii Voastre în scaunul patriarhal al Bisericii Ortodoxe Române. Calitățile care disting persoana Prea Fericirii Voastre sînt o cheazășie că Sfînta Voastră arhi-păstorire va fi rodnică, atît pentru Biserica încredințată cît și pentru întreaga Ortodoxie. Smeritele noastre rugăciuni vă însoțesc în nobila Voastră misiune, întru mulți ani !

Al vostru frate în Hristos,

† EMILIANOS TIMIADIS,

Mitropolit de Silibria

Prea iubit Părinte în Dumnezeu,

Am aflat de ridicarea dumneavoastră în scaunul patriarhal al Bisericii Ortodoxe Române. Vă transmitem cu bucurie urările noastre sincere pentru această alegere luminată a Duhului Sfînt.

Salutăm pe Prea Fericirea Voastră și vă asigurăm de rugăciunile noastre și ale celor din eparhiile noastre, pentru ca perioada Voastră de conducere să fie plină de lumina Duhului Sfînt, a dragostei și a păcii între oameni.

Profităm de această ocazie pentru a ne alătura credincioșilor ortodocși români și a spune din toată inima, Axios !

Rugîndu-l pe Mîntuitorul nostru Iisus Hristos să vă dăruiască pace, sănătate și mulți ani, vă rugăm să ne acordați binecuvîntarea Voastră patriarhală.

† GABRIEL

Mitropolitul Spaniei

† THIAGO

Arhiepiscop de Coimbra

† THEODOROS

Episcop de Evora

Prea Fericirea Voastră,

Primiți, vă rog, felicitările mele respectuoase și expresia bucuriei pentru alegerea Voastră ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Fie ca Păstorul nostru suprem, Domnul Iisus Hristos și Prea Sfânta sa Maică să vă însoțească, întărindu-vă pentru noua slujire la care ați fost chemat.

Cu afecțiune în Domnul,

† JUVENALIE,

Mitropolit de Krutițki și Kolomna

Prea Fericirea Voastră,

În numele lui Hristos, vă îmbrățișez frățeste și vă felicit cordial cu ocazia întronizării Prea Fericirii Voastre. Rog pe Dumnezeu să vă binecuvinteze și să vă dăruiască sănătate și putere de muncă pentru a conduce Biserica Ortodoxă Română, conform învățaturii Domnului nostru Iisus Hristos, pe calea adevărului, păcii și dreptății.

Nădăjduim că veți contribui și pe mai departe, spre slava Sfintei Ortodoxii la întărirea legăturilor dintre Bisericile noastre surori, pentru pacea lumii și pentru buna înțelegere între oameni.

Întru mulți ani Prea Fericite Stăpîne !

† FILARET

Mitropolit de Vidin

Prea Fericirea Voastră,

Primiți, iubite frate întru Domnul, Prea Fericite Părinte Patriarh, sincerele și cordialele mele felicitări cu ocazia alegerii și întronizării Prea Fericirii Voastre în scaunul patriarhal al Bisericii Ortodoxe Române.

Vă doresc sănătate, mulți ani și roade bogate în noua slujire la care ați fost chemat.

Cu dragoste în Hristos,

† PITIRIM,

Arhiepiscop de Volokolamsk
Conducătorul Sectorului editorial

Prea Fericirea Voastră,

Vă trimit salutările mele frățesti și vă felicit cu ocazia alegerii și întronizării ca Patriarh al Sfintei Biserici Ortodoxe Române.

În aceste timpuri grele, când omenirea este încercată de opresiune și exploatare, când auzim de războaie și de zvonuri de războaie, Păstorii și învățătorii Bisericii sint chemați să răspundească permanent mesajul de pace al lui Dumnezeu. Nădăjduim că în persoana Voastră, clericii și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române vor afla pe «făcătorul de pace» și «păstorul lui Dumnezeu».

Îmi alătur glasul celorlalți ierarhi ai Bisericii noastre și rog pe Dumnezeu cel în Treime preaslăvit să vă inspire și să vă întărească în stră-
Glasul Bisericii

daniile Voastre pentru bunăstarea spirituală a Bisericii Ortodoxe Române.

Cu profund respect și dragoste frățească în Domnul,

† SOTIRIOS,
Episcop de Toronto — Canada

Prea Fericirea Voastră,

Vestea alegerii și întronizării Voastre ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române mi-a făcut mare plăcere. Vă transmit sincere felicitări și vă asigur de rugăciunile mele.

Păstrez cele mai calde amintiri în legătură cu ultima mea vizită în România și regret că predecesorul Prea Fericirii Voastre nu a mai putut răspunde acestei vizite.

Fie ca Patriarhatul Vostru să înceapă un nou capitol în îndelungata tradiție a bunelor relații dintre Bisericile noastre.

Al Prea Fericirii Voastre frate în Hristos,

†ROBERT RUNCIE,
Arhiepiscop de Canterbury

Prea Fericite,

Am aflat cu bucurie vestea alegerii Voastre în fruntea Bisericii Ortodoxe Române. Vă rog să primiți omagiile și rugăciunile mele pentru noua slujire la care ați fost chemat.

Dumnezeu să vă binecuvînteze și să ne dăruiască tuturor harul său.

LUKAS VISCHER,
fost secretar general al Consiliului
Ecumenic al Bisericilor

Prea Fericite Părinte Teoctist,

Vă rog să primiți din partea mea, cele mai călduroase felicitări cu ocazia merituoasei Voastro alogori și întronizări în scaunul venerabilei Biserici Ortodoxe Române.

Vă doresc o rodnică arhipăstorire patriarhală, cu sănătate deplină și putere de sus. Întru mulți ani Stăpîne !

Cu profund respect,

PROF. IOAN KARMIRIS,
membru al Academiei Elene

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Providența divină a rînduit ca, astăzi, în fruntea Bisericii Ortodoxe Române să vină Prea Fericirea Voastră. Acesta este un eveniment deosebit pe care îl trăim și noi, cei care v-am cunoscut la Baden-Baden, cu prilejul vizitei pe care ați făcut-o la frumoasa și prețuita biserică românească a domnitorului moldovean Mihail Sturdza. Prezența dumneavoastră aici, minunata slujbă oficiată în mai 1984, cuvintele calde adre-

sate credincioșilor — printre care erau și mulți evanghelici, catolici și de alte confesiuni — m-au făcut să-mi amintesc, încă o dată, de țara în care m-am născut, de frumoasele obiceiuri ale românilor și să prețuiesc și mai mult marile valori ale acestui popor.

Acum, când urcați pe scaunul patriarhal, vă rog să primiți din partea familiei mele cele mai alese urări de sănătate, viață îndelungată și roade bogate în înalta demnitate în care ați fost ales.

Cu deosebită stimă,

OTTO EBERHARD KUGLER,
consilier municipal

*Prea Fericirii Sale,
Prea Fericitului Patriarh Teoctist,*

Adresez, Prea Fericirii Voastre, cele mai cordiale felicitări cu ocazia alegerii și intronizării ca Întiistătător al Bisericii Ortodoxe Române.

Cu deosebită considerație,

PROF. DR. WILHELM NYSEN

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Cu bucurie și mare mulțumire am aflat despre alegerea dumneavoastră în fruntea Bisericii Ortodoxe Române. Mă folosesc de această ocazie pentru a vă transmite felicitările mele cele mai respectuoase .

Să vă stea cel Atotputernic în a sa bunătate și înțelepciune, totdeauna, alături, cu apărarea Sa în misiunea dumneavoastră grea și plină de responsabilitate.

Fie ca arhipăstorirea dumneavoastră să înscrie o pagină glorioasă în istoria Bisericii Ortodoxe Române !

La mulți ani !

PETER HENN

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Am aflat cu multă bucurie de evenimentul alegerii și intronizării Prea Fericirii Voastre ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Vă dorim viață îndelungată și sănătate, ca să păstoriți cu demnitate Biserica strămoșească.

Cu cele mai alese sentimente și pietate filială,

PROF. JEAN MURGESCO,
Ottawa — Canada

Prea Fericirea Voastră,

Am aflat cu multă bucurie de alegerea dumneavoastră ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Vă rugăm să primiți caldele noastre felicitări.

Exprimindu-vă, încă o dată, profunda noastră bucurie pentru noua demnitate la care ați fost chemat, vă rugăm, Prea Fericirea Voastră, să primiți omagiul sentimentelor noastre cele mai respectuoase.

SORA MINKE,
stareța Comunității de la Grandchamp

Alegerea și întronizarea celui de-al cincilea Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române s-a bucurat de o atenție deosebită și din partea presei din țară și de peste hotare. Importante publicații cotidiene, săptămânale, bilunare și trimestriale au relatat în paginile lor știri și informații detaliate în legătură cu acest eveniment.

Între publicațiile românești care au marcat, momentul alegerii și întronizării Prea Fericitului Patriarh Teoctist ca Întâistătător al Bisericii Ortodoxe Române, s-au numărat revistele bisericești *centrale* și *mitropolitane*, *Telegraful Român*, *Îndrumătoarele bisericești misionare și patriotice*, *revistele comunităților ortodoxe române de peste hotare*, precum și *Tribuna României*, *România Liberă*, *Scînteia*, și *Scînteia Tinerețului*.

Reportaje, note și cronici, precum și date despre viața și activitatea Prea Fericirii Sale, însoțite de fotografii, au consemnat și următoarele publicații de peste hotare :

— *L'actualité religieuse dans le monde* (Paris—Franța), nr. 40/1986, p. 16 ;

— *Ecumenical Press Service* = E.P.S. = (Geneva—Elveția), nr. 36/1986, p. 5 ;

— *Service Orthodoxe de Presse* = S.O.P. = (Paris—Franța), nr. 113/1986, p. 3—4 ;

— *Epispepsis* (Geneva—Elveția), nr. 367/1986, p. 2—3 și nr. 368/1986, p. 10—12 ;

— *L'Osservatore Romano* (Roma—Italia), numărul din 16 noiembrie 1986, p. 5 ;

— *Service Oecuménique de Presse et d'Information* = S.O.E.P.I. = (Geneva—Elveția), nr. 41/1986, p. 6 ;

— *Apostel Andreas* (Gent—Belgia), nr. 12/1986, p. 33—34 ;

— *Ya* (Madrid—Spania), nr. 15197/1986, p. 36 ;

— *Badisches Tagblatt* (Baden-Baden, R. F. Germania), numărul de marți, 18 noiembrie 1986 ;

— *Svenska Kyrkans Tidning* (Stockholm—Suedia), nr. 48/1986, p. 15

După întronizare, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, ținînd seama de tradițiile de frățietate existente în cadrul Ortodoxiei, a trimis Întâistătătorilor de Biserici Ortodoxe surori următoarea **Scrisoare Irenică** :

TEOCTIST,

**DIN MILA LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTIILOR,
MITROPOLIT AL UNGROVLAHIEI, PATRIARH AL BISERICII
ORTODOXE ROMÂNE ȘI PREȘEDINTE AL SFÎNTULUI SINOD**

Potrivit străvechii tradiții a Bisericilor creștine, de a se încunoștința reciproc despre evenimentele importante din viața și lucrarea lor, cu cele mai bune sentimente de dragoste frățească întru Mintulorului nostru Iisus Hristos, vă înaintăm această scrisoare irenică, spre a vă da veste despre cele ce s-au petrecut în viața Sfintei Biserici Ortodoxe Române,

în toamna acestui an, precum și cele ce s-au săvârșit cu Noi, prin voia Atotputernicului Dumnezeu.

În dimineața zilei de 31 iulie 1986 s-a stins din viață Prea Fericitul Patriarh Iustin, cel de-al patrulea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, după o scurtă, dar grea suferință și după ce împlinise vîrsta de 76 de ani.

Zestrea sufletească pe care adormitul întru fericire patriarhul Iustin a lăsat-o obștei noastre dreptmăritoare și poporului român din care a odrăslit este deosebit de bogată și prețioasă. La loc de cinste se situează gîndirea sa teologică de mare profunzime, de bogată cuprindere și de permanentă actualitate. În același timp, patriarhul Iustin s-a afirmat ca un strălucit exponent al misiunii Ortodoxiei în lumea actuală și ca un mesager statornic de apropiere și de unire a Bisericilor.

Totodată, patriarhul Iustin a fost purtătorul mesajului de pace al Bisericii și credincioșilor noștri, elaborînd o adevărată teologie a păcii, fundamentată dogmatic și moral pe izvoarele Revelației divine și pe convingerea că această lucrare constituie una din cele mai importante laturi ale activității Bisericii în lume, în vremea noastră.

Datorită relațiilor stabilite și dezvoltate cu perseverență de patriarhul Iustin, s-a asigurat participarea Bisericii Ortodoxe Române la viața Ortodoxiei și, în general, a întregii creștinătăți. De aceea, încetarea sa din viață a fost regretată, atît de ierarhii, clerul și credincioșii Bisericii noastre, cit și de celelalte Biserici, care, prin înțîlștătorii sau reprezentanții lor, au luat parte la funeraliile lui în ziua de duminică, 3 august, 1986 și s-au unit cu noi în rugăciune pioasă pentru odihna sufletului său.

Vacantîndu-se, astfel, scaunul de patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, potrivit dispozițiilor cuprinse în Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, s-a procedat la alegerea noului patriarh. Alegerea s-a săvîrșit în ziua de duminică, 9 noiembrie 1986, de către Colegiul Electoral Bisericesc — alcătuit din toți membrii Sfîntului Sinod, din reprezentanții, clerici și mireni, ai celor 13 eparhii ale Patriarhiei Române, din membrii Adunării eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor, din rectorii Institutelor Teologice Universitare și directorii Seminariilor Teologice, precum și din alte personalități — care, prin voia Domnului și Mintuitorului nostru Iisus Hristos și prin povățuirea Sfîntului Duh, a hotărît să ne cheme pe Noi, de la Sfînta Mitropolie a Moldovei și Sucevei, la înalta treaptă și demnitate de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

După recunoașterea acestei alegeri de către înalta autoritate de stat, potrivit legiurilor și datinelor noastre străvechi, în ziua de 16 noiembrie, în Catedrala patriarhală din București, a avut loc ceremonia așezării Noastre pe tronul de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Chemat la un drum nou în slujirea Bisericii noastre, gîndul se îndreaptă departe în istorie, spre chipurile de sfinți ierarhi de la Tomis, părinți și scriitori bisericești care au continuat și înflorit predica Sfîntului Apostol Andrei pe pămîntul nostru românesc. De ei ne apropiem ca de niște începători ai noștri duhovnicești, spre a sorbi din înțelepciunea și

rivna cu care au organizat și au zidit aici «Sfinta Sfințelor» Ortodoxiei noastre românești, Biserica Ortodoxă Română, încă din primele secole creștine.

Facem parte din marea familie a Bisericilor Ortodoxe surori, care alcătuiesc, împreună și fiecare în parte, Biserica cea Una ; după cum este cunoscut, noi sintem Biserică autocefală, recunoscută de peste o sută de ani, iar ca Patriarhie de peste 60 de ani. În același timp, sintem Biserică locală, egală cu toate celelalte, care își desfășoară activitatea în pace și libertate, în limitele spațiului geografic pe care îl acoperă fiil ei duhovnicești pe pământul strămoșesc sau de dincolo de hotarele țării.

Cu această conștiință, implorăm fierbinte ajutorul Atotputernicului Dumnezeu pentru împlinirea sfintei noastre slujiri în mijlocul obștei credincioșilor ortodocși români. Vom veghea neîncetat ca și în viitor să fie păstrate și trăite neschimbate învățăturile și tradițiile Sfintei Biserici Ortodoxe de Răsărit, de către slujitorii și credincioșii noștri. Vom lucra cu rivnă reînnoită pentru continua propășire și înflorire a Bisericii noastre, ca instituțiile sale de învățămînt teologic, cu viață monahală în străvechile și renumitele sale minăstiri, cu publicațiile sale religioase și morale și cu lucrările de artă bisericească.

În privința relațiilor externe vom manifesta aceeași atitudine deschisă, participînd activ la dialogul teologic cu toate Bisericile Ortodoxe în pregătirea Sfintului și Marelui Sinod și vom promova permanent acțiunile statornicite împreună cu forurile mondiale ecumenice și pentru pace. Drept pildă pentru continuarea ecumenismului — pe plan național — vom continua frumoasa tradiție a colaborării frățești, a ecumenismului local, ca împreună cu celelalte Culte să ne aducem contribuția noastră la unitatea tuturor fiilor țării noastre și la păstrarea păcii în lume.

Nu numai în Biserica noastră, ci pretutindeni, pentru împlinirea unor asemenea năzuințe se cer să fie vremuri de pace, de liniște, de încredere între oameni și popoare. Tocmai pentru acest motiv, în fruntea preocupărilor tuturor preoților noștri și a tuturor fiilor Bisericii noastre vom ațeza, nu numai rugăciunile tuturor pentru pacea a toată lumea, ci și stăruitoare îndemnuri și, mai ales, acțiuni în favoarea unui climat prielnic dezvoltării idealurilor de pace și colaborare internațională.

Încheind această scrisoare irenică, vă exprimăm profundele noastre mulțumiri pentru onoarea ce ați binevoit a face Bisericii Ortodoxe Române, Sfintului Sinod și Nouă înșine, luînd parte sau trimițînd delegații la festivitățile prilejuite de intronizarea Noastră ca Patriarh.

Mulțumindu-vă din adîncul sufletului pentru toate dovezile de dragoste frățească și cinstire ce ne-ați arătat, vă îmbrățișăm cu sărutare frățească întru Hristos Domnul cel pururea mărit.

† TEOCTIST,
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Festivitățile alegerii și întronizării Prea Fericitului Părinte Teoctist ca Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, prin solemnitatea deosebită a slujbelor religioase și soborul bogat și distins al participanților, prin luările de cuvânt, care au avut în centru personalitatea Prea Fericirii Sale și prin nivelul înalt al programului artistic, au reprezentat un eveniment de neuit în viața Bisericii noastre strămoșești, constituindu-se într-un strălucit simpozion de ortodoxism și patriotism românesc, încadrat în context ecumenist și de slujire a păcii. Toți vorbitorii, cei din afară, în rînd cu cei de acasă, s-au întrecut în a arăta rodnicia legii românești împletită din Ortodoxie apostolică și gîntă daco-romană, fericită alcătuire a poporului nostru, care, cu ochii pe viața de azi, participă cu hotărîre la înđoita misiune de refacere a unității bisericești și de făurire a înțelegerii între popoare, de apărare a păcii și a vieții în lume. Toate aceste virtuți ortodoxe românești, afirmate în trecut și puse azi în slujba rezolvării marilor probleme ale omenirii contemporane, au fost culese de vorbitori nu numai din letopiseții de aur ai istoriei noastre, ci și direct, din viața Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, remarcîndu-se, astfel, că Prea Fericirea Sa, încă din fragedă vîrstă și pînă acum, a închinat Bisericii și Patriei osteneli creatoare în toate laturile de activitate pastorală și socială. În bogata experiență de muncă și trăire duhovnicească a Prea Fericirii Sale, slujitorii altarelor străbune găsesc principii călăuzitoare pentru împlinirea propriilor îndatoriri, prin temeinica cunoaștere a trecutului Bisericii și Patriei, entuziasm pastoral ardent, propovăduirea adevărului că faptele noastre de credință trebuie să dea înflorire vieții sociale, în toate laturile ei actuale, că tensiunea spre cer pune în ordine împrejurările pămîntești pe care le străbatem, în fruntea cărora stau azi, ca probleme urgente și vitale, înțelegerea dintre oameni și popoare și pacea lumii. Comoara duhovnicească adunată în suflete cu prilejul festivităților alegerii și întronizării Prea Fericitului Patriarh Teoctist constituie și pentru credincioșii Bisericii Ortodoxe Române pildă și îndemn la păstrarea și apărarea credinței strămoșești, la înfrățirea în muncă, în duhul dragostei creștine, spre binele și propășirea patriei și pentru pace și dreptate pe pămînt.

Fie ca sfintele rugăciuni înălțate cu prilejul alegerii și întronizării Prea Fericitului Părinte Teoctist ca Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române să binecuvînteze această alegere, iar Bunul Dumnezeu să reverse din darurile Sale cele bogate asupra alesului Său pentru o rodnică și îndelungată arhipăstorire patriarhală în slujba Bisericii străbune și a neamului nostru românesc, a păcii și apropierii credincioșilor din întreaga lume.

Întru mulți ani cu sănătate, PEA FERICITE PĂRINTE PATRIARH
TEOCTIST !

«REDAȚIA»

DOCUMENTARE

2500 DE ANI DE LA PRIMA MENȚIUNE DOCUMENTARĂ A STRĂMOȘILOR NOȘTRI GETO-DACI

Cele mai vechi informații despre locuitorii Daciei de acum două milenii și jumătate au fost adunate și transmise de însuși Herodot, cel dintâi istoric al grecilor și, totodată, părintele istoriei universale și al etnografiei. Este adevărat că încă din secolul al VIII-lea î.e.n., începând cu Hesiod, autori antici ca Arctinos, Simonide din Keos, Hecateu, Eschil, Pindar, Sofocle, Hellanicos și Pherekide din Atena¹ aveau deja o imagine despre țara de la nord de Dunăre și locuitorii ei, despre traci, geți, sciți tirizi, crobizi și alte neamuri, despre norodul hiperboreenilor, slujitori ai lui Apollo, din ținuturile cărora izvorăște Dunărea, despre țărmul sting al Mării Negre și învățătura lui Zalmoxis. Dar nimeni n-a adus mai multe informații ca Herodot despre geto-daci în contextul populațiilor din Pontul Sting, ca parte a mării ginți a tracilor, deosebiți, totuși, de aceștia printr-o țară distinctă, prin credință, obiceiuri și însușiri proprii.

Din nefericire, ne-au rămas foarte puține știri despre viața «părintelui istoriei». Acest sfătos povestitor, care cucerește și astăzi pe cititor prin farmecul istorisirii, nu a lăsat mai nimic despre propria sa viață. Din cele câteva elemente de biografie care ne sînt, totuși, cunoscute, rezultă că el s-a născut între 490—485 î.e.n., în orașul Halicarnas, situat pe coasta asiatică a Mării Egee, unde se întîlneau cel puțin trei civilizații diferite: cea veche anatoliană a carienilor, aceea grecească, care nu afectase încă decît superficial tradițiile indigene și, în sfîrșit, cea persană, aflată în ultimele momente ale dominației ahemenizilor. Fiul al acestui oraș de la răscruce de lumi, Herodot s-a dezvoltat ca un gînditor deschis la cunoașterea civilizațiilor «barbare», apropiindu-se de ele cu aceeași curiozitate cu care a pornit și la cercetarea diverselor regiuni și provincii elene. Părăsirea Halicarnasului, unde nu s-a mai întors niciodată, ca urmare a participării, în anii 468/467 î.e.n., la o răscoală eșuată împotriva tiranului Lygdamis, vasal al Imperiului persan și plecarea în refugiu la Samos, a făcut din aspirația către libertate una din temele cele mai emoționante din opera sa. El a arătat aceeași atenție în peregrinările sale, atît pentru greci, cît și pentru străini, formîndu-și o viziune globală asupra ansamblului comunităților cu care a luat contact, greu de realizat pentru cineva care ar fi rămas în cuprinsul unei singure cetăți și ar fi fost silit să vadă lumea numai prin prisma intereselor colectivității respective.

Mînat de o nesățioasă cunoaștere, Herodot a călătorit mult, străbătînd lumea vremii sale în lung și în lat. Pentru a ne face o imagine despre amploarea acestor călătorii, amintim că el a bătut cu piciorul Egiptul, urcînd de-a lungul Nilului, a vizitat Cirenaica și Siria a traversat deșertul pînă la Eufrat, pentru a ajunge la Babilon, a

1. Vezi textele acestor autori în *«Izvoare privind istoria României»*, I, Buc., 1964, p. 2—23.

cercetat Macedonia, Grecia, Sicilia și sudul Italiei, unde s-a și stabilit definitiv, în colonia ateniană Thurioi din Calabria.

În șirul acestor peregrinări se înscrie și călătoria la Marea Neagră, efectuată probabil în deceniul 460—450 î.e.n., menită să-i ofere noi informații pentru o descriere a regiunilor pontice, care să amplifice o prezentare mai veche a lui Hekataios din Milet. Punctul de plecare a fost Bizanțul, unde Herodot a venit probabil de la Samos. De aici, călătorind pe mare, de-a lungul coastei anatoliene, a ajuns la Colchida, așezată în partea de răsărit a Mării Negre, la poalele Caucazului, ce exercita de multă vreme o puternică fascinație asupra spiritului grec, care, în miturile sale, situa acolo pe Medeea și Lina de aur, precum și unele episoade din ciclul Argonauților. Întorcându-se pe același drum, s-a oprit în apropiere de Sinope, pentru a traversa Marea Neagră spre Nord, pînă la portul Sindike, de unde a înaintat către Apus, pe lângă țărmurile Crimeii, ajungînd la Olbia, bogat oraș așezat pe malul apusean al Bugului și în apropiere de vărsarea Niprului. Aici a zăbovit Herodot pentru a aduna informații și a asculta tot felul de povești, de la negustorii și marinarii greci, despre sciti și vecinii lor apuseni, cu care olbienii aveau legături și contacte dintre cele mai diverse. El s-a avîntat, de mai multe ori, și în interiorul Sciției, înaintînd de-a lungul Bugului și Niprului Mijlociu pînă la o depărtare de patru zile de oraș, pentru a cerceta mormintele princiare ale sciților. De la Olbia, Herodot a făcut calea întoarsă, călătorind pe mare pînă la Apollonia, fără a se opri, însă, în Delta Dunării și nici la Histria, la acea dată unul dintre cele mai strălucite orașe de la Marea Neagră. Parcurgînd restul drumului pe uscat, a ajuns la Perinth, pe malul european al Mării Marmara, iar de aici a urcat pînă la izvoarele riului Tearsos, unde călătoria pontică s-a încheiat. Deși Herodot n-a călcat pe pămîntul țării noastre, el a cules informații prețioase despre locuitorii ei din antichitate, direct de la grecii din Hellespont (Dardanele) și din Pont, și care, prin aceasta, dobîndesc valoare de autenticitate sporită.

Interesul lui Herodot pentru limba, ocupațiile și obiceiurile populațiilor cu care a venit în contact, precum și atenția acordată peisajului regiunilor vizitate, ne face să presupunem că, cel puțin în primele sale călătorii, el n-a pornit ca istoric, ci, mai degrabă, ca etnograf și geograf, cu intenția de a da o descriere a Oikumenei (termen prin care vechii greci denumeau lumea cunoscută de ei). Materialul etnografic și geografic pe care l-a adunat a stat inițial la baza așa-numiților «logoi» (povești), redactați sub formă de prelegeri sau conferințe, pe care autorul lor, ca atîția alții din acea vreme, le ținea în diverse orașe ale Heladei și în sudul Italiei. La Atena, de pildă, Herodot a fost chiar premiat cu o frumoasă sumă bănească pentru farmecul povestirilor lui. Spre sfîrșitul vieții, hotărîndu-se să descrie cele două mari războaie dintre greci și perși, cunoscute și sub numele de războaie medice², care au durat din 514 pînă la 479 î.e.n., Herodot a devenit istoric. El a restructurat și a reformulat imensul material etno-geografic folosit în «logoi», alcătuiind cele nouă cărți ale «Istoriilor» sale, pe care le definitivează după anul 440 î.e.n., la Thurioi, în Italia. Concentrîndu-se exclusiv asupra narațiunii istorice, Herodot a folosit numai o parte din propriile sale observații, iar atunci cînd ele i s-au părut insuficiente, le-a completat cu o serie de date aflate în scrierile predecesorilor săi.

Lungile sale călătorii, întinderea țărilor străbătute, varietatea neamurilor cercetate l-au înzestrat cu obiectivitate și simț critic pronunțat, capabile să-l ferească de invazia miraculosului și legendei spre care-l putea atrage o nestăvilită sete de curiozitate. Observator atent al realităților sociale, dublat de un gînditor al fenomenelor umane,

2. Perșii erau cunoscuți de greci sub numele de mezi.

Herodot nu și-a judecat semenii cu severitate, ci le-a scos în relief faptele strălucite, fără emfază și greșelile fără amărăciune. El a făcut rareori loc opiniilor personale și a preferat să-l lase pe cititor să judece singur.

În cartea a IV-a a «Istoriilor» sale, Herodot descrie expediția lui Darius, marele rege al persilor, de care asculta tot Orientul apropiat, împotriva sciților, vrînd să-i pedepsească pentru tulburarea granițelor dinspre miazănoapte ale imperiului³. Relatarea expediției scitice a lui Darius, din anul 514 î.e.n., care a premers și a pregătit înfructiva primul război greco-persan, n-are ca obiect expunerea faptelor istorice, ci ele constituie numai pretextul prezentării pe larg a cadrului etnografic în care aceasta s-a desfășurat. Înainte de a vedea, însă, ce ne spune Herodot despre geto-daci, în contextul expediției lui Darius împotriva sciților, se cuvin câteva lămuriri preliminare asupra acestui popor în împrejurările anterioare anului 514 î.e.n.

Cine erau geto-dacii și cărei mari ramuri indoeuropene aparțineau ei? Atît numele de daci, cît și acela de geți sînt nume colective, desemnînd o singură populație, compusă dintr-o mulțime de triburi, care, din vremuri străvechi, au locuit pe teritoriul țării noastre, întinzîndu-se, în anumite perioade de timp, și dincolo de aceste hotare. În scrierile lor, autorii greci folosesc, de obicei, numirea de geți, referîndu-se la toți geto-dacii, dar în special la populația ce locuia ținuturile din apropierea gurilor Dunării și din nord-estul Peninsulei Balcanice, cu care grecii veniseră mai întîi în contact. Cu mult înainte de Herodot, geograful grec Hecateu din Milet, de pildă, menționează pe teritoriul Dobrogei, în a doua jumătate a secolului al VI-lea î.e.n., triburile getice ale crobizilor și trizilor sau tirizilor, ca și localitatea Orgame⁴, ca una ce e «pe Dunăre». De asemenea, Sofocle, în fragmentul din tragedia pierdută «Triptolemos», reprezentată pe la jumătatea secolului al V-lea î.e.n. la Atena, amintește de un «Charnabon, care stăpînește peste geți»⁵, iar Hellenicos din Mitilene, cam în același timp cu Herodot, pomenește, în legătură cu Zalmoxis, pe geții de la Dunăre. Numirea de daci e întrebuințată, mai ales, de scriitorii romani, desemnînd prin ea pe locuitorii din ținuturile centrale și vestice ale țării, dar generalizînd-o cu timpul și pentru întreaga populație a Daciei. Cel dintîi care-i menționează pe daci este Iulius Caesar, pe la mijlocul secolului I î.e.n., referîndu-se, însă, la locuitorii din vestul Daciei⁶. După el, istoricul roman Tacitus⁷, apoi poeții Horațiu și Virgiliu, precum și alți autori latini folosesc mai cu seamă numirea de daci, în timp ce scriitorii greci continuă să manifeste o anumită predilecție pentru termenul de geți. Geograful grec Strabon precizează, însă, că termenul de geți se aplică locuitorilor de la Pontul Euxin și de la Istru, în timp ce denumirea de daci îi desemnează pe cei din partea de apus a țării⁸. La fel, istoricul latin Dio Cassius afirmă că romanii îi denumesc daci pe geții din stînga Dunării, pentru că așa se numesc ei pe sine înșiși⁹, iar termenul de geți se folosește pentru dacii din Dobrogea și din dreapta fluviului.

Este sigur, deci, că cele două etnonime nu se referă la două popoare diferite. Strabon însuși este categoric în această privință, afirmînd că «dacii și geții vorbesc aceeași limbă»¹⁰. Aceeași opinie este exprimată și de Pompeius Trogus, în rezumatul

3. Imperiul persan cuprindea, în timpul lui Darius I (521—486 î.e.n.), teritoriile Iranului, Mesopotamiei, Punjabului, Siriei, Asiei Mici și Egiptului.

4. Hecateu din Milet, «*Descrierea pămîntului*», p. 28, frag. 170—172.

5. «*Tragicorum Graecorum Fragmenta*», ed. Nauk, Lipsiae 1859, p. 210, frag. 547.

6. Caius Iulius Caesar, «*De bello Gallico*», VI, 25.

7. Tacitus, «*Historiae*», III, 53.

8. Strabon, «*Geographia*», VII, 3, 12.

9. Cassius Dio, «*Istoria romană*», LXVII, 6.

10. Strabon, *op. cit.*, VII, 3, 10.

păstrat în opera lui Iustinus, care-i definește pe daci drept o mlădiță a geților¹¹, precum și de Pliniu cel Bătrîn, atunci cînd vorbește despre «geții, pe care romanii îi numesc daci»¹². Tot așa, Appian, scrie că «geții de dincolo de Istru sînt numesc daci»¹³, fără a face nici o deosebire între geți și daci din punct de vedere al etnicității și al limbii vorbite de ei. Aserțiunile acestor autori sînt pe deplin confirmate de toponimele și antroponimele atestate în întreaga arie daco-getică, pe amîndouă versante ale Carpaților și pe ambele maluri ale Dunării. Așadar, dacii și geții sînt unul și același popor, vorbind aceeași limbă. Practic, discutînd, cu excepția unor cazuri în care o distincție geografică, nu etnică, este necesară, se pot folosi la fel de bine etnonimele daci sau geți, după cum se pot utiliza și denumirile combinate de daco-geți și geto-daci.

Dacii sau geții erau înrudiți îndeaproape cu numeroasa ramură a tracilor, despre care Herodot afirmă că «este, după aceea a indienilor, cea mai mare dintre toate. Dacă ar avea un singur conducător și ar fi uniți între dinșii, ar fi de neînvinș și, după cum cred eu, cu mult mai puternici decît toate popoarele... Obiceiuri au cam aceleași toți, afară de geți și de travsi și de cei care locuiesc mai sus de crestonei»¹⁴. Într-adevăr, tracii erau răspîndiți, în vechime, pe o suprafață ce se întindea de la Marea Egee și din vestul Asiei Mici pînă la mlaștinile Pripetului și de la cadriaterul Boemiei pînă spre Bug. Ei erau împărțiți, însă, într-o sumedenie de neamuri care se dușmăneau între ele, din care cauză nici nu s-au putut apăra cum trebuia și au fost supuși de diferiți cuceritori.

Printre neamurile cele mai însemnate ale tracilor s-au numărat odrizii, locuind la sud de Balcani, în regiunea cuprinsă între țărmul Mării Negre și fluviul Hebrus (Mărița de azi), besii, situați în bazinul superior al fluviului Hebrus, cuprins între munții Balcani și Rodope, și moesii, așezați între Dunăre și munții Balcani, mai ales în jumătatea vestică a acestei regiuni, de la ei luîndu-și numele și ținutul care a fost, pînă tîrziu, Moesia. Cei mai reprezentativi, însă, dintre toți tracii au fost dacii sau geții, care alcătuiau componenta lor nordică, avînd o civilizație, o cultură și o istorie politică pe care n-au egalat-o celelalte neamuri.

Tracii, la rîndul lor, împreună cu geto-dacii, făceau parte din marea familie a triburilor indoeuropene, care s-au răspîndit peste ținuturile dunărene și balcanice la începutul mileniului al II-lea î.e.n., sau chiar mai înainte, venind din regiunile de la nordul Mării Negre. Din amestecul acestor triburi indoeuropene, pastorale și mobile, venite în ținuturile noastre și în sudul Dunării, cu elemente eneolitice mai vechi, agricole și sedentare, aflate aici, s-a format, în cadrul unui îndelungat și frămîntat proces istoric, populația traco-geto-dacă, cu o limbă aproape unitară, de caracter indoeuropean. În simbioza cu elementele eneolitice locale, noii veniți și-au impus, în cele din urmă, limba¹⁵, mai apropiată de iliră, sanscrită, de limbile iranice și de cele balto-slave, decît de cea greacă, latină, celtă sau germană, și în cadrul căreia s-au conturat două idiomuri sau dialecte, al tracilor meridionali și al daco-geților¹⁶. Este cert că păstoria veniți din stepele și din regiunile de silvo-stepă nord-pontice nu pot fi considerați, la acea dată, drept traco-daci. Principalele popoare pe care istoria scrisă le atestă, mai tîrziu, în sud-estul Europei (greci, iliri, traci, daci) sînt rezultatul unei con-

11. Pompeius Trogus-Iustinus, «Istoria lui Filip», Prolog, XXXII, 3, 16.

12. Pliniu cel Bătrîn, «Naturalis historia», IV, 79—81.

13. Appianus, «Istoria romană», Prefața, 4, 15.

14. Herodot, «Historiae», V, 3.

15. I. Nestor, în «Istoria României», vol. I, ed. Acad. Buc., 1960, p. 128—129.

16. I. I. Rusu, «Limba traco-geților», ed. II-a, Buc., 1967.

vietuirii îndelungate a elementelor indoeuropene încă puțin diferențiate cu autohtonii eneolitici. În acest sens, se poate afirma că dacii sînt *autohtoni* în ținuturile pe care le locuiesc mai tîrziu, căci formarea lor ca popor s-a petrecut în Dacia însași.

Tracii se învecinau cu următoarele grupuri etnice: la est, cu cimerienii și, dincolo de ei, cu sciții, aceștia din urmă fiind iranieni, avîndu-și, deci, originea în Podișul Iranului (Persia de altădată); la nord-est, cu slavii; la nord și nord-vest, cu germanii; la vest, cu celtii; iar la sud-vest, cu ilirii, ce ocupau jumătatea de apus a Peninsulei Balcanice, de la riul Margus (azi Morava), afluent al Dunării, pînă la Adriatica și care, deși prezentau unele asemănări cu tracii, formau, totuși, un grup etnic deosebit, vorbind și o limbă aparte; înspre sud, vecinii tracilor erau grecii. Nu trebuie să ne închipuim, însă, o linie de demarcație precisă între traci și acești vecini. Unele triburi germanice sau ilirice intrau în masa tracă, după cum, de asemenea, unele neamuri tracice formau adevărate insule sau prelungiri în mijlocul neamurilor vecine.

Acesta era aspectul etnic al sud-estului european cînd au loc, în prima jumătate a mileniului I î.e.n., mari mișcări de populație dinspre Răsărit. Sciții, pe care diplomația asiriană i-a folosit împotriva altor triburi de călăreți nomazi, s-au deplasat din regiunile Mării Caspice și s-au stabilit, în secolul al VIII-lea î.e.n., în stepele din nordul Mării Negre, împingînd spre Apus pe cimerieni, vechii locuitori ai acestor ținuturi, care au fost nevoiți, la rîndul lor, să înainteze în interiorul Daciei, ce va cunoaște, astfel, o invaziune cimeriană, urmată, în secolele VII—VI î.e.n., de o expansiune scitică. Sub raport etnic, sciții n-au ocupat decît anumite zone limitate în sud-estul Daciei, mai precis, pe cursul mijlociu și inferior al Siretului, la gurile Dunării și în nordul Dobrogei, așezîndu-se sub formă de insule în mijlocul populației geto-dace, care i-a și asimilat în scurtă vreme, fiindu-le mult superioară numericeste. Ei au exercitat, însă, o dominație politică asupra ținutului din stînga Dunării, care și apare la Herodot sub numele de Sciția și a cărei amintire se va păstra în denumirea generică de Sciția Minor, ce o va purta Dobrogea, tîrziu de tot, în timpul stăpînirii romane, și căreia, cu mai multă dreptate, i s-ar fi putut spune, sub raport etnic, Dacia Pontica.

În orice caz, procesul de formare a triburilor tracice și geto-dacice era demult împlinit atunci cînd Darius, regele perșilor, trecînd cu oastea lui, pe la anul 514 î.e.n., de-a lungul coastei răsăritene a Peninsulei Balcanice, pentru a se război cu sciții de la nordul Mării Negre, întîlnește în calea sa nu numai semințiile numeroase ale tracilor din Sud, dar și împotrivirea dîrză a geto-dacilor din ținuturilor Dobrogei de azi. Vorbînd despre vecinii sciților, Herodot îi menționează pe geți în patru paragrafe (93—96) ale cărții a IV-a. Primul paragraf (IV, 93), arată cum armata persană, alcătuită din 700.000 de luptători pedestri și 600 de corăbii¹⁷, a traversat Bosforul, pe un pod de vase¹⁸, și a înaintat spre Nord, pe o direcție paralelă cu litoralul Mării Negre, pînă în Dobrogea, pătrunzînd, apoi, peste Dunăre, prin zona actualiei localități Isaccea, în țara sciților, care viețuiau într-o continuă pendulare pe un spațiu cuprinzînd întinse teritorii din Europa și Asia. În drumul ei spre ținuturile locuite de sciți, forța persană a cîștigat pămînturile numerosului neam al tracilor, ale cărui triburi de pe direcția de înaintare a invadatorilor¹⁹, înspăimîntate de armata uriașă a lui Darius, «i s-au închinat fără nici un fel de împotrivire», în afară de «geți, ce se cred nemuritori», care s-au hotărît la o «rezistență îndărătnică», fapt pentru care Herodot îi denumește, în termeni măgulitori, «cei

17. Cifra este cu siguranță mult exagerată, dar numai și un sfert din acest efectiv ar fi constituit o forță de atac considerabilă și neobișnuită pentru acele vremi.

18. Este primul pod construit de mîna omului, cu o lungime de 3,5 Km., care a legat cele două continente, Asia și Europa.

19. Relatarea se referă la triburile trace ale skyrmiazilor și nipseilor, care locuiau mai sus de orașele Apollonia și Mesambria.

mai viteji și mai drepți dintre traci». Desigur, Herodot n-a consemnat în opera sa acest eveniment din simpatie față de geți, ci pentru că realmente ei au jucat un rol însemnat în lumea antică, fiind singurii care s-au dovedit capabili să-l înfrunte pe inamic atrăgând astfel atenția lumii grecești. Următoarele trei paragrafe (IV, 94—96), tratează despre credințele geților, arătând că strămoșii noștri considerau că ei nu dispar după moarte, ci își continuă viața în cer, alături de zeul suprem, Zalmoxis. Aceste patru paragrafe, conținând o informație densă și consistentă reprezintă cea mai veche mențiune scrisă despre geți și prima descriere a religiei lor, care furnizează cele mai semnificative elemente ce stau la baza tuturor studiilor moderne asupra miturilor și religiilor.

Rezistența aparent nesăbuită a geților împotriva mării armate persane nu poate fi pusă în relație nemijlocită cu credința lor în nemurire. Nici Herodot nu face, în mod explicit, o legătură directă în acest sens. De asemenea, ar fi lipsit de logică să credem că hotărîrea geților de a angaja lupta, desigur, nu fățiș, ci prin ambuscade și hărțuiri, să fi fost luată fără a se fi avut în vedere șansele unei reușite. Dacă, totuși, ei au procedat altfel decât celelalte mici triburi trace, aceasta se datorește, mai degrabă, puterii lor militare și politice, care le oferea posibilitatea să opună o rezistență organizată și bine condusă împotriva cuceritorilor din orice direcție ar fi venit. Informațiile lapidare ale lui Herodot duc la concluzia existenței unei formațiuni politice a geților dobrogeni, pentru că despre aceștia este vorba, căci o parte din cursul Dunării, mai precis, ultima porțiune a fluviului, între Galați și vărsare, constituia frontiera între ei și sciții. Herodot nu ne spune dacă această puternică și vastă uniune de triburi stăpînea ambele maluri ale Dunării, dar descoperirile arheologice ne fac să presupunem că ea cuprindea și malul stîng.

După cum se știe, expediția persană la nordul Mării Negre n-a dus la rezultatul dorit. Datorită împotrivirii geților, retragerii sciților din fața invadatorilor și înfrîngerilor suferite de perși în alte zone ale imperiului, Darius a trebuit să facă calea înapoi, nereușind să-și impună autoritatea la Dunăre și Pontul Euxin. El a lăsat în Peninsula Balcanică, pentru cucerirea Traciei, pe Megabazos, care se va menține în această regiune pînă în anul 478 î.e.n., cînd perșii vor fi alungați definitiv din Europa de către greci. Pe aceste locuri se va crea mai tîrziu, între 480—470 î.e.n., statul trac al odrizilor, al cărui prim rege este Teres, cu reședința la Uskudama, ce avea sub stăpînirea lui pe tracii din Peninsula Balcanică, de la miazăzi de Haemus (munții Balcani) pînă la Pontul Euxin și la Hellespont (Marea Marmara), precum și ținuturile locuite de la sud de Istru, în apropiere de Pontul Euxin. Sub domnia lui Sitalkes (440—424 î.e.n.), fiul lui Teres, geții dobrogeni au fost antrenați în campania din toamna anului 429 î.e.n. în Chalcidica, din Macedonia, în timpul războiului peloponeziac, ca aliați ai Atenei. De la Tucicide aflăm că «cea mai mare parte a călărimii lui Sitalkes, regele odrizilor, o constituiau geții»²⁰, care, la acea dată, erau capabili să pregătească o importantă armată, îndeosebi cavalerie.

Începînd cu sfîrșitul secolului al V-lea și începutul secolului al IV-lea î.e.n., triburile scitice din părțile de nord ale Mării Negre, dislocate sub amenințarea înaintării dinspre est a sarmaților, supun zona gurilor Dunării unei presiuni tot mai puternice, încercînd să-și găsească adăpost pe malul drept al fluviului. Condusă de nonagenarul rege cu numele de Ateas (sau Ataia) și, pe cît se poate judeca, însumînd un mare număr de nomazi trecuți peste fluviu cu familiile și avutul lor întreg, cea dintîi încercare a sciților de a se așeza statornic în Dobrogea avea să se izbească, în anul 339 î.e.n., de rezistența anonimului rex Istrianonum²¹, căpetenia geților nord dobrogeni,

20. Tucicide, «Istoria războiului peloponeziac», II, 96.

21. Pompeius Trogus-Iustinus, *op. cit.*, XI, 2, 3.

care reușește să-i împiedice pe sciți a pătrunde în zona sud-dunăreană, locuită de secole de către geți. Numai după moartea acestui rege local, sciții vor traversa, din nou, Dunărea, dar vor intra în conflict, de data aceasta, cu Filip al II-lea (359—336 î.e.n.) al Macedoniei, care, după ce anexase, cu doi ani înainte, regatul odrid, îi învinge, acum, pe sciți, alungându-i dincolo de fluviu, și își întinde influența pînă la Dunăre²², ceea ce ne face să credem că Dobrogea, dacă nu în întregime, cel puțin nordul ei, nu făcuse parte din statul odrizilor.

Geții din Dobrogea ajung, astfel, în stăpînirea mai mult nominală a macedonenilor, care nu s-a extins, însă, și asupra geților din stînga Dunării. Cînd în 335 î.e.n., Alexandru cel Mare (336—323 î.e.n.), fiul și urmașul lui Filip al II-lea, a trecut Dunărea, el n-a revendicat teritoriul din stînga fluviului, întreaga acțiune dînd mai degrabă impresia unei demonstrații de forță. Scopul expediției lui Alexandru a fost, în principal, lichidarea rezistenței tribalilor, neam tracic de la nordul Balcanilor, în dreptul Olteniei, cu care se luptase Filip, fără succes, și, prin aceasta, consolidarea frontierei dunărene a regatului macedonean înainte de marea expediție asiatică. Neputîndu-l supune pe Syrmos, căpetenia tribalilor, adăpostit într-un ostrov pe Dunăre, unde primea ajutor de la geții de pe malul stîng al fluviului, Alexandru s-a hotărît să-și impună forța chiar acestora, printr-un atac fulgerător în cîmpia munteană. Noaptea, el trece Dunărea surprinzîndu-i pe geți, care nu se așteptau la un atac pe neașteptate, le cucerește și le distruge o cetate slab întărită și îi silește să se refugieze în stepele din interiorul țării. Acțiunea și-a atins scopul, fiindcă văzîndu-se lipsit de sprîjinul get, Syrmos s-a închinat învingătorului.

Evenimentul, care a avut loc undeva prin apropierea gurii Oltului, poate la Zimnicea, deși a durat numai o zi, a fost minuțios descris de însuși generalul lui Alexandru, Ptolomaios al lui Lagos, viitorul vicerege al Egiptului elenistic, care a participat la el. Relatările sale, reluate fidel de Arrian²³ conțin mărturii prețioase cu privire la progresele realizate, pînă atunci, de geți. Pentru trecerea Dunării, de pildă, macedonenii s-au servit de luntrile ușoare ale localnicilor, scobite în trunchiuri de copaci (monoxyle), aflate din belșug pe fluviu, pe care ei le foloseau «pentru pescuit și pentru legăturile dintre dîșii». Malul stîng era plin de lanuri de grîu atît de îmbelșugate încît macedonenii n-au putut înainta prin ele decît culcînd spicele cu sulitele lor lungi, ținute de-a curmezișul. Oastea getică pe care au surprins-o macedonenii pe malul stîng al fluviului era alcătuită din 400 de călăreți și peste 10.000 de pedestrași, o forță pe care numai o importanță unine de triburi o putea mobiliza. Fără reușita surprizei, îndrăzneala regelui macedonean ar fi putut să fie scump plătită, căci numai cu cei 1500 de călăreți și 4000 de pedestrași cu care trecuse Dunărea, lăsînd grosul armatei pe malul drept, nu ar fi avut cum să facă față unei bătălii propriu-zise. Cetatea evacuată în grabă de geți, deși nu reprezenta un punct principal, era bogată, avînd în vedere prada apreciabilă căzută în mina biruitorilor, constînd, probabil, din grîne, din turme și din produsele lor. Ne putem închipui cît de mari avuții de acest fel trebuie să fi fost acumulate în centrele tribale mai de seamă din interiorul țării.

Expediția lui Alexandru nu este decît începutul unui șir de conflicte între macedoneni și geți. În anul 326 î.e.n., cînd Alexandru se afla în toiul faimoasei sale expediții din Asia, generalul Zopyrion, însărcinat de el cu guvernarea Traciei, a trecut Dunărea, prin Dobrogea, și s-a aventurat într-o expediție împotriva cetății Olbia și a celorlalte așezări grecești de pe tîrmul de nord al Mării Negre. La întoarcere a fost întîmpinat de geți și neputîndu-se retrage peste fluviu, care avea apele umflate de

22. *Ibidem*, IX, 1, 9; 2, 1.

23. Arrian, «*Anabasis Alexandri*», I, 3—5.

inundații, a trebuit să primească o luptă, unde va în nordul gurilor Dunării, în Buceagul pe care geografii antici îl numesc «pustiul getic», pierind împreună cu cei treizeci de mii de ostași ai săi²⁴. Lovit de acest dezastru în proiectele sale politice Alexandru plănuia ca, după încheierea campaniei asiatice, să revină la Dunăre pentru a sfârșita puterea getă, care devenise primejdioasă pentru regatul macedonean din Europa. Proiectul a fost zădărnicit de moartea lui prematură.

Uniunea de triburi din stînga Dunării apare impunătoare, cu deosebire, în jurul anului 300 î.e.n., cînd, sub conducerea lui Dromichete, înregistrează succese de mare răsunset în războaiele cu Lisimah, general al lui Alexandru, ajuns, după moartea acestuia, diadoh (guvernator), apoi, rege al Traciei, peste care va domni pînă la anul 281 î.e.n. Conflictul dintre Lisimah și Dromichete a izbucnit, se pare, pe de o parte, din cauza pretențiilor celui dintîi de a-și întinde stăpînirea asupra țărîmii stînga al Dunării, pe de alta, fiindcă regele get revendica cetățile de pe malul dobrogean, care dominau cîmpia munteană. Luptele au durat mai mulți ani și s-au încheiat, de fiecare dată, nefavorabil regelui macedonean. Într-una dintre ele a căzut prizonier însuși fiul lui Lisimah, tînărul Agatocles, care a fost ținut în captivitate multă vreme, pînă la 292 î.e.n., cînd Dromichete l-a eliberat cu speranța că va obține o pace favorabilă. Dar, Lisimah, nesocotind intențiile pașnice ale lui Dromichete, a trecut Dunărea cu o armată numeroasă și a pătruns în interiorul țării, unde a început curînd a suferi de foame și de sete, căci geții, așa cum vor face și românii mai tîrziu, arseseră, se vede, totul în calea năvălitorilor. În cele din urmă, oastea macedoneană, cuprinsă de deznădejde, a fost încercuită și capturată în întregime, fiind dusă la Helis, reședința căpeteniei gete²⁵. În schimbul eliberării sale, Lisimah a recunoscut anumite drepturi geților și le-a restituit unele cetăți de pe malul drept al Dunării.

Epocii de glorie și de putere a lui Dromichete îi urmează, însă, în istoria politică a dacilor, o perioadă tulbură, cauzată de năvălirea celților, care începuseră mai dinainte mișcarea lor spre Răsărit, ajungînd după anul 300 î.e.n. în Peninsula Balcanică.

Celții, ce se mai numeau și gali, au pornit din așezările lor din Europa de vest și au ocupat aproape tot teritoriul Franței și Italiei de nord, răspîndindu-se, apoi, spre Apus, pînă în insulele britanice, iar spre Răsărit, în Dacia și în regiunile din nordul Mării Negre. Expedițiile lor de jaf provocau panică și distrugerii violente. În anul 387 ei au ocupat Roma, iar în 278 î.e.n. au devastat sanctuarul de la Delfi. Pînă la urmă, celții occidentali nu rezistă presiunii germanilor dintre Răsărit, care îi împing peste Rin și nici ofensivei romanilor de la sud, încheiată cu ocuparea Galiei de către Caesar. Cea mai mare parte a triburilor celtice din cuprinsul Imperiului roman va fi cu înțetul romanizată, elementele etnice celtice contribuind la formarea popoarelor francez și englez.

Spre ținuturile noastre, celții au urmat cursul Dunării și lanțul Carpaților și au cuprins Dacia din două părți, așezîndu-se în preajma hotarelor ei, ba unele neamuri pătrunzînd chiar și în interiorul țării. În sud-vestul Daciei, dincolo de Dunăre, în ținutul Drinei, Savei și Moraviei, s-au așezat scordiscii, avînd ca centru mai important Singidunum (Belgradul de azi). În nordul Moldovei și în Galiția s-au stabilit teuriscii, iar în Panonia, boii și eraviscii. În interiorul Daciei au pătruns britolagii (sau britogalii), în Buceag și pe malul dobrogean al Dunării, precum și anarții, stabiliți între Tisa și Someș. De la ei nu vor rămîne, însă, decît urmele, fiindcă au sffrșit prin a se contopi în masa triburilor geto-dace. O parte a celților și-au continuat drumul mai

24. Pompeius Trogus-Iustinus, *op. cit.*, XII, 2, 16 și XXXII; 3, 2; Macrobiu, «Saturnalia», I, 11, 33; Curtius Rufus, X, 1, 44.

25. Diodor din Sicilia, «Biblioteca istorică», XXI, 12.

departe, întemeind un stat, de scurtă durată, la sud de Balcani, cu centrul la Tylis, iar alții au trecut și în Asia Mică, unde provincia Galatia le-a păstrat numele. Prin stabilirea celților la sudul Dunării, dominația politică macedoneană se va încheia definitiv în această regiune. Evident că în mijlocul iureșului celtic din secolul al III-lea î.e.n., cea mai mare parte din triburile geto-dace au izbutit să reziste. Desigur, importante teritorii periferice cu populație geto-dacă au intrat sub dominația cuceritorilor, dar în ținuturile centrale ale Daciei celții n-au putut pătrunde decât sporadic și vremelnice, cu prilejul unor incursiuni fără consecințe durabile. Regiunea care a rămas cel mai puțin atinsă de atacurile celtice, este zona de la Dunăre ocupată de uniunea de triburi a lui Dromichete, care s-a menținut și după moartea acestuia, deși în izvoarele literare n-o mai găsim consemnată prin informații precise. Inscricțiunile descoperite în urma săpăturilor arheologice de la Histria, menționează, însă, numele a doi cirmuitori geto-daci din secolul al III-lea î.e.n., care ocroteau cetățile grecești de pe țărmul dobrogean al Mării Negre, apărându-le de atacurile dușmanilor din sud. Primul în ordine cronologică, este Zalmodegicos, care se găsea în fruntea unei formațiuni politice ce cuprindea nord-estul Munteniei și sudul Moldovei, iar al doilea, Remaxos, urmașul celui dintii, ce stăpânea și la nord de gurile Dunării și care continuau, cel puțin în parte, uniunea de triburi din vremea lui Dromichete²⁶. Regatul celtic de la Tylis, care se adaptase repede la civilizația elenistică, trebuie să fi respectat echilibrul creat la Dunăre în vremea lui Lisimah, căzând la înțelegere cu geții și căutând să se apere împreună contra bastarnilor, populație de origine germanică, emigrată spre sud-est din nordul Carpaților, de la est de Vistula, ce se așezase la sfirșitul secolului al III-lea î.e.n. în Galiția și Polonia, apoi, în nordul și centrul Moldovei, de unde pornea adesea în incursiuni prădalnice spre ținuturile pontice și sud dunărene. Un rege geto-dac care s-a opus cu armele atacurilor repetate ale bastarnilor, pe la anul 200 î.e.n., a fost Oroles, ce stăpânea în estul Transilvaniei și, dincolo de munți, în Moldova²⁷. Oțelită în luptele cu bastarnii, uniunea de triburi dace condusă de Oroles din Transilvania se va încheia ca o forță politică durabilă, comparabilă cu aceea a geților de la Dunăre. O știre a lui Pompeius Trogus, păstrată la Iustinus, vorbește, cam pentru aceeași perioadă, de o creștere a puterii dace sub regele Rubobostes²⁸, care era unul dintre succesorii lui Oroles²⁹. Cit privește vechea uniune de triburi getice din Muntenia și sudul Moldovei, condusă de Remaxos, ea s-a menținut față de bastarni tot atât de bine cit și față de celți. Chemați în ajutor de Perseu, regele Macedoniei, la anul 168 î.e.n., împotriva romanilor, geții sud-dunăreni au format nucleul celor 10.000 de călăreți și tot atția pedestrași transilvăneni, al cărui șef era tot un get, după cum ne informează Appian³⁰, și care, neprimindu-și plasa anticipat, din cauza avariției regelui macedonean, s-au întors din drum, fără să intre în luptă.

După înfringerea lui Perseu, în lupta de la Pynda, romanii împart regatul macedonean în patru părți, puse sub supravegherea Romei, iar mai târziu, în anul 146 î.e.n., îl desființează și îl transformă, împreună cu Grecia, în provincie romană. Față de expansiunea puterii romane în Peninsula Balcanică, populațiile de la sudul Dunării au reacționat energic și viguros. Atacurile ilirilor, celților și tracilor împotriva romanilor se țin lanț, de acum înainte, fiind sprijinite tot timpul de geto-daci. Ei pradă și-

26. Dumitru Berciu, «Burebista și tradiția statală», în «Revista de istorie», nr. 6/1980, p. 1031.

27. Pompeius Trogus-Iustinus, *op. cit.*, XXXII, 3, 16.

28. *Ibidem*.

29. C. C. Giurescu și Dinu C. Giurescu, «Istoria românilor», I, Buc., 1974, p. 42.

30. Appianus, «Macedonica», IX, 16, 1—2.

naturile ocupate sau protejate de romani și izbutesc chiar să înfrîngă unele legiuni trimise împotriva lor, nu pot, însă, pînă la urmă împiedica înaintarea înceată, dar sigură, a acestora pînă la Dunăre. Rezultatul final al acestor lupte a fost o slăbire completă a neamurilor celtice, ilirice și tracice de la sudul Dunării, care în curînd vor fi aduse la supunere și vor înceta să mai joace vreun rol politic, prinse între puterea romană în plină expansiune, pe de o parte, și statul dac, de cealaltă parte, care va ajunge sub Burebista la cea mai înaltă organizare și întindere.

Cîrmuitor terace și iscusit, avînd o domnie de aproape 40 de ani, al cărei început este fixat de Iordanes la anul 82 î.e.n.³¹, Burebista a unificat triburile învrăjmășite ale neamului său, punînd capăt deselor conflicte locale, și a reușit să cuprindă într-o singură formațiune politico-militară, pe care Strabon o numește ache³², adică stat puternic și independent, în frunte cu un monah suveran, principalele ținuturi locuite de daci. El a introdus, în locul vechilor cutume, un cod de legi și norme juridice noi, și a înfăptuit o reformă religioasă³³, sfătuit și ajutat de marele preot Deceneu, căruia îi acordă o putere aproape regală³⁴, «îndreptîndu-i și ridicîndu-i pe daci prin cumpătare, sobrietate și ascultare de porunci»³⁵ și consolidînd, astfel, și pe plan legislativ și spirital, unitatea internă a statului dac.

După ce și-a impus autoritatea asupra Daciei propriu-zise, Burebista a trecut la cucerirea unor regiuni întinse de la vest și la nord-vest, zdrobind, în jurul anului 60 î.e.n., triburile celtice ale scordiscilor, ale boiilor, aflați sub conducerea lui Critasiros, precum și pe anarți și teurisci³⁶, care cotropiseră teritoriile dacice, și și-a întins stăpînirea pe Dunărea de mijloc și pe rîul Marus din munții Slovaciei. Încheind războaiele cu celții, el a supus orașele grecești de pe coasta nordică și apuseană a Mării Negre, de la Olbia, la gura Bugului, pînă la Apollonia, la sud de munții Balcani, reintegrînd în statul său unificator toate regiunile geto-dacice răsăritene. Cu acest prilej, el a pus capăt și presiunii bastarnilor asupra ținuturilor pontice. O dată cu cucerirea Dobrogei, Burebista și-a extins stăpînirea și în regiunea sud dunăreană ce se întindea între pantele de nord ale munților Haemus și litoralul vestic al Pontului Euxin, realizînd un stat cu o suprafață considerabilă, ce cuprindea nu numai toate teritoriile locuite de geto-daci, dar și unele din teritoriile vecinilor celți, iliri și traci, și ale cărui hotare se mărgineau, spre răsărit, cu Bugul și țărmul Mării Negre, la mieznoapte, cu Carpații Păduroși, spre apus, cu cadrilateralul Boem, Dunărea mijlocie și Morava, iar la miazăzi, cu lanțul munților Balcani.

Ca urmare a izbînzilor sale militare, «regele Burebista a ajuns cel dintîi și cel mai mare dintre regii din Tracia și stăpînitor al tuturor ținuturilor de dincolo și de dincoace de Dunăre»³⁷, după cum glăsuiește inscripția greacă pe care locuitorii din Dionysopolis (Balcic) au pus-o, foarte probabil, în prima jumătate a anului 48 î.e.n., în cinstea unui concetățean al lor, Acornion al lui Dionysos, ce adusese mari servicii orașului. Strabon însuși vorbește despre stăpînirea lui Burebista ca de un «imperiu», dispunînd de un potențial militar pe care-l estimează la impresionanta cifră de 200.000 de oameni³⁸, care, dată fiind întinderea statului și mulțimea neamurilor întrunite, acum, sub un singur cîrmuitor, deși uriașă pentru vremurile acelea, nu era imposibil

31. Iordanes, «*Getica*», XI, 67.

32. Strabon, *op. cit.*, VII, 3, 11.

33. Iordanes, *op. cit.*, XI, 39—41; Dio Chrysostomos, «*Orationes*», XII, 21.

34. *Ibidem*, XI, 69—72.

35. Strabon, *op. cit.*, VII, 3, 11.

36. *Ibidem*.

37. Ion Horațiu Crișan, «*Burebista și epoca sa*», ed. II-a, 1977, p. 89.

38. Strabon, *op. cit.*, VII, 3, 11.

de realizat, dacii putînd ridica o asemenea armată. Mulțumită ei, Burebista a devenit stăpînul necontestat al centrului și sud-estului european rămas în afara dominației romanilor și cel mai de seamă adversar al acestora, «căci trecea Dunărea fără să-i pese de nimeni și prăda Tracia pînă în Macedonia și Iliria»³⁹.

Înțelegînd că primejdia cea mare pentru daci venea din partea romanilor, Burebista a avut o atitudine ostilă Romei și a căutat să sprijine orice încercare de slăbire a forțelor ei. Menținînd strînse legături cu Mitridate al VI-lea Eupator, regele Pontului, aflat în război cu romanii, Burebista a proiectat o alianță cu Ariovist, conducătorul mării uniuni de triburi germane, împotriva Romei, iar în anii 50—48 î.e.n. s-a amestecat chiar în dispute pentru putere din senatul roman, intrînd în tratative cu Pompei, rivalul lui Caesar. Nu este de mirare, deci, că Caesar, ieșind biruitor asupra lui Pompei în bătălia de la Pharsallos, a început să se pregătească din răspuțeri pentru un război împotriva lui Burebista⁴⁰. Asasinarea lui Caesar la Idele lui Marte în anul 44 î.e.n., amină pe mai multă vreme această confruntare între Roma și statul dac. Tot în jurul acestei date dispare de pe scena istoriei și Burebista în urma unei revolte urzite de o conspirație de nemulțumiți⁴¹.

Înlăturarea prin violență a lui Burebista a avut, desigur, drept consecință, destrămarea marelui stat dac înjghebat cu atîtea lupte. Se desfac din el părți însemnate de teritorii locuite de daci, iar cuceririle externe se pierd. Strabon ne spune că pe vremea cînd împăratul Octavianus Augustus trimitea o expediție împotriva dacilor, erau, în stînga Dunării, patru regate dacice⁴², în locul celui unitar al lui Burebista, iar în Dobrogea, alte trei⁴³. Bineînțeles că și puterea militară a dacilor, în asemenea împrejurări, a scăzut mult, nemaiputînd ridica, acuma, după afirmațiile lui Strabon, o armată mai mare de 40.000 de oameni⁴⁴.

Dintre succesorii lui Burebista, amintim în părțile din sud-vestul Transilvaniei pe Deceneu, fostul mare preot și vice-rege al acestuia, urmat de Comosicus, ce domnește ca rege și mare sacerdot, pentru ca, la încetarea lui din viață, să vină la tron Scorylo, iar după el, Duras-Diurpaneus⁴⁵. În Oltenia și Banat stăpînea Cotiso, în timpul căruia are loc o năvălire dacă și bastarnă dincolo de Dunăre, respinsă de romani⁴⁶, iar în cîmpia munteană, Dicomes, care își oferă serviciile lui Antoniu, aflat în război civil cu Octavianus, ceea ce nu-l împiedică să atace posesiunile romane din Balcani ori din Panonia⁴⁷. La sudul Dunării, izvoarele îl menționează pe Coson, angajat și el în lupte de hărțuială cu legiunile romane⁴⁸, iar în Dobrogea, în partea de miazăzi, stăpînea Roles, la centru Dapyx, iar înspre miazănoapte, Zytraxes, care, căzînd jertfă politicii de dezbinare a romanilor, vor sfîrși prin a fi înghițiți în marele imperiu, ce reușește, astfel, să-și consolideze influența la nordul Dunării.

Cucerirea micilor «regate» dacice din Dobrogea nu însemna însă și supunerea dacilor mult mai numeroși din cîmpia munteană, din Transilvania și Banat, care continuă năvălirile lor la sudul Dunării, fie singuri, fie întovărășiți de bastarni și de sarmații iazigi și roxolani, provocînd pierderi grele legiunilor romane în timpul împăraților Tiberiu, Vespasian, Titus și Nero⁴⁹. Aceste incursiuni ale dacilor în provinciile ro-

39. Suetonius, «Caesar», 44, 6.

40. Plutarh, «Caesar», 58; Appianus, «Bello Civitatis», II, 110; III, 25; Suetonius, «Caesar», 44, 6; «Augustus», 8, 4; Velleius Paterculus, II, 59, 4.

41. Strabon, *op. cit.*, VII, 3, 11.

42. *Ibidem*.

43. Suetonius, «Augustus», 21, 2.

44. Strabon, *op. cit.*, VII, 3, 11.

45. Iordanes, *op. cit.*, XI, 73—74; 76—78; Frontonius, «Stratagemata», I, 10, 4.

46. Horațius, «Carmina», III, 8; Cassius Dio, *op. cit.*, LI, 23, 2; Florus, XXVIII, 18—19.

47. Appianus, «Bello Civitatis», III, 25.

48. Suetonius, «Augustus», 63, 2.

49. Cassius Dio, *op. cit.*, LIV, 30, 36; Strabon, *op. cit.*, VII, 3, 13; Iordanes, *op. cit.*, 69, 76; Suetonius, «Tiberius», 41.

mane nu erau, în fond, altceva decât o formă de apărare împotriva expansiunii romane, care devenea tot mai greu de suportat.

Incontestabil rămâne faptul că dintre cele patru părți în care s-a dezbinat regatul lui Burebista, singura în care se constată o continuitate la domnie este partea din sud-vestul Transilvaniei, care va servi drept bază pentru renașterea statului dac sub conducerea lui Decebal. Teritoriul acestui stat nu se poate preciza exact. El se va fi extins, la început, asupra Transilvaniei, Banatului și Olteniei, cuprinzând cu timpul și celelalte regiuni ale Daciei, nu fără a întâmpina, după cum se pare, serioase dificultăți în această operă de unificare. Centrul statului a rămas, firește, tot cel vechi în regiunea bine apărată a munților Orăștiei.

Marele război dintre daci și romani izbucnește în timpul domniei lui Duras-Diurpaneus și a împăratului Domițian, ca urmare a unei năvăliri fulgerătoare a dacilor peste Dunăre, la sfârșitul anului 85 e.n., în cursul căreia armata lui Oppius Sabinus, guvernatorul Moesiei, este complet nimicită, iar el însuși ucis⁵⁰. Știrea acestei înfringeri îl face pe Domițian să vină pînă la Naissus (Nișul de azi), în anul 86, ca să supravegheze personal alungarea dacilor din Moesia și pedepsirea lor printr-o expediție peste Dunăre. Armata, compusă din câteva legiuni și mai multe trupe auxiliare concentrate în Moesia, este pusă sub comanda generalului Cornelius Fuscus, care, în anul 87, trece Dunărea, pe un pod de vase și urcă pe Olt în sus, spre Transilvania. În fața primejdiei, bătrînul Duras-Diurpaneus cedează tronul lui Decebal, pe care Dio Cassius îl caracterizează ca «priceput în ale războiului și iscusit la faptă; știind cînd să năvălească și cînd să se retragă la timp; meșter în a învinde curse, viteaz în luptă, știind a se folosi cu dibăcie de o victorie și a scăpa cu bine dintr-o înfrîngere»⁵¹. Decebal a încercat să obțină pace, dar fiind refuzat de romani, a primit lupta, atacînd viguros oștile năvălitoare, care suferă o înfrîngere dezastruoasă. Generalul Fuscus este ucis, iar o mulțime de captivi și material de război intră în mîna biruitorului⁵². Romanii reiau însă ofensiva, pătrunzînd din nou în Dacia dinspre Banat, sub conducerea lui Tettius Iulianus și în lupta care se dă la Tapae (în apropierea Porților de Fier), în anul 88, dacii suferă pierderi grele, însuși Vezina, care ocupa locul al doilea după Decebal, abia poate scăpa cu viață⁵³. Temîndu-se că armata romană va pătrunde în interiorul țării, Decebal cere pace, pe care Domițian o refuză, inițial, dar înfrînt în războiul pe care-l pornise în același an în Panonia, împotriva marcomanilor, cvazilor și iazigilor, ca pedeapsă pentru refuzul lor de a-i da trupe împotriva dacilor, se vede silit, în cele din urmă, s-o primească.

În urma păcii încheiate în anul 89, de Diegis, fratele lui Decebal, care-l întîlnește pe Domițian în Panonia sau Moesia, dacii obțin calitatea de clientelari ai Romei plătindu-ii-se anual subsidii și ajutor tehnic, constînd din arme, mașini de război și meșteri pentru construcțiile militare pe care urmau să le ridice⁵⁴. În asemenea condiții, pacea, care era, evident, avantajoasă pentru daci și constituia, în schimb, o atingere adusă prestigiului și demnității romane, nu putea dura prea mult. Și unii și alții se pregătesc intens de război. Decebal, între altele, caută o înțelegere cu părții, dar nu reușește. La Roma, bătrînul împărat Nerva, succesorul lui Domițian, cedează tronul lui Traian, la 27 ianuarie 98, care ia toate măsurile pentru întărirea frontului roman de la Dunăre.

Războiul începe în primăvara anului 101. Armata romană, cu un efectiv de 14 legiuni și o mulțime de trupe auxiliare și formațiuni etnice speciale, recrutate de la periferia imperiului (arcași și călăreți germani, sarmați, mauri, asturi din Spania,

50. Tacitus, «Agricola», 41. 51. Cassius Dio, *op. cit.* LXVII, 6.

52. Iordanes, *op. cit.* XIII, 76—77; Statius, «Silvae», I, 1, 79—81.

53. Cassius Dio, *op. cit.* LXVII, 10. 54. *Ibidem*, LXVII, 7.

sirieni, palmireni, contingente marcomane, iazige și cvade, etc.), a trecut Dunărea, în două coloane, pe la Lederata (Ramna) și Dierna (Orșova) și a traversat Banatul, regroupindu-se la Tibiscum (Îngă Caransebeș). De aici, coloanele unite s-au îndreptat pe valea Bistrei, spre Mureș, fiind întâmpinate de daci, ajutați de roxolani și bastarni, la locul numit Tapae, unde s-a dat o luptă crâcnă, cu pierderi grele de ambele părți. În timpul iernii ostilitățile încetează, cele două tabere rămânând pe pozițiile lor⁵⁵. În primăvara anului 102, Traian reia ofensiva, dând o serie de bătălii în care dacia, deși au luptat cu un eroism exemplar, sint totuși biruiți. Decebal încheie pace, primind condițiile dictate de învingător: predarea armelor și mașinilor de război, extrădarea trădătorilor, dărîmarea cetăților, renunțarea la o politică externă proprie, etc. În afară de acestea, Traian anexează imperiului, Oltenia, Muntenia și Banatul. După ce lasă garnizoane în centrele mai importante din Dacia, spre a-l supraveghea pe Decebal, împăratul se întoarce la Roma, luîndu-și triumfalul nume de Dacicus⁵⁶.

Pacea n-a fost considerată definitivă de nici unul dintre adversari, ea servind doar ca un armistițiu, atît pentru romani, cit și pentru daci. Traian întărește considerabil linia Dunării cu noi castru și garnizoane militare și însărcinează pe arhitectul Apollodor din Damasc cu construirea podului de piatră de la Drobeta (azi Drobeta-Turnu Severin), care este gata în primăvara anului 105⁵⁷. Nici Decebal nu stă nepăsător. Călcînd toate stipulațiile păcii, el reface în grabă cetățile distruse și ridică altele noi⁵⁸.

Roma declară iarăși război. În vara anului 105, legiunile romane, mult mai numeroase decît în primul război, trec Dunărea pe podul de curînd isprăvit și înaintează spre Transilvania, prin trecătoarea de la Turnu Roșu. Dacii se apără cu înverșunare sub o conducere dîrză și vitează, pricinuînd legiunilor romane pierderi uriașe. Decebal face apel la neamurile viclene, la fel de amenințate de pericolul roman, încercînd să le atragă într-un front comun. Vecinii nu se aratără, însă, dispuși la o alianță, lăsîndu-se probabil corupți de promisiunile Romei. După lupte sîngeroase pentru cucerirea celăților din munți, care apărau drumul spre capitala statului dac, armatele romane ajung în fața Sarmizegetusei⁵⁹. Decebal se pregătește pentru lupta supremă. După două asalturi asupra zidurilor Sarmizegetusei, respinse de apărători, romanii pătrund în oraș, în vara anului 106. Dacii dau foc cetății, iar o parte dintre căpetenii se sinucid, bînd otravă. Decebal, însoțit de restul armatei, se retrage în munții din răsăritul țării, în speranța de a organiza, cu sprijinul vecinilor roxolani și bastarni, o nouă rezistență, dar este urmărit îndeaproape și înconjurat de cavaleria romană. Pentru a nu cădea în mîna nemînelui dușman și a fi tirat în corlegiul triumfal al caesarului, Decebal, ultimul rege dac, își curmă zilele cu paloșul său scurt, la rădăcina unui stejar. Capul îi este tăiat și dus la Roma, pentru ca senatul și tot poporul roman să se încredințeze de pierirea celui mai vajnic adversar din cîți avusese imperiul în ultimul secol⁶⁰.

Întîmpinînd riposta energică și eroismul unui popor dîrz și mîndru, șase ani i-au trebuit lui Traian ca să-și merite titlul de Dacicus. O dată cu distrugerea capitalei Sarmizegetusa și cu sfîrșitul aureolat de tragismul antic al regelui Decebal, statul dac încetează de a mai exista iar cea mai mare parte a Daciei libere devine provincie romană.

Cucerirea unei părți a Daciei de către romani a dus la împletirea celor două civilizații și culturi — dacă și romană — într-o nouă sinteză istorică, etnică, culturală și lingvistică, din care s-a plămădit poporul român, care a preluat și dezvoltat însușirile și virtuțile cele mai bune ale înaintașilor săi. Locuînd statornic același

55. *Ibidem*, LXVIII, 8.56. *Ibidem*, 9—10.57. *Ibidem*, 13.58. *Ibidem*, 11.59. *Ibidem*, 14.60. *Ibidem*.

spațiu carpato-danubiano-pontic, pe care au viețuit dintotdeauna strămoșii săi geto-daci și daco-romani, poporul român a ținut piept cu tenacitate năvălirii populațiilor migratoare, care, începând cu secolul al III-lea e.n., i-au provocat mari distrugerii și pustiiri, dar nu i-au putut schimba comunitatea de viață, limbă și cultură, evoluția lui istorică spre forme superioare de organizare politică, social-economică și statală.

Evocând trecutul îndepărtat al strămoșilor poporului român încercăm un legitim sentiment de mândrie și de profundă satisfacție constatând că ideea luptei pentru libertate caracterizează primele știri scrise despre geto-daci. Legați de glia străbună, având credința în nemurire și socotind independența drept un bun de care nu se puteau lipsi, daco-geții au fost luptători neînfricați și de neclintit de pe pământul care-i hrănea, gata oricând a transforma unelte de muncă în arme de apărare împotriva unor cotropitori puternici și abili. Întreaga lor istorie relevă adevărul axiomatic că acesta le era modul de a fi, de a gândi, de a se comporta și acționa în fața oricăror invadatori. Prin dragostea de libertate, dârzenia și capacitatea de a lupta în războaie și bătălii cu armatele celor mai puternice imperii ale vremii — persan, macedonean sau roman — daco-geții și-au făcut un renume în conștiința lumii antice, care apoi s-a perpetuat până în contemporaneitate, simbol peste timp al buchetului de virtuți încorporat în istoria românilor, ce locuiesc neîntrerupt în aceeași vatră, luptând pe aceleași meleaguri pentru a-și apăra ființa etnică, glia strămoșească, demnitatea și independența.

GHEORGHE VASILESCU

MARELE VOIEVOD ȘI DOMN MIRCEA CEL MARE CTITOR DE ȚARĂ

Erou al libertății în sud-estul Europei în Evul de mijloc, cinstit de cronicarul Leunclavius ca «*Principe între creștini cel mai viteaz și cel mai ager*», și recunoscut ca «*Mircea cel Mare*» (Ulah prensi Büyüc Mirçe) și de dușmanii săi otomani¹, a ocupat tronul Țării Românești în urmă cu șase veacuri (1386—1418) într-un moment de grea cumpănă istorică, atunci când existența ei ca stat era amenințată să aibă soarta țărilor balcanice cucerite de Imperiul otoman, care își adusese oștile cuceritoare până la Dunăre, ameninșând nu numai Țara Românească, dar și țările din Europa Centrală și chiar pe cele din Europa apuseană.

În acele grele momente de apărare și de păstrare a ființei de stat a Țării Românești, poporul român a fost condus de unul din cei mai mari conducători ai săi de țară, care a dobândit în istorie valoare de simbol al rezistenței românești împotriva cotropirii străine, alături de Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul.

În vremea domniei lui Mircea cel Mare, Țara Românească a atins ca stat cea mai mare întindere din istoria sa, Mircea fiind «*un adunător al pământului românesc și apoi în cele din urmă un mare gospodar al treburilor economice*»², un precursor al lui Mihai Viteazul.

Întinderea statului rezultă din titlul purtat de Mircea cel Mare pe care și-l înscrie în actul din 1404—1406, prin care «*întărește mănăstirii Cozia toate bălțile pe Dunăre, de la Săpatul până la gura Ialomiței cu toate veniturile*»: «*Eu, cel în Hristos Dumnezeu, binecredinciosul și binecinstitorul și de Hristos iubitorul și singur stăpînitorul, Io(an) Mircea mare voievod și domn, din mila lui Dumnezeu și cu darul*

1. Valeriu Veliman, *O cronică turcească despre domnia lui Mircea cel Mare*, în «*Revista Arhivelor*», Nr. 4/1986, p. 372.

2. P. P. Panaitescu, *Mircea cel Bătrîn*, București, 1944, p. 9.

lui Dumnezeu stăpînind și domnind peste toată țara Ungrovlahiei și al părților de peste munți, încă și către părțile tătarești și herțeg al Amlașului și Făgărașului și domn al Banatului Severinului și pe amindouă părțile ale întregii Podunavii, chiar și pînă la Marea cea Mare și stăpînitor al cetății Durostor»³.

Din conținutul titlului rezultă că stăpînirea lui Mircea cel Mare se întindea din Banatul Severinului pînă în sudul Moldovei, cuprinzînd și Dobrogea pînă la Marea Neagră.

Unele din aceste teritorii, cum sînt Banatul Severinului, Amlașul și Făgărașul fuseseră stăpînite și mai înainte de Vlaicu Vladislav, Radu I și Dan I. La aceste teritorii, Mircea cel Mare a unit Dobrogea și sudul Moldovei cu Chilia, care alcătuiau «părțile tătarești».

Între anii 1388—1389 întreaga Dobrogea a intrat în stăpînirea lui Mircea cel Mare. Primul document în care Mircea își spune domn «al părților Podunaviei» este datat din 4 septembrie 1389⁴. Cum precizează Constanțin Rezachevici⁵, trebuie menționat că Mircea cel Mare a stăpînit neîntrerupt, în aproape întreaga sa domnie, fosta posesiune a lui Dobrotici, care cuprindea Țara Carvonei (Carbonei) cu reședința la Caliacra, un vechi ținut bizantin, a cărei limbă oficială rămăsese cea greacă, și care cuprindea o străveche populație românească, atestată documentar și în vremea lui Mircea. Într-un zapis de vînzare din 28 martie 1412, în limba greacă apar între martorii «Constantin de la Caliacra și popa Radomir care este din satul lui Baldovin logofătul»⁶. Baldovin este un cunoscut dregător al lui Mircea cel Mare.

Numele de Dobrogea, de la numele lui Dobrotici, i-a fost dat după moartea lui și după moartea lui Mircea de către cuceritorii turci.

Țara Carvonei sau Cărvunei se desprinsese din țaratul bulgar, care o înglobase un timp, înainte de 1346, sub conducerea unui cirmuitor local cu titlul bizantin «arhonte Balica», ai cărui frați, Dobrotici, propriu zis, Dobrotiță (în acte Dobrotizas) și Teodor, au participat activ la evenimentele politice din Balcani în anii următori⁷. Cum documentează Sergiu Iosipescu⁸, antroponimele respective diminutive își găsesc corespondențele la români. Fiul voievodului Moldovei, Sas, contemporan al stăpînitorului Cărvunei, se numea Balc. Balica și Balița apare des în Transilvania, ca urmașul voievodului Dragoș, Balița, care, împreună cu fratele său Drag, au reăcut vechea ctitorie a familiei lor din Peri și au înzestrat-o cu sate și moșii, pe care au închinat-o în 1391 ca stavropighie patriarhală.

3. *Documenta Historica, B. Țara Românească*, I, București, 1966, p. 63; Dimitrie Onciul, *Titlul lui Mircea cel Bătrîn și posesiunile lui*, în ed. Aurelian Sacelidoțeanu, Dimitrie Onciul, *Scriseri istorice*, București, 1968, vol. 2, p. 19—142; Damian P. Bogdan, *Cancelaria lui Mircea cel Mare*, în «Revista de istorie», tom. 39, Nr. 7, 1986, p. 659—668; P. P. Panaitescu, *op. cit.*, p. 110—112, 187—194, 200—215.

4. Dimitrie Onciul, *op. cit.*, p. 292, 296; P. P. Panaitescu, *op. cit.*, p. 47, 188; Anca Ghiță, *Condițiile instaurării dominației otomane în Dobrogea*, în «Studii istorice sud-est europene», I, București, 1974, p. 44—51; *Din istoria Dobrogei*, III, București, 1971 cap. «Dobrogea unită Țării Românești în vremea lui Mircea cel Bătrîn»; Nicolae Stoicescu, *Organizarea statală în vremea domniei lui Mircea cel Mare*, în «Revista de istorie», tom. 39, Nr. 7, 1986, p. 625—637, cu bibliografia.

5. Constanțin Rezachevici, «Despotia» lui Mircea cel Bătrîn — o problemă de titulatură: între realitate și ficțiune, în «Revista Arhivelor», 1/1986, p. 12—16.

6. *Documenta Romaniae Historica, B. Țara Românească*, I, București, 1966, p. 77—78.

7. N. Iorga, *Istoria românilor*, III, București, 1937, p. 229—230; P. P. Panaitescu, *op. cit.*, p. 36, 205—206; Ion Barnea, Ștefan Ștefănescu, *Din istoria Dobrogei*, III, București, 1971, p. 347—348; Sergiu Iosipescu, *Balica, Dobrotiță, Ioancu*, București, 1985, p. 76, 123, 125—126.

8. Sergiu Iosipescu, *op. cit.*, p. 69—72.

Traducerea în limba turcă a vechiului nume al Cărvunei se păstrează pînă azi în denumirea oraşului-port Mangalia⁹. La 1325, Patriarhia din Constantinopol numea ca «mitropolit de Varna și Cărvuna» pe Methodie¹⁰. «*Actul patriarhal reprezintă recunoaşterea bizantină, ecleziastică și imperială, a entităţii statale a Țării Cărvunei, teritoriul ei coincidînd cu al mitropoliei omonime*»¹¹.

Pe la 1320, castelele Cavarnea, Cranea (= Ekrene), Kellia—Lycostomion (= Chilia veche pe malul drept al braţului Chilia), Gerania, Drystra (= Silistra), Caliacra, se aflau în stăpînirea Patriarhiei din Constantinopol¹².

Țara Cărvunei n-a cuprins niciodată întregul litoral pontic de la nord de Varna pînă la gurile Dunării, conform izvoarelor documentare turcești și bizantine. Formațiunea respectivă politică ce era condusă de Balica și apoi de Dobrotiță (1348—1386) începea de la nord de Varna și se întindea spre mieznoapte pînă spre Mangalia, iar spre nord-vest pînă la formațiunea politică, numitul «despotat» al Silistrei. Ținutul transdunărean de la nord de aceasta, județele Constanța și Tulcea de azi, intrase în stăpînirea politică a domnitorilor Țării Românești cu mult înainte de domnia lui Mircea cel Mare, foarte probabil, cum afirmă Constantin Rezachevici, sub numele de Podunavia (o amintire a temei bizantine *Paradunavon*)¹³, atestat în titlul lui Mircea cel Mare¹⁴ înainte de menționarea scrisă a stăpînirii voievodului asupra fostei posesiuni a lui Dobrotiță¹⁵.

Țara Cărvunei era orientată spre Bizanț, «de care o lega lupta comună împotriva țaratului bulgar de la Tirnovo, condiția însăși a nașterii și scurtei sale existențe»¹⁶.

Dobrotiță fusese încadrat în ierarhia bizantină înainte de domnia sa, ca «strateg (= comandant) al armatei romeilor» de către împărăteasa Ana de Savoia în 1346, care l-a și căsătorit cu fiica marelui dregător, ducele Alexie Apokaukos. După moartea fratelui său, arhontele Balica în 1348, împăratul Ioan VI Cantacuzino «l-a învrednicit cu pronoia (= Țara Carvoņei) ce i se cuvenea și l-a rînduit printre romeii (= bizantinii) cei mai de vază»¹⁷, «dovadă a suzeranității cel puțin teoretice a Bizanțului asupra formațiunii politice a lui Dobrotiță, ... iar în 1366, Dobrotiță a fost investit de către împăratul Ioan V Paleologul cu titlul nobiliar bizantin de «despot», care nu era legat de stăpînirea sa teritorială»¹⁸, ci nobiliară.

În jurul anului 1370, o altă așa-zisă «despotie» cu centrul la Silistra (Dirstor), formațiune politică de asemenea de extract tot bizantin, condusă de un fiu, presupus al lui Dobrotiță, Terter, numit pe monedele sale și Ioanes, eventual despotul Ivanco sau Ioanuc, urmașul lui Dobrotiță, s-a desprins din țaratul de Tirnovo. Acesta și-a păstrat entitatea și sub stăpînirea lui Mircea cel Mare, care se intitulează doar «stăpînitor» (sau «singur stăpînitor») al cetății Dirstorului și care a lăsat în fruntea ei mai departe conducerea administrativă bizantină: «*chefalia din Dirstor*» (= conducătorul militar și civil al cetății), pînă la cucerirea ei de către turci¹⁹.

Înainte sau după dispariția lui Dobrotiță (în 1386, înainte de 13/27 mai 1387), în cursul anului 1386 a avut loc conflictul dintre țarul Ivan Șisman și Dan I, antecesorul și fratele lui Mircea, care și-a pierdut viața în luptă la 26 septembrie 1386.

9. *Ibidem*, p. 60.

10. *Acta Patriarchatus Constantinopolitanus*, în «*Acta et diplomata graeca medii aevi*», ed. Franz Miklosich et J. Müller, vol. I, Vindobone, 1860, p. 216; Jean Darrouzès, *Notitiae Episcopatum Ecclesiae Constantinopolitanae*, Paris, 1981, p. 418.

11. Sergiu Iosipescu, *op. cit.*, p. 61. 12. Hurmuzaki — Iorga, *Documente*, XIV, 1.

13. Ion Barnea—Ștefan Ștefănescu, *op. cit.*, p. 95; Anca Ghiță, *op. cit.*, p. 45—46; Constantin Rezachevici, *op. cit.*, p. 13. 14. D. R. H., B, I (*cit.*), p. 28—29.

15. Constantin Rezachevici, *op. cit.*, p. 13. 16. *Ibidem*, p. 14.

17. *Ibidem*, Ioan Cantacuzino, *Istoria*, în «*Fontes Historiae Daco-Romaniae*», III, București, 1975, p. 493. 18. Constantin Rezachevici, *op. cit.*, p. 14.

19. *Ibidem*, p. 14—15.

«Sfârșitul vieții și domniei despotului Dobrotiță, foarte probabil în vara lui 1386, a destabilizat situația în împrejurările extrem de dificile ale agravării expansiunii otomane. Sprijinit de aliații săi turci, singura forță militară ce-i permitea o acțiune de anvergură, țarul bulgar de la Tirnova a declanșat imediat atacul asupra despotatului lui Dobrotiță. Surprins și izolat probabil la Varna, Ioancu nu a putut organiza rezistența»²⁰ și va fi cerut ajutorul voievodului Țării Românești.

Cronicile otomane menționează că în această perioadă — 1386—1387 — probabil în legătură cu această situație, țarul Ivan Șișman și-a extins stăpînirea asupra Silistrei și a altor cetăți, care aparținuseră formațiunii politice vecine a lui Dobrotiță, fiul acestuia, Ivanco sau Ioancu, fiind redus la rolul de «regișor al Dobriței» (*Dobritzensis regulus*), mai precis de «regișor al Varnei și al regiunii vecine zisă Dobritze»²¹.

În 1388 a avut loc invazia otomană condusă de vizirul Ali pașa Candrali, Iahși bei Timurtaș²², care a supus pe Șișman, a ocupat Tirnova și a asediat Varna. Inaintarea turcilor spre nord ajunge pînă la linia Dunării între Nicopol — Silistra, iar spre răsărit și sud-est spre Șumen (azi Kolarovgrad), Madara, Varna, fără ca Silistra să fi fost ocupată de turci. În aceste momente critice, poate și la apelul stăruitor al lui Ivanco, Mircea cel Mare intervine cu oastea sa și ocupă Silistra împreună cu o bună parte din despotatul lui Ivanco, «precum și întregul teritoriu dintre Dunăre și Marea Neagră»²³. În acele împrejurări Ivanco a dispărut de pe scena istoriei, «posibil în urma unui complot organizat de turci, ca răzbunare»²⁴.

În secolul al XVIII-lea, Paisie de la Hilandar narează desfășurarea evenimentelor din 1388, arătînd că oastea turcă «au bătut-o vlahii și toți (turcii) pînă la unul sau doi s-au înecat în Dunăre; astfel au scăpat în acea vreme bulgarii și vlahii de cotropirea turcească»²⁵.

Mircea cel Mare deținea acum Silistra, Vicina, Chilia și celelalte cetăți din Dobrogea, în afară de stăpînirea genoveză de la Licostomo, care «în decurs de un deceniu va fi înlăturată și aceasta»²⁶.

Dacă în documentul din 4 sept. 1389²⁷, Mircea purta titlul de «marele și singur stăpînitorul domn Ioan Mircea... domn a toată Ungrovlahia și al părților Podunaviei și al celor de peste munți», în 1400—1403 titlul era lărgit la forma «toată Podunavia»²⁸, apoi sub forma și mai cuprinzătoare: «domn... și pe amîndouă părțile pe toată Podunavia, încă și pînă la Marea cea Mare»²⁹, care s-a impus pînă la sfârșitul domniei

20. Sergiu Iosipescu, *op. cit.*, p. 162. 21. Constantin Rezachevici, *op. cit.*, p. 15.

22. *Ibidem*; P.P. Panaitescu, *op. cit.*, p. 211—212.

23. Nicolae Constantinescu, *Mircea cel Bătrîn, Ducuroști, 1001*, p. 85.

24. *Ibidem*, p. 86. 25. *Ibidem*. 26. *Ibidem*. 27. D.R.H., B, I, p. 28—30.

28. *Ibidem*, p. 50—51.

29. *Ibidem*, p. 63—64, 70, 73—74, 75—76, 80—81; Constantin Rezachevici, *op. cit.*, p. 16.

Cum s-a precizat astăzi în istoriografia românească, Mircea cel Mare n-a fost investit cu titlul de despot de către împăratul de la Constantinopol, fiindcă «n-ar fi avut nici un interes să-și asume prin *uzurpare* un titlu cu totul străin, implicînd o legătură vasalică. Titlul de «despot» i-a fost atribuit direct în redactarea cancelariei polone a tratatelor din 1390 și 1391 și indirect prin reprezentările sculptate și zugrăvite de la Cozia (C. Rezachevici, *op. cit.*, p. 26—32).

Banatul Severinului este cîrmuit de frunțașii români locali în anii 1388—1390, iar în anii 1390—1404 se află sub oblăduirea lui Mircea, ca ban regal al Severinului, fiind românesc începînd din 1390. Mircea cel Mare își spune «domn al Banatului Severinului», iar dregătoria o încredințează unui boier al său, Radu ban (D.R.H., B, I, p. 66).

Voievodatele satești Rășinari și Amlaș, cnezatul Săliștei și alte cîteva sate din teritoriul urban sibian, cedate lui Vlaicu în 1366 și confiscate în 1369, erau supuse lui Dan la 1383, revin, după moartea episcopului de Alba ce le cîtropise (1383—1385), sub autoritatea lui Mircea cel Mare în 1389. Cetatea Bologa, situată pe drumul

sale. Titlul de «*singur stăpînitor*» (samo dirjet) l-a purtat mai înainte în titulatura lor și Nicolae Alexandru voievod, care pe lespedea de mormint de la Cimpulung este numit în 1364 «*mare și de sine singur stăpînitor domn*», precum și Vlaicu-Vladislav, care se intitulează în inscripția de pe icoana dăruită mănăstirii Lavra de la Muntele Athos: «*mare voievod... și de sine stăpînitor a toată Ungrovlahia*» (în l. greacă). Mircea cel Mare a moștenit această titulatură de la predecesorii săi și el este cel care o utilizează în documentele interne «*pentru prima oară*»^{29a}.

Stăpînirea lui Mircea cel Mare se întindea și în dreapta Dunării, de la Vidin la Cozlodui și de la Șiștov la Silistra³⁰. Marele Domn își exercita controlul său militar și vama asupra punctelor cheie vama: Chilia, Isaccea, Brăila, Silistra, Nicopole, Vidin, Severin. Toată linia Dunării era întărită, pentru a asigura apărarea țării, în timp ce statele sud-dunărene dispăruseră rînd pe rînd sub loviturile oștilor otomane³¹.

Întărind hotarul de sud, Mircea a căutat să-și asigure și apărarea hotarului țării dinspre nord, amenințat de regele Ungariei, Sigismund de Luxemburg (1387—1437), amenințare care era «*mai periculoasă chiar decît cea turcească*»³². Sub aceeași amenințare se găsea și Moldova lui Petru I (c. 1375—1392), care îl va fi ajutat pe Mircea la începutul domniei sale. Ambii voievozi creează un «*bloc românesc*» de colaborare și încheie acte de alianță împotriva agresiunii lui Sigismund cu regele Poloniei, Vladislav al II-lea Jagello, Petru I la 14 septembrie 1387, și Mircea cel Mare, prin mijlocirea lui Petru I la 10 decembrie 1389, negociat la Radom, ratificat la 20 ianuarie 1390 la Lublin, pe picior de egalitate, ca între «*prieteni*», și reconfirmat la Liov la 6 iulie 1391.

În actul din 1391 se spune: «*Și același domn Vladislav, regele, la cererea noastră, trebuie și va fi dator să ne ajute împotriva lui Sigismund, regele Ungariei, și a supușilor lui, prin toată puterea și mijloacele lui, iar împotriva altor dușmani de-ai noștri ne va ajuta ca prieten, după bunul plac al liberei lui înțelegeri*»³³.

Mircea cel Mare, va întreține strînse legături cu Moldova tot timpul domniei sale. Cu Roman I (1392—1394), fratele și urmașul lui Petru I, Mircea pare că se și înrudea, soția lui Roman I, Anastasia, mama lui Alexandru cel Bun, era «*probabil sora lui*

care leagă Clujul de Oradea, la cca 15 km de Huedin, pe o înălțime care domina valea Crișului Repede, i-a fost cedată ca feudă lui Mircea de către Sigismund la 1399—1410, împreună cu 18 sate, între care și țirgul Huedin. Pe lângă cetatea Bologa, Mircea a primit și pe cea a Branului. În perioada anilor 1412—1419 la conducerea cetății au fost desemnați pîrcălabi români. Între fortificațiile transcarpatice, stăpînite de Mircea cel Mare, s-au aflat și cetatea Făgărașului, care străjuia întreaga Țară a Oltului. În zona de nord-vest a Țării Făgărașului se afla cetatea Jărâncască Scorei. Încă din a doua jumătate a sec. al XII-lea, cu ziduri de întărituri, se afla cetatea Breaza, cunoscută de «*Cetatea lui Negru Vodă*», care se găsea pe drumul de legătură dintre Cimpulung și Țara Făgărașului. Toate aceste posesiuni dovedesc prezența stăpînirii lui Mircea cel Mare în Transilvania și a autorității Țării Românești peste munți.

Părțile tătărăști «*trebuie să fi reprezentat litoralul basarabean, de la gurile Dunării la limanul Nistrului*», fișia «*de teren în lunca Dunării, de la vărsarea Siretului în Prut și pînă la cea a brațului Chilia în mare*» (Radu Constantinescu, *Considerații asupra limitelor cronologice și teritoriale ale stăpînirii lui Mircea cel Bătrîn* (I), în «*Revista Arhivelor*», 3/1986, p. 282—283).

29 a. Nicolae Stoicescu, *Organizarea statală în vremea domniei lui Mircea cel Mare*, în «*Revista de istorie*», tom. 39, Nr. 7, 1986, p. 626—627.

30. Radu Constantinescu, *Considerații asupra limitelor cronologice și teritoriale ale stăpînirii lui Mircea cel Bătrîn (1386—1393)* (II), în «*Revista Arhivelor*», Nr. 4/1986, p. 371.

31. În 1389, după lupta de la Kossovopolje, Baiazid Ilderim (Fulgerul) supusese Serbia, iar în 1393 lichidase țaratul bulgar al țarului Șișman.

32. Constantin Rezachevici, *Mircea cel Bătrîn și Moldova*, în «*Revista de istorie*», tom. 39, Nr. 8/1986, p. 749.

33. D.R.H., D. vol. I, p. 122.

Mircea»³⁴. Aceasta ar explica intervenția lui Mircea în Moldova, care a sprijinit pe Alexandru cel Bun (1400—1432) să ia domnia împotriva lui Iuga (1399—1400), pe care Mircea l-a luat ostatec la curtea sa.

În urma alianței politico-militare cu regele Poloniei, amenințați reciproc de expansiunea otomană din sud, regele Sigismund a fost nevoit să-și schimbe politica sa față de Mircea cel Mare și să încheie cu el un tratat politico-militar de alianță la 7 martie 1395 la Brașov, în condiții de egalitate, obligându-se să acționeze în comun împotriva expansiunii otomane.

Ofensiva otomană spre Dunăre este declanșată în 1389 sub Baiazid I, care a ordonat lui Firuz bei să atace Vidinul. Sracimir, sprijinit și de contingente românești a respins atacul. Beiu otoman a trecut atunci Dunărea și a jefuit cumplit teritoriul Țării Românești din fața Vidinului. *Cronica de la mănăstirea Zografu* arată că «Mircea, voievodul valah, i-a lovit (= pe otomani) și i-a nimicit rău și abia au scăpat»³⁵.

În același timp, acțiuni agresive ale otomanilor au avut loc și la Silistra, unde orașenii și oștenii garnizoanei, instalată din 1388 de Mircea, i-au respins.

După ce Țaratul lui Șişman a fost transformat în pašalic turcesc, trupele otomane au asediat din nou Silistra pe uscat și pe apă cu nave de luptă, pe care au cucerit-o și prădat-o cumplit.

În aceste împrejurări, Mircea cel Mare, în fruntea unui corp expediționar de cavalerie ușoară a trecut rapid Dunărea în iarna 1392/1393³⁶ și a distrus tabăra akingiilor prădalnici din Rumelia, în zona Karinovasî (azi Karnobat în R. P. Bulgaria), de la poalele sudice ale Munților Balcani. Rezultatul imediat al glorioasei campanii a fost redobândirea cetății Silistra, în care Mircea a instalat o puternică garnizoană românească.

Acțiunea militară victorioasă a lui Mircea a fost prima campanie ofensivă europeană îndreptată împotriva Imperiului otoman, condusă de un mare comandant militar și de un abil om politic³⁷.

Baiazid I, aflat pe frontul din Asia Mică, a venit de urgență în Rumelia și, în primăvara anului 1394, a luat măsuri de organizarea unei expediții de mari proporții, cu hotărîrea de a pedepsi pe Mircea și de a-i preface țara în pašalic turcesc. «Era cea mai mare armată pe care Imperiul otoman o mobilizase pînă atunci»³⁸.

Pregătirea campaniei, începută din primăvara anului 1394, a durat tot anul, pînă în primăvara anului următor 1395, fiind condusă personal de Baiazid I împotriva românilor.

După cronicarii Mehmed Nesri, Leunclavius și, mai recent, după cronica comentată în limba română a lui Ibn Kemal, Kemal Pașa-oglu (1468—1534)³⁹, armata otomană a pătruns în Țara Românească pe la Nicopol — Turuu, prin vadul de la răsărit de gura Olului, și s-a îndreptat spre capitala Țării Românești, Curtea de Argeș. Cu Baiazid I se aflau și vasalii săi: Ștefan Lazarevici al Serbiei, Constantin Dejanovici, cneaz în Macedonia răsăriteană, la Velbužd (= Küstendil) și Marco Cralievici, fiul «craiului» Vukașin, stăpîn al unui mic teritoriu în jur de Prilep. Armata otomană se cifra aproximativ la 40.000 de oameni, la care se adăuga armata vasalilor la peste

34. C. Cihodaru, *Alexandru cel Bun*, Iași, 1984, p. 43; Constantin Rezachevici, *op. cit.*, p. 753. 35. *Istoria militară a poporului român*, București, 1986, p. 160.

36. *Ibidem*; După Dr. Tahsin Gemil, primul atac asupra Țării Românești a fost redatat în 1389, și atacul lui Mircea de la Karinovasî a avut loc în anul 1392 (în «Revista de istorie», tom. 39, Nr. 7, 1986, p. 706).

37. *Ibidem*, p. 162.

38. *Ibidem*.

39. Valeriu Veliman, *O cronică turcescă despre domnia lui Mircea cel Mare*, în «Revista Arhivelor», Nr. 4/1986, p. 372—385.

8.000 de oameni. Oastea Țării Românești nu trecea de 10.000 de oameni și era amenințată cu distrugerea ⁴⁰.

În această dramatică incleștare, cînd țara era amenințată pieirii, și cînd pămîntul românesc, cum spune cronicarul Ibn Kemal, «se înnegea cu spahii sultanului ce colindă lumea» ⁴¹, Mircea cel Mare înfruntă cu bărbăție și curaj puhoiul armatei invadatoare. El adoptă strategia și tactica războiului popular. Cheamă la luptă «oastea cea mare» a țării, toți bărbații capabili să poarte arme, atît locuitorii liberi, cît și țărani aserviți. O spune același cronicar citat, Ibn Kemal: «A dat poruncă zicînd să se adune oricîți luptători și călăreși aleși «există» oriunde în țara Valahiei. Adunîndu-și călăreșii și pedestrașii într-un loc, dîndu-le arme și cele necesare, îi umpluse cu arme pe acei rebeli» ⁴².

Populația a fost retrasă cu bătrîni, femei și copii și adăpostită în păduri și munți, iar în urma lor grînele îngropate, fîntînile otrăvite și totul pirjolit în fața invadatorilor, ca foamea, setea și nesiguranța să-i decimeze. Detașamentele de azapi și de akingii cîmpul de luptă și-au pierdut viața alături de ostași și comandanți musulmani și Marco trimise după prăzi erau pîndite și decimate de ostașii lui Mircea grupați în pîlcuri de atac.

Un tablou veridic al celor menționate ni-l înfățișează cronicarul bizantin Laonic Chalcocondil (cca 1423 — 1490) ⁴³.

Locul exact al desfășurării confruntării dintre cele două armate este încă discutat de istorici. În timp ce unele izvoare istorice vorbesc despre «un loc neprielnic» «pe malul unui rîu» (în *Cronica anonimă bulgară*), alte izvoare, cum sînt cele otomane, pomenesc «un loc de bătălie» situat pe rîul Argeș (Arkîș, după Enveri sau «Arkas» după Neșri). Leunclavius spune că bătălia s-a dat «in loco quem Turci tam Arcas quam Artzes nominunt» (— într-un loc pe care turcii îl denumesc atît Arcas cît și Artzes). Tradiția istorică mai tîrzie a dat și un nume locului bătăliei: *La Rovine* (*Letopisețul Cantacuzinesc*), pe care-l localiza undeva pe malul Ialomiței, iar majoritatea letopisetelor sirbești indică locul bătăliei — *Urvina* (— *U R (o) vina* — la șanturi, ripi sau loc mlăștinos) ⁴⁴.

Ținîndu-se seama că unele izvoare otomane se referă la rîul Argeș, iar altele indică limpede prezența munților în preajma locului bătăliei, «lînd în considerare și itinerarul urmat de Baiazid de la Nicopol — Turnu spre capitala Țării Românești, este de admis că singeroasa confruntare armată româno-otomană s-a desfășurat în apropiere de aceasta din urmă, probabil la confluența Argeșului cu Vilsanul (lîngă Merișani, la circa 15 Km nord-vest de orașul Pitești) ⁴⁵.

40. *Istoria României*, II, București, 1962, p. 368.

41. Valeriu Veliman, *op. cit.*, p. 380.

42. *Ibidem*.

43. *Fontes Historiae Daco-Romanae*, IV, București, 1982, p. 457.

44. Cronicarii Luccari în 1605 și Orbinî au localizat bătălia lîngă Craiova («sotto la citta di Chrallevo»), după cum și istoricii români D. Onciul și N. Iorga și alții. Const. C. Giurescu, *Probleme controversate în istoriografia română*, Buc., 1977, p. 162—165. (*Unde au fost Rovinele?*), admitea două lupte: una lîngă Craiova și alta pe Argeș. «Eroarea de localizare — evidentă — provine din faptul că s-a acceptat pentru 1394 itinerarul dinspre apus (pe la Severin) al sultanului Baiazid», cit. Nicolae Constantinescu, *Mircea cel Bătrîn*, București, 1981, p. 102.

45. *Istoria militară a poporului român*, cit., p. 170. Localizarea a fost propusă de Nicolae Constantinescu, *Mircea cel Bătrîn*, cit., p. 102—103; Idem, *Curtea de Argeș (1200—1400). Asupra începuturilor Țării Românești*, București, 1984, p. 31; Alții au propus com. Suseni din jud. Argeș satul Țuțulești la locul numit «*Tulele roșii*», lîngă Costești, ca A. A. Bolsakov (1960), I. Nania (1963), pr. M. Branîște (1963), gen. maior (rez.) dr. Ion Cupșa (1973) ș.a. Vezi discuția la Dr. Nicolae Stoicescu, *Bătălia de la Rovine*, București, 1986, p. 54.

Data memorabilei bătălii pentru apărarea independenței țării, cum a fost și cea purtată de Basarab I în 1330 la «Posada», ca și mai târziu a lui Mihai Viteazul la Călugăreni în 1595, a fost 17 mai 1395, dată «admisă recent în istoriografie»⁴⁶. Pe Kralevici, cneazul din Prilep, eroul de mai târziu al baladelor sirbești, Constantin Dejanovici, de la Strumița, socrul împăratului bizantin Manuel II Paleologul, un Andree și un Comnen, după letopisețul sîrbesc de la Dečani⁴⁷. Din armata lui Mircea, se crede că a căzut împreună cu mulțime de ostași și marele boier Nan Udobă, cu mormintul (Nr. 7) în biserica Sfîntul Nicolae Domnesc din Curtea de Argeș, mare dregător și rudă din casa voievodului⁴⁸.

Bătălia de la Rovine s-a încheiat cu biruința românească. «Biruit-au Mircea Voievod pe turci și făr-de număr au pierit, trecînd Baezet Dunărea fără vad», spune *Cronica Țării Românești*^{49a}. Victoria re purtată de români la Rovine, sub strălucita conducere a lui Mircea, «a fost expresia angajării unanime a întregului popor la apărarea intereselor fundamentale ale țării»⁴⁹, care a rămas în conștiința sa ca una din marile lui biruințe, și care și-a găsit expresia în nemuritoarele versuri ale lui Mihai Eminescu:

N-avem oști, dară iubirea de moșie e un zid,
Care nu se-nfiorează de-a ta faimă, Baiazid.

Cu tot tratatul de alianță antiotomană încheiat la 7 martie 1395 la Brașov cu Sigismund, regele nu i-a trimis lui Mircea decît un corp expediționar de ajutor, în frunte cu Ștefan Losonch, fostul ban, care și-a pierdut viața împreună cu ostașii detașamentului ungar, într-o luptă care nu este localizată^{49a}.

Abia la 21 iunie Sigismund se afla cu armata sa la Brașov, iar la Cîmpulung în tabără la 6 iulie 1395, cînd Baiazid trecuse Dunărea la sud aproape de o lună de zile. Sigismund a atacat și el atunci și a cucerit din mîna turcilor cetatea Turnu, Nicopole Mic. La vestea morții soției sale, Sigismund se retrage în direcția Severin — Orșova — Caransebeș, și în drum caută să cucerească Severinul, vechea dispută, devenind din aliat agresor, însă este atacat și suferă o înfrîngere la «o posadă» din partea românilor⁵⁰.

Adaug o informație personală: Com. mea natală, Băbană, din jud. Argeș, se află la cca 15 km sud-vest de com. Merișani. De copil, cu aproape 60 de ani și mai bine în urmă, rețin de la tatăl meu, fost pădurar, care cunoștea toate satele din jur pînă dincolo de Curtea de Argeș, cum se spune «călcate cu piciorul», că «Ropi-nele» sau «Rovinele» lui Mircea, așa cum știa și el din bătrîni, sînt la Merișani, unde se varsă Vilșanul în Argeș. Același lucru ni-l povestea și elevilor din scoala primară din satul natal și fostul meu învățător, Dumitru Bărbulescu, decedat în vîrstă de 80 de ani, cu mulți ani în urmă. Cînd am funcționat ca profesor în orașul Curtea de Argeș, între anii 1946—1956, am auzit aceeași informație de la mulți localnici în vîrstă, în special de pe «Valea Tîrgului». A existat în părțile Argeșului o tradiție încă păstrată aproape pînă în zilele noastre despre locul marii bătălii a lui Mircea, în com. Merișani. O primă mare confruntare considerăm că va fi avut loc între cele două oștiri și la «Tufele roșii», în com. Suseni, de unde armata lui Mircea retrăgîndu-se în reduta naturală de la Merișani, olomanii n-au mai putut înainta spre Curtea de Argeș, fiind respinși și nevoiți să se retragă.

46. *Istoria militară a poporului român*, p. 172; Alexandru V. Diță, *Un izvor necunoscut despre victoria lui Mircea cel Mare la Rovine*, în «Lucefărul», din 19 iulie, 1986; Dr. Nicolae Stoicescu, *Bătălia de la Rovine*, București, 1986.

47. *Istoria militară a poporului român*, p. 171; Nicolae Constantinescu, *op. cit.*, p. 104.

48. Nicolae Constantinescu, *op. cit.*

48 a. *Istoria Țării Românești*, București, 1960, p. 30.

49. *Istoria militară a poporului român*, p. 172.

49 a. Dr. Nicolae Stoicescu, *Bătălia de la Rovine*, p. 57—58.

50. Dimitrie Onciul, *op. cit.*, p. 128, consideră că Sigismund s-a reîntors pe la Cîmpulung, unde a fost atacat de «vlahi», partizanii lui Vlad, în munții de la Posada

Neînțelegerea temporară dintre cei doi șefi de stat a prilejuit amestecul extern polono-otoman în treburile interne ale Țării Românești, care s-a soldat cu expediția otomană din toamna anului 1395, cind trupele otomane au reușit să ajungă pînă la Brașov, dar au fost respinse de populația locală sub conducerea lui Ioan Iacobi, și cu instalarea în partea de est a Țării Românești Muntenia a unui al doilea domn, supus celor două puteri, Vlad I Uzurpatorul, considerat de P. P. Panaitescu fiu al lui Dan I, deci nepot lui Mircea cel Mare, iar de N. Iorga, fiul lui Vladislav I. Vlaicu Vodă, fiindu-i văr I lui Mircea cel Mare.

Din martie 1396 avem prima alestare că în Țara Românească fusese instalat, cu sprijin polon⁵¹ și otoman⁵², un domn, Vlad, pe care Mircea cel Mare va reuși să-l înlăture abia după lupta de la Nicopol.

Mircea cel Mare a fost «obligat atunci să se retragă în Oltenia, de unde va continua rezistența pînă la înlăturarea lui Vlad și restabilirea stăpînirii sale asupra întregului teritoriu»⁵³.

Considerînd că Mircea se va fi retras în Oltenia în locul de apărare naturală, înconjurat de bălți și apele Jiului, Craiova, unde domnul va fi ridicat întărituri, la sud, la locul unde se află biserica fostei mănăstiri Jitianu, și la apus, la locul unde se află biserica fostei mănăstiri Bucovățul Vechi, cum atestă și unele urme arheologice, în special la Jitianu.

Cum se știe, mama lui Mircea, Calinichia, era din Oltenia, și ea dăruise mănăstirii Tismana satul Pesticovo și o moară pe Bistrița⁵⁴. În Oltenia, Mircea cel Mare își va fi avut rude credincioase și partizani devotați domniei sale.

Din Oltenia, cu armata sa credincioasă, Mircea cel Mare va trece Dunărea și va participa la bătălia de la Nicopol, care avea să se soldeze cu înfringerea armatei dezbinată a cruciaților în ziua de 25 septembrie 1396.

La Nicopol, Mircea ceruse regelui Sigismund, care mobilizase cruciada, să înceapă înlii el lupta împotriva turcilor, ca unul ce le cunoștea tactica de luptă. Sigismund i-a aprobat planul de luptă și l-a numit și «comandant al oștii», dar principele Burgundiei, Ioan, considerîndu-se jignit, fiindcă acest titlu i s-ar fi cuvenit lui, s-a năpustit înaintea tuturor asupra turcilor, și a urmat dezastrul⁵⁵. După luptă, țaratul de la Vidin a fost transformat în pașalic turcesc și Țara Românească era amenințată să fie acum ocupată de otomani.

Mircea cu armata sa și cu Știbor, voievodul Transilvaniei, cu ceva trupe ungare, trec Dunărea și asediază pe Vlad I Uzurpatorul în Cetatea Dimboviței, care este silit să se predea lui Știbor, fiind dus în captivitate la Buda, de unde i se pierde urma⁵⁶. Mircea cel Mare își restabilește acum autoritatea asupra întregii țări.

Participarea lui Mircea la Nicopol a atras riposta otomanilor, care trec Dunărea în septembrie—octombrie 1397, dar sint respinși. «Ceea ce nu făcuseră cavalerii

lingă Rucăr. Nicolae Constantinescu, *op. cit.*, p. 115—116, românii atacatori «erau din oastea lui Vlad I (= Uzurpatorul), iar numila Posadă se afla cu siguranță în munții Cernei. Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, p. 62, afirmă că trupele lui Sigismund cînd «se întorceau spre Transilvania, la trecerea prin munți, ele au fost atacate cu putere de ostașii români ai lui Mircea». Aceași afirmație și în *Istoria militară a poporului român*, p. 173. În documentul din 1408, iulie 12, emis de regele Sigismund, se afirmă că «întorcîndu-ne noi cu o fericită biruință spre țara noastră a Ungariei, îndrăzneța și învirtoșata multime a românilor, condusă de pomenitul Mircea voievodul, alunecat pe calea vechii necredințe, a înconjurat oastea noastră, în trecătorile foarte înguste ale munților, numite Posada...» (D.R.H., D, vol. I, p. 183—183).

51. Hurmuzaki, vol. I/2, p. 374—375. 52. D.R.H., D, vol. I, p. 167.

53. *Istoria militară a poporului român*, p. 173. 54. D.R.H., B, I, p. 35, 536.

55. Șerban Papacostea, *Mircea la Nicopol (1396): o mărturie ignorată*, în «Revista de istorie», tom. 39, Nr. 7, 1986, p. 696—698.

56. D.R.H., D, vol. I, p. 154—158; 167—168.

feudali coalizați în anul precedent, a reușit cu mult mai puține mijloace, dar cu știință militară superioară, domnul român»⁵⁷. Se presupune că lupta s-ar fi dat pe Ialomița. Au urmat din partea turcilor nenumărate atacuri de jaf și pradă, cărora Mircea cu armata sa a trebuit să le facă față, ca în 1401, 1402, atacuri conduse de Evrenos, în 1407—1408, când Dobrogea avea să fie prădată și pustiită de akingii. O inscripție provenind din Silistra, aflată astăzi în Muzeul de Istorie a R. S. România, spune: «Io Mircea Voievod și Domn a toată Ungrovlahia a izbăvit (Silistra de turci)»⁵⁸. Victoriile obținute de Mircea cel Mare împotriva otomanilor au consolidat poziția Țării Românești și i-au asigurat un mare prestigiu, în afara granițelor.

Mircea cel Mare și-a putut întinde acum autoritatea protectoare și asupra celorlalte provincii românești, Moldova și Transilvania⁵⁹.

În 1400 a intervenit în Moldova și a determinat înscăunarea lui Alexandru cel Bun. În timpul tulburărilor politice interne din regatul ungar, care l-au împiedicat pe Sigismund să-și exercite autoritatea în Transilvania, ținutul a trecut sub protecția lui Mircea «domn al părților de peste munți», unde stăpânea Țara Făgărașului, cu circa 25 de sate, Țara Amlășului, cu opt sate (Sibiel, Galeș, Săliștea, Valea, Cocova, Tilisca, Aciliu și Amlăș), cetatea Bologna cu domeniul său, cu 18 sate, plus tirgul Hueudin, care făceau parte din comitatul Bihor. Domeniul respectiv este de presupus în legătură cu originea maghiară a soției lui Mircea cel Mare, rudă cu familia Bánffy⁶⁰. Între 1412—1419, cetatea Branului se afla în mod sigur în stăpânirea lui Mircea cel Mare⁶¹.

Trebuie reținut că în timpul lui Mircea cel Mare românii ortodocși din Transilvania, alături de toți credincioșii de rit ortodox din Ungaria, trec acum sub oblauirea mitropolitului Ungrovlahiei de la Curtea de Argeș, capitala Țării Românești, Antim Critopol, fost la Severin (c. 1390 — c. 1401), căruia Patriarhia din Constantinopol îi dădea în 1401, în scrisoarea ce-i adresa, titlul de «*exarcha a toată Țara Ungurească și al Plaiurilor*» (Ἐξάρχης τῆς μητροπολίτας οὐγγροβλαχίας ὑπέριπτης καὶ ἑσάρχη πασης οὐγγρίας καὶ Πλαιυρῶν)⁶². *Plaiurile*, cum este de remarcant, sint menționate separat și special în titlul mitropolitan, fiindcă ele făceau parte integrantă a Țării Românești, cum era Țara Făgărașului și Țara Amlășului, și reprezentau altceva decât credincioșii ortodocși din Ungaria. Noul titlu conferit mitropolitului Antim la 1401 marchează extinderea autorității sale ierarhice de mitropolit și reprezentant (locuitor) al Patriarhului din Constantinopol asupra românilor din Transilvania și Ungaria. «Noul titlu, neatestat înainte de prestigioasa domnie a lui Mircea, trebuie să marcheze o lărgire considerabilă a «*exarhatului*» concretizat o vreme numai prin noțiunea de «*Plaiuri*»⁶³.

Desigur, această situație nouă se va fi datorat lui Mircea cel Mare și relațiilor cu Patriarhia din Constantinopol.

În cadrul unității administrative bisericești, a unei singure mitropolii ortodoxe românești și pentru românii din Țara Românească și pentru cei din Transilvania, românii din ambele provincii au fost uniți de Marele Voievod și Domn sub oblauirea sa, având o singură conducere bisericească în capitala Țării Românești la Curtea de Argeș. Unitatea de credință era urmare a unității de neam, care avea să stea la baza

57. Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, *Istoria românilor*, 2, p. 78. Despre expediția otomană în Țara Românească în 1397 s-au păstrat puține știri istorice.

58. *Istoria militară a poporului român*, p. 180—181.

59. Constantin Rezachevici, *Mircea cel Bătrîn și Moldova*, în «*Revista de istorie*» tom. 39, Nr. 8, 1986, p. 746—763; Ioan Aurel Pop, *Stăpânirile lui Mircea în Transilvania*, în «*Revista de istorie*», tom. 39, Nr. 7, 1986, p. 685—695.

60. Ion Aurel Pop, *op. cit.*, p. 692. 61. *Ibidem*, p. 690.

62. Miklosich — Müller, *Acta Patr. Const.* II, 494, la Dimitrie Onciul, *op. cit.* p. 41. 63. Ion Aurel Pop, *op. cit.*, p. 689.

unirii politice realizată peste două veacuri mai târziu de urmaşul său în scaun, Mihai Viteazul.

În tratatul din mai 10/20, 1595, încheiat de Mihai Viteazul cu Sigismund Bathory la Alba Iulia, se reinnoia vechea unitate bisericească din timpul lui Mircea cel Mare: «Toate bisericile românești existente în stăpînirile Seninătății Sale vor fi puse sub jurisdicția sau dispozițiunea arhiepiscopului din Tirgoviște, după dispozițiunile drep-tului bisericesc și a rînduielilor acelei țări»⁶⁴.

Legătura dintre românii din toată Transilvania cu românii din Țara Românească prin Biserica statornicită canonic din timpul lui Mircea cel Mare avea să rămînă o legătură permanentă în istoric. Ierarhii și mitropoliții ortodocși români din Transilvania erau hirotoniți și investiți de mitropolitul Țării Românești. Ținta de totdeauna a celor ce au căutat să submineze legătura românilor din ambele provincii a fost Biserica lor Ortodoxă⁶⁵.

Mircea cel Mare și-a exercitat autoritatea și abilitatea sa diplomatică și în sud-estul Europei, în interesul țării sale și al Europei amenințate de același pericol, fiindu-i dat «să joace un rol politic și militar nemaifîlnit pînă la el și nici după el»⁶⁶.

După înfrîngerea lui Baiazid la Ankara, la 28 iulie, 1402, de hanul mongolilor, Tamerlan sau Timur-Lenk (= Timur cel Șchiop) și moartea sa în 1403, s-au declanșat lupte singeroase între moștenitorii tronului, care i-au înlesnit lui Mircea cel Mare să joace rolul de arbitru în cadrul luptelor pentru ocuparea tronului.

În acel moment favorabil, Mircea își va consolida stăpînirea în Dobrogea și va pune stăpînire și pe Licostomo de la gurile Dunării⁶⁷, provocînd nemulțumiri atît lui Sigismund cît și lui Vladislav Jagello, pe care va căuta să-l liniștească, reinnoind tratatul de alianță la 23 septembrie 1403.

Ținînd seama de slăbirea puterii centrale a sultanilor turci, își unesc eforturile împotriva lui Suleiman, cel mai în vîrstă dintre fiii lui Baiazid, care stăpînea partea europeană, Ungaria (Sigismund), Serbia (Ștefan Lazarevici), Bosnia (Ștefan Ostoja) și Țara Românească. În Vidin a avut loc o răscoală a bulgarilor, pe care Suleiman o înfrînge, și coaliția statelor balcanice este anihilată.

Doi ani mai târziu, în luna noiembrie, 1406, Mircea cel Mare, venind de la Tismana, se întîlnește cu Sigismund la Severin, «probabil în legătură cu coordonarea acțiunilor celor două țări»⁶⁸.

În 1411, cu ajutorul armat al lui Mircea, unul dintre pretendenții la scaunul sultanilor, Musa, învingînd pe Suleiman, pe care îl și omoară, a fost instalat pe tron. Împotriva acestuia s-a ridicat însă, sprijinit în special de Veneția, cel mai mic dintre fiii lui Baiazid, Mehmed I sau Mahomed⁶⁹, care l-a învins în 1413 pe Musa, îl și ucide și-i ocupă tronul. Se pare că Mircea cel Mare îl și căsătorise pe Musa cu o fiică a sa, Ana, făcîndu-și-l ginere⁷⁰.

În 1415, un frate al lui Mehmet I Celebi, Mustafa, i-a cerut ajutor lui Mircea pentru preluarea tronului fratelui său. El a venit în Țara Românească prin portul Chilia și a fost primit de Domn la Curtea de Argeș, care i-a acordat ajutorul și împreună au pornit acțiunea de atac prin Bulgaria, însă fără rezultatele așteptate,

64. Hurmuzaki, *Documente*, III, p. 212; Pr. I. Ionescu, *Cinstirea jertlei lui Mihai Viteazul*, în «Glasul Bisericii», an. XL, 1981, Nr. 9—10, p. 805—806.

65. Dr. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului, *Biserica românească din nord-vestul țării în timpul prigoanei horthyste*, București, 1986.

66. Nicolae Constantinescu, *op. cit.*, p. 137. 67. *Ibidem*, p. 140.

68. Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, *op. cit.*, p. 79.

69. Nagy Pienaru, *Relațiile lui Mircea cel Mare (1386—1418) cu Mehmed I Celebi (1413—1421)*, în «Revista de istorie», tom. 39, Nr. 8, 1986, p. 774—794.

70. A. Decei, *Istoria Imperiului Otoman pînă la 1656*, București, 1978, p. 76.

Mustafa fiind asediat în cetatea Salonic, obținind apoi domiciliu obligatoriu în Bizant.

În 1417 Mircea va permite ca în Dobrogea să vină și să rezideze șeicul reformativ Bedreddin, inamic al sultanului. O expediție a akingiilor va pune capăt acestei mișcări, șeful ei fiind suprimat.

Documentația istorică recentă arată că între anii 1413—1418 sultanul Mehmet I Celebi, Mahomed, a fost ocupat pe alte fronturi și nu a întreprins nici o mare campanie în zona Dunării de Jos⁷¹. Tot timpul au fost atacuri de jaf și pradă ale akingiilor, cărora Mircea a trebuit să le facă față. În anul 1419, după moartea lui Mircea cel Mare, s-a realizat o primă cucerire a cetăților dunărene, a Dobrogei, a cetății Severinului și a zonei sud-transilvănene. În 1420 sultanul a revenit la Dunăre și a reluat atacul împotriva Țării Românești, care, între timp, recucerise cetățile dunărene pierdute și Dobrogea, le-a recucerit și și-a extins campania către cetatea Severin, Banat și sud-vestul Transilvaniei⁷².

După august 1420, Mihail, fiul și urmașul lui Mircea cel Mare, a pierdut Dobrogea, «probabil odată cu viața și cu tronul țării»⁷³. Ultimele campanii «trebuie puse în legătură și cu începutul plății regulate a unei dări către Sublima Poartă⁷⁴. Așa numitul arhidname, tributul impus, a fost plătit temporar în timpul lui Vlad I Uzurpatorul. După îndepărtarea lui Vlad Uzurpatorul (1396) și moartea lui Mihail (1420), a început să fie achitat din nou în 1420 sau 1421, în vremea domniei lui Dan al II-lea ori a lui Radu Praznaglava.

Marele Voievod și Domn Mircea «nu a avut nici un fel de pierderi teritoriale, nu a înclinat niciodată drapelul în fața dușmanilor, ci dimpotrivă, a fost el simbolul apărării libertății în sud-estul Europei»⁷⁵.

Pentru apărarea independenței țării, Mircea cel Mare și-a organizat o oștire puternică, numită «oastea cea mare», la care erau obligați să participe toți locuitorii țării, inclusiv țărani aserviți. Din documentele vremii se constată că prin privilegiile acordate unor boieri sau mănăstiri, domnul accepta să renunțe la stringerea dărilor și la prestarea slujbelor datorate puterii centrale, dar nu renunța la obligația țărănilor aserviți de a participa la apărarea țării în caz de primejdie, «obicei pe care îl vor respecta toți domnii Țării Românești de pînă la 1533, deci pînă la instaurarea dominației otomane»⁷⁶.

Pentru apărarea țării, Domnul a creat un puternic sistem defensiv, prin construirea și întărirea de cetăți și fortificații în jurul hotarelor țării, ca și înlăuntrul ei. O atenție deosebită a acordat-o constituirii unui sistem defensiv dispus pe linia Dunării și în zona de câmpie. Multe așezări sătești au fost dotate cu șanțuri, valuri de pământ și palisadă, cum s-a constatat la Basarabi, în județul Dolj, la Coconi în județul Călărași⁷⁷ și altele. Au fost fortificate curțile domnești și ansamblurile monastice.

Între cetățile de zid preexistente domniei lui Mircea cel Mare, reamenajate sau fortificate, se afla *Cetatea Severinului*, rămasă în stăpînirea românească pînă în 1419, cînd a fost din nou cucerită de unguri. La cca 25 de Km de Severin spre Schitul Topolnicei, pe culmea unui deal stîncos, se ridică *cetatea Grădeșului*. Pe o mică înălțime insulară, ce controla cursul Dunării, se afla *Ostrovul Banului*. Centrul rezistenței mutindu-se pe linia Dunării, Domnul a ridicat cele două cetăți din piatră de

71. Radu-Ștefan Ciobanu, *A fost pierdută Dobrogea de Mircea cel Bătrîn?*, în «Revista de istorie», tom. 39, Nr. 8, 1986, p. 768.

72. *Ibidem*, p. 769.

73. *Ibidem*, p. 766.

74. *Ibidem*, p. 769.

75. *Ibidem*, p. 770.

76. Nicolae Stoicescu, *Organizarea statală în vremea domniei lui Mircea cel Mare*, în «Revista de istorie», tom. 39, Nr. 7, 1986, p. 633.

77. Nicolae Constantinescu, *Coconi. Un sat din Cîmpia Română în epoca lui Mircea cel Bătrîn. Studiu arheologic și istoric*, București, 1972.

la Turnu, Nicopolea Mică, și de la Giurgiu, care aveau să fie cucerite în 1420 de sultanul Mehmed I.

Dobrogea era apărată cu cetățile de la Dirstor (Siliștra), Ensală, Hirșova, Isaccea și Chilia, care și ele vor cădea odată cu pierderea Dobrogei, ocupată în 1420 de Mehmet I, Mahomed.

În partea muntoasă de nord a țării au fost ridicate pe cursul principalelor râuri mai multe cetăți și puncte fortificate cu rolul însemnat defensiv, având ca scop controlarea căilor de acces dinspre Transilvania. În cheile Argeșului, la nord de capitala țării, Curtea de Argeș, se afla fortificația de vultari de la Poenari. Pe cursul superior al Dimboviței se aflau cetățile de la *Cetățeni și Podul Dimboviței*, ambele în județul Argeș. La 5 Km de Rucăr se afla *Oratia* o mică întăritură de piatră, care supraveghea vechiul drum ce cobora din Transilvania spre Țara Românească. O altă întăritură din piatră din zona muntoasă era cetatea de la *Tabla Bușii*, la o altitudine de 1300 m, ce străjuia văile Teleajenului și Telejenelului, ce păzea drumul de comerț către Țara Birsei.

Dincolo de munți, în Transilvania, în teritoriul românesc stăpinit de Mircea cel Mare se afla cetatea *Făgărașului*, ce străjuia întreaga Țară a Oltului. În partea de nord a Țării Făgărașului se afla cetatea țărănească *Scorei*. Prin actul de danie al lui Mircea din 1391, se atribuia egumenului Stanciu și fratelui său Călin «ocina Scorei», scutită de orice fel de dări⁷⁸. O cetate ce supraveghea drumul Cîmpulungului cu Făgărașul era cetatea *Breaza*, cunoscută din tradiție ca *Cetatea lui Negru Vodă*. După tratatul de alianță din 1395, cu Sigismund, Mircea primește cetatea *Branului* și cetatea *Bologa*.

În interiorul țării, la *Frumoasa*, în județul Teleorman, pe malul stîng al râului Vedea, la 15 Km nord de Zimnicea, a fost amenajată către 1400 o întăritură patrulateră alcătuită din trei rînduri de valuri și două șanțuri, dispuse concentric⁷⁹. Pe locul unde, în secolul al XV-lea se va ridica prima cetate voievodală a Bucureștilor, a existat din timpul lui Mircea cel Mare o construcție patrulateră cu funcție administrativă și militară, poate un turn de pază aflat pe drumul către Giurgiu, ce putea servi ca reședință pîrcălabului de Ilfov⁸⁰.

Întărirea curților domnești de la Curtea de Argeș și Tîrgoviște, construită de Mircea cel Mare înainte de 1396⁸¹, unde rezida ca asociat la domnie fiul și urmașul său, Mihail (1418—1420), ca și ansamblurile mănăstirești de la Cotmeana, Cozia și Tismana, au contribuit la întărirea sistemului de apărare al țării și a păstrării independenței ei.

Alături de aceste construcții și așezăminte cu caracter militar de apărare a țării, va trebui să primim și construcțiile și așezămintele cu caracter cultural-bisericesc de

78. D.R.H., B, vol. I, p. 36—39, Nr. 15.

79. Nicolae Constantinescu, *Cetatea de pămînt din secolul al XIV-lea de la Frumoasa*, în SCIV, t. 16, Nr. 4, 1965, p. 731—741.

80. A se vedea toată documentația cetăților la Cristian Moisescu, *Creația arhitecturală din vremea lui Mircea cel Mare. Construcțiile de apărare*, în «Revista muzeelor și monumentelor. Monumente de istorie și de artă», Nr. 1, 1986, p. 44—54; Gh. I. Cantacuzino, *Cetăți medievale din Țara Românească (sec. XIII—XVI)*, București, 1981.

81. Cristian Moisescu, *Prima curte domnească din Tîrgoviște*, în «BMI», 1970, Nr. 1, p. 11—15.

apărare a credinței ființei poporului român, ridicate de «*primul domn mare ctitor din istoria țării noastre*»⁸².

Mircea cel Mare moștenise o țară cu o biserică bine organizată, cu o viață monastică ce se desfășura în cele câteva mari mănăstiri cunoscute: Vodița, Cotmeana, Tismana etc. La aceste trei vechi ctitorii ale înaintașilor s-au adăugat, în vremea lui Mircea cel Mare, numeroase altele, unele ctitorite de marele domn, altele de boierii săi⁸³.

Cea mai importantă ctitorie este *mănăstirea Cozia*, unde se află și mormântul ctitorului, construită în primii săi ani de domnie, în 1387—1388, amintită prima dată în documente la 20 mai 1388⁸⁴. Anterioară Coziei se află mănăstirea de la Călimănești, din *Ostrov*, existentă poate din timpul lui Basarab I, cu moșii donate de înaintașii lui Mircea, pe care le-a trecut mănăstirii sale, Cozia, iar *Ostrovul*, sau mănăstirea Călimănești, au devenit ca și mănăstirea Cotmeana metocuri ale mănăstirii Cozia⁸⁵, puse sub o singură conducere, ca în cazul Vodiței și Tismana.

Mănăstirea Cotmeana, în plan treflat simplu, ca Vodița I, a fost refăcută și pictată de Mircea cel Mare în 1387—1388, unde i se păstrează și portretul zugrăvit ca ctitor pe latura de nord a naosului⁸⁶, repictat mai târziu.

După Pr. D. Bălașa, din timpul lui Mircea cel Mare ar exista și mănăstirea *Călușu*, sfințită prima dată în 1388, și a doua oară restaurată și pictată în 1594, în timpul lui Mihai Viteazul⁸⁷.

O grijă deosebită a purtat Mircea cel Mare mănăstirii Tismana, ctitoria Sfântului Nicodim, zidită cu ajutorul material al voievozilor Radu I (cca 1377 — cca 1383) și Dan I (cca 1383 — 1386), pe care el a înzestrat-o cu numeroase bunuri, cum afirmă în documentul din 27 iunie 1387, că se vedea dator «*să înnoiesc ... pomana părintelui meu și a fratelui ... să-l întăresc cu toate darurile și veniturile și cele nedesăvârșite să le împlinesc*»⁸⁸. La Tismana Mircea cel Mare este zugrăvit în tabloul votiv, alături de Radu I, în calitate de ctitor.

În mănăstirea Tismana și-a desfășurat activitatea sa de trăire și cultură teologică Sfântul Nicodim († 26 decembrie 1406), organizatorul vieții noastre monahale chinobitice (trăirea în obștea monahală), după modelul athonit, pe care Mircea cel Mare îl numea în documentul său dat mănăstirii Tismana la 23 noiembrie 1406. «*părinte*» și «*rugătorul domniei mele*»⁸⁹. A purtat corespondență în probleme de teologie cu ultimul patriarh bulgar de la Tirnovo, Sfântul Eftimie și, fapt important, păstrăm de la el caligrafiat artistic pe pergament frumosul *Tetraevanghel* în limba

82. N. Stoicescu, *600 de ani de la urcarea pe tronul Țării Românești a lui Mircea cel Mare. o perioadă de însemnate realizări artistice*, în «*Revista muzeelor și monumentelor*. Monumente istorice și de artă», Nr. 1, 1986, p. 38.

83. *Ibidem*; Aurel Sacerdoțeanu, *Mircea cel Bătrîn și Biserica Ortodoxă a țării sale*, în «*Biserica Ortodoxă Română*», 1968, Nr. 1—2, p. 102—103.

84. Emil Lăzărescu, *Data zidirii Coziei* în «*SCIA*», 1962, Nr. 1, p. 107—137; V. Vătășianu, *Datarea mănăstirii Cozia*, în «*SCIA*», 1969, Nr. 1, p. 107—137; V. Vătășianu, *Datarea mănăstirii Cozia*, în «*SCIA*», 1969, Nr. 1, p. 31—34. În legătură cu discuțiile purtate în legătură cu data zidirii mănăstirii Cozia, a se vedea și recenziile noastre în «*Mitropolia Olteniei*», 1963, Nr. 5—6, p. 483 și 1969, Nr. 9—10, p. 812; Pr. Dumitru Bălașa, *Mircea cel Bătrîn și ctitoriile de la Călimănești*, în «*Studii Vîlcene*», Rîmnicu Vîlcea, 1972, p. 37—55; *Idem*, în «*Mitropolia Olteniei*», 1968, Nr. 1—2, p. 38—61.

85. A se vedea discuția problemei la Pr. I. Ionescu, *art. cit.*, și Pr. D. Bălașa, *op. cit.*

86. Radu și Eugenia Greceanu, *Din nou despre mănăstirea Cotmeana*, în «*RMM*», seria «*MIA*», 1977, Nr. 2, p. 37—48, vezi discuția la N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 40, nota 29.

87. Pr. D. Bălașa, *op. cit.*, în «*Studii Vîlcene*», p. 37.

88. DRH. B, vol. I, p. 24.

89. *Ibidem*, p. 70—71.

slavonă (de redacție sîrbă), de prin 1404—1405, primul manuscris cu dată sigură scris pe teritoriul țării noastre⁹⁰, ferecat în argint.

În timp ce la Tismana și-a desfășurat activitatea sa Sfîntul Nicodim, la Cozia și-a desfășurat activitatea culturală monahul Filotei, fost logofăt al lui Mircea cel Mare, cu numele Filos, de la care păstrăm cunoscutele «*pripeale*»⁹¹. De la Cozia ni s-a păstrat din 1396 și celebrul epitaf, «care din punct de vedere al reușitei artistice poate sta alături de cele mai reprezentative opere de broderie bizantină»⁹².

Atît *Tetraevanghelul* Sfîntului Nicodim cît și epitaful de la Cozia din 1396 sînt mărturii ale unei strălucite activități de cultură și artă desfășurată în Țara Românească în timpul glorioasei domnii a lui Mircea cel Mare.

O serie de ctitorii mănăstirești datează din timpul lui Mircea cel Mare, amintite în documentele vremii, altele amintite mai tîrziu ca existente însă din vremea lui Mircea, dintre care menționăm :

Mănăstirea Snagov este menționată documentar la 1407—1418 în vremea domniei lui Mircea cel Mare⁹³. *Mănăstirea Glavacioc*⁹⁴, menționată prima dată în documentul din 14 mai 1441 din timpul lui Vlad Dracul⁹⁵, se amintește de Radul banul, «probabil primul ctitor al mănăstirii»⁹⁶ dregător al lui Mircea cel Mare, cu titlul de ban (1389—1400)⁹⁷. *Mănăstirea Vișina*, amintită la 14 decembrie 1514 de Neagoe Basarab că stăpînea niște hotare «din vechime, încă din zilele lui Mircea voievod»⁹⁸, își duce existența în timpul domniei lui Mircea cel Mare. *Mănăstirea Strugalea* este amintită într-un document emis de Mircea cel Mare la 11 mai 1409⁹⁹. *Mănăstirea Bolintin*, numită și «mănăstirea din pădurea cea mare», rezultă din documente că a fost construită de Filos¹⁰⁰, fostul logofăt al lui Mircea cel Mare și al fiului său Mihai I (1392—1418). Ea a dispărut în secolul al XVII-lea și ruinele sale încă nu fost descoperite¹⁰¹. *Mănăstirea Brădet*, care păstrează în tabloul votiv ca ctitori pe Mircea Voievod și doamna Mara, este amintită în documentele din 15 octombrie 1656 și 1 septembrie 1661, ca fiind ctitoria lui Mircea cel Mare¹⁰². *Mănăstirea Dealu* este menționată prima dată în documente la 17 noiembrie 1431, cînd Alexandru Aldea îi întărește stăpînirea peste două sate «ca să lie de veșnică pomenire sînt răposatului părintelui domniei mele Mircea Voievod»¹⁰³. În aceeași situație pare a se afla și

90. Emil Lăzărescu, *Nicodim de la Tismana și cultura românească I (pînă la 1385)*, în «Romanoslavica», Istorie, XI, 1965, p. 237—284; Ion Radu Mircea, *Cel mai vechi manuscris miniat din Țara Românească: Tetraevanghelul popii Nicodim (1404—1405)*, în «Romanoslavica», XIII, 1966, p. 203—221.

91. E. Turdeanu, *Les premiers écrivains religieux en Valachie: l'hegoumène Nicodème de Tismana et le moine Philothée*, în «Revue des études roumaines», Paris, II, 1954, p. 114—144; Tit Simedrea, *Filotei monahul de la Cozia. Data, locul și limba în care s-au alcătuit pripelile*, în «Mitropolia Olteniei», an. VII, 1955, Nr. 10—12, p. 526—541; Idem, *Les «Pripela» du moine Philothée. Etude. Texte. Traduction*, în «Romanoslavica», XII, 1970, p. 183—225.

92. N. Stoicescu, *art. cit.*, în «Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă», 1, 1986, p. 43.

93. DRH, B, vol. I, p. 74.

94. N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 41.

95. DRH, B, vol. I, p. 163.

96. N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 41.

97. DRH, B, vol. I, p. 31.

98. DRH, B, vol. II, p. 266.

99. DRH, B, vol. I, p. 76.

100. *Ibidem*, p. 191.

101. N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 42.

102. *Ibidem*.

103. *Ibidem*, DRH, B, vol. I, p. 135.

*mândăstirea Govora*¹⁰⁴. Unii autori consideră și *biserica din Hlrtiești-Argeș* să fie construită tot din epoca lui Mircea cel Mare¹⁰⁵.

Mircea cel Mare a fost ctitor și la Muntele Athos, unde a refăcut *mândăstirea Cutlumuz*, cum rezultă din documentul lui Neagoe Basarab din 23 iulie (1512—1513), că Mircea marele Voievod «a înnoit sfântul și atot cinstitorul (hram) al slăvitei Schimbări la Față a Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, făcându-l ctitorie a Țării Românești»¹⁰⁶. Este posibil «ca refacerea mândăstirii Cutlumuz să fi avut loc după anul 1403, când Mircea cel Mare juca rolul unui adevărat arbitru al situației politice din sud-estul Europei și când oștile sale ajungeau pînă la Adrianopol»¹⁰⁷.

Toate aceste ctitorii adaugă lui Mircea cel Mare, «pe lângă alte titluri de neplătitoare glorie — și titlul de *primul mare ctitor din istoria medievală a Țării Românești*»¹⁰⁸.

Dacă Mircea cel Mare moștenise de la predecesorii săi un stat tînăr și independent, însă cu o organizare incipientă, sub lunga și glorioasă lui domnie de 32 de ani, țara a cunoscut o serie de reforme, că organizarea administrativ-teritorială, organizarea armatei, organizarea fiscală, organizarea judecătorească¹⁰⁹, reforme care au contribuit la consolidarea acestei organizări și au făcut din Țara Românească sub domnia sa cel mai puternic și mai respectat stat din sud-estul Europei.

Opera lui Mircea cel Mare are marele merit de a fi făcut «posibilă evoluția istorică comună a celor trei țări române în veacurile ce au urmat, asigurîndu-se astfel condițiile necesare continuării operei de unificare politico-statală pe vatra străbună carpato-danubiană-pontică»¹¹⁰.

Pr. Prof. ION IONESCU

MAREA UNIRE DIN 1918 — RODUL LUPTEI ÎNTREGULUI POPOR (1 Decembrie 1918 — 1 Decembrie 1986)

Se implinesc 68 de ani de la Marea Unire de la 1 Decembrie 1918. Eveniment de o importanță deosebită în istoria poporului și patriei noastre, eveniment ce constituie o victorie strălucită a luptei istorice și îndelungate a întregului nostru popor, pentru unirea națională și statală, marcînd împlinirea aspirațiilor tuturor românilor, de totdeauna, de a trai uniți în spațiul aceleiași țări, într-un stat liber, unic și independent.

Unirea de la 1 Decembrie 1918 reprezintă un moment crucial al unui proces politico-social obiectiv, fiind rezultatul logic al îndelungatei dezvoltări istorice a poporului român, al luptei pentru dreptul de a fi liber și stăpîn în țara sa.

Idealurile de pace, libertate și independență au fost cele mai scumpe doruri ale generațiilor anterioare. În lupta maselor populare pentru libertate și o viață mai bună și mai demnă era dorită înfăptuirea unității de neam, care se vedea exprimată

104. *Ibidem*.

105. *Ibidem*.

106. DRH, B, vol. II, p. 212.

107. N. Stoicescu, *op. cit.*, p. 42.

108. *Ibidem*, p. 43.

109. Nicolae Stoicescu, *Organizarea statală în vremea domniei lui Mircea cel Mare*, în «Revista de istorie», tom. 39, Nr. 7, 1986, p. 625—641.

110. Nicolae Stoicescu, *Bătălia de la Rovine*, București, 1986, p. 91.

În originea, neamul, limba, credința și obiceiurile comune, legăturile economice istorice, politice economice, sociale și culturale dintre cele trei provincii românești, care au împletit firul neîntrerupt al istoriei și care a fost un factor hotărâtor al forței de rezistență a poporului nostru de-a lungul veacurilor și de unificare a vetrei strămoșești.

Alit de frumos sublinia marele Nicolae Bălcescu unitatea noastră națională când declara: «Unitatea națională fu visarea iubită a voievozilor noștri cei viteji. Pentru aceasta ei munciră, suferiră și muriră».

Măreața personalitate a Domnitorului erou Mihai Viteazul a dat cel dintâi imaginea împlinirii acestei năzuințe pe care pomenind-o Nicolae Iorga, spunea: «De la anul 1600 nici un român nu a putut gândi unirea fără uriașa lui personalitate, fără paloșul sau securea lui ridicată spre cerul dreptății, fără chipul lui de o curată și desăvârșită poezie tragică». De aceea unirea făcută de el chiar dacă nu a rezistat datorită împrejurărilor istorice, a rămas mereu în conștiința poporului român.

Toate mișcările revoluționare ce s-au desfășurat după 1600 au dus, mai întâi la o primă etapă — Unirea de la 1859 dintre Muntenia și Moldova, care a creat Statul Național român modern și care a deschis noi perspective de dezvoltare a forțelor de producție din țara noastră.

După aceasta, treaptă cu treaptă, momentele istorice pe care le-a trăit neamul nostru — cucerirea independenței (1877), primul război mondial, care a oferit poporului român șansa istorică de a lupta pentru înfrângerea monarhiei habsburgice — adică acel imperiu ce asupra pe românii transilvăneni și bucovineni și apoi marile lupte de la Oituz, Mărăști și Mărășești, — pagini de istorie ale neamului nostru, — toate acestea au condus la apărarea Patriei strămoșești și făurirea unității noastre statale. Marea revoluție din octombrie 1917, înfrângerea puterilor centrale în care se afla Austro-Ungaria, destrămarea imperiului habsburgic și țarist, precum și crearea unor state independente noi, au făcut să se trezească, mai mult, conștiința de libertate, unire și independență.

Ziua împlinirii acestor idealuri mărețe sosise. Ea a chemat cu putere la Alba Iulia la 1 Decembrie 1918 Marea Adunare Națională, — ca și la 1848 pe Cîmpia Libertății de la Blaj — care a votat, în unanimitate, UNIREA Transilvaniei cu ROMÂNIA. Ca un simbol al conștiinței unității de neam și a dorinței de împlinire a ei, de înfăptuire a statului național unitar român, cei peste 100.000 de aleși ai națiunii, muncitori, țărani, intelectuali, meseriași, adunați în Cîmpul lui Horea au strigat: «Vrem să ne unim cu Țara» și au hotărât Unirea Transilvaniei cu România, pentru toate veacurile, pentru totdeauna.

Cit de frumos comenta în acea vreme ziarul «ROMÂNUL» acest mare moment crucial al neamului nostru!: «Voința unanimă care a biruit la Alba Iulia a zguduit și dărâmat ultimul hotar, ultima rămășiță din granițele cu care lunga tiranie a istoriei a spintecat veacuri de-a rindul, ființa neamului românesc. Au murit hotarele vrăjmașe. Pe mormîntul lor trece hora bucuriei generale. Sintem un popor, un pămînt, un stat. Trăiască neamul românesc întreg în țara lui».

Marea unire de la 1 Decembrie 1918 a ridicat pe o treaptă calitativ superioară comunitatea statornică de-a lungul veacurilor între toate provinciile românești și a realizat climatul favorabil pentru dezvoltarea, mai rapidă, a forțelor de producție; a înmănușat, mai strîns, energiile creatoare ale poporului și a deschis o nouă etapă în evoluția istorică a neamului. Înfiptuirea unirii, — act profund progresist, operă conștientă a maselor populare de pe întreg teritoriul românesc, a avut o puternică influență asupra vieții politice, sociale, economice și culturale ale întregului

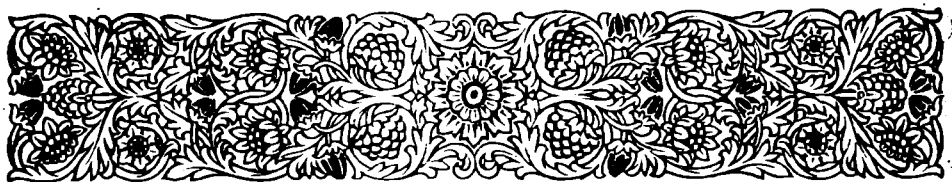
popor. Unirea din 1918 a creat premisele unei puternice afirmări a României în viața internațională, a unei mai depline valorificări a vocației de pace și cooperare a poporului român cu toate popoarele lumii. Ea a desfășurat o deosebită activitate internațională în cadrul Societății Națiunilor și a altor organisme (Mica Înțelegeră, Înțelegerea balcanică), cu dorința de a se asigura pacea și cooperarea în Europa, de a se realiza un sistem de securitate colectivă, care să împiedice declanșarea unui nou război mondial. Ea a creat condiții pentru dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii. Au fost strinse la un loc toate forțele spiritualității românești, pentru prima dată în istorie. Știința de carte a sporit de la 38,7% din 1918 la 80% în 1940, ajungînd în zilele noastre a nu mai avea analfabetism în patria noastră și un procent superior de cultură și tehnică ce se ia la întrecere cu țări mult avansate.

Unirea de la 1 Decembrie 1918 a fost preludiul actului istoric de la 23 August 1944 și a asigurat cadrul istoric necesar trecerii la un nou salt calitativ pe verticala istoriei — al revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și de edificare a societății actuale socialistă, multilateral dezvoltată, în care toate ramurile de activitate și de producție au cunoscut un adevărat progres, în industrie, agricultură, tehnică, literatură, artă etc. și mai presus, o conștiință sinceră pentru iubirea de patrie, de pace, de colaborare cu toate popoarele, de dreptate și de o viață mai bună.

La împlinirea a 68 de ani de la Unirea de la 1 Decembrie, cînd s-a făurit statul național unitar român, poporul nostru se prezintă cu realizări impresionante în construcția economică și socială, în dezvoltarea și înflorirea patriei. În epoca actuală, pe care o numim, cu mîndrie, «EPOCA CEAUȘESCU» s-a schimbat din temelii viața patriei noastre. S-a rezolvat just egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate, au fost îndeplinite grandioase obiective economico-sociale, iar în actualul cincinal și în perspectivă pînă la anul 2.000, se vor deschide noi și strălucite lucrări în toate domeniile, asigurîndu-se, astfel, o întărire și mai puternică, a suveranității, independenței statului și va continua să crească prestigiul Patriei noastre pe plan internațional. Referendumul la care a răspuns întregul popor pentru reducerea cu 5% a cheltuielilor noastre militare a constituit un gest de înalt umanism și poate fi considerat ca o consecință a unității poporului nostru în dragostea și lupta pentru asigurarea păcii și vieții.

Iată, dar, un ecou al Unirii de la 1918 și o dovadă de unitate, și înalt patriotism.

Pr. DAVID POPESCU

ȘTIRI DIN CUPRINSUL MITROPOLIEI UNGROVLAHIEI

MIȘCĂRI DE PERSONAL BISERICESC ÎN ANUL 1986

HIROTONII DE PREOȚI

Popescu Dumitru Măgurel, pentru parohia Bolintin Deal I, Sectorul agricol; Stancu Dumitru pentru parohia Bilciurești, Dimbovița; Ȑonescu Nicolae, pentru parohia Gostinari, jud. Giurgiu; Rîndașu Toma pentru Coadă Izvorului, județul Prahova; Ristache Alexandru pentru parohia Dumitrana, Sectorul Agricol; Apostol Constantin pentru parohia Valea Anii, județul Prahova; Paraschivescu Aurelian, pentru parohia Predești, jud. Prahova; Iorșu Mihai pentru parohia Bela, județul Dimbovița; Petru Adrian pentru parohia Salcia Prahova; Tănase Constantin pentru parohia Pietrari, județul Dimbovița; Libotean Gheorghe, pentru parohia Borcea I, județul Călărași; Filipoiu Adalbert pentru parohia Neajlov, județul Giurgiu; Radu Gheorghe pentru parohia Resimnicea, Județul Ialomița; Munteanu Victor pentru parohia Rovine, Județul Ialomița; Dragomir Stan pentru parohia Valea Popii, Județul Călărași; Cîcu Gabriel pentru parohia Furești, Județul Argeș; Șerban Ștefan pentru parohia Ciofliceni Sectorul Agricol Ilfov; Burtan Gheorghe pentru parohia Teiul Doamnei Ghica; Pescaru Gheorghe pentru parohia Bolintin Vale, Sectorul Agricol Ilfov; Savu Ion pentru parohia Ocnîța Județul Dimbovița; Croitoru Gheorghe pentru parohia Conduratu, Județul Dimbovița; Dumitru Dorian pentru parohia Valea Popii, Județul Prahova; Ungureanu Ion pentru parohia Broșteni, Județul Dimbovița; Constantinescu Marin pentru parohia Predeal Sărari, Județul Prahova; Bădilă Ioan pentru parohia Chișorani, Județul Prahova; Burlacu Gheorghe pentru Băneasa, Județul Giurgiu; Stănescu Nicolae pentru Cristeasca, județul Dimbovița; Văduva Ioan pentru parohia Grecii de Jos, județul Ialomița; Gușu Oprea pentru parohia Nicolae Bălcescu; Pîrvu Mateescu Gheorghe pentru parohia Ciocănești, Sîrbi, Județul Călărași.

TRANSFERĂRI DE PREOȚI

Ghîtas Iosif la parohia Albești, județul Ialomița; Murea Ion la parohia Tisa Județul Prahova; Nanu Constantin la parohia Breaza II, Județul Prahova; Bădilă Traian la parohia Podenii Noi; Andronache Viorel la parohia Tisa, Județul Prahova; Mihăescu Ion la parohia Dogdoria, Județul Prahova; Manu Dănuț la parohia Domnească, orașul Cîmpulung Muscel, Județul Argeș; Dan Haralambie la parohia Sfinții Împărați, Județul Călărași; Teasă Ion la parohia Morteni II, Județul Dimbovița; Radu Constantin la parohia Răzvadul de Jos; Popa Tănase la parohia Pietroșița III; Joita Alexandru la parohia Sfînta Vineri, Ploiești; Bazavan Mihai Marin la parohia Sfînta Treime Ploiești; Vestemean Marin la parohia Mitreni, Județul Călărași; Lup Mihai, la parohia Scărișoara, Județul Giurgiu; Mihăescu Constantin la parohia Spirea Nouă, București; Buga Ion, la parohia Sfîntul Gheorghe Vechi, București; Rădulescu Ion, la parohia Andronache, București; Păun Nicolae, la parohia Fetești Gară I, Județul Ialomița; Mihălașcu Marian la parohia Fetești Gară I; Pandelică Gheorghe pentru parohia Reviga, Județul Ialomița; Moldoveanu Teodor la parohia Sfîntul Spiridon Nou, București; Popescu

Vasile, la parohia Sfântul Ioan, Ploiești; Soare Mihalache, la parohia Cobia, Județul Dimbovița; Tronaru Gheorghe, la parohia Crivina, Județul Giurgiu; Nedelea Alexandru, la Izvoarele, Dimbovița; Colotelo Dumitru, la parohia Sfântul Spiridon, Ploiești; Hirjoabă Aurel la parohia Orăști, Călărași; Miclăuș Vasile, la parohia Floroaica, Ialomița; Craioveanu Florin, la parohia Prăjani Slănic, Prahova; Lăpușneanu Vladimir, la parohia Parcul Rahova II; Holtea Adrian, la parohia Fundeni Prahova; Zaharia Pavel la parohia Nicolae Bălcescu, Teleorman; Săsăreanu Ion la parohia Drăgăneasca, Giurgiu; Nicolescu Constantin, la parohia Nedelea, Județul Prahova; Ionescu Alexandru, la parohia Cocloc, Sectorul Agricol Ilfov; Stan Gheorghe, la parohia Andolina Călărași; Andreescu Ion la parohia Popești I, Județul Prahova; Mușat Vasilică, la parohia Izvoru, Județul Giurgiu; Ionescu Romulus, la parohia Hulubești, Județul Dimbovița; Stancu Ștefan, la parohia Tintava, Județul Giurgiu; Sas Ion, la parohia Adormirea Maicii Domnului, Urziceni, Județul Ialomița; Ionescu Mircea, la parohia Paicu, Județul Ialomița; Simion Constantin, la parohia Înălțarea Domnului — Eroii, Oltenița, Județul Călărași; Călcii Dan, la parohia Cernetul, Județul Teleorman; Stan Florian, la parohia Năsturelu, Județul Teleorman; Dincă Ioan, la parohia Tonea, Călărași; Buchiu Sebastian, la parohia Sfinții Voievozi, Cimpina, județul Prahova; Bădulici Viorel la parohia Stilpeni, Județul Argeș; Făgețeanu Gheorghe, la parohia Valea Românești-lor, Cimpulung Muscel, Județul Argeș.

TIRNOSIRI ȘI REDESCHIDERI DE BISERICI

Călinești, Teleorman, la 2 februarie; Nuci, Județul Călărași la 18 ian.; Zorile, Județul Giurgiu la 18 mai; Satnoieni, Județul Călărași la 1 iunie; Căzănești, Ialomița, la 1 iunie; Ioan Creangă, București, la 8 iunie; Sudiți, Județul Ialomița la 8 iunie; Bănești, Prahova, la 8 iunie; Sfânta Treime, Ploiești, la 23 iunie; Meri, Prahova, la 6 iulie; Poiana, Județul Dimbovița, la 27 iulie; Fierbinți, Dimbovița, la 27 iulie; Brebu II, la 7 iulie; Gherghița, la 27 septembrie; Căciulați, Sectorul Agricol la 5 octombrie; Rincăciuv, Județul Dimbovița, la 12 octombrie; Crevedia, Județul Dimbovița, la 19 octombrie; Conjești, județul Teleorman, la 19 octombrie; Alexandru Odobescu, Județul Călărași, la 19 octombrie; Sfântul Nicolae Măgureni, Județul Călărași, la 2 noiembrie 1986; Brezoaiele, Județul Dimbovița, la 23 noiembrie; Rotari, Județul Prahova, la 27 octombrie; Mierlari, Sectorul Agricol, la 2 noiembrie; Berceni, Județul Prahova, la 2 noiembrie; Pislari, Județul Giurgiu, la 2 noiembrie; Popești, Județul Călărași, la 8 noiembrie; Peretu III, Județul Teleorman, la 8 noiembrie; Brebu I, Județul Prahova, la 8 noiembrie; Roata, Județul Giurgiu, la 9 noiembrie; Movilita Nouă, la 9 noiembrie, Județul Ialomița; Cămineasca, Județul Giurgiu, la 9 noiembrie 1986.

PR. DAVID POPESCU

RESFINȚIREA BISERICII DIN PAROHIA BUZESCU, JUDEȚUL TELEORMAN

Ziua de 29 iunie 1986 — Sfinții Apostoli Petru și Pavel — va rămâne întipărită în inimile credincioșilor de la parohia Buzescu, protoieria Alex., județul Teleorman și împrejurimi, minunată duminică, deoarece ea a oferit prilejul unei minunate și frumoase sărbători, eveniment ocazional de resfințirea bisericii.

La orele 9,00 dimineata a fost întâmpinat după rânduiala tradițională Prea Sfințitul Episcop Nifon — Vicar Patriarhal ca delegat al Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin de către P. C. Preot Sandu Ion protoieru al Protoieriei Alexandria, P. C. Preot Mocanu Marin — paroh al bisericii Buzescu, P. C. Preot Stănculescu Ștefan — misionar protopopesc al Protoieriei Alexandria — paroh Poroschia, Pr. Nicolau Ilie — Plosca, Pr. Istrătescu Costel — Izvoarele-Călinești, Pr. Bonaș Nicolae — Adămești, Pr. Popa Gh. — Nanov, Pr. Cristea Marin Nenciulești, Pr. Ghiriță Nicu — Călinești și mulțime de credincioși cu flori în mână.

A urmat sfințirea apei, ocolirea bisericii, ungerea cu Sfântul și Marele Mir și stropirea cu apă sfințită a exteriorului bisericii, apoi din fața bisericii, s-au citit rugăciunile de curățire și sfințire a lucrărilor și restaurării picturii, ungerea cu Sfântul și Marele Mir și stropirea cu apă sfințită în interiorul bisericii.

P. C. Preot Sandu Ion — protoieru al Prot. Alexandria a citit documentul bisericii, care a consemnat evenimentul, semnind toți cei prezenți.

Sfânta Liturghie s-a săvârșit de un impunător sobor de preoți condus de Prea Sfințitul Episcop Nifon Ploieșteanul.

Răspunsurile la strană au fost date de credincioșii participanți în număr foarte mare și din localitățile vecine.

Predica zilei a fost rostită de Pr. Stănculescu Ștefan — misionar protopopesic al Protoierei Alexandria.

La sfârșitul slujbei au urmat cuvântările.

P. C. Preot Sandu Ion — protoieru al Protoierei Alexandria a salutat în numele tuturor preoților din Prot. Alexandria pe Prea Sfințitul Episcop Nifon — Vicar Patriarhal.

Este prezentată în continuare activitatea majorității preoților din cuprinsul Prot. Alexandria cu rezultate deosebit de frumoase.

Printre preoții evidențiați se află și Pr. Mocanu Marin de la parohia Buzescu care a desfășurat o activitate deosebită la această parohie.

P. C. Protoieru Sandu Ion roagă pe Prea Sfințitul Episcop să transmită Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin că preoții din Protoiera Alex. sînt la datorie și conștiinți de misiunea încredințată.

P. C. Preot Mocanu Marin — parohul bisericii a făcut o prezentare a lucrărilor efectuate la această biserică arătînd că ele depășesc suma de 700.000 lei și mulțumesc în numele tuturor credincioșilor acestei parohii Prea Sfințitului Episcop Nifon Ploieșteanul pentru participarea la acest eveniment mare, re-sfințirea bisericii și sărbătoarea Sf. Apostoli Petru și Pavel.

În încheiere a vorbit Prea Sfințitul Episcop Nifon Ploieșteanul, Vicar Patriarhal, care a spus: Biserica are un mare rol pe pămînt pentru noi oamenii, acela de a ne mîntui, căci fără biserică nu este mîntuire, ea este casa în care locuiește Dumnezeu, este stîlp și temelie a adevărului... apoi a arătat rolul deosebit pe care l-au avut sf. apostoli Petru și Pavel pentru răspîndirea învățaturii lui Iisus Hristos.

După această înălțătoare predică a Prea Sfințitului Episcop Nifon Ploieșteanul a urmat Polihroniul pentru Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin, pentru Conducerea Statului, pentru preoții și credincioșii care au participat la re-sfințirea bisericii.

Pr. STĂNESCU ȘTEFAN

† PREOTUL IACOB L. DUMITRU (STAN L. DUMITRU)

S-a stins din viață, după o lungă și grea suferință, în vîrstă de 78 de ani, venerabilul preot Icomon Stavrofor Iacob (Stan) Dumitru, fost slujitor la parohia Lunca, Comuna C. A. Rosetti, Județul Buzău.

Figură distinsă, apreciată și respectată, în mod deosebit, printre preoțimea buzoiană, preotul Iacob Stan L. Dumitru, lasă în urma sa o adîncă durere între cei opt copii ai săi, aflați în viață și un regret nespus între cei ce l-au cunoscut și i-au iubit.

Născut în anul 1908 în comuna Girbovi, Județul Ialomița, din părinți plugari — Lupașcu și Stanca —, fiind cel mai mare dintre cei 13 frați, urmează școala primară în satul natal și apoi se înscrie la Seminarul Teologic din Buzău, unde a fost bursier în toți cei opt ani de școală, fiind constient de eforturile părinților săi cu slabe posibilități materiale și împovărați cu o familie numeroasă.

S-a căsătorit cu tînăra învățătoare Elena Ștefănescu și a fost hirotonit pentru biserică parohiei Lunca din eparhia Buzăului. În anul 1931, la al cărui sfînt altar a slujit vreme de 52 de ani, pînă în anul 1983, cînd s-a pensionat.

Dumnezeu a binecuvîntat casa celor doi soți cu 10 copii, dintre care opt mai sînt în viață, iar unul dintre ei, de peste două decenii este medicul celor două Școli de învățămînt teologic din București și al Adm. Patriarhale.

Soția sa, — deși era învățătoare, — a renunțat la propria profesiune, și, ca multe dintre mamele noastre, a preferat misiunea de «mamă» și a îmbrățișat votul sacrificiului pentru copiii săi.

Ca preot, și-a desăvârșit studiile teologice, la Facultatea de Teologie luîndu-și licența cu teza: «Colaboratoarea preotului în pastorație, — femeia în general și preoteasa în special», care a fost publicată în presa bisericească buzoiană.

În timpul îndelungatei sale slujiri a depus o activitate gospodărească deosebită, reparînd și învelînd biserica parohială de mai multe ori, pe care a înzestrat-o cu o nouă clopotniță; a făcut o restaurare generală a întregului ansamblu.

Pe tărîm administrativ a lucrat ca președinte de cerc pastoral, ca membru în consistoriul bisericesc și ca președinte al căminului cultural pe care l-a inițiat și l-a creat.

Pentru activitatea sa, atît de rodnică, autoritatea bisericească i-a acordat distincția de «Iconom Stavrofor», ca o răsplătă la muncii și meritelor sale.

După o boală grea, care l-a pironit la pat mai multă vreme, s-a stins ca o candelă, — după un drum lung pentru o viață, — spunînd, ca marele Apostol al neamurilor Pavel: «Lupta cea bun am-am luptat, credința am păzit, călătoria am săvîrșit».

După o frumoasă și înduioșătoare slujbă a pogribaniei, făcută de un ales sobor de preoți, s-a înconjurat biserica la care a slujit mai bine de o jumătate de veac și a fost așezat în curtea bisericii, lângă altarul cu care s-a înfrățit, alături de ceilalți preoți care au fost înaintea lui.

ȘTIRILE DIN CUPRINSUL EPARHIEI BUZĂULUI PE LUNILE OCTOMBRIE—NOIEMBRIE 1986

I. CONFERINȚA ADMINISTRATIVĂ

Conferința administrativă din luna octombrie 1986 s-a desfășurat pe județe după următorul program: 21 octombrie la județul Buzău unde au participat preoții din protoierii: Buzău, Pătirlagele și Rm. Sărat; 22 octombrie la județul Brăila unde au participat preoții din protopopiatul Brăila; 23 octombrie la jud. Vrancea unde au participat preoții din protopopiatele: Focșani și Panciu.

Conferința de la județele: Buzău și Brăila a fost prezidată de P. S. Episcop Epifanie, iar cea de la județul Vrancea a fost prezidată de P. S. Gherasim, — arhiereu-vicar.

La această conferință s-a tratat un subiect special trimis de Cancelaria Sf. Sinod și s-a intitulat: «Gospodărirea mijloacelor materiale și bănești — Disciplina financiară la parohiile din Biserica Ortodoxă Română».

În prima parte a conferinței, P. S. Episcop Epifanie și P. S. Gherasim — Arhiereu-Vicar, s-au referit la importanța acestui subiect arătînd că el trebuie să intereseze pe toți preoții, pentru că fiecare în parohia sa trebuie să fie un bun gospodar al mijloacelor materiale și bănești ale parohiei. Deși marea majoritate a preoților din Eparhia Buzăului sînt buni chivernisitori ai mijloacelor materiale și bănești ale parohiilor și respectă întocmai disciplina financiară, din nefericire sînt și preoți, puțini la număr, care încalcă atît disciplina preotească cit și disciplina financiară și comit abateri, aici enunțînd, pe protopopiate, cazurile de preoți mai indisciplinați.

Preoții înscrîși la cuvînt, au scos în evidență importanța subiectului dezbătut:

Toți cetățenii țării noastre au obligația de a respecta cu sfințenie legile țării. Aceste obligații trebuie îndeplinite și de către slujitorii Bisericii, care în activitatea lor sînt chemați să respecte Constituția și legile țării. Pentru aceasta Departamentul Cultelor a emis Instrucțiunile nr. 388/1981, fiind elaborate reglementările referitoare la bugetul de venituri și cheltuieli, organizarea și conducerea contabilității, disciplina financiară și de casă, controlul financiar precum și apărarea integrității avulului parohiilor noastre.

II. RESFINȚIRI DE BISERICI

1. Resfințirea bisericii «Sf. Gheorghe» din municipiul Buzău.
2. Resfințirea bisericii «Sf. Ilie» din municipiul Brăila
3. Resfințirea bisericii «Sf. Gheorghe», parohia Homocea, protopopiatul Panciu
4. Resfințirea bisericii «Sf. Împărați», din parohia Boldu, protoieria Rm. Sărat
5. Resfințirea bisericii parohiale Clondiru, prot. Buzău

III. SLUJBE ARHIEREȘTI MISSIONARE OFICIALE, DIN INCREȘINȚAREA P. S. EPISCOP EPIFANIE DE CĂTRE P. S. GHERASIM, — ARHIEREU-VICAR

1. Biserica cu hramul «Sf. Ioan Botezătorul» din mun. Buzău

Duminică 12 octombrie 1986, P. S. Gherasim — Arhiepiscop-Vicar, din increșințarea P. S. Episcop Epifanie, a oficiat slujbă arhierescă misionară la parohia «Sf. Ioan Botezătorul» din municipiul Buzău, înconjurat de un sobor de preoți și P. C. Arhid. Tudor Mihalache.

În cadrul Sf. Liturghii, la momentul potrivit, P. S. Gherasim — Arhiepiscop-Vicar a hirotonit în preot pe tânărul Hagiu Ilie Gabriel pe seama parohiei Calvini, protopopiatul Pătirlagele.

La sfârșitul slujbei P. C. Protopop Dima Stamate a adresat un scurt cuvânt de salut, P. S. Gherasim, făcând totodată o dare de seamă asupra activității misionare depusă de preotul paroh al acestei parohii, rugînd pe P. S. Arhiepiscop-Vicar să raporteze P. S. Episcop Epifanie că la parohia «Sf. Ioan» nu sînt probleme deosebite pe linie misionară, iar preoții din protopopiat se vor situa întotdeauna pe linia de apărare a dreptei credințe, de pace și liniște a credincioșilor noștri.

Luînd cuvîntul P. C. Pr. Paroh Horia Constantinescu a prezentat un scurt raport de activitate arătînd eforturile depuse de către credincioșii acelei parohii pentru consolidările, reparațiile, pictura din nou ca și împodobirea Sf. locaș cu obiecte de inventar, mulțumind totodată P. S. Gherasim pentru slujba arhierescă săvîrșită la această parohie.

După aceea, a luat cuvîntul P. S. Gherasim care a rostit un amplu cuvânt de învățătură, arătînd mai întii, că din increșințarea P. S. Episcop Epifanie a oficiat Sf. Liturghie în această zi cu care ocazie a hirotonit și un preot. În continuare, P. S. Sa, a prezentat credincioșilor învățămintele ce se desprind din «Parabola semănătorului», care trebuie puse la inimă de fiecare credincios dar mai ales de tânărul candidat, căruia i se potrivește alit de mult, fiind la începutul preoției. Adresîndu-se tânărului, P. S. Sa, a spus: «Să ia aminte la tot ce are de îndeplinit, să slujească în așa fel încît harul trimis prin taina hirotoniei să rodească insuțit».

2. Biserica cu hramul «Cuvioasa Paraschiva», din orașul Rm. Sărat

Marti 14 octombrie 1986, din increșințarea P. S. Episcop Epifanie, P. S. Gherasim, Arhiepiscop-Vicar a oficiat slujbă arhierescă misionară la biserica «Cuvioasa Paraschiva», din Rm. Sărat cu ocazia hramului acelei biserici.

Prea Sfinția Sa a fost înconjurat de un sobor de preoți.

La timpul potrivit predica zilei a fost ținută de P. C. Pr. Dr. Ștefan Slevoacă care a vorbit despre viața Sfintei Cuvioasei Parascheva.

Pr. paroh Gheorghe Popescu exprimîndu-și bucuria de a avea la acest popas oaspeți deosebiți, prin binecuvîntarea P. S. Episcop Epifanie, a făcut un scurt istoric al bisericii și o dare de seamă a lucrărilor efectuate culminînd cu frumoasa pictură restaurată.

În încheiere, a vorbit P. S. Gherasim, Arhiepiscop-Vicar care și-a exprimat bucuria de a se afla la hramul acestei biserici, fiind recunoscător P. S. Episcop Epifanie care l-a delegat. Apoi a vorbit în cuvinte alese despre viața Sfintei Cuvioasei Parascheva, îndrumînd pe credincioși să păstreze credința străbună, să frecventeze Sfînta biserică și să participe la sfîntele slujbe cu dragoste și evlavie.

3. Biserica cu hramul «Sf. Spiridon» din Focșani

Duminică 19 octombrie 1986, din increșințarea P. S. Episcop Epifanie, P. S. Gherasim, Arhiepiscop-Vicar, înconjurat de un sobor de preoți din oraș și de la Centrul Eparhial, a oficiat slujbă arhierescă misionară la biserica parohiei «Sf. Spiridon» din municipiul Focșani.

La momentul potrivit în cadrul Sf. Liturghii a fost hirotonit întru diacon tânărul Victor Tugui.

La sfârșit, P. C. Pr. Protoiereu Nicolae Tătaru a rostit un scurt cuvînt mulțumind P. S. Gherasim pentru dragostea de la această slujbă misionară și a făcut o scurtă dare de seamă arătînd strădania preoților și a credincioșilor de pe aceste meleaguri vrîncene în ceea ce privește buna gospodărire a Casei Domnului.

Preotul paroh Ion Iordache mulțumește P. S. Gherasim pentru osteneala și dragostea de a ofiția această slujbă arhierescă misionară și la parohia sa.

A luat apoi cuvântul P. S. Gherasim, Arhiereu-Vicar care a arătat că datoria noastră de părinți duhovnicești, este ca mereu să fie în mijlocul credincioșilor noștri pe care să-i povățuim la facerea de fapte bune; căci orice faptă bună pentru aproapele și pentru Dumnezeu, ne va înscrie în cartea vieții. În continuare, P. S. Sa, referindu-se la tînărul nou hirotonit a arătat că Dumnezeu numai preotului i-a dat această putere de a lega și dezlega păcatele oamenilor și de aceea el trebuie să povățuiască și să îndemne pe fiecare la păstrarea dreptei credințe. Dacă unii s-au depărtat de la Biserica străbună, noi să căutăm întotdeauna să-i apropiem de Biserică, cu dragoste și cu blîndețe, să-i încălzim cu căldura dragostei și să rugăm pe bunul Dumnezeu să-i întoarcă la dreapta credință. Totodată a îndrumat pe preotul paroh să ia urgente măsuri pentru restaurarea bisericilor din parohie.

4. Biserica cu hramul «Adormirea Maicii Domnului» din parohia Valea Cotești protoieria Focșani

Duminică 21 noiembrie 1986, din încredințarea P. S. Episcop Epifanie, P. S. Gherasim, Arhiereu-Vicar, însoțit de la Centrul Eparhial de către P. C. Pr. Dionisie Grigore, consilier ad-tiv și de Arhidiaconii Tudor Mihalache și Gabriel Sibescu, a oficiat slujbă arhierescă misionară la biserica «Adormirea Maicii Domnului» din parohia Valea Cotești.

Predica zilei a fost susținută de P. C. Pr. Nicolae Dumbravă misionar protopopesc, cu referiri la praznicul pe care-l sărbătorim. Răspunsurile la strană au fost date omofon de toți credincioșii. În cadrul Sf. Liturghii, la momentul potrivit, a fost hirotonit preot, diaconul Cristian Gidel, noul paroh pentru acea parohie, iar întru diacon a fost hirotonit tînărul Petre Drăgan.

La sfîrșitul slujbei P. S. Gherasim, Arhiereu-Vicar a rostit un cuvînt ziditor de suflet pentru credincioșii prezenți în Sf. Biserică, prezentînd pe noul paroh care va păstori de acum înainte la această parohie.

De asemenea, P. S. Sa, a menționat importanța slujbei care s-a oficiat cu cele două hirotonii în preot și diacon — arătînd din Sf. Scriptură îndatoririle fiecăruia și în special ale viitorul preot ca păstor de suflete, îndrumînd pe membrii consiliului și comitetului parohial și pe toți credincioșii prezenți de a-i da tot sprijinul și concursul pentru a înfrumuseța Sf. Biserică, încît să fie și această parohie la înălțimea celorlalte parohii din prot. Focșani.

În încheiere, P. S. Gherasim a înmînat noului paroh Sf. Evanghelie, Sf. Cruce și cheile bisericii ca simbol al autorității ce o va desfășura în parohie.

IV ȘEDINȚA CONSILIULUI EPARHIAL

În ziua de 29 noiembrie 1986, a avut loc ședința Consiliului Eparhial, condusă de P. S. Episcop Epifanie, ca președinte, participînd membrii de drept ai Consiliului Eparhial, precum și părinții protoierei cu drept consultativ care nu fac parte din Consiliul Eparhial, precum și diferiți invitați.

În deschiderea lucrărilor, P. S. Episcop Epifanie a arătat că membrii Consiliului sînt chemați să ia cunoștință de activitatea din anul 1986 și de bilanțul realizărilor pe aceeași perioadă.

Rapoartele ce vor urma vor înfălișa activitatea desfășurată de la începutul anului pînă în prezent, dîndu-ne posibilitatea să ne gîndim la ceea ce avem de făcut și în viitor.

După aceasta, s-a dat citire, de către P. C. Pr. Secretar eparhial, pr. Iulian Ne-goită, hotărîrilor luate de Permanență și care au fost ratificate de către Consiliul Eparhial.

Apoi, P. S. Episcop Epifanie a dat cuvîntul P. C. Pr. Dionisie Grigore — consilier ad-tiv, care a prezentat raportul sectorului administrativ și cultural, iar P. C. Pr. Gheorghe Guță a prezentat raportul sectorului economic. Aceste rapoarte după ce au fost citite și dezbătute s-au aprobat în unanimitate de membrii Consiliului Eparhial.

În continuare, s-au rezolvat lucrări de ordin administrativ ca: numiri și transferări, iar la sectorul economic s-au rezolvat probleme ca: acordarea de ajutoare unor parohii cu lucrări de reparații, consolidări și pictură în urma cutremurului din 31 au-

gust 1986, aprobări de intrajutorare între diferite parohii pentru diverse lucrări; dolații pentru retribuții; cumpărări de imobile; cereri de ajutor; donații etc. În încheiere, P. S. Episcop a mulțumit tuturor pentru participare.

În aceeași zi a avut loc o ședință, în care s-a făcut o analiză a activității P. C. Părinți Protopopi pe semestrul I și II, P. S. Episcop Epifanie îndrumând pe părinții protopopi să depună și mai mult efort pentru intensificarea activității misionare, gospodărești de îndrumare și de control arătând că este loc de mai bine și deci trebuie să depună mai multă strădanie în lucrarea de teren.

LUCRĂRILE ADUNĂRII EPARHIALE PE ANUL 1986

La data de 30 noiembrie 1986, s-au desfășurat lucrările Adunării Eparhiale, de la Episcopia Buzăului.

În dimineața zilei respective la orele 9,30, în Catedrala episcopală, s-a oficiat Te-Deumul, de către P. S. Gherasim Arhieru-Vicar, preoții slujitori ai Catedralei și cei doi Arhid. Tudor Mihalache și Gabriel Sibiescu, slujbă la care a participat P. S. Episcop Epifanie și membri Adunării Eparhiale.

Trecindu-se în sala de ședințe, P. S. Episcop Epifanie a deschis lucrările Adunării Eparhiale spunând printre altele:

«Ca în orice sector de activitate și în cadrul vieții bisericești se lucrează după un anumit program, se fac anumite proiecte care se duc la bun sfârșit, dar sînt și momente în cadrul cărora se apreciază strădaniile și înfăptuirile pe o anumită perioadă de timp. Este acum, așadar, o zi de lucru deoarece se vor prezenta referate pe sectoare în legătură cu munca depusă și se vor sublinia realizările obținute, dar este și o zi de sărbătoare întrucît trăim bucuria împlinirii prin evidențierea rezultatelor activității noastre pe compartimente, activitate desfășurată în atmosfera de muncă creatoare și de permanentă înnoire din întreaga țară».

Apoi, P. S. Sa, a amintit evenimentele mai importante care au avut loc în cursul acestui an pe tărîm național și bisericesc după cum urmează: Împlinirea a 600 de ani de la urcarea pe tron a domnitorului Mircea cel Mare, minunat prilej de trăire patriotică pentru toți liii neamului nostru care nu vor uita niciodată că acel înțelept gospodar de țară și evlavios ctitor de locașuri sfinte era «din mila lui Dumnezeu domn și mare voievod, singur stăpînitor și de sine stătător».

A doua mare aniversare din cursul acestui an a fost împlinirea a 385 de ani de la moartea lui Mihai Viteazul, cel care la 1600 a unit pentru prima dată cele trei provincii românești, voievod căruia i-a fost sfetnic luminat și devotat — episcopul Luca al Buzăului.

Pe tărîm bisericesc în acest an, de asemenea s-au petrecut evenimente deosebite.

Mai întii amintim cu profundă tristețe, trecerea la cele veșnice a celui ce a fost eminentul profesor de teologie, înaltul ierarh mai bine de douăzeci de ani ca mitropolit și mare patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Dr. Iustin Moisescu, pentru care P. S. Sa a propus să păstrăm un moment de reculegere în memoria sa. După aceasta, P. S. Episcop Epifanie a continuat cuvîntarea precizînd printre altele:

«Potrivit rînduicilor noastre bisericești și în conformitate cu Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, la data de 9 noiembrie 1986, Colegiul Electoral Bisericesc, a ales cu unanimitate de voturi pe Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Teoctist Arapașu al Moldovei și Sucevei în scaunul vacant de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, căruia la 13 noiembrie i s-a înminat Decretul Prezidențial de recunoaștere, în prezenta membrilor Sf. Sinod, festivitate care a avut loc la sediul Marii Adunări Naționale. Drept urmare, la 16 noiembrie 1986, în Catedrala patriarhală din București, a avut loc întronizarea Prea Fericirii Sale ca înfiistătător al Bisericii noastre la care au participat invitați de peste hotare, între care reprezentanți ai Bisericilor Ortodoxe surori în frunte cu Sanctitatea Sa Diodor, Patriarhul Ierusalimului și Sanctitatea Sa Maxim, Patriarhul Bulgariei, precum și reprezentanți ai marilor organizații creștine mondiale de peste hotare. Atît la alegere cît și la întronizare au participat reprezentanți din partea guvernului, a Marii Adunări Naționale, a Departamentului Cultelor și a Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste».

În continuare, P. S. Episcop Epifanie a schițat pe scurt îndelungata activitate desfășurată de P. F. Patriarh Teoctist în toate provinciile românești și peste hotare, vasta experiență dobindită de-a lungul anilor, tactul deosebit, blîndețea, slujirea Patriei cu deosebită credincioșie și perseverența ce-l caracterizează pentru rezolvarea cît mai salutară a problemelor, precum și lucrarea bisericească săvîrșită pe linie externă pentru binele Bisericii și al neamului.

De asemenea, P. S. Sa, a precizat că la 23 noiembrie a.c., din inițiativa Înaltei Conduceri de Stat, a avut loc Referendumul privind reducerea de către țara noastră încă din acest an, cu 5% a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, arătând că: «Este marele merit al României, al Președintelui țării, Domnului Nicolae Ceaușescu, de a fi scos în evidență pericolul uriașelor cantități de arme, capabile să distrugă omenirea de mai multe ori».

Potrivit ordinii de zi P. S. Episcop Epifanie, declară deschise lucrările Adunării Eparhiale din acest an, după care s-a procedat la constituirea în două secțiuni pentru verificarea mandatelor. Suspendându-se ședința, membrii secțiunii I au verificat mandatele secțiunii II, iar membrii secțiunii II au verificat mandatele secțiunii I, după care s-a redeschis ședința și s-a dat citire celor două rapoarte semnate de cei în drept privind validarea alegerilor și mandatelor.

Definitivându-se biroul secretariatului s-a procedat la delegarea a trei reprezentanți, un cleric și doi mireni în Adunarea Națională Bisericească, la alegerea a trei clerici și șase mireni în Consiliul Eparhial, precum și la alegerea membrilor de drept în Consistoriul Eparhial și a doi supleanți.

După aceasta s-au repartizat și examinat referatele de către comisiile respective și s-a dat citire de către P. C. Pr. Protoiereu Gheorghe Marinescu, pentru sectorul ad-tiv și P. C. Pr. Protoiereu Gh. Furtună pentru sectorul cultural, iar Dl. Tudor Vasilescu a dat citire referatului de la sectorul economic.

Îndată după citirea celor trei referate, la discuții luând parte următorii:

P. C. Pr. Protoiereu Petrache Grigore a spus printre altele:

«Activitatea noastră bisericească în general, precum și cea administrativă, socială și cetățenească se desfășoară astăzi în atmosfera înălțătoare, plină de însuflețire a epocii pe care o trăim împreună cu toți fiii Patriei. Am participat cu o săptămână în urmă, împreună cu toți cetățenii țării noastre la Referendumul din 23 noiembrie a.c. care a hotărât reducerea cu 5% a armamentelor și cheltuielilor militare, prin care țara noastră va dobândi noi succese pe calea dezvoltării sale multilaterale. Iată măsuri practice și hotărâte în acest an internațional al Păcii. Acum, cînd ne-am întilnit în sesiune de lucru a Adunării Eparhiale, ne exprimăm hotărîrea de a ne aduce în continuare sprijinul nostru larg și devotat pentru continua prosperitate a Patriei noastre, pentru colaborarea și Pacea a toată lumea».

Dl. Balica Teodor în cuvîntul său s-a referit la realizările în domeniul administrativ-gospodăresc, cultural-social și economic, arătînd că «toate acestea au putut fi posibile prin strădania P. S. Episcop Epifanie și a colaboratorilor de la Centrul Eparhial, încît majoritatea bisericilor sînt consolidate, reparate, pictate și bine puse la punct».

Dl. Buriu Dumitru a precizat că ne aflăm în fața unei noi perioade de timp de 4 ani 1987—1990; precizînd că la data de 23 noiembrie 1986, poporul nostru a spus un «DA» hotărît propunerilor Președintelui țării noastre, Domnului Nicolae Ceaușescu, pentru reducerea cu 5% a armamentelor și cheltuielilor militare din Patria noastră. Referindu-se la pacea care este bunul cel mai de preț a spus: «Ce poate fi mai frumos și mai plăcut pentru un credincios, decît să trăiască în pace, cu credință, dragoste și speranță în Dumnezeu. să-și iubească Patria străbună, familia și pe aproapele său ca pe sine însuși».

P. C. Pr. Protoiereu Dima Stamate în cuvîntul său a arătat că în cuprinsul protoieriei Buzău au existat în cursul acestui an un număr de 42 șantiere de reparații la biserică și pictură din nou la biserică, clopotnițe, case parohiale și împrejurimi, precizînd că o atenție deosebită prin grija deosebită a P. S. Episcop Epifanie s-a dat bisericilor din parohiile misionare dînd exemplu bisericile: Vilcele, Ulmeni și Bălteni, unde s-a reușit ca pe lângă importantele lucrări de aci să se stăvilească prozelitismul sectar, credincioșii noștri putînd fi păstrați în sinul Bisericii strămoșești prin aceasta contribuind la apărarea dreptei credințe și la unitatea de neam a poporului nostru.

P. C. Pr. Protoiereu Gheorghe Furtună a arătat grija deosebită pe care o poartă P. S. Episcop Epifanie monumentelor istorice și vestigiilor rupestre de pe frumoasa vale a Buzăului, dînd exemplu bisericilor monumente istorice: Berca, Ciuta, Bîscenii de Jos, Sibiciu de Sus, la care se execută lucrări de consolidări și restaurări de pictură.

P. C. Pr. Protoiereu Constantin Dobrin în cuvîntul său a menționat că ședința Adunării Eparhiale din anul 1986 ca și din alți ani se desfășoară în climatul de deplină libertate religioasă, majoritatea preoților noștri desfășurîndu-și misiunea preoțască în viața satelor. Momentele cele mai potrivite care ne amintesc de unele datorii

privind activitatea noastră socială și pastorală sînt întrunirile în conferințe cu teme precise care ne țin trează conștiința de cetățeni și de slujitori ai altarelor străbune.

P. C. Pr. Protoiereu Nicolae Tătaru s-a referit în cuvîntul său la activitatea pe linie editorială amintind că Episcopia Buzăului intră în circuitul cultural național în 1691 cînd episcopul Mitrofan scoate de sub teascurile tipografiei cartea «Pravoslavnica mărturisire» a Mitropolitului Petru Movilă, prin care marchează introducerea limbii române în Biserică.

De asemenea, amintește de marii episcopi cărturari urmași ai lui Mitrofan: Damaschin, Filotei, Dionisie Romano, care au avut merite deosebite în latura cărturărescă. P.C. Sa, a amintit de lucrările publicate în anul 1986 și propuse a se publica în anul 1987, arătînd că acestea se pot face întrucît P.S. Episcop Epifanie fiind înconjurat de colaboratorii apropiați, a împletit armonios ca într-o simfonie rugăciunea cu strădania pentru casa Domnului.

DI. Tudor Vasilescu a exprimat recunoștință și mulțumiri P.S. Episcop Epifanie pentru toate înfăptuirile de la Centrul Eparhial, arătînd că toate lucrările s-au făcut cu respectarea strictă a legalității și prin strădania P.S. Sale, a P.S. Arhiereu Vicar, a P.C. Pr. Vicar și a celorlalți ostensori de la Centrul Eparhial, asigurîndu-l pe P.S. Episcop Epifanie de toată dragostea și devotamentul pentru tot ce a înfăptuit la această istorică Episcopie a Buzăului.

P. C. Pr. Teofil Dumitrescu, vicar-administrativ s-a referit la importanțele lucrării de restaurare a Palatului episcopal, a cancelariei Sf. Episcopii, a Seminarului Teologic, precum și revizuirea întregii instalații de încălzire centrală, subliniînd că toate aceste realizări s-au datorat modului înțelept cu care Întîistătătorul Eparhiei a condus aceste lucrări, scoînd în evidență mai ales largă înțelegere a organelor locale pentru toate problemele Eparhiei Buzăului.

P.S. Gherasim-Arhiereu Vicar a arătat că în această Adunare Eparhială s-a făcut bilanțul muncii pe un an de zile, Adunarea Eparhială fiind compusă din două părți mireni și o parte clerici a spus P.S. Sa, că aceasta este o «lege Șaguniană». În continuare, P.S. Sa, a amintit că va colabora cu P. C. Părinți protopopi încît la Adunarea Eparhială viitoare să nu mai avem altele cazuri de indisciplină. Primul popor care a spus un «DA» hotărît pentru viață și pentru pace sîntem noi românii, de aceea sîntem un popor ales, așa cum a fost ales și Sf. Apostol Andrei. În încheiere, P.S. Arhiereu a asigurat pe P.S. Episcop Epifanie și pe membrii Adunării Eparhiale că va fi și de aici înainte alături de toate problemele preoților și credincioșilor noștri, de eforturile ce se fac pe linie pastoral-misionară.

În continuare, P.S. Episcop Epifanie supune spre aprobare Adunării Eparhiale, rapoartele celor trei comisii, bugetul de venituri și cheltuieli pe anul 1987, precum și conținutul de gestiune pe anul 1986 care au fost aprobate în unanimitate.

Înainte de încheierea lucrărilor Adunării Eparhiale, P.S. Episcop Epifanie, propune trimiterea unor telegrame oficiale care au fost aprobate în unanimitate de Adunarea Eparhială și cărora li s-a dat citire.

Într-o atmosferă de deplină bucurie, P.S. Episcop Epifanie a mulțumit tuturor pentru participare, după care a declarat închise lucrările Adunării Eparhiale.

V. DIN AGENDA DE LUCRU A I.P.S. EPISCOP EPIFANIE PE LUNILE OCTOMBRIE, NOIEMBRIE 1986

— 19 octombrie 1986, a resfințit biserica «Sf. Gheorghe» din municipiul Buzău și a hirotonit sachelari pe preoții Nicolae Abaza și Dumitru Vasilescu, ambii de la acea parohie.

— 21 octombrie 1986, a prezidat lucrările conferinței ad-live., pentru jud. Buzău, la care au fost prezenți preoții din protoiereiile: Buzău, Pătirlagele și Rm. Sărat.

— 22 octombrie 1986, a prezidat lucrările conferinței ad-live la județul și protopopiatul Brăila.

— 26 octombrie 1986, a resfințit biserica «Sf. Ilie» — Brăila, hirotonind preot și hirotesind duhovnic pe diaconul Victor Tugui, pentru parohia Valea Cinepii, prot. Brăila. Tot cu acest prilej a hirotesit «iconom stavrofor» pe preotul paroh Constantin Enache.

— 2 noiembrie 1986, a resfințit biserica parohială de la parohia Homocea, protopopiatul Panciu, hirotesind «sachelar» pe preotul paroh Constantin Ungureanu și «iconom stavrofor» pe preotul Constantin Dobrin, protopopul protopopiatului Panciu.

— 9 noiembrie 1986, a participat la lucrările Colegiului Electoral Bisericesc, pentru alegerea titularului în scaunul vacant de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungro-Vlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

— 13 noiembrie 1986, P.S. Sa, a participat la înmînarea Decretului prezidențial P. F. Patriarh Teoclist Arapașu, care a avut loc la sediul Marii Adunări Naționale.

— 14 noiembrie 1986, a primit la aeroport și apoi a condus delegația Bisericii Ortodoxe Ruse, venită la București cu prilejul întronizării I.P.S. Mitropolit Teoclist Arapașu, în scaunul de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

— 15 noiembrie 1986, a condus delegația Bisericii Ortodoxe Ruse, compusă din Mitropolitul Filaret al Minskului și Mitropolitul Nicodim al Lvovului și Tirnopoliei însoțiți de protoiereul Petre Buburuz de la Chișinău și ieromonahul Serafim, la Episcopia Buzăului, vizitînd biserica «Cuvioasa Paraschiva», biserica «Sf. Gheorghe», ambele din Buzău, Catedrala Episcopală, Paraclisul Episcopal, Palatul Episcopal și Seminarul Teologic, apoi minăstrile Ciolanu și Rătești.

— 16 noiembrie 1986, a luat parte la festivitățile de întronizare a P.F. Teoclist Arapașu, ca Patriarh al B.O.R.

— 17 noiembrie 1986, a condus la aeroport delegația Bisericii Ortodoxe Ruse.

— 20 noiembrie 1986, a luat parte în Casa de Cultură a Sindicatelor la Adunarea Populară pentru Pace din municipiul Buzău.

— 21—28 noiembrie 1986, a condus delegația Bisericii Ortodoxe Române care a participat la simpozionul științific internațional organizat de Biserica Ortodoxă Bulgară la Academia Teologică din Sofia, cu prilejul aniversării a 1100 ani de la venirea în Bulgaria a ucenicilor Chiril și Metodiu.

— 29 noiembrie 1986, a prezidat ședința de lucru a Consiliului Eparhial și apoi ședința tematică de lucru cu p.c. protopopi.

— 30 noiembrie 1986, a prezidat lucrările ședinței de constituire a Adunării Eparhiale și apoi lucrările ședinței ordinare de lucru a Adunării Eparhiale.

VI. PREGĂTIRI ȘI HIROTONII

1. *Petrică Mitrea* — licențiat în teologie, parohia Policiori, protoieria Pătirlagele jud. Buzău, hirotonit diacon la 11 ianuarie 1986, hirotonit preot la 12 ianuarie 1986.

2. *Grigore E. Neagu* — licențiat în teologie, parohia Grăjdana, protoieria Buzău, jud. Buzău, hirotonit diacon la 27 aprilie 1986, hirotonit preot la 4 mai 1986.

3. *Mihail Gh. Milea* — licențiat în teologie, hirotonit diacon la 17 mai 1986, hirotonit preot la 18 mai 1986 pe seama paraclisului Sf. Episcopii.

4. *Lucian C. Diaconu* — absolvent de seminar, parohia Copăcești, protoieria Panciu, jud. Vrancea, hirotonit diacon la 15 iunie 1986, hirotonit preot la 16 iunie 1986.

5. *P. C. Diac. Nicolae Guță* — licențiat în teologie, catedrala episcopală, hirotonit preot la data de 10 august 1986.

6. *Valeriu C. Brezeanu* — licențiat în teologie, parohia Gropeni postul II, protoieria Brăila, hirotonit diacon la 5 octombrie 1986, hirotonit preot la 6 octombrie 1986.

7. *Gabriel I. Hagiu* — absolvent de seminar, parohia Calvini protoieria Pătirlagele, hirotonit diacon la 6 octombrie 1986, hirotonit preot la 12 octombrie 1986.

8. *Dumitru Stanciu* — licențiat în teologie, parohia Ciocile, protoieria Brăila, hirotonit diacon la 12 octombrie 1986, hirotonit preot la 19 octombrie 1986.

9. *Victor P. Țugui* — absolvent de seminar, parohia Valea Cînepii, protoieria Brăila, hirotonit diacon la 19 octombrie 1986, hirotonit preot la 26 octombrie 1986.

10. *Cristea N. Gîdei* — licențiat în teologie, parohia Valea Cotești, prot. Focșani, hirotonit diacon la 20 noiembrie 1986, hirotonit preot la 21 noiembrie 1986.

11. *Petre Drăgan* — licențiat în teologie, parohia Colți, prot. Pătirlagele, hirotonit diacon la 21 noiembrie 1986, hirotonit preot la 23 noiembrie 1986.

VII. ADORMIȚI ÎN DOMNUL

† Preotul Vasile Tatu

În noaptea de 13 octombrie 1986, a încetat din viață preotul Vasile Tatu, conștient în postul II la parohia Bisoca, filiala P'eși, protoieria Rm. Sărat.

P.C. Sa, s-a născut la data de 26 ianuarie 1956 în satul Jghiab, comuna Mînzălești, din părinții Viorel și Didina Tatu.

Cursurile școlii primare și generale le-a făcut în satul natal, după care în anul 1973, s-a înscris la Seminarul Teologic din Buzău pe care l-a absolvit în iunie 1978.

Se căsătorește în luna iulie 1979 cu tinăra Aurelia Trandafir din comuna Bisoca și este hirotonit preot la data de 8 noiembrie 1979, în postul II pe seama parohiei Bisoca filiala Pleși, deservind împreună cu preotul paroh Grigore Niță, enoriașii tuturor celor șapte sate componente ale acestei parohii, pînă în ultima clipă a vieții sale.

Slujba prohodirii a avut loc sîmbătă 18 octombrie 1986, la care a participat un sobor de 8 preoți în frunte cu P.C. Protoiereu Petrache Grigore de Rm.-Sărăt, care a transmis familiei condoleanțe, cuvinte de compasiune din partea P.S. Episcop Epifanie, pentru această grea pierdere, evidențiind totodată și buna colaborare dintre cei doi preoți slujitori.

P.C. Pr. paroh Grigore Niță parohul parohiei Bisoca, și-a exprimat regretul său și al tuturor credincioșilor, pentru pierderea limpurie a colegului de slujire care îi era de mare ajutor, parohia fiind destul de răspîndită și drumul greu accesibil.

În sunetul clopotelor, sicrii cu corpul neînsuflit al preotului Vasile Tatu a fost purtat pe umeri în jurul bisericii, și dus la locul de veșnică odihnă al familiei, din cimitirul bisericii Gura Bădicului.

Veșnică să-i fie pomenirea!

† *Preotul Marin Negulescu*

La data de 22 octombrie 1986, s-a stins din viață, după o grea suferință, vrednicul preot Marin Negulescu, slujitor la Catedrala episcopală din Buzău.

C. Sa, s-a născut la data de 5 februarie 1914 în comuna Scutelnici, jud. Buzău, din bunii părinți evlavioși Marin și Stanca.

Școala primară a făcut-o în satul natal, după care în toamna anului 1926 a fost admis elev bursier la Seminarul Central din București ale cărui cursuri le termină în vara anului 1934. Între anii 1934—1938 a urmat cursurile Facultății de Teologie din București obținînd titlul de licențiat în teologie.

În anul 1940 s-a căsătorit cu D-ra Maria Milescu din Buzău, din a căror căsnicie au rezultat doi copii: Constantin — arhitect la Institutul de Proiectări Ilfov-București și Teodota-Cristina — profesoară de Limba franceză.

C. Sa a fost hirotonit preot la 10 noiembrie 1940, pe seama Catedralei Sf. Episcopii a Buzăului, unde a funcționat pînă la data de 1 ianuarie 1954 cînd s-a transferat la parohia «Cuvioasa Paraschiva» din Buzău, activînd pînă la data de 15 iunie 1977, cînd s-a pensionat pentru limită de vîrstă.

Paralel cu slujirea proțească, a mai îndeplinit și următoarele sarcini: mai întîi, secretar al Protoierei Buzău și subprotoiereu între anii 1941—1947; profesor la școala de cîntăreți a Episcopiei Buzăului, între anii 1941—1948; inspector eparhial al Episcopiei Buzăului timp de 25 ani între 1949—1974. În toate aceste însărcinări, a avut grija să se achite corect și conștiincios, spre binele instituției și în folosul sufletesc al celor cu care a lucrat.

Din luna martie 1979 s-a reîncadrat ca preot la Catedrala episcopală unde a slujit și predica cuvîntul Domnului cu aleasă frăire și demnitate.

Preotul Marin Negulescu, pe lîngă activitatea pastorală predicatorială și administrativă a avut și deosebite preocupări intelectuale și publicistice. Dovada o fac predicile, meditațiile, poeziile publicate, de-a lungul anilor, în diferite reviste bisericesti, iar în ultimii ani, în Îndrumătorul bisericesc, misionar și patriotic al Episcopiei Buzăului, publicații din care se desprinde verbul său literar și poetic. Ne sînt proaspete în minte versurile «Poema bobului de grîu» (Îndrumător bisericesc nr. 2, 1983, p. 98, îndrumările către tinerii preoți, în același număr, p. 74—76, și pacă ca un pre-văzător al sfîrșitului său, în ultimul număr al aceleiași publicații (1986) a scris un substanțial și emoționant cuvînt pentru înmormîntare intitulat: «Mormîntul nu este groapa neființei».

Figura sa blîndă, vocea baritonală deosebită, clară și caldă nu pot fi uitate și parcă le simțim și auzim mereu în preajma noastră.

Prohodirea a avut loc în ziua de 25 octombrie 1986 în biserica parohială «Cuvioasa Paraschiva» din Buzău, slujbă la care au participat optsprezece preoți și trei diaconi, în frunte cu P.C. Pr. Teofil Dumitrescu — Vicar Ad-tiv., care a transmis condoleanțe familiei și sentimente de compasiune din partea Întîistătătorului Eparhiei

Buzăului P.S. Episcop Epifanie, care a luat act cu durere despre mutarea la cele veșnice a vrednicului preot Marin Negulescu.

În continuare P.C. Pr. Vicar a reamintit «ascultările» pe care le-a îndeplinit cu deosebită conștiințiozitate mai bine de treizeci de ani, fie ca secretar de protoierie, fie ca director al școlii de cântăreți, fie ca inspector eparhial sau distins slujitor al catedralei episcopale.

De asemenea, P. C. Pr. Ion Frăsineanu — paroh, a evidențiat calitățile sale de bun slujitor al Bisericii noastre Ortodoxe și calitățile pe linie profesională, având înclinații către poezie și literatură, iar ca fost slujitor al acelei parohii C.Sa și-a adus o contribuție importantă atât la construirea bisericii «Cuvioasa Paraschiva» cât și la realizarea picturii, indemnând pe credincioși cu cuvîntul și cu fapta la zidirea Bisericii vii a Mîntuitorului Hristos.

Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii întru locașurile sale veșnice și pomenirea lui să fie din neam în neam!

STIRILE DIN CUPRINSUL EPISCOPIEI BUZĂULUI PE LUNA DECEMBRIE 1986

II. SLUJBE ARHIEREȘTI MISIONARE OFICIAȚE DE P. S. GHERASIM ARHIEREU-VICAR ÎN LUNA DECEMBRIE 1986

1. Biserica «Sf. Ierarh Nicolae» din Focșani

Sîmbătă 6 decembrie 1986, ziua de prăznuire a Sf. Ierarh Nicolae din încredințarea P.S. Episcop Epifanie, P.S. Gherasim Arhiereu-Vicar, însoțit de P.C. Pr. Nicolae Popescu inspector eparhial, a oficiat slujbă arhierescă — misionară la parohia Sf. Nicolae-Vechi din Focșani.

În cadrul Sf. Liturghii la momentul potrivit a fost hirotonit întru diacon candidatul Chiru Jan-Laurențiu.

— La sfîrșit P. C. Protoieriu Nicolae Tătaru a ținut un scurt cuvînt, trecînd în revistă strădaniile preoților și credincioșilor din protopopiatul Focșani privind îngrijirea Sfințelor locașuri și păstrarea dreptei credințe.

Preotul paroh Nicolae Oceanu în cuvîntul său a mulțumit P.S. Episcop Epifanie și P.S. Gherasim-Arhiereu Vicar, pentru programarea și oficierea acestei slujbe misionare.

Luînd cuvîntul P.S. Gherasim a spus printre altele :

«Mulțumesc lui Dumnezeu și Sf. Ierarh Nicolae pentru că m-a învrednicit să slujesc aici unde astăzi este mare bucurie, mai ales că am invocat puterea harului pentru hirotonia întru diacon a părintelui Jan-Laurențiu.

Cînd ne rugăm Sf. Nicolae trebuie să fim convinși că odată cu plecarea genunchilor vom dobîndi cele ce cerem și să nu-i uităm credința ce a avut-o pentru faptul că el a păstrat unitatea credinței.

— Mîntuitorul a intrat la ucenici și a suflat dîndu-le Sf. Duh, instituînd acest act al preoției ce s-a desăvîrșit la Pogorîrea Sf. Duh. Actul de a ierta păcatele s-a dat sfinților Apostoli în prima zi după ce s-a pogorît Sfîntul Duh în chip de limbi de foc. Cel dintîi chemat la apostolat a fost Sf. Andrei, care a propovăduit Evanghelia Mîntuitorului Hristos și în sudul Dobrogei de astăzi, deci noi ne putem mîndri cu originea apostolică a credinței noastre a celui dintîi chemat la apostolat de către Domnul Hristos».

În încheiere P.S. Gherasim arată că trebuie să ne rugăm lui Dumnezeu și să ne deschidem sufletele noastre spre a intra lumina Evangheliei care să strălucească în sufletul fiecărui credincios. Să păstrăm credința moșilor și strămoșilor noștri și să nu ne lăsăm amăgiți de aceia care cred că pot înființa astăzi altfel de biserici, decît pe acelea care le avem de la Mîntuitorul Iisus Hristos. Pe aceștia care s-au depărtat de la credința ortodoxă, să-i primim cu dragoste și bunăvoință, căci se vor întoarce la dreapta credință.

Mulțumește tuturor celor care l-au însoțit transmițând arhieresti binecuvântări din partea P. S. Episcop Epifanie care a dat binecuvântarea săvârșirii acestei Sf. Liturghii la mărețul praznic al creștinătății Sf. ierarh Nicolae, după care s-a oficiat slujba polihroniului.

2. Biserica cu hramul «Adormirea Maicii Domnului» din parohia Mărăști, protoieria Panciu

Din încredințarea P.S. Episcop Epifanie, P.S. Gherasim — Arhiepiscop Vicar la data de 7 decembrie 1986, a oficiat slujbă arhierescă-misionară la parohia Mărăști, jud. Vrancea.

Duminică dimineața la orele 9,30 P.S. Gherasim însoțit de P.C. Protoierul Constantin Dobrin, soborul de preoți și Arhid. Gabriel Sibiescu a oficiat Sf. Liturghie, în cadrul căreia la momentul potrivit au fost hirotoniți întru diacon candidatul Vasile Savin, iar întru preot, diaconul Jan-Laurențiu-Chiru pentru parohia Valea Botei, protoieria Buzău, Jud. Buzău.

Predica zilei a fost ținută de preotul misionar Negoiaș Boghină.

La sfârșitul Sf. Liturghii după otpust, P.C. Protoierul Constantin Dobrin adresează P. S. Gherasim un cuvânt de bun venit pe aceste meleaguri vrance, angajându-se că se va strădui să îndrumeze preoțimea și pe credincioși să fie păstrători ai credinței străbune și devotați fii ai patriei noastre.

La rindul său preotul paroh Gheorghe Dobrea a făcut o scurtă prezentare a parohiei Mărăști care este și parohia misionară, arătând că se va strădui să fie la înălțimea misiunii preoțești, predicind și îndrumând pe credincioși să păstreze credința străbună a moșilor și strămoșilor noștri.

Luând cuvântul P.S. Gherasim a vorbit credincioșilor despre credința noastră strămoșească, arătând că unii s-au lăsat influențați de alți oameni rătați care s-au depărtat de la sînul Bisericii străbune, învățând altfel decât au învățat moșii și strămoșii noștri.

În continuare P.S. Sa a amintit despre hirotonia celor doi candidați unul întru diacon și celălalt întru preot, iar prin declarația citită tînărul preot și-a luat angajamentul în fața lui Dumnezeu că va păstori turma încredințată așa cum o cere Sf. Apostol Pavel în epistola către Timotei.

În încheiere P.S. Gherasim a îndrumat pe toți credincioșii să nu se lase influențați de cei care nu cinstesc pe Maica Domnului, Sf. Cruce și pe Sfinți, ci să păstreze unitatea de credință întru Hristos Domnul.

Mulțumind soborului de preoți și tuturor credincioșilor i-a binecuvîntat pe toți cu urarea de a trăi în pace și sănătate, după care s-a făcut îndălinatul polihroniu.

III. ÎNȚILNIREA IERARHULUI CU COLABORATORII CENTRULUI EPARHIAL ȘI PREOȚII DIN MUNICIPIUL BUZĂU

La data de 31 decembrie 1986, în sala de recepție a Palatului episcopal, a avut loc tradiționala întîlnire dintre P.S. Episcop Epifanie, însoțit de P.S. Gherasim, Arhiepiscop-Vicar, colaboratorii Centrului eparhial și preoții din municipiul Buzău.

După ce s-au interpretat cîteva colinde de către un grup de preoți și diaconi, ia cuvîntul P.C. Pr. Horia Constantinescu care a spus printre altele: «Întîlnirile dintre ierarh și preoți, în această reședință episcopală au devenit o tradiție mai ales în ultimii ani. Adunați aici în această aulă brîncovenească, simțim apropierea dintre ierarh și preot în numele lui Iisus Hristos. Ne întrebăm, ce este timpul. Este un dar al lui Dumnezeu. Viața noastră se țese odată cu timpul, ne naștem în timp și pășim în lume, în timp, ne măsurăm viața prin timp, cu timpul creștem sau scădem, înaintăm sau staționăm în fiecare clipă. Un an a trecut, un alt an începe.

Meditînd la cele spuse de psalmist «ce bine și frumos este să locuiască frații împreună» să ne bucurăm de cele realizate pînă acum și să chibzuim la ce mai avem de făcut în anul în care pășim.

P.S. Gherasim în cuvîntul P.S. Sale arată că nutrește o deosebită considerație față de P.S. Episcop Epifanie, făgăduind că și în viitor își va spori râvna în slujirea misionară, urînd din inimă P.S. Episcop Epifanie și tuturor celor de față «La mulți ani»!

În această atmosferă de bucurie se încheie întîlnirea de Anul Nou 1987 între ierarh, colaboratori și preoțimea buzoiană.

IV. DIN ACTIVITATEA P. S. EPISCOPI

1—31 DECEMBRIE 1986

14 decembrie 1986, a participat la Adunarea Națională Bisericească în cadrul Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române.

15 decembrie 1986, a participat la lucrările Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

17 decembrie 1986, a participat la comisia de istorie ecleziastică română.

18 decembrie 1986, P.S. Episcop Epifanie a însoțit la Seminarul Teologic din Buzău pe I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, care cu prilejul unei vizite la Centrul Eparhial Buzău, a fost întîmpinat și de elevii Seminarului Teologic.

19 decembrie 1986, P.S. Sa a mers la Seminarul Teologic din Buzău, pentru o scurtă consfătuire de lucru cu profesorii Seminarului Teologic și tot în aceeași zi seara a luat parte la programul obiceiurilor de Crăciun al elevilor seminariști, rostînd un bogat cuvînt de învățătură.

21 decembrie 1986, a resfințit biserica parohiei Băleni, protopopiatul Buzău, hirotonind protosinghel pe ieromonahul Serafim Lupu, parohul parohiei sus amintite.

Tot în aceeași zi a luat parte la concertul de colinde de la Catedrala Episcopală.

23 decembrie 1986, P.S. Episcop Epifanie a luat parte la tradiționalul «Pom de Crăciun», organizat pentru copiii personalului de la Centrul Eparhial Buzău.

25 decembrie 1986, P.S. Episcop Epifanie a oficiat slujba arhierescă la Catedrala Episcopală, hirotonind diacon pe profesorul Gheorghe Popa-Sava.

26 decembrie 1986, P.S. Episcop Epifanie a asistat la oficierea Sf. Liturghii în Catedrala Episcopală Buzău.

28 decembrie 1986, P.S. Episcop Epifanie a oficiat resfințirea bisericii parohiale Costești, hirotonind sachelar pe preotul paroh Lucian Diaconu.

31 decembrie 1986, P. S. Episcop Epifanie a avut întîlnire tradițională cu preoții municipiului Buzău, în sala de recepție a Centrului Eparhial.

V. PREOȚI HIROTONIȚI

1. *Chiru Jan-Laurențiu* — absolvent de Seminar, hirotonit diacon la 6.XII.1986, hirotonit preot și hirotesit duhovnic la 7.XII.1986 pentru parohia Valea Botei, Protoieria și Jud. Buzău.

2. *Savin Vasile* — absolvent de Seminar, hirotonit diacon la 7.XII.1986, hirotonit preot și hirotesit duhovnic la 8.XII. 1986, pentru parohia Dălhăuți, Protoieria Focșani jud. Vrancea.

3. *Stan Gh. Adrian-Lulu* — absolvent de Seminar, hirotonit diacon la 11.XII.1986, hirotonit preot și hirotesit duhovnic la 12.XII.1986, pentru parohia Rușavăț, Protoieria Pătirlagele, Județul Buzău.

4. *Pirvu E. Alexandru* — absolvent de Seminar, hirotonit diacon la 12.XII.1986, hirotonit preot și hirotesit duhovnic la 16.XII.1986, pentru parohia Scutelnici, Protoieria și jud. Buzău.

Pr. GRIGORE DIONISIE